
NYPL RESEARCH LIBRARIES
3 3433 06818789 1

ISTORIA

BISERICII ROMÂNE

DIN OLTENIA

IN TIMPUL OCUPAȚIUNII AUSTRIACE

(1716—1739)

CU 220 ACTE ȘI FRAGMENTE INEDITE CULESE DIN ARHIVELE DIN VIENA

DE

NICOLAE DOBRESCU

EDIȚIUNEA ACADEMIEI ROMÂNE.

BUCUREȘTI

INST. DE ARTE GRAFICE CAROL GÖBL, S-SOR ION ST. RASIDESCU

16, Strada Doamnei, 16

1906. 15.791

Prețul 4 lei.

INTRODUCERE

In iarna dintre anul 1714 și 1715, după ce mai întâiu făcuse mari pregătiri militare, Poarta declară răsboiu Veneției, pentru a-i lua înapoi Morea. Imbătrânita și slăbita republică a Veneției dispuneà de puține trupe; ea nu erà de loc în stare să țină piept unei mari puteri, cum încă erà Turcia pe la începutul secolului al XVIII-lea. Campania anului 1715 se termină așà după cum trebuià să se termine. Numeroasele succese militare ale Turcilor pe uscat și pe apă duseră la atingerea scopului urmărit: ocuparea Moreei și alungarea Veneţienilor de pe insula Candia (1).

Lucrul acesta dădù mult de gândit Curții vieneze. Impăratul Carol VI hotărî să vină în ajutorul republicei invinse. Nu apărarea, ajutorarea unei puteri creștine fu cauza unui asemenea pas al împăratului, ci servirea proprielor interese ale casei sale; căci prin victorii militare lesne se puteà renaște în Turci încrederea de mai nainte in armele lor, și, după sdrobirea Veneției, Poarta nu ar fi văzut de ce să se sfiească ca să nu pășească, cum i s'ar fi părut și natural, și mai departe: la recâștigarea pierderilor teritoriale ce suferise în Ungaria, in răsboiul terminat prin pacea dela Carlowitz. Pentru a preveni un asemenea atac, impăratul hotărî să înceapă răsboiul cu Turcia. El luă în acest scop apărarea Veneției, cu care se și încheiase o alianță. In Aprilie 1716 și fu declarat răsboiul intre Austria și Turcia. Armata imperială comandată de principele Eugeniu de Savoia învinse, la 5 August 1716, pe

(1) Zinkeisen, *Geschichte des osmanischen Reiches in Europa*. Gotha 1857. V. pp. 461—508.

cea turcească, condusă de marele Vizir și superioară în ce privește numărul, la Peterwardein. De aci principele Eugeniu se îndreptă în contra Timișoarei, care trecea drept cea mai tare fortăreață de graniță a imperiului turcesc în Europa, și o asedie. După o lună și jumătate de împresurare cetatea se predă (la 13 Octomvrie 1716) imperialilor, după ce stătuse 165 de ani sub stăpânirea Turcilor. După Timișoara urmă, în scurtă vreme, și predarea celorlalte locuri întărite din Banat: Panciova, Mehadia, etc. Cu chipul acesta Banatul întreg până la Dunăre fu cucerit de imperiali (1).

O urmare a acestor evenimente fu îndreptarea speranțelor creștinilor din imperiul turcesc către acel Impărat creștin, ale cărui armate erau încoronate de laurii victoriei și dela care așteptau să le vină și lor eliberarea de sub jugul turcesc. Și dacă popoare îndepărtate, ca cel albanez, și arhiepiscopi, ca cel din Ohrida, precum și alți episcopi și primați din Albania intrară în corespondență cu principele Eugeniu de Savoia (2), apoi pe o scară cu mult mai mare trebuia să se producă fenomenul îndreptării supușilor creștini către Nemți în țara noastră, mai ales acum când ultimele evenimente militare se desfășurară la hotarele Țerii-Românești. Din acei boieri, cari credeau că mântuirea lor și a țerii lor de sub Turci are să le vină dela Nemți, se formă atunci o partidă germană. Această partidă intră în legături cu generalii împărătești, chemând în țară pe Nemți; ea ridică mai pe urmă steagul revoltei, iar unii dintre acei boieri partizani ai Nemților chiar și luptară alături de Nemți în contra Turcilor (3).

In Septemvrie 1716 un mic detașament german din Ardeal ocupă câteva pozițiuni la graniță. Aceasta avù drept urmare fuga din București a Domnului Nicolae Mavrocordat, mai întâiu la Giurgiu și apoi la Rușciuc, unde erau garnizoane turcești. Nemții neînaintând deocamdată mai departe în țară, Poarta iertă lașitatea lui Mavrocordat, îi dădù un corp însemnat de Turci și de Tătari, cu cari el se întoarse

(1) Arneth, *Prinz Eugen von Savoyen*. Wien 1858. II, pp. 380—414.
(2) Zinkeisen, *Geschichte des osmanischen Reiches*, V, p. 537.
(3) Iorga, *Geschichte des rumänischen Volkes*, Gotha 1905. II, pp. 174—175.

înapoi la București, fiind numit în acelaș timp și seraschier (1). O victimă a răsbunării lui Mavrocordat fu, între alții, și renumitul Mitropolit Antim Ivireanul, care intrase în legături cu Nemții și pusese la cale prinderea Domnului (2).

Câtă vreme armata imperială erà concentrată la asediul Timișoarei, expedițiuni cu trupe numeroase nu se puteau face în Țara-Românească. De aceea șeful trupelor rămase în Ardeal, Tige, cu puținele trupe ce aveà la dispozițiune, ocupă deocamdată numai trecătorile ce duceau spre Țara-Românească și căută să câștige pe locuitorii nemulțumiți cu domnia lui Nicolae Mavrocordat. Dela cartierul său din Brașov, Tige dispuse ca să se ocupe apoi Sinaia. Asemenea trimise prin trecătoarea Vulcan și pe la Cerneți trupe, cari înaintară mult în țară. Dejà din August (1716) fusese ocupată mănăstirea Tismana. Din acest loc întărit fură trimise apoi trupe până la Râmnicul-Vâlcii, Slatina, Craiova, și Cerneți, ajungând în marșurile lor chiar până la Dunăre (3). Tot în acest timp fură deasemenea ocupate și alte localități, ca: Țânțăreni, Cozia, Polovraci (4).

După ce fu luată Timișoara, numărul trupelor imperiale în Ardeal crescù, căci principele Eugeniu de Savoia dorià ca să se ocupe dealungul graniței mănăstiri, castele și alte locuri întărite din Țara-Românească, cu un îndoit scop: întâiu spre a asigurà astfel hotarele Ardealului; al doilea pentru ca să poată lua și contribuțiuni de răsboiu din Țara-Românească. Atunci, pe la finea lui Noemvrie (1716) fu ocupat Câmpulung, Râmnicul-Vâlcii, Mărginenii. Ceva și mai mult! Căpitanul Dettina cu un mic detașament ajunse până la București, împrăștiă cele câteva sute de Turci și de Tătari și luă la 25 Noemvrie 1716, pe Nicolae Mavrocordat ca prizonier, ducându-l cu sine în Ardeal (5). Târ-

---

(1) Del Chiaro, *Istoria delle moderne revoluzioni della Valachia*. Venezia 1718, p. 210 și urm.

(2) Iorga, *Istoria literaturii române în secolul al XVIII*. București 1901. I, p. 426.

(3) Hauptmann Matuschka, în *Feldzüge des Prinzen Eugen von Savoyen*. Wien, Seria 2, tom. VII, p. 303.

(4) Hauptmann Jacubenz in *Mittheilungen des k. und k. Kriegs-Archivs. Neue Folge*, XII, p. 181.

(5) *Feldzüge des Prinzen Eugen von Savoyen*, VII, p. 306, 307.

goviștea fu deasemenea ocupată. In acelaș timp veni în țară comisarul de răsboiu Haan, pentru ca să iea dispozițiuni privitoare la rechiziții și la alte chestiuni economice. Dela Râmnicul-Vâlcii Dettina (locotenent-colonel acum) întreprinse în Ianuarie 1717 o expedițiune în Oltenia. Din cauza legăturii, învecinării cu Banatul dejà ocupat de Nemți, precum și din cauza avantajelor pe cari Oltenia le oferià în cazul unei operațiuni în contra Orșovei, care puteà fi atunci atacată din două direcțiuni, Nemții se gândiră în prima linie la ocuparea statornică a Olteniei. Atunci fu luat Turnul-Severin. Craiova deasemenea fu ocupată. La Segarcea (la sud de Craiova) precum și la Brâncoveni (în județul Romanați) fură stabilite posturi militare, iar Dettina cu restul trupelor se stabilì la Râmnicul-Vâlcii (1).

Incercarea lui Steinville, comandantul general al trupelor din Ardeal, dela începutul anului 1717 de a ocupà și în Moldova locuri întărite, precum și de a prinde pe Domnul Mihail Racoviță, nu isbutì: detașamentul, care înaintase până la Iași, fu nimicit.

Răsboiul, început în 1716 între Austria și Turcia, se continuă și în anul 1717. Ținta campaniei din acest an erà luarea Belgradului. La 15 și 16 Iunie armata imperială, tot sub comanda principelui Eugeniu de Savoia, trecù Dunărea și asedië Belgradul. Marele Vizir veni cu trupe numeroase ca să despresure Belgradul, dar fu bătut de principele Eugeniu de Savoia, la 16 August, și pus pe fugă. Peste câteva zile în urmă se predă și Belgradul și după el mai multe alte fortărețe de prin prejur. Campania anului 1717 fu iarăș norocoasă pentru armatele imperiale.

Chiar de pe la finea anului 1717 se începură tratative între Turcia și Austria în vederea încheierii păcii. Prințul Eugen, împuternicit în acest scop de împărat, puse dela început ca condiție pe «uti possidetis». (2) In anul 1718, deși armatele ambelor puteri porniră iarăș la teatrul de răsboiu, nu avù loc cu toate acestea nici o luptă: marșul armatelor servì mai de grabă ca demonstrațiune din ambele părți spre a grăbì încheierea păcii. Posibilă

(1) *Ibidem*, p. 314.
(2) Zinkeisen, *Geschichte des osmanischen Reiches*, V, p. 552.

însă nu devenì încheierea păcii decât după ce ambele puteri se învoiră să pună ca bază a tratativelor viitoare pe «uti possidetis.» (1) Imputerniciții celor doi beligeranți se întâlniră la Passarowitz (Posarevač) în Serbia la 5 Iunie 1718. In prima conferință împuterniciții împăratului, dând o extensiune prea mare principiului «uti possidetis», pretinseră cedarea întregii Serbii, a Ţerii-Româneşti şi a Moldovii. Refuzul energic al Porții de a acceptà atari condițiuni pe de o parte, iar pe de alta răsboiul ce amenință să înceapă în Italia şi care privià direct pe împărat, făcù ca Curtea vieneză să renunțe la pretențiuni așà de mari şi să incline la încheierea păcii cu condițiuni mai moderate. (2) La 21 Iulie 1718 şi fu încheiată pacea dela Passarowitz. Austria luă dela învinsa Turcie pe lângă Banatul Timişoarei şi Serbia şi cele cinci județe româneşti dintre Olt, Dunăre şi Carpați: Oltenia.

Cu chipul acesta Oltenia, care *de fapt* fusese ocupată de Nemți încă din iarna dintre 1716 şi 1717, venì acum şi *de drept*, prin pacea dela Passarowitz, sub stăpânirea austriacă.

Abià prin pacea dela Passarowitz se poate considerà ca terminat răsboiul început între Austria şi Turcia sub zidurile Vienei. (3) Durase, e drept, cam mult timp: 35 de ani, dar în tot acest interval, cu excepția a câtorva mici nesuccese, armele imperiale merseseră din tiumf în triumf, respingând semiluna de sub zidurile Vienei şi micşorându-i treptat treptat stăpânirea, până la Morava sârbească, Dunăre şi până la Oltul nostru românesc. Gloria succeselor acestora militare, repurtate în acest timp de Austria, se datoresc conducerii măestre a principelui Eugeniu de Savoia, unul din cei mai mari generali ce i-a avut Austria.

(1) Zinkeisen, *Geschichte des osmanischen Reiches* V, p. 564.
(2) Zinkeisen, *Ibidem*, V, p. 567.
(3) *Archiv für österreichische Geschichte*, LXII, p. 307.

PARTEA I.

Biserica română din Oltenia în timpul dela 1717 şi până la 1727.

Oltenia, ocupată de Nemţi, formà şi pe atunci, precum formează încă şi azi, teritoriul Episcopiei Râmnicului, una din cele mai vechi episcopii ale Ţerii-Româneşti. La Râmnicul-Vâlcii se aflà atunci, ca şi azi, reşedinţa episcopului. Numeroase mănăstiri şi schituri, cu mult mai multe la număr atunci decât astăzi, se aflau împrăştiate pe toată întinderea eparhiei, între ele unele din cele mai vechi mănăstiri ale ţerii. In această eparhie se duceà o oarecare viaţă bisericească, o activitate culturală se desfăşurà aci în acel timp.

Episcop al Râmnicului erà, pe vremea când Oltenia venì sub stăpânirea austriacă, *Damaschin*. El fusese mai întâiu episcop al Buzăului, unde a fost ales la 3 Octomvrie 1703. Cu ocaziunea alegerii sale la Buzău, condica sfântă îl numeşte «dascălul» (1). Dela Buzău trecù pe scaunul episcopal dela Râmnic la 16 Aprilie 1708 (2). Aci urmă în scaun renumitului Antim Ivireanul, care fusese ridicat de Brâncoveanu pe scaunul mitropolitan al ţerii (3). Episcopul Damaschin erà un om învăţat, el cunoşteà limba latină şi slavonă (4). Câtă vreme fusese episcop la Buzău, episcopul Damaschin tipărise cărţi religioase. Trecând apoi la Râmnic, el se distinse şi aci prin activitatea sa culturală (5).

Indată după ocuparea Olteniei de Austriaci, o deputaţiune de boieri apare în Fevruarie 1717 la Viena, ca să

---

(1) *Condica sfântă*, publicată de Ghenadie Craioveanu, Bucureşti 1886, p. 91.
(2) *Ibidem*, pp. 92—93.
(3) Iorga, *Istoria literaturii române*, I, p. 422.
(4) *Biserica ortodoxă română*, anul III, p. 6.
(5) Iorga, *Istoria literaturii române*, I, p. 418 şi 516.

trateze aci în privința situațiunii viitoare a țerii lor. In fruntea acestei deputațiuni se află episcopul Râmnicului, Damaschin. Deputațiunea prezentă Consiliului aulic de răsboiu (Hofkriegsrath) un memoriu, care constă din 10 puncte și în care delegații își expuneau dorințele lor, rugându-se spre a fi luate în considerațiune la viitoarea administrațiune a țerii. Punctul al cincilea și al nouălea din acest memoriu sunt referitoare la biserică. La punctul al cincilea deputațiunea își exprimă dorința ca biserica ortodoxă (sau greco-orientală cum o numește memoriul). cum și preoțimea ei, să-și păstreze privilegiile de până atunci ; iar la punctul al nouălea ca mănăstirile (dimpreună cu boierii și cu marii negustori) să fie scutiți de încartierare de trupe (1). Memoriul fu adus la cunoștința împăratului; el ordonă Consiliului aulic de răsboiu să delibereze asupră-i. La 25 Aprilie 1717 Consiliul înaintează împăratului referatul său în această chestiune(2). Opiniunea Consiliului aulic de răsboiu erà ca, înainte de luarea de drept în stăpânire a țerii, bunăvoința împăratului poate să fie exprimată față de Români, cu toate acestea însă promisiuni, cari să-i oblige pentru viitor, nu trebuesc făcute. Din referatul Consiliului de răsboiu către împărat ne interesează să cunoaștem ce gândià acest Consiliu în privința celor două puncte (5 și 9) din memoriu referitoare la biserică, pentrucă referatul Consiliului de răsboiu fu aprobat de împărat și sub forma de decret el fu comunicat deputațiunii (la 30 Maiu 1717); acest decret aveà să servească în acelaș timp și ca normă pentru administrațiunea provizorie a țerii. Așà în privința cererii ca biserica ortodoxă și preoțimea ei să-și păstreze privilegiile, Consiliul spune că este știut cât de mult și cât de strâns sunt legați de religiunea lor Românii; că ei, în toate tratativele și acțiunile lor, își vor aveà privirea îndreptată în continuu la păstrarea religiei lor. De aceea Consiliul aulic de răsboiu este de părere ca să li se acorde libertatea religiunii lor, neîmpiedicându-i dela exercițiul liber al cultului lor. Iar în privința mănăstirilor Consiliul erà de părere ca să nu fie împovărate cu încartierarea

(1) *Mittheilungen des k. und k. Kriegsarchivs*, XII, p. 174—175.
(2) *Ibidem*, p. 176.

de trupe, afară doar de cazul când rațiunea răsboiului (ratio belli) ar cere stabilirea de garnizoane în ele (1).

Tot cu această ocaziune, Consiliul de răsboiu, pentru a mănținea în țară bune dispozițiuni, înclinare și devoțiune către împărat, propune să se deà deputaților la plecare, ca semn al grației împărătești, câte o distincțiune, iar episcopului de Râmnic o cruce; ceeace împăratul și încuviință (2).

De sigur tot pentru a mănținea în țară înclinare și devoțiune către împărat, Consiliul de răsboiu luă și o altă dispozițiune în favoarea Conducătorilor bisericești. La 1 Iunie 1717 trimise comandantului din Ardeal, generalului Steinville, instrucțiuni, însărcinându-l să cerceteze cum stă lucrul cu cele ce Nicolae Mavrocordat luase, în contra dreptății, dela mănăstiri, boieri și în special dela Episcopia Râmnicului, spre a li se restitui (3). Contribuțiunile—extraordinare—de răsboiu, de cari pomenește și cronica țerii (4), se vede că fuseseră puse de Mavrocordat mai ales pe spinarea mănăstirilor și a episcopiei de Râmnic. Și după ce Nicolae Mavrocordat fu prins de Nemți și dus în Ardeal, clerul și boierii se vor fi plâns, în contra lui, de spolierile ce le făcuse Domnul, căci numai așà ne putem explicà instrucțiunile amintite.

In tot timpul ce se strecură până la încheierea păcii, numeroase petiții, memorii fură înaintate de boieri și de cler (cel mănăstiresc mai ales: egumenii) la Curte, cerând recunoașterea privilegiilor lor și libertatea religiunii (5). De asemenea au mai fost trimise la Viena și deputațiuni de boieri, cari vorbiau, bine înțeles, și în numele clerului, cum e cea din Iunie 1718 (6). Iar în petițiunea adresată, la 19 Iulie 1718, principelui Eugeniu de Savoia și prin care se cereà ca, la încheierea tractatului de pace, să se stipuleze alipirea Olteniei la Austria, găsim, în fruntea boierilor și a egumenilor, că iscălește episcopul Râmnicului,

(1) *Mittheilungen des k. und k. Kriegsarchivs*, XII. p. 178.
(2) *Ibidem*, p. 180.
(3) Anexa 1.
(4) *Magazin istoric*, IV. pp. 47, 48, 51 și 52.
(5) Hurmuzaki, *Documente*, VI. pp. 218—219 și 233.
(6) *Ibidem*, VI. p. 230 și 232.

Damaschin (1). In lipsă de mărturii istorice precise, nu se poate afirmà cu toată siguranța, dacă episcopul Damaschin erà, ca mitropolitul Antim Ivireanul și ca mulți dintre boieri, și el un partizan declarat al Nemților și făceà din convingere proprie asemenea pași, sau dacă îi făceà fiind dus de curent numai, sau neputând face într'altfel. Pentru prima aserțiune ar vorbì întru câtva ducerea lui la Viena, dar mai ales iscălirea lui în petițiunea de care fu vorba mai sus; pentru a doua faptul că, încă din iarna dintre 1716—1717, Oltenia, adică tocmai teritoriul supus jurisdicțiunii episcopului, fusese ocupată de Nemți, și chiar de ar fi vrut episcopul să lucreze într'altfel, în astfel de împrejurări nu ar fi putut.

Pe lângă contribuțiunile puse de Domn, mănăstirile mai avură să sufere în timpul răsboiului — nu mai puțin și locuitorii — și prădările și jafurile Turcilor și Tătarilor (2). Câteva mănăstiri din apropierea Dunării fură reduse de Turci și de Tătari, în timpul ostilităților, în cenușă (3). Dintr'un act intern putem să și spunem pe nume una dintre aceste mănăstiri. Ea este mănăstirea Hotărani din județul Romanați (în apropiere de Caracal). «Au venit și Turci și Tătari de au robit țara și au ars case și biserici pe la toți prădând tot, s'au întâmplat de au venit și la sfânta mănăstire, [Hotăranii], și au ars tot până în pământ și au luat și alte bucate, ce au avut, ale sfintei mănăstiri, de au rămas numai pietrele arse» (4). Alte mănăstiri cari suferiră în timpul răsboiului, fiind jefuite și arse de Tătari, sunt Segarcea, Brâncoveni, Jitieni, Strehaia și chiar mănăstiri mai departe de Dunăre ca Cozia, în fine chiar și Tismana (5).

După încheierea păcii dela Passarowitz, Austria venì și de drept în stăpânirea teritoriilor ocupate. Guvernul imperial procedă la introducerea administrațiunii politice și financiare, cum și la asigurarea noilor sale posesiuni.

---

(1) Hurmuzaki, *Documente*, VI. p. 236.

(2) *Magazin istoric*, IV, p. 52.

(3) Hurmuzaki. *Documente* VI. p. 240.

(4) Actul în chestiune are data de 15 Iunie 1719 și emană dela Gervasie, egumenul mănăstirii Hotărani. Se află la *Biblioteca Academiei Române*, secția manuscriselor, Condica II a Episcopiei Râmnicului, p. 468.

(5) Anexa 7.

Conducerea supremă a tuturor provinciilor de curând căştigate fu încredinţată Consiliului aulic de răsboiu (Hof-Kriegsrath) şi Vistieriei (Cămării) împărăteşti (Hof-Kammer) în comun. Pentru a simplificà însă mersul şi rezolvarea afacerilor din aceste provincii, se instituì o comisiune specială, compusă din membri ai celor două organe supreme pomenite ale Curţii, pusă sub preşidenţia principelui Eugeniu de Savoia şi numită «Neoacquistische Commission» (1).

Nu intră în cadrul studiului de faţă să mă ocup mai de aproape cu administraţia introdusă de Nemţi în Oltenia noastră. De aceea voiu amintì numai în treacăt că generalului comandant al trupelor împărăteşti din Ardeal (în timpul de care vorbim erà Steinville) îi fu încredinţată direcţiunea supremă (2) a afacerilor Olteniei; iar la Craiova fu stabilită o administraţiune locală, subordonată directorului suprem (3).

Dar şi în Oltenia, ca şi în celelalte provincii de curând căştigate de Nemţi şi locuite de popoare de o altă confesiune decât aceea a actualilor stăpânitori, pe lângă administrarea politică, Austriacii îşi îndreptară chiar dela început atenţia lor şi la regularea afacerilor bisericeşti, ştiind că clerul local aveà influenţă asupra poporului, că poporul erà prea mult legat de ortodoxismul său, ca să poată fi determinat dintr'odată la îmbrăţişarea unei alte confesiuni. De aceea afacerile bisericilor naţionale din provinciile de curând cucerite sunt luate în consideraţiune chiar dela început, dându-li-se soluţiunile pe cari guvernul imperial le crezù de cuviinţă.

Ce se făcù în această privinţă la noi, în Oltenia?

Propuneri în privinţa regulării afacerilor bisericeşti cât şi a celor politice se făcură Consiliului aulic de răsboiu din două părţi deosebite:

1) Din partea unei deputaţiuni compuse din fostul predicator de Curte Ioan Avram, din serdarul Radu Golescu şi din vistiernicul Ilie Ştirbei (4). Deputaţii aceştia, venind la

(1) *Mittheilungen des k. und k. Kriegsarchivs*, XII, 182.

(2) In actele germane i se da titlul de «Ober Director», in cele latineşti «Supremus director», cele interne româneşti îl numesc «marele diregător».

(3) *Mittheilungen des k. und k. Kriegsarchivs*, XII, 186—189.

(4) *Magazin istoric*, IV, p. 179 urm.

Viena, prezentară Curții diferite memorii, în cari își expuneau dorințele lor. Privitor la biserica română din Oltenia, deputațiunea pomenită cereà ca bisericile din cele cinci județe să fie lăsate să-și practice neturburat ritul lor cel vechiu, iar mănăstirile să fie scutite de ori ce contribuțiune, cum și de vămi, și, în afară de timpuri de răsboiu sau de nevoie, să nu fie împovărate cu încartierare de trupe; mai departe mănăstirile să fie îndreptățite, conform privilegiilor lor, să strângă obișnuita «milă» (= Almosen) dela saline și dela vămi. Pe urmă deputațiunea aceasta mai cereà ca episcopul Râmnicului să nu mai atârne de mitropolitul Țerii-Românești, ca până atunci, ci de mitropolitul așezat de împărat în regatul Serbiei. Asemenea mai cereà deputațiunea ca să se ordone ca toți candidații—ortodocși din Ardeal—la preoție, cari până atunci se duceau la mitropolitul Țerii-Românești spre a fi hirotonisiți preoți, să vină de acum înainte la episcopul Râmnicului spre a-i hirotonisì, supunând la pedepse grele pe cei ce vor contravenì la această măsură (1). Dar în afară de propunerile făcute Curții, înainte de încheierea păcii, de această deputațiune, deci pe cale mai mult privată, se mai făcură și altele, pe cale oficială, și anume:

2) Din partea generalului comandant al trupelor din Ardeal, Steinville care, după ce pacea fu încheiată, întreprinse o călătorie în Oltenia, spre a se informà mai de aproape și a cercetà situația la fața locului. Steinville făcù apoi un raport amănunțit Consiliului aulic de răsboiu în această privință. In această relațiune el făcù și diferite propuneri referitoare la administrarea viitoare a țerii. Cu privire la biserica română din Oltenia Steinville propuneà: *a)* ca să i se mănțină episcopului de Râmnic drepturile sale bisericești, mulțumindu-se cu veniturile episcopiei, iar în cele profane (saecularia) să nu se amestece; *b)* ca mănăstirile domnești, după cum mai înainte vreme depindeau de Domnitori, tot așà și acum să depindă, în afară de chestiunile curat bisericești (extra causas ecclesiasticas) de Vistieria împărătească (Hofkammer), și nu de boieri sau de episcop; *c)* în privința mănăstirilor cari depindeau de Patriarhia de Alexandria și Ierusalim, cum și de Sfântul

(1) *Mittheilungen des k. und k. Kriegsarchivs.* XII. p. 183 și 234.

Munte, Steinville propune să se dispozeze pe viitor ca egumenii acestor mănăstiri să nu se mai numească de patriarhii, sau dela Sfântul Munte, căci acești egumeni greci spoliau mănăstirile de multe avuturi și dau patriarhilor sume mari, ci ca în aceste mănăstiri să se aleagă din sânul lor un Român ca egumen. Acesta va aveà să locuească în țară, dar să fie confirmat și de Patriarh, căruia va aveà să îi trimită o anumită sumă anuală, după învoială. Asemenea mai propune Steinville ca egumenii mănăstirilor domnești să fie aleși de către călugării mănăstirii respective și din sânul ei, iar nu după recomandațiunea boierilor, sau după alte interese private, rămânând apoi ca să fie confirmați de Majestatea Sa Impăratul, după cum mai inainte vreme fuseseră confirmați de Domnitor; *d)* Steinville mai propuneà ca urmașul episcopului de Râmnic să fie numai sfințit de mitropolitul din Țara-Românească, dar pentru a evità ori ce dependență a Olteniei de Țara-Românească (1), să nu mai fie confirmat de acel mitropolit, ci de Majestatea Sa Impăratul (2).

Inainte de a vedeà ce a făcut guvernul imperial central cu propunerile privitoare la biserica română, cari îi veniseră din cele două surse semnalate, și pe cari din ele le-a adoptat, cred că e necesar, fără a le pune față în față pe toate cele din o sursă cu cele din cealaltă, să ne oprim puțin la una și cea mai însemnată dintre ele, anume: cea privitoare la situațiunea viitoare a episcopului de Râmnic.

Steinville propuneà, cum am văzut, ca viitorul episcop al Râmnicului, — fără a ne spune ce gândià cu privire la pozițiunea episcopului în viață, Damaschin, — să fie numai hirotonisit de mitropolitul Țerii-Românești. Confirmarea episcopului însă aveà să o facă, după propunerea lui Steinville, împăratul. Admiterea hirotonisirii episcopului la București poate foarte ușor duce la presupunerea că Steinville nu erà cu totul în contra ruperii a ori cărei legături bisericești cu mitropolia Țerii-Românești. De ce însă deputațiunea boierilor români mergeà cu mult mai departe

(1) «Um aller Dependenz der diesseitigen von jener [Walachei] auszuweichen».
(2) *Mittheilungen des k. und k. Kriegsarchivs*, XII, p. 240.

decât generalul austriac? De ce cereà deputațiunea curmarea ori cărei legături bisericești dintre episcopia Râmnicului și mitropolia Țerii-Românești? Unde trebue căutată explicarea faptului că boierii *români* cereau punerea episcopului lor sub dependența bisericească a mitropolitului *sârbesc* al Belgradului?

In Serbia ocupată de Nemți existà de mai nainte o mitropolie — a Belgradului — dependentă de patriarhul național sârbesc de Ipek. Această mitropolie însă fu declarată în 1718 de Nemți ca independentă, supunându-i-se episcopia de Valievo (din Serbia), iar mai târziu, în 1720, și cei doi episcopi ortodocși din Banat: al Timișoarei și al Verșețului-Caransebeșului. Pe lângă această mitropolie numită «*neoacquistica*» se mai aflà în țerile habsburgice, și anume pe teritoriul coroanei ungare, dela 1690, o altă mitropolie sârbească, care, în urmă, se stabilise la Carloviț, și căreia îi erau subordonate episcopiile din Ungaria și Croația, ca cea din Bács, Arad, Buda, Slavonia, Constanța, etc. Aceasta din urmă mitropolie erà numită «*slavonă*» (1).

Mitropolit al Belgradului erà în acest timp Moise Petrovici, om ambițios dar și capabil. El fusese ales de mai nainte, de pe vremea Turcilor, ca mitropolit al Belgradului. După încheierea păcii el se duse la Viena, unde mijlocì să i se acorde recunoașterea din partea Curții, ceeace și obținù la 10 Septemvrie 1718 (2). Dar chiar înainte de încheierea păcii și de venirea sa la Viena, mitropolitul Moise Petrovici intrase în legături cu boierii români, cu cari vedea că au să rămână cu toții împreună sub stăpânirea austriacă. Mitropolitul sârbesc agità în țară «cu cuvântul și cu fapta», ni se asigură (3). «*Cu cuvântul*», mitropolitul Belgradului va fi făcut de sigur multe și mari promisiuni boierilor noștri. Așà, în prima linie, îi va fi asigurat că sub oblăduirea sa duhovnicească, ortodoxismul la Români, de care boierii se îngrijiau, cum am văzut, mult, va fi pus la adăpost de ori ce încercare ce s'ar face de stăpânitorii catolici în contră-i. «*Cu fapta*», mitropolitul Belgradului a intrat

(1) *Archiv für österreichische Geschichte*, LXII, pp. 315—319.
(2) *Ibidem*, p. 310.
(3) *Ibidem*, p. 415.

în legături de aproape cu deputații boieri, i-a primit și tratat bine, le-a dat chiar și daruri, precum vom vedeà mai jos, determinându-i în cele din urmă ca să ceară dela Curte atârnarea bisericească a episcopiei Râmnicului de mitropolitul Belgradului.

Dar să reluăm firul întrerupt!

Care erà părerea predominantă ce se formase în cercurile conducătoare din Viena cu privire la situațiunea bisericii române din Oltenia, în urma propunerilor făcute din cele două surse amintite mai sus?

Formulată o găsim în referatul făcut la 14 Noemvrie 1718 de principele Eugeniu de Savoia, prezidentul Consiliului aulic de războiu și al Comisiunii neoacquistice, către împărat. Referatul veniă din partea Consiliului de războiu.

Părerea Consiliului aulic de războiu erà ca în afacerile religioase să se mănțină prescripțiunile decretului Curții dela 30 Maiu 1717 (de care am pomenit mai sus), prin care se acordă libertatea religioasă și protejarea ritului grecesc (recte ortodox) în Oltenia. In ceeace privește însă exercițiul ritului grec, Consiliul de războiu erà de părere ca episcopul Râmnicului și ceilalți prelați ce se vor mai alege, să nu mai fie consacrați sau confirmați de mitropolitul din Țara-Românească, ci de cel din Serbia, din Belgrad, sau pentru ca să nu se deà acestui mitropolit (al Belgradului) o prea mare autoritate, de un alt mitropolit din țerile ereditare ale Casei de Austria, care mitropolit nu puteà fi altul decât cel sârbesc din Carloviț. Consiliul de războiu mai erà informat că unii dintre fețele bisericești pomeniau la rugăciuni numele Țarului, pentru care aveau o deosebită venerațiune. De aceea Consiliul e de părere de a li se ordonà sever ca pe viitor să se roage in biserici numai pentru persoana împăratului. Nu mai puțin de a nu li se permite de loc să se amestece în afacerile lumești. Iar înainte de alegere să ceară dela Curte să li se acorde încuviințare în acest scop. In privința mănăstirilor, părerea ce și-o formase Consiliul aulic de războiu erà ca mănăstirile domnești să depindă în cele temporale de Majestatea Sa Impăratul, ca principe al țerii, iar nu de boieri; în ele să se aleagă egumenii, după ce se va fi dat prealabil încuviințare, după uzanțele ritului lor, iar can

didați la egumenat să nu poată fi decât indigeni și anume numai cei născuți în cele cinci județe. In privința mănăstirilor închinate, părerea Consiliului aulic de războiu era ca Patriarhilor orientali, ca supuși ai Turcilor și ca străini, să nu li se mai îngădue nici un drept la numirea egumenilor dela mănăstirile închinate, nici să li se mai dea vreun venit sau pensiune dela mănăstirile închinate din Oltenia, nici măcar să se mai permită preoțimii din Oltenia ca să stea în corespondență cu ei. In ce privește scutirile, privilegiile, de cari se bucură biserica română din Oltenia (mănăstirile în special), Consiliul e de părere ca clerul să fie deocamdată asigurat numai în general despre mănținerea lor, rămânând ca cu timpul clerul să facă cunoscut, în special, administrațiunii locale privilegiile sale. Administrația le va înaintă directorului suprem, Steinville, iar acesta, însoțindu-le și cu opiniunea sa, să le înainteze Curții spre confirmare. In timpul acesta însă mănăstirile și locuințele bisericești, afară de ratio belli și de neapărata nevoie, să fie scutite de incartierare (1).

Părerea Consiliului de războiu era deci formată din combinarea propunerilor făcute de delegațiunea românească cu cele făcute de generalul austriac, adoptând unele puncte din propunerile deputațiunii, ca de pildă atârnarea episcopului Râmnicului de mitropolitul Belgradului, care fu în principiu chiar atunci primită, sau lăsând în altele, ca de exemplu recunoașterea privilegiilor, să urmeze hotărîrea mai târziu, ori în fine, adoptând o propunere, mergeă și mai departe de cum se propusese de pildă de Steinville cu privire la mănăstirile închinate.

Dar ce a hotărît acum împăratul cu privire la biserica română din Oltenia, date fiind și propunerile ce se făcuseră, cum și părerea ce predomină în cercurile conducătoare dela Curte?

In decretul împărătesc cu data de 22 Fevruarie 1719, adresat, pe calea Consiliului aulic de războiu, comandandantului din Ardeal, generalului Steinville, și prin care se regulează întreaga administrațiune a Olteniei (2), cum și

---

(1) *Mittheilungen des k. und k. Kriegsarchivs*, XII, pp. 244—245.
(2) *Ibidem*, pp. 189—191.

în proclamaţiunea adresată, tot la 22 Fevruarie 1719, populaţiunii din Oltenia de către împărat (1), aflăm că, pe baza părerilor ce se formaseră în Cercurile conducătoare dela Curte, împăratul luă, cu privire la biserica română din Oltenia, următoarele dispoziţiuni:

a) Se acordă libertatea religioasă şi protejarea ritului ortodox;

b) Se suprimă ori ce dependenţă bisericească a episcopului de Râmnic şi a celorlalţi prepoziţi bisericeşti din Oltenia, de mitropolitul Ţerii-Româneşti; se pune atât episcopul cât şi prepoziţii sub ascultarea mitropolitului din Serbia sau a unui alt mitropolit din ţerile ereditare ale Casei de Austria, precum se va hotărî ulterior;

c) Se ordoană a fi pomenit în biserici, la rugăciuni, împăratul, ca principe al ţerii, interzicându-se pomenirea Ţarului rusesc;

d) Se interzice amestecul clerului în afacerile lumeşti.

e) Se prevede cererea consimţământului dela Curte, ca să se facă o alegere de egumen, după ritul grec;

f) Se specifică ca mănăstirile domneşti să atârne în cele temporale de împărat, (ca principe al ţerii) respectiv de administraţiunea locală şi de Oberdirector. Patriarhilor orientali li se suprimă dreptul de a numì pe egumenii mănăstirilor închinate, cum şi de a primì venituri sau pensiuni dela aceste mănăstiri; corespondenţa cu ei se interzice de asemenea clerului din Oltenia;

g) Egumeni la mănăstiri să nu se poată alege decât Români, născuţi în cele cinci judeţe;

h) In privinţa privilegiilor, scutirilor, decretul împărătesc adresat lui Steinville diferă întru câtva de proclamaţiunea adresată populaţiunii din Oltenia. Dar în afară de această deosebire mai mult de redacţiune, fondul la amândouă actele în chestiune este acelaş: privilegiile şi scutirile vor fi cercetate mai întâiu de administraţiune, apoi vor fi făcute cunoscut Curţii spre a le confirmà «ca să se vadă din aceasta bunăvoinţa împărătească faţă de popor», zice proclamaţiunea; în fine

i) Ca până la definitiva confirmare a privilegiilor, mă-

(1) Anexa 4 şi 6.

năstirile și locuințele preoților, în afară de ratio belli sau neapărata nevoie, să nu fie împovărate cu incartierare de trupe.

In afară de cea dintâi din dispozițiunile luate: acordarea libertății religioase și protejarea ritului ortodox, cerute de episcopul Damaschin încă din primăvara anului 1717, când, cum am văzut, se dusese la Viena, încolo cele mai multe din restul dispozițiunilor luate de împărat cu privire la biserica română din Oltenia, mai ales subordonarea episcopului de Râmnic la mitropolia Belgradului, apoi amestecul Curții la alegerea și numirea egumenilor, cum și punerea mănăstirilor în cele temporale sub controlul administrațiunii, erau de natură de a nemulțumi în prima linie pe episcop; nu mai puțin apoi și pe egumenii mănăstirilor, cari doriau să aibă și mai departe mâna liberă în administrarea averilor mănăstirești.

Nemulțumirea aceasta se și produse. Ea nu se manifestă însă imediat, din cauză că decretul împărătesc dela 22 Fevruarie 1719 cu aceste dispozițiuni nu fu publicat de Steinvile (1), așà că cei interesați în cauză, episcopul Damaschin și egumenii, aflară de bună seamă numai, poate, ceva mai târziu cele dispuse de Impărat cu privire la biserică, decât cum ar fi putut să le afle, dacă decretul se publică imediat.

Intr'un memoriu cu data de 29 Noemvrie 1719, adresat generalului Steinville și iscălit de episcopul Râmnicului, Damaschin, și de patru egumeni: arhimandritul Ioan, egumenul dela Orez, Ștefan, egumenul dela Bistrița, Ștefan dela Arnota și Pahomie dela Govora, adunați în mănăstirea Orez, găsim exprimată nemulțumirea conducătorilor bisericii din Oltenia față de dispozițiunile luate de Curte, cum și propuneri de luarea unor alte dispozițiuni. Memoriul constă din 11 puncte. Prin acest memoriu episcopul și egumenii subscriși cereau:

1) Ca episcopia Râmnicului să fie ridicată la rangul de mitropolie, pe motiv că și altădată a existat în această regiune o mitropolie, și anume în părțile Severinului, care mitropolie, înainte de ocuparea acestor locuri de Turci,

(1) *Mittheilungen des k. und k. Kriegsarchivs*, XII, p. 198 și 200.

aveà sub dependenţa sa pe un «episcopus Mehediensis». Subscriitorii memoriului cer ca mitropolitul, a cărui reşedinţă urmà să fie la Râmnicul-Vâlcii, să fie consacrat de Patriarhul Constantinopolului, de care, în afară de consacrare, să nu mai fie întru nimic altceva dependent; să nu fie consacrat de arhiepiscopul Belgradului, căci Belgradul, spune memoriul, este inferior, ca rang, Amasiei, titlu pe care îl avusese mitropolia dela Severin, şi pe urmă Belgradul însuş este dependent de patriarhia Ohridei. Memoriul adaugă apoi că dacă boierii, cari au fost în deputaţiune la Viena, au cerut o dependenţă de Belgrad, apoi aceasta o au făcut fără ştirea şi sfatul boierilor şi clerului din Oltenia. Episcopul nu le-a dat instrucţiuni în această privinţă. Pe urmă episcopul a fost încunoştinţat de alţii, cari se aflau şi ei, pe acel timp, la Viena, că mitropolitul Belgradului, Moise Petrovici, chemase pe acei boieri-delegaţi la sine, că i-a primit foarte bine şi le-a dat şi daruri (1), şi i-a rugat să propună ca episcopia Râmnicului să se subordoneze mitropoliei Belgradului. Subscriitorii memoriului se roagă ca aşà ceva să nu se facă. — Cum se vede punctul acesta e răspunsul clerului în frunte cu episcopul la dispoziţiunea Curţii, prin care, în principiu, se supuneà episcopul Râmnicului unui mitropolit ortodox din ţerile habsburgice.

2) Cereau ca să se dea episcopului supraveghierea şi în cele temporale peste mănăstiri, alăturându-i-se în acest scop doi egumenii. Episcopul să aibă dreptul de a cere odată pe an, la Crăciun, socoteală de toate lucrurile mănăstirii. Cel ce va fi în regulă cu toate şi va păreà că e capabil de a conduce şi mai departe mănăstirea, să fie lăsat egumen; iar pe cel ce va aduce pagubă mănăstirii, să aibă episcopul şi sinodul său dreptul de a-l judecà, de a-l face să despăgubească mănăstirea, de a-l depune din egumenat, alegând apoi altul, pe care îl va socotì episcopul şi sinodul său, şi făcându-l apoi cunoscut şi Curţii prin mijlocirea comandantului din Ardeal. Cererea aceasta e motivată: *a)* pe faptul că şi mitropolitul din Bucureşti avusese dreptul de a supraveghià toate

(1) «laute exceperit donaveritque illos».

mănăstirile, punând și depunând, cu știrea Domnitorului, pe egumeni; *b)* dreptatea însăș (justitia quoque) cere ca mănăstirile să fie puse sub supraveghierea episcopului local; *c)* nu mai puțin și canoanele. Această cerere este, cum se vede, răspunsul la acea dispozițiune a Curții, prin care se stipulase ca mănăstirile în cele temporale să depindă de împărat, respectiv de administrațiunea locală.

3) Cereau cei iscăliți în memoriu ca egumenii mănăstirilor să nu fie numai ca simpli călugări, ci să fie investiți și cu preoția și să fie obligați să săvârșască adesea liturgia, ori să oficieze preoți călugări și nu de cei de mir, săvârșindu-se liturgia în fiecare zi. Să se dea episcopului dreptul de a pedepsi pe cei ce nu vor păzi acestea.

4) Egumenii să nu aibă voie să alunge din mănăstire pe călugări, ci numai să pedepsească pe cei neascultători după greșelile lor, întrebuințându-i apoi iarăș la serviciile mănăstirii. Asemenea nici călugărilor să nu le fie permis să fugă dintr'o mănăstire într'alta, ori să se ducă pe la biserici parohiale între profani, afară de cazul când ar fi trimiși cu vreo însărcinare oarecare. Egumenii să nu primească în mănăstirile lor călugări străini.

5) Nimeni să nu aibă voie să ridice vreo mănăstire sau biserică fără voia episcopului. Și dacă cineva ar face vreo donațiune mănăstirii, să nu aibă dreptul de a pune egumen la acea mănăstire, precum se făceà.

6) Din călugării străini (de țară) să nu se facă episcop sau egumen, căci dacă ajung în mâna acestora bani sau scule de ale mănăstirilor, pot foarte lesne să le vândă, să facă bani și apoi să fugă din țară, după cum au și făcut mulți. Ca stavilă la asemenea abuzuri cer subscriitorii memoriului, ca egumenii să se pună dintre oamenii din țară de o credință și bunătate cunoscută (1). In acest punct cererile conducătorilor bisericii române coincidau cu dispozițiunile dejà luate de Curte.

7) Să nu fie permis episcopului să iea cu forța ceva dela mănăstiri, ci dacă mănăstirea, din vreo cauză oarecare,

(1) «sed ponantur Igumeni hinc ex Provincia homines notae fidei et bonitatis».

i-ar venì cu ceva în ajutor, să se mulțumească episcopul cu ceace îi poate da egumenul.

8) Episcopul să fie obligat să instruească pe preoți și să pedepsească pe cei ce nu ascultă, pe cei ce nu fac sau nu-și împlinesc regulat datoriile lor bisericești, săvârșirea sfintei liturgii, etc.

9) Preoții să nu aibă voie să treacă dela o biserică la alta, nici egumenii sau boierii să primească preoți străini în bisericile lor, ci să-i trimită la episcop ca să-i cerceteze, dacă într'adevăr sunt preoți, dacă au cărți de preoție dela acel care i-a hirotonisit, sau nu.

10) S'a părut episcopului și sinodului că ar fi lucru plăcut lui Dumnezeu și în interesul provinciei ca să se facă două școli în provincie: una românească la Râmnicul-Vâlcii sub îngrijirea episcopului, plătind mănăstirile și preoții pentru această școală cheltuielile ce vor necesità dascălii și școlarii săraci; altă școală, latinească, la Craiova, sub îngrijirea administrațiunii, a boierilor și a provinciei, care se vor îngrijì în acelaș timp și de cheltuielile ce va necesità acea școală. In fine

11) Mai cereau ca pe lângă fiecare egumen să se pună câte un eclesiarh și câte un părinte mai bătrân ca să înscrie regulat toate veniturile și cheltuielile mănăstirii (1).

Avut-a vreo urmare acest memoriu? Dat-a oare rezultatele la care se tindeà prin el?

Cred că nu. Și iată de ce!

Memoriul, prin cele dintâiu două puncte, luà o pozițiune fățiș opusă la cele ce împăratul hotărîse dejà încă dela 22 Fevruarie. Urme despre o revenire a Curții asupra celor odată hotărîte nu avem. Ba din contră, suntem pozitiv informați că decretul împărătesc, pe care Steinville am văzut că nu l-a publicat, a fost publicat, întocmai precum se redactase de Curte la început, de către urmașul lui Steinville la comandamentul Ardealului, contele Virmond, și anume la 7 Decemvrie 1721, în fața unei

(1) Hurmuzaki, *Documente*, VI, pp. 339—341; I. H. Schwicker în *Archiv für österreichische Geschichte*, LXII pp. 443—446. După Schwicker a fost publicat memoriul și alte acte în revista *Biserica ortodoxă română*, anul XI, pp. 546—549.

deputațiuni de boieri și cler din Oltenia (episcopul Râmnicului, Damaschin, fiind deasemenea de față), pe care Virmond, fiind bolnav și neputându-se duce pentru acest sfârșit în Oltenia, o chemase la dânsul în Ardeal, la Sibiiu (1). Poate că, între altele, una din cauzele ce vor fi determinat pe Steinville să amâne publicarea decretului împărătesc până la moartea sa, întâmplată la 21 Octomvrie 1721, să fi fost și nemulțumirea iscată în clerul din Oltenia, în urma celor deja dispuse de Curte, nemulțumire care i se făcuse cunoscut lui Steinville prin memoriul pe care episcopul și cu cei câțiva egumeni — aderenți ai lui — i-l adresase din soborul ținut în mănăstirea Orez la 29 Noemvrie 1719. Dacă episcopul și egumenii subscriitori nu puneau în fruntea memoriului lor cele două puncte de căpetenie: independența episcopiei Râmnicului, ridicarea ei la rangul de mitropolie, cum și acordarea supravegherii peste mănăstiri episcopului, și nu făceau prin aceasta punctul fundamental, piatra angulară a cererilor lor, poate că Curtea îl luà în considerațiune, deși venià cam târziu, poate că se ajungeà și la ceva, mai ales că memoriul conțineà, în celelalte puncte, propuneri cari, de s'ar fi realizat, nu erau decât salutare, precum erà înființarea unei școli românești la Râmnic, introducerea bunei ordine în mănăstiri și la biserici. Dar cum în privința punctelor principale din memoriu, puse în prima linie de subscriitori, Curtea dejà se pronunțase, e greu a susțineà că s'a revenit asupra celor hotărîte odată sau că a fost luat în considerațiune memoriul numai în ce privește celelalte puncte.

Ori cum ar fi însă, memoriul acesta ne dă în acelaș timp și o icoană, destul de întunecoasă de altfel, a bisericii române din Oltenia din acel timp. Nu e greu, din cele spuse în memoriu, a vedeà că pe atunci servicul divin, sfânta liturgie, nu se făceà regulat în fiecare zi prin mănăstiri, egumenii nefiind de cele mai multe ori investiți cu darul preoției; că egumenii alungau arbitrar pe călugări din mănăstiri; că adesea și călugării fugiau dela sinești dintr'o mănăstire într'alta; că se ridicau biserici și mănăstiri și fără voia episcopului, însușindu-și acei cari le

(1) *Mittheilungen des k. und k. Kriegsarchivs*, XII, p. 202.

ridicau dreptul de a pune egumeni și preoți; că egumenii străini jăfuiau de cele mai multe ori mănăstirile de avutul lor și fugeau apoi în țeri străine; că episcopii luau, cu forța, contribuții dela mănăstiri; că preoții de pe la bisericile de mir erau fără cultura trebuitoare, că nu-și împliniau regulat datoriile lor preoțești, neslujind la timp sfânta liturgie; că adeseori acești preoți treceau, fără știrea celor puși să-i supraveghieze, dela o biserică la alta, fiind primiți de boieri sau egumeni la bisericile de pe moșiile lor; că o școală — de preoție — românească, în antiteză cu cartea slavonă (ce erà atunci pe moarte), lipsià pe atunci în eparhia Râmnicului; că, în fine, purtarea socotelii de venituri și cheltuieli la mănăstiri se făceà într'un mod nu tocmai regulat.

Un însemnat factor bisericesc erà, pe vremea de care ne ocupăm aici, din cauza mijloacelor de cari dispuneau, *mănăstirile*. Să lăsăm deocamdată la o parte pe episcop, pozițiunea episcopului față cu mitropolia sârbească (asupra cărora vom reveni mai târziu), pentru ca să facem cunoștință mai de aproape cu mănăstirile oltenești din acest timp.

Grație unei împrejurări, și anume sistemului fiscal al Nemților, care nu erà altul decât de a asigurà cât mai multe venituri Vistieriei împărătești, putem să cunoaștem destul de bine mănăstirile de atunci din Oltenia. Mănăstirile având mari venituri, dispunând de proprietăți întinse, bucurându-se de diferite privilegii, scutiri, au dat mult de lucru — și de scris — Nemților, în tendința lor de a luà pe sama fiscului toate, sau cât mai multe din veniturile provinciei.

Dela cele dintâi și mai vechi mănăstiri începând și până la cele din urmă (pe timpul lui Brâncoveanu și al urmașilor săi), mănăstirile românești au fost cât se poate de bine înzestrate. La donațiunile vechi pietatea străbună a adăogat în decursul timpului altele nouă. Domnii confirmând pe cele vechi adăogau și altele nouă; boieri, clerici, credincioși făceau de asemenea diferite legate mănăstirilor, așà că la începutul epocei de care ne ocupăm găsim mănăstirile că dispun de întinse proprietăți. Multe sate, moșii, munți, vii, mori erau ale lor, se bucurau apoi și

de diferite venituri: dela vămi, de pe vii, dela ocnă, ori în fine de scutiri de unele dări. La confirmarea vechilor donațiuni și la adăogarea altora nouă, dintre Domnii anteriori revine de nenumărate ori numele lui Mateiu Basarab, Șerban Cantacuzen și al lui Constantin Brâncoveanu (1).

Dar chiar și în timpul de care ne ocupăm, vedem că și Domnul Nicolae Mavrocordat urmează, în acordarea de privilegii mănăstirilor, calea bătută de predecesorii săi. El dă mănăstirii Crasna din Gorj sare dela ocnă (2), scutește de dijmă o parte din stupii, porcii, oile și vinul mănăstirii Strâmba din Gorj (3), sau mărește cantitatea de sare ce se da mănăstirii Tismana dela 75 la 150 de bolovani (4).

Ce au făcut însă Nemții în privința mănăstirilor din Oltenia?

Incă din Iulie 1718 fu însărcinat consilierul cameral din Ardeal, Ignațiu Haan, de Cămara Curții (Hof-Kammer) ca să cerceteze situațiunea economică a Olteniei, ca pe baza ei să poată fi puse dările. Țara-Românească îi erà dejà de mai înainte cunoscută lui Haan: el nu numai că încă din 1716 venise în țară și se ocupase cu strângerea diferitelor contribuții din Oltenia, ci mai fusese la noi încă din timpul răsboiului trecut, când avusese diferite însărcinări pe lângă Brâncoveanu, dela care cumpărase atunci grâne pentru oastea împăratului, împrumutase bani. — Pe baza celor raportate de Haan, Cămara împărătească (Hof-Kammer) propuse între altele, la 28 Ianuarie 1719, împăratului, spre aprobare, și următoarele cu privire la privilegiile și scutirile mănăstirilor: o comisiune să cerceteze titlurile de drept ale *pretențiunilor* (?) mănăstirilor și să raporteze, spre a se luà măsuri în consecință. Până atunci Cămara împărătească dădeà instrucțiuni subalternilor săi ca să se acorde scutire de vamă numai în lăuntrul granițelor Olteniei, iar cantitatea de sare să se dea numai pentru acoperirea trebuințelor mănăstirilor (5).

(1) Hurmuzaki, *Documente*. VI. pp. 268—269; 430—454.

(2) *Biblioteca Academiei române*. Muss. No. 181/XC.

(3) *Ibidem*. No. 182 XC.

(4) *Arhivele Statului*. Mănăstirea Tismana. Pachet 9. netrebnic. No. 68.

(5) *Mittheilungen des k. und k. Kriegsarchivs*, XII. p. 216.

Atunci urmă, chiar în acelaş an (1719), şi cercetarea ce se ordonase a se face cu privire la mănăstiri. Această cercetare fu făcută de Haan şi aşternută în raportul său cu data de 21 Noemvrie 1719 (1) către Cămara Curţii, precum şi în anexele ce însoţesc acel raport. (2).

Din acest raport vedem mai întâiu, că episcopul Damaschin interesându-se de soarta mănăstirilor, întrebase şi pe generalul Steinville şi pe consilierul cameral Haan, ce se va hotărî cu privire la beneficiile de cari se bucuraseră până atunci mănăstirile (3). I s'a răspuns episcopului că acele beneficii nu li se vor contestà mănăstirilor, dar trebue să declare în ce constau, cum şi pe ce documente se bazează, pe urmă trebue stabilit dacă acele beneficii sunt donaţiuni perpetui, veşnice, sau numai pe un anumit timp. De aci necesitatea de a produce documentele ce mănăstirile au la mână. Episcopul Damaschin convoacă atunci pe egumenii mănăstirilor de frunte, aducând el însuş documentele episcopiei spre a fi cercetate. După documentele episcopiei (4) fură cercetate acelea ale celei mai vechi mănăstiri a ţerii, Tismana (5), apoi ale celei mai nouă, Orezul (6), fondată de Brâncoveanu. La cercetarea documentelor Haan se servì de nişte funcţionari fiscali, (între ei

---

(1) Hurmuzaki, *Documente*, VI, p. 279—284.

(2) *Ibidem*, VI, p. 268—277.

(3) Episcopia erà şi ea considerată ca mănăstire şi clasată întâia între ele.

(4) Episcopia Râmnicului se constată că percepeà: *a*) sare dela Ocne, în cantitate diferită, sub diferiţi domni; *b*) decima pe vin din satul Muiereasca; *c*) decima pe albine, porci şi oi din acelaş sat; *d*) decima pe unele vii din podgoriile Râmnicului: *e*) decima de pe vinul din toată podgoria Drăgăşanilor. (Cfr. Hurmuzaki, *Documente*, VI p. 271).

(5) Mănăstirea Tismana aveà dreptul acordat de Domnii anteriori de a percepe: *a*) jumătatea vămii dela Vulcan şi până la Porţile de fier; *b*) jumătate din veniturile pescuitului în lacul Bistriţa; *c*) sare dela Ocnă (în cantitate diferită); *d*) decima dela oile, albinele, viile şi porcii satului Tismana; *e*) decima de pe vinul din podgoriile satelor Rogova, Bistriţa, Cerneţi şi Jidovştea. (Cfr. Hurmuzaki, *Documente*, VI. 271—272 şi 281).

(6) Mănăstirea Orez percepeà: *a*) a treia parte din vama dela Vidin şi Bistreţi până la Cerneţi; *b*) a treia parte din venitul pescuirii; *c*) sare dela ocnă; *d*) decima de pe oile, albinile şi porcii satelor Orez şi Rămeşti: *e*) venitul bâlciului anual dela Craiova (15 August—8 Septemvrie); *f*) parte din vama târgului săptămânal dela Craiova. (Cfr. Hurmuzaki, *Documente*, VI, 271 şi 281).

erà și Nicolaus Pater, care avù rol însemnat pe atunci în Oltenia ocupată de Nemți) cunoscători de limba românească, cum și de ceva slavonește pentru descifrarea vechilor hrisoave. Aflându-se astfel cuprinsul documentelor, s'a făcut cunoscut episcopului, și atât episcopul cât și egumenii au trebuit să recunoască, zice raportul, cumcă în acele documente nu e vorba de donațiuni veșnice (donationes solidae et perennales), ci numai de o milă, (pomană= elemosinae), ce și-o făcuseră Domnii cu mănăstirile, fie zidind Domnul mănăstirea, fie favorizând pe egumenul mănăstirii, fie dând ceva de pomană mănăstirii. Aceste beneficii constau sau în perceperi de vămi la anumite locuri, sau în scutiri de anumite dișme sau în acordarea unui număr oarecare de bolovani de sare dela Ocnă; ele nu aveau caracterul veșniciei, în special sarea acordată a variat sub diferiții Domni. O pildă. Mănăstirii Tismana i se acordase de Radul Voevod 800 bolovani de sare. Succesorul său reduce această cantitate la 400, iar Brâncoveanu (despre care raportul zice că a fost un bun gospodar=der nur. ein gar zu guter Wirth war) a restrâns-o la 75 de bolovani. In ce privește oieritul (decima pe oi) și vinăritul (decima pe vin), asemenea s'a acordat mănăstirilor scutire de unii Domni. Domnii următori sau au pus ca să strângă venitul acestor dări în profitul lor personal, sau au confirmat scutirile anterioare.

După ce Haan se informă că în cuprinsul documentelor produse nu e vorba de donațiuni perpetue, ci numai de «purae elemosinae» încetă de a cercetà mai departe documentele, cari erau concepute toate în acelaș mod, pentru ca să nu piardă mai mult timp, apoi pentru ca să cerceteze documentele tuturor mănăstirilor i-ar fi trebuit 4—5 luni de zile, zice raportul, pe urmă cele slavone, din cauza limbii în care erau scrise, numai cu greu puteau fi înțelese. De aceea el crezù că e suficient să examineze, după documentele episcopiei, numai pe ale celei mai vechi și mai nouă dintre mănăstiri, Tismana și Orezul. Din examinarea documentelor lor se putù constatà că mănăstirile se bucurau:

a) De venituri dela vămi, bâlciuri, târguri săptămânale și dela pescuit:

b) Scutire dela prestarea dijmei pe oi (oierit) sau pe albine, porci şi vin (dijmărit);

c) De acordarea unei cantităţi oarecare de sare, sau echivalentul ei în bani.

In privinţa perceperii veniturilor dela vămi, găsim un interesant amănunt. Se dăduse mănăstirilor, după împrejurări, sau jumătate sau a treia parte din venitul unor anumite staţiuni vamale. Pentru a se încredinţà de exactitatea taxelor vamale percepute la o anumită staţiune, ca să ştie astfel ce sumă li se cuvine şi lor din acele taxe, mănăstirile trimiteau câte un călugăr din mănăstire la acea staţiune de vamă, cu însărcinarea de a supraveghià, în tot timpul anului, încassările. Iată pe călugărul, care-şi consacrase viaţa sa liniştii şi singurătăţii monahale, devenit prin această împrejurare «*vameş*». De bună samă că un asemenea control la staţiunile vamale nu puteà fi decât supărător pentru Nemţi, mai ales că ei considerau vămile ca un venit exclusiv al principelui ţerii (ein regale principis), care nu aveà deci nevoie de un control aşà de minuţios din partea călugărilor trimişi de mănăstiri. Haan propune deocamdată să se dea mănăstirilor, în bani, o sumă proporţională cu venitul anual al vămilor respective. In schimb însă mănăstirile să fie excluse dela ori ce control sau amestec la preceperea veniturilor vămilor.

In ceeace priveşte veniturile dela bâlciuri, dela târguri, acordate mănăstirilor în total sau în parte, Haan propune ca să se iea toate dela mănăstiri şi să se dea fiscului, căci veniturile celor mai însemnate bâlciuri şi târguri, zice el, s'au dat mănăstirilor, nerămânând fiscului decât bâlciuri şi târguri neînsemnate, cari aduc venituri mici de tot. Cu privire la pescuit, Haan e de părere ca să se lase şi mai departe mănăstirilor, pentru motivul: *a)* că venitul lui nu e mare; *b)* că mâncarea cărnii fiind oprită călugărilor ei au nevoie de peşte; *c)* că astfel nu ar aveà aparenţa că dintr'odată li se iau toate beneficiile de cari mănăstirile se bucuraseră până atunci. In privinţa scutirii de dijmărit şi oierit, Haan, bazat pe faptul că această scutire se făcuse după bunul plac al Domnului (ad placitum suum) propune ca pe viitor oieritul să nu se perceapă numai din

3 în 3 ani, ca mai înainte (1) ci în fiecare an. Şi precum înainte se percepeà ori de câte ori un Domn nou se urcà pe scaun, să se înceapă deocamdată a se percepe oieritul cu ocazia instalării administraţiunii nouă în Oltenia. Cât pentru scutirea dela dijmărit, Haan e de părere să se acorde şi mai departe mănăstirilor. Cantitatea de sare ce se acordà mănăstirilor se urcà la 3.860 bolovani, fiecare bolovan în greutate dela 200—300 ocale. Această cantitate nu se puteà consumà întreagă în mănăstiri şi pentru nevoile lor, din pricină că în ele nu vieţuiau mai mult ca 4—5 călugări, ci se vindeà pe loc, sau se făceà negoţ cu ea peste Dunăre. Lucrul acesta erà în dauna comerciului cu sare pe care îl făceau şi Nemţii peste Dunăre. De aceea Haan propune ca să se acorde fiecărei mănăstiri pe an o cantitate dela 20—24 bolovani şi apoi şi aceasta să nu se dea în bucăţi mari, ci mărunţită. Cât pentru partea de sare ce li se luă mănăstirilor, Haan propune să li se dea în schimb o anumită sumă în bani. Chiar şi în privinţa unor taxe nu tocmai mari, pe cari le percepeà mănăstirea Cozia dela ţiganii săi, cari se îndeletniciau cu strângerea aurului de pe albiile râurilor, sau cu tăiatul sării la ocnă, sistemul fiscal al Nemţilor de a acaparà totul se amestecă.

Dar partea cea mai interesantă din acest raport este partea finală. Ea ne pune în poziţiune ca să cunoaştem mai de aproape starea internă de pe atunci a mănăstirilor din Oltenia. Rea erà conducerea acestor mănăstiri, nepotrivit cu scopul erà felul de viaţă ce se duceà în ele, ne spune raportul în chestiune. Egumenul dispune de tot, şi de toate în mănăstire; el face aci tot ce vrea, după bunul său plac, fără ca ceilalţi călugări să aibă dreptul să-i obiecteze ceva. Nici în cele mai mici şi mai neînsemnate lucruri călugărul nu îndrăzneşte să reproşeze ceva egumenului, căci la cel mai mic cuvânt îl alungă din mănăstire. Un subaltern care să controleze greşelele, conduita, risipa egumenului, lipseşte. In multe mănăstiri cu venituri frumoase adeseori nu se află, în afară de egumen, mai mulţi ca 2—3 călugări, cari în cea mai mare parte

(1) Hurmuzaki, *Documente*, VI, p. 313.—Cfr. şi anexa 13.

trebue să-şi procure ei singuri hrana şi îmbrăcămintea, când egumenul e avar sau se gândeşte la economii în profitul său, sau nu e bun prieten cu călugării. Egumenii au punga lor proprie şi nu fac gospodărie pentru mănăstire. Din această cauză mănăstirile se aflau în decadenţă şi ruină şi încetul cu încetul mergeau spre distrucţie, căci egumenii bagă în buzunarele lor tot ce pot să răpească dela mănăstiri, în timpul egumenatului lor. La mănăstirile închinate jaful erà şi mai mare, căci egumenii acelor mănăstiri, pe lângă ceeace strângeau pentru ei, trebuiau să mai trimită din timp în timp, la câte doi sau sau trei ani, ceva şi patronilor lor: patriarhilor din Ierusalim şi Alexandria. Egumenii dela mănăstirile închinate sfântului Munte erau schimbaţi regulat la trei ani, şi egumenul plecând după cei trei ani de egumenat luà cu sine şi toţi banii pe cari îi adunase şi din care trăià tot restul vieţii, ori îi risipià şi consumà în mod rău, nedemn. Acelaş lucru îl făceà şi urmaşul său în cei trei ani ai săi de egumenie, şi tot aşà mai departe; aşà că mănăstirile nu aveau nici un profit, nici o participare la propriile lor venituri, cari intrau în buzunarele egumenilor, sau treceau peste hotare. De o astfel de neorânduială de prin mănăstiri Domnii au ştiut, dar nu au luat măsuri ca să îndrepteze răul. Ba din contră! La instalarea unui nou egumen în mănăstirile domneşti, zice raportul în chestiune, Domnii luau ei înşişi bani dela egumeni, cu cari se învoiau, chiar mai dinainte de a-i numì, să le deà o anumită sumă. Iar dacă murià vreun egumen, Domnul luà tot ceeace rămâneà pe urma mortului. Când însă egumenul trăià prea mult şi Domnul aflà că a strâns mulţi bani, atunci, sub un pretext oarecare, Domnul sau îl alungà din mănăstire, spre a-i confiscà el apoi totul, sau cereà ca să-l împrumute cu o anumită sumă de bani, pe care nici Domnul nu se mai gândià vreodată ca s'o mai dea înapoi, dar nici egumenul nu aveà curajul ca să o mai ceară înapoi. Şi aceasta o practicau Domnii nu numai faţă de egumenii mănăstirilor domneşti, ci şi faţă de ai celorlalte mănăstiri, când aveau nevoie urgentă de bani pe cari, luându-i odată, nu se mai gândiau să-i înapoieze.

In privinţa ocupaţiunii, a îndeletnicirii călugărilor de pe

atunci, în mănăstiri, raportul de asemenea ne dă amănunte interesante. După ce călugării s'au sculat dimineața, citesc cam o jumătate de oră în biserică, apoi umblă încoace și încolo până vine vremea mesei dela prânz, care e rea și puțină. După masă merg cu toții la culcare și dorm câteva ceasuri, fie flămânzi, fie sătui. Către seară iarăș fac slujbă în biserică o jumătate de oră. Nici unul din ei nu lucrează nimic și rabdă mai de grabă foamea decât lucrul. Le este destul dacă au câți-va țigani ca să le care apă, lemne și alte lucruri trebuincioase. Aceasta este tot ceeace fac acești călugări, pentru Dumnezeu și pentru aproapele, în cursul întregului an. Nici chiar în țară, spune în fine raportul, nu este lăudată viața pe care o duc acești călugări în mănăstiri.

Va fi de bună samă în acest raport, presărată pe ici și colea, și câte o mică doză de exagerare. Aceasta ar fi de altfel destul de explicabilă: funcționarii locali prezentau lucrurile în colori mai negre decât erau în realitate spre a puteà astfel determinà Curtea ca să iea măsuri în consecință. Abstracție făcând de această exagerare, câtă va fi, nu e mai puțin adevărat că în cea mai mare parte faptele rămân așa după cum ne-au fost înfățișate de raportul în chestiune.

Din anexele cari însoțesc acest raport al lui Haan și cari nu sunt altceva decât catagrafii ale mănăstirilor oltenești de atunci, putem să vedem care erà numărul lor, cum și în câte categorii se împărțiau. Catagrafiile acestea fiind făcute de episcopul Damaschin, a cărui iscălitură se află mai pe toate, avem tot dreptul de a primì cele cuprinse în ele ca fiind întru toate corespunzătoare realității. In Oltenia se aflau pe acea vreme 18 mănăstiri de călugări (1), 5 mânăstiri de călugărițe (2) și 17 schituri (3),

(1) Anume: Episcopia Râmnicului, Tismana, Cozia, Bistrița. Orez, Govora, Arnota, Strehaia, Sadova, Brâncoveni, Motrul, Segarcea, Jitieni, Bucovăț, Hotărani. Călui, Țințăreni, Stănești.

(2) Acestea erau: Mânăstirea Dintr'un lemn, Surpatele, Mamul, Ostrovul și Slătioarele.

(3) Topolnița, Polovraci, Sfântu Ioan, Titirez, Arhanghel, Strâmba, Crasna, Sărăcinești, Iezerul, Dobrușa, Baia de Aramă, Cetățuia, Manoilești, Cornetul, Târnava, Plopul, Crivelnicul.

pe cari documentele în chestiune le numesc «capele».

Toate aceste mănăstiri și schituri însă se împărțiau în următoarele patru clase:

I. *Mănăstiri domnești*, acele cari fuseseră întemeiate de Domni. Acì veniau Cozia, fondată de Mircea cel Bătrân, Govora de bisericosul Domn Radu cel Mare, Arnota, Strehaia, Sadova, Motrul, Brâncoveni, fondate de Mateiu Basarab, Orezu, fondată de Constantin Brâncoveanu, Bistrița fondată de banul Barbu Craiovescul, etc. (1).

II. *Mănăstiri și schituri libere*, acele cari nu atârnau de vreo altă mănăstire. In această categorie intrau episcopia Râmnicului, mănăstirea Tismana, cele 5 mănăstiri de călugărițe precum și următoarele 5 schituri: Titirez, Strâmba, Crasna, Iezerul și Cornetul (2).

III. *Mănăstiri și schituri închinate locurilor de jos* erau toate 10 la număr, și anume 7 mânăstiri: Segarcea, Jitieni, Bucovăț, Hotărani, Călui, Țânțăreni, Stănești și 3 schituri: Arhanghel, Plopul și Baia de Aramă (3) Intre cele 10 mănăstiri și schituri închinate locurilor de jos *patru* (Plopul, Baia de Aramă, Hotărani și Jitieni), erau închinate sfântului Munte, *patru* Patriarhiei Alexandriei (sființii Arhangheli, Stănești, Țânțărenii și Segarcea), una (Călui) erà închinată patriarhiei de Ierusalim, în fine una (Bucovățul), mănăstirii Meteoris în Rumelia.

IV. *Schituri închinate mănăstirilor din țară*. Ele erau opt la număr și anume: Topolnița și Cerneți, închinate mănăstirii Tismana, Sărăcinești și Dobrușa, închinate Episcopiei Râmnicului, Polovraci închinat mănăstirii Orezul, Cetățuia închinat Mitropoliei din București, Manoilești închinat mănăstirii Bistrița, și în fine Tirnavița închinat mânăstirii Brâncoveni (4).

Informațiuni cu privire la mănăstirile oltenești, la starea lor, însoțite și de diferite propuneri, mai veniră la Curte și din altă parte. Pe lângă raportul și anexele lui Haan, generalul austriac, comandant în Ardeal și «mare

(1) Hurmuzaki, *Documente*, VI, pp. 272–274 și 430—454.
(2) *Ibidem*.
(3) *Ibidem*.
(4) *Ibidem*.

diregător» al Olteniei, Steinville, pe lângă cele ce raportase dejà mai nainte, raportă din nou — pe baza celor ce i se aduseseră la cunoştinţă de administraţiunea locală a Olteniei — acum în 1720, Consiliului aulic de răsboiu despre starea lucrurilor din Oltenia (1). In acest raport (2) se ating şi chestiuni bisericeşti. Cu privire la mănăstiri, cetim în acest raport, că egumenii de prin mănăstiri dădeau pentru călugări mai mult sau mai puţin pentru hrană, după cum erau şi ei mai mult sau mai puţin sgârciţi; că hrana călugărilor erà puţină şi sărăcăcioasă; că un control asupra celor ce făceà egumenul nu existà; că el dispuneà de banii şi de efectele mănăstirii după cum voià. Şi raportul generalului ne spune că adeseori s'a întâmplat ca egumenii, după ce s'au îmbogăţit, să fugă din ţară cu banii strânşi (3). Şi în acest raport se propun măsuri de îndreptare, cum erà de pildă punerea unui proegumen sau dichiu în mănăstirile bogate, (ceeace fusese şi mai nainte vreme, spune raportul), spre a se ocupà cu gospodăria. Pe urmă propune ca în fiecare an sau la doi ani cel puţin să fie vizitate mănăstirile de un boier şi de un funcţionar fiscal, care să le cerceteze, cu această ocaziune, veniturile. Şi aceasta nu ar fi ceva nou ce s'ar introduce acum, căci s'a practicat şi mai nainte vreme, pe timpul Domnilor, când se observà că egumenul face gospodărie rea la mănăstire. Pe urmă generalul îşi exprimă în raport părerea că mănăstirile trebuesc conservate, multe din ele serviseră de azil, la vreme de nevoie, apoi cele mai multe din ele fiind

(1) Hurmuzaki, *Documente*, VI, pag. 306-316.

(2) *Ibidem*, pag. 314—315.

(3) Că arbitrariul egumenului domnià în mănăstire, ni-o spune destul de lămurit şi un act intern, anume o petiţie a călugărilor din mănăstirea Orez către administraţiunea din Craiova cu data de 24 Mai 1734, dar care vorbeşte de fapte petrecute cam pe vremea de care ne ocupăm aici. In acest act citim că, sub egumenul Ioan, călugării mănăstirii «Soborul» au fost siliţi de stareţ să iscălească un act de vânzare a unor moşii ale mănăstirii: «Care nu va iscăli într'acele cărţi dintr'acel cias să iasă pe poartă; noi ne având alt ce face şi neputând sta în potriva năstavnicului, de frică am iscălit ca să nu ne izgonească din mănăstire». (Cfr. Pachetul 20, No. 16, mănăstirea Horez, dela Arhivele Statului).

împrejmuite cu ziduri solide de piatră, pot servì în timp de răsboiu la postarea trupelor în ele sau de magazine.

Rapoartele trimise guvernului central, al lui Haan mai ales, determinară norma, direcția ce o luară cercurile conducătoare din Viena, în această epocă dintâi a studiului de față, cu privire la mănăstiri.

Fiind bogate mănăstirile, dispunând de mari venituri, bucurându-se de multe privilegii și scutiri, toate acestea contribuiau să facă pe Nemți să tindă la reducerea pe cât posibil a privilegiilor mănăstirilor, la luarea acelor privilegii de fisc, la neacordarea de scutiri, etc. Formulate găsim tendințele acestea în niște considerațiuni financiare privitoare la organizarea Olteniei (1). Acì cetim că Cămara (Vistieria) împărătească erà de părere, că mănăstirile oltenești să fie supuse la «certas praestationes» și «varias decimas», cum fuseseră și mai nainte supuse de Domni; că cantitatea de sare ce se acordă mănăstirilor erà prea mare, că ele fac, cu acea sare, pagubă și concurență comerciului împărătesc cu sarea; că ar fi de dorit să li se acorde numai atât cât le trebue pentru nevoile lor și aceasta să nu se mai dea în bolovani, ci măruntită; că scutirile de vamă să se recunoască numai acelor mănăstiri, cari le-au avut și mai nainte vreme, și numai cu privire la vămile din lăuntrul țerii (nu și la cele dela graniță), și numai pentru lucrurile de cari mănăstirile aveau nevoie pentru uzul domestic, etc. (2).

Acestea fiind tendințele cercurilor conducătoare dela Curte cu privire la tratarea mănăstirilor, e necesar acum să vedem cum au procedat de fapt Nemții în realizarea acestor tendințe ale lor față de mănăstiri.

In primul rând li se impuneà Nemților să știe mai de aproape, câte și cari sunt proprietățile (3) și veniturile mănăstirilor, spre a ști astfel cu cât să le impună la dări. De acì nevoia de a face catagrafii. Acestea se și făcură, dar provenind din direcțiuni contrare, ele nu

(1) Hurmuzaki. *Documente*, VI, pag. 347—351.

(2) *Ibidem*, pag. 348.

(3) De sigur că Nemților nu prea le conveniă să constate că mănăstirile au «*tanta bona immobilia*»; v. anexa 13.

consunau între ele: stăpânitorii având tot interesul ca să vază totul exagerat, mare, stăpâniții ca să reducă, să diminueze. Așà într'o catagrafie a averilor și veniturilor mănăstirilor, provenind însă din sursă germană, cifrele erau, cum și erà natural să se întâmple, destul de umflate (1). In alta de origine românească, nu sunt trecute — cum iarăș erà natural să se procedeze astfel, spre a scăpà mai ieftin — toate moșiile pe cari le aveau de fapt mănăstirile (2). Ori cum ar fi însă, după catagrafia din urmă, complectată cu cele ce fuseseră lăsate la o parte, vedem că peste 100 de sate cu moșiile lor aparțineau mănăstirilor. Se ziceà de obiceiu că cam a treia parte din pământul Olteniei erà proprietate mănăstirească. Proporția însă nu pare a fi așà, ci, după cum ne spune un funcționar fiscal mai târziu, cam a cincea parte din pământul Olteniei (3) aparțineà mănăstirilor.

Dar nu numai întinsele proprietăți ale mănăstirilor erau ceeace izbià pe Nemți. Ei mai vedeau, precum o și constată Nicolaus Pater într'un memoriu al său (4), că mănăstirile mai aveau și cirezi de boi, herghelii de cai, turme de porci, stupi de albine, venituri în bani de mii de florini anual, apoi mii de vedre de vin dela dijma vinului, în fine cantități mari de sare dela Ocnă. Acestea toate puteau fi reduse de Nemți, încassate în profitul fiscului, ori supuse de ei la dări. Ceeace s'a și făcut.

Cantitatea de sare ce se acordà mănăstirilor fu găsită de Nemți extrem de mare. De aceea, dela 1719 înainte, adică dela cercetarea privilegiilor de Haan, acea cantitate a fost mereu redusă. Cu toată reducerea însă, Nemții găsiau că cantitatea dată de ei întrece totuș nevoile proprii ale mănăstirilor. De aceea nouă reduceri. Și nu în totdeauna a găsit și aprobarea Curții, cantitatea ce se dădeà în țară mănăstirilor, socotind-o ca fiind prea mare. Se luă atunci măsura ca să nu se mai acorde sare mănăstirilor până ce nu se va aprobà mai întâiu de Curte,

(1) Anexa 10.
(2) Anexa 15.
(3) Anexa 93.
(4) Anexa 13.

cantitatea de acordat. Pe urmă, după ce se ajunse la minimul dorit la Curte, se fixă ca acea cantitate să se acorde mereu pe viitor. In zadar se opuseră mănăstirile; în zadar cerură respectarea privilegiilor, așà după cum li se dăduseră de către Domni. La acestea Nemții le răspundeau: că li se dă acum într'adevăr o cantitate de sare mai mică decât cea care li se dăduse nainte sub Domni, dar în schimb mănăstirile acum nu mai au să plătească contribuții îndoite și întreite, pe cari trebuiseră să le plătească nainte vreme. Cât de departe merseră Nemții în aplicarea sistemului lor fiscal — de extorsiune, — se vede din enorma diferență ce este între cantitatea ce se acordase mănăstirilor, la ocuparea țerii, și pe care Haan o constată, cum am văzut, că se ridică la *3860* bolovani, și între aceea care se dădù mănăstirilor pe anii 1724, 1725 și 1726, și care nu se ridică la mai mult decât la *196* bolovani (1)!

Principala avuție a țerii erà pe atunci oile, porcii, albinele și viile. Ca și boierii, mănăstirile aveau, cum văzurăm dejà, multe turme, vii și stupi. Se înțelege lesne deci că prestarea dijmăritului și mai ales a oieritului nu puteà fi indiferentă mănăstirilor și boierilor, dar nici Nemților. Nainte vreme, sub Domni, plătiseră, cum am văzut, și boierii și mănăstirile, din trei în trei ani, precum și la venireà unui nou Domn pe scaun. In primii ani de ocupațiune austriacă li se dădură pace cu privire la încasarea acestor dări. Dar în 1720, deci la trei ani dela ocupare, fură supuși la darea oieritului și boierii și mănăstirile. Norma aceasta însă de a le percepe din trei în trei ani nu se păstră: Nemții având tot interesul de a le percepe cât mai des. De aceea vedem că în anul 1722, profitând de moartea generalului Virmond și de venirea lui Königsegg ca comandant în Ardeal și «Oberdirector» = «mare diregător» al Olteniei, Nemții percep din nou oieritul și dijmăritul: urmând adică precedentele, când boierii și mănăstirile trebuiau să plătească aceste dări la venirea unui Domn nou. E drept că mănăstirile și boierii cerură scutire de aceste dări, arătând că li s'a făgăduit

(1) Anexele 11, 17, 18, 20, 22, 24, 25, 26, 29, 37, 42, 51 și 61.

pe cuvânt regesc, că vor fi mai uşuraţi ca sub jugul turcesc. In urmă cerură ca să fie puşi cel puţin numai din trei în trei ani la plată. O delegaţiune de boieri chiar venì la Sibiiu, pe la finele anului 1722, ca să ceară scutire de aceste dări, atât pentru boieri, cât şi pentru mănăstiri. Dar totul fu zadarnic! Nemţii nu ţinură socoteală de aceste cereri, şi îi puseră la plata dărilor de cari cereau scutire şi pe anul 1723. Impunându-le aceste dări, Nemţii argumentau cam astfel: că censul anual al vinăritului şi al tutunăritului de mai nainte vreme acum s'a ridicat de pe mănăstiri şi boieri; că mănăstirilor li s'a mai acordat pe anul 1722 şi o cantitate suficientă de sare; că pe vadra de vin, adus de boieri şi de mănăstiri dela viile lor din Muntenia, deşì Cămara împărătească pusese 12 kr., s'a redus totuş numai la 6 kr.; că mănăstirile şi boierii dădeau nainte vreme oarecari taxe anuale, aprovizionau miliţia, suportau sarcinile provinciei, etc., acum însă sub Nemţi au fost scutiţi de toate aceste taxe; că în fine dela ocuparea Olteniei, nu au plătit decât de două ori oieritul şi dişmăritul. Abià pentru anul 1724, Hof-Kammer dispune în instrucţiile ce le trimise, ca să se acorde scutire de sus numitele dări, dacă împotrivirea la plata lor va fi prea mare. Scutirea de aceste dări se şi acordă pe anul 1724. In 1726 sunt puşi din nou cu toţii la dări. Pentru 1727, boierii şi egumenii cer scutire, Tige arată Consiliului motivele pentru cari ar trebuì să plătească. Nu sunt scutiţi şi plătesc şi pe 1727 (1).

Alte procedeuri fiscale faţă de mănăstiri:

In anul 1725, fiscul îşi arogă dreptul de a percepe decima pe vinul dela nişte vii cari, prin o danie a lui Constantin Brâncoveanul, se acordase mănăstirii Bistriţa. Mănăstirea protestă, administraţiunea locală îi luă apărarea, iar Oberdirectorul cerù instrucţii dela Curte. Instrucţiile veniră, dar în loc să oprească încălcarea în drepturi străine, se dispune ca să se cerceteze spre a se vedeà în ce calitate a făcut Brâncoveanu acea danie, ca Domn sau ca privat, ori ca «dominus terrestris»; aseme-

(1) Anexele 7, 9, 13, 14, 16, 17, 18, 23, 27, 30, 37, 63, 81, 82 şi 98.

nea cine stăpânește acum ca proprietar acelei vii (1). Cei dela centru încurajând asemenea abuzuri, dădeau funcționarilor fiscali din țară curaj de a merge și mai departe.

Asemenea fiscul mai luă pentru sine și taxa aceea pe care o percepeà mănăstirea Cozia dela țiganii cari strângeau aur pe albiile râurilor sau tăiau sare la ocnă (2).

In fine Nemții căutară, în anul 1725, să pună la vinărit și pe boieri și pe mănăstiri. In acest scop arendatorul dișmăritului pe acest an, Nicolaus Pater, trimise în județe pe vinăriceri ca să scrie vinul ce-l fac mănăstirile și boierii în viile lor, cum și câte răzoare de vie au. In contra acestei măsuri protestă episcopul Damaschin dimpreună cu șase egumeni, (Ștefan dela Bistrița, Ilarion dela Orez, Petronie dela Segarcea, Ștefan dela Govora, Nicolae dela Călui și Ștefan dela Arnota), dând jalbă la administrația din Craiova. Episcopul și egumenii spun că, de când au mănăstirile acea «milă», dată de Domni, nici odată nu li s'au scris (viile) de vinăriceri, câtă vreme au fost Domnii și când au fost stăpânitori peste țară Turcii. «Cu grea durere le va fi de se va face acest nou obiceiu» acum, de când a luat țara puternicul Impărat creștin. Nicolaus Pater afirmase că în catastivele anilor trecuți se vede o sumă oarecare de vedre dela boieri și mănăstiri. In contra acestei afirmațiuni episcopul și egumenii se apărau zicând că acea sumă de vedre s'a luat dela schituri și dela boiernași, iar nu dela mănăstiri și dela boieri de clasa I și II Și apoi și aceia au dat acea dijmă inspectorului cameral, ca unui «mai de cinste obraz», și nu au fost lăsați pe mânile vinăricerilor, cum se tinde acum a se procedà cu mănăstirile și cu boierii de clasa I și II-a.

(1) Anexa 39 și 40. Nu am puteà afirmà cu toată siguranța, deși lucrul in sine e destul de admisibil, dacă viile de cari e vorba aci sunt dealurile Potel, Muscelul, Scorcea, Pitești și Celei, despre cari ne vorbește un act intern cu data de 21 Iunie 1727, când mănăstirea Bistrița, procurând documentele respective, obține dela inspectorul cameral Procop recunoașterea dreptului de a ridicà decimă pe vinul din aceste vii și pe viitor, (cfr. Arhivele Statului, Mănăstirea Bistrița, Pachet 3 netrebnic, No. 266).

(2) *Columna lui Traian*, 1876, pag. 361; O. Lugoșianu, *Oltenia sub ocupațiunea austriacă*. București 1889, p. 38.

Administrația locală (din Craiova) luă și în această chestiune apărarea boierilor și a mănăstirilor, dispunând ca să nu se introducă «acest nou obiceiu», ci să se lase ca și în trecut (1).

Nemții își puteau permite să procedeze astfel față de mănăstiri, căci ei încă nu recunoscuseră privilegiile mănăstirilor, cum făgăduiseră la început. Nu se grăbiau să facă această recunoaștere, și aveau tot interesul ca să nu se grăbească, căci recunoscând privilegiile, nu-și mai puteau permite procedări ca cele de mai sus. In 1723 Fevruarie 27, Consiliul de răsboiu trimite instrucțiuni lui Königsegg ca, în ce privește recunoașterea privilegiilor clerului, să caute să intre în înțelegere cu autoritățile locale (2). Nu se ajunse însă la nimic; căci în anul 1725 vedem că mănăstirile Orezul și Bistrița cer iarăș, fără nici un rezultat, confirmarea donațiunilor, recunoașterea privilegiilor (3). Că nu se făcù nimic, cu privire la recunoașterea donațiunilor, privilegiilor, în timpul de care ne ocupăm aici, ne-o spune destul de lămurit una din deliberațiunile Comisiunii neoacquistice. Aceasta discută, la 9 Septemvrie 1725, asupra privilegiilor clerului, asupra plății oieritului și dișmăritului, asupra sării și a scutirii la vinderea vinului. Atunci se decise a se lăsà rezolvarea lor până la așezarea nouăi administrațiuni care le va examinà cu mai mult temeiu decât cum se făcuse până atunci, spre a se vedeà ce se poate lăsà uneia sau alteia dintre mănăstiri «pro necessaria sustentatione» ca milă împărătească (allergnädigstes Almosen) (4).

Nu numai că nu-și împliniră făgăduința pe care Nemții o dăduseră dela început în ce privește recunoașterea privilegiilor mănăstirilor, dar ei călcară chiar și lucruri pe cari le acordaseră formal. Așà prin decret împărătesc mănăstirile fuseseră scutite, cum am văzut, de încartierarea de trupe. In ciuda acestei dispozițiuni, multă vreme mănăstirea Brâncoveni fu ocupată de trupe. A trebuit ca

(1) *Arhivele Statului.* Mănăstirea Bistrița, Pachet 3 netrebnic, No. 209.
(2) Anexa 18.
(3) Anexa 43.
(4) Anexa 42.

văduva lui Brâncoveanu să petiționeze la Viena, pentru ca să facă în cele din urmă ca mănăstirea să fie evacuată de trupe (1).

Dar lăsând la o parte felul cum au tratat Nemții mănăstirile, nu fără interes va fi să ne oprim puțin, pe baza relatărilor nouă ce avem, și asupra numirii egumenilor, a felului cum ei conduceau mănăstirile, a stării lăuntrice a mănăstirilor, a stării călugărilor, etc.

Numirea egumenilor se făceà de Curte, pe baza recomandării «marelui diregător», căruia i se făceà în acest sens propunere de Administrația locală sau și de episcopul Râmnicului. Trebuià însă să treacă mult timp până ce se făceà o numire pe această cale; de aceea, spre a simplificà procedeul și a nu se mai adresà la Curte pentru fiecare numire de egumen, generalul Königsegg, ca Oberdirector peste Oltenia, propune în anul 1725, ca Curtea (respectiv Consiliul aulic de răsboiu) să fie dispensată de a se mai ocupà cu numirile și eliberările de diplome de egumeni, ci să-l împuternicească pe el ca să facă un asemenea lucru, aducând ca argument că chestiunea în sine a numirii egumenilor nu e așà de importantă, încât să merite atâta osteneală (2). Consiliul aulic însă îi permite numai ca să întărească pe ieromonahul Ștefan ca egumen la Arnota, (3) pe care îl și propusese episcopul Damaschin. Dar numai aci pare că s'a mărginit intervenția lui Königsegg, căci numirile ulterioare s'au făcut tot cu știrea Curții, numai cu modificarea aceasta, că egumenii se întăriau de Oberdirector, care însă erà ținut să încunoștințeze și Curtea de aceasta. Depunerea egumenilor se făceà de asemenea cu știrea Curții. In 1723 Ioan Arsachi, egumenul dela Călui, pentru învinuiri ce nu ne sunt spuse, fu depus din preoție și îndepărtat dela egumenat. Lucrul însă a trebuit să fie adus — spre ratificare — și la cunoștința Consiliului aulic de răsboiu. Asemenea fu încunoștințat de aceasta și episcopul Damaschin (4).

(1) Anexele 44, 91, 94 și 95.
(2) «*Nicht der Mühe werth*», anexa 35.
(3) Anexa 36.
(4) Anexa 21.

Fără a generaliză pentru toţi egumenii şi pentru toate mănăstirile, notăm câteva cazuri cu privire la felul cum înţelegeau egumenii din acest timp să conducă mănăstirile.

La mănăstirea Orez eră ca egumen arhimandritul Ioan, pe care l-am văzut iscălit în memoriul făcut în 1719 chiar în mănăstirea Orez, şi în contra căruia, cum am văzut, călugării, după moartea lui, se plângeau de violenţe şi de arbitrariu, constrângându-i să-şi dea consimţământul la vinderea unor proprietăţi ale mănăstirei Orez. Că lucrul aşà s'a petrecut, că adică egumenul Ioan a înstrăinat într'adevăr proprietăţi ale mănăstirii Orez, se vede destul de lămurit din faptele următoare. La 24 Noemvrie 1725, Consiliul aulic de răsboiu trimite lui Tige (în Ardeal) spre cercetare memoriul văduvei lui Brâncoveanu pentru a se restitui mănăstirii Orez unele «apartenenţe» dăruite de soţul ei mănăstirii, dar atunci înstrăinate (1). Tige raportează într'adevăr la 12 Decemvrie 1725, însă — de sigur nu desinteresat—iea partea egumenului Ioan, spunând că averile mănăstirii se aflau în cea mai mare parte în Muntenia (2) şi fuseseră confiscate de Domn, că egumenul ne mai având mijloace pentru a întreţineà mănăstirea, fusese nevoit să dea moşii de cultivat, dar nu pentru totdeauna, ci în arendă, şi aceasta se făcuse, spune raportul, cu ştirea administraţiunii (3). Că lucrul nu eră tocmai aşà după cum îl raportă Tige, de bună samă plecând urechile la pretextele îngăimate de egumenul abuziv, se vede dintr'un act intern, o scrisoare a lui Ioan Mavrocordat cu data de 7 Noemvrie 1718, către arhimandritul Ioan, egumenul Orezului, prin care dădeà voie egumenului să stăpânească moşiile şi viile pe cari mănăstirea le aveà în Muntenia, să le iea veniturile, obligându-l numai să plătească o sumă oarecare (4). Pe urmă nici raportul lui Tige nu contestă înstrăinarea avutului mănăstirii, ci caută numai să-i dea o explicaţie mai mult sau mai puţin desvinovăţitoare, o

(1) Anexa 49.

(2) Că afirmaţiunea aceasta nu corespunde adevărului şi că mănăstirea eră încă în posesia a numeroase proprietăţi, se vede clar din Hurmuzachi, *Documente*, VI, 438—439.

(3) Anexa 52.

(4) *Arhivele Statului*, Mănăstirea Orez, Pachet 27, No. 25.

scuză. Pentru noi însă rămâne în picioare faptul că egumenul Orezului în mod abuziv și arbitrar înstrăinase avutul mănăstirii (1). Poate că tocmai abuzurile egumenului dela Orez să fi fost și cauza pentru care Königsegg, încă din 1724, profitând de îmbolnăvirea egumenului, propuse ca să fie numit aci ca egumen arhimandritul Ilarion, deocamdată numai ca coadjutor, iar după moartea bolnavului ca urmaș în egumenie. Consiliul de răsboiu, necunoscând mai de aproape cazul, cere lămuriri. Königsegg le trimite de sigur, dar cere din nou, în Decemvrie 1724, numirea lui Ilarion «prin decret împărătesc, conform rescriptului Curții, trimis lui Steinville». Consiliul ezită încă a face numirea, fiind în căutarea unei «norma adequata» (2). Ilarion a fost totuș numit egumen-coadjutor la Orez în anul 1725, cum rezultă dintr'un act intern: o carte de judecată dată la 16 Fevruarie 1726 de Administrațiunea din Craiova, tocmai în privința neînțelegerilor dintre cei doi egumeni dela Orez: Ioan și Ilarion. Judecata fiind câștigată înaintea Administrațiunii de Ioan, în avantajul căruia se și dă cartea de judecată, avem tot dreptul de a nu luà ad literam cele ce se spun aici, mai ales când, în împrejurările de atunci, nu erà greu să se câștige o astfel de judecată. Cartea aceasta de judecată a Administrației spune că Ilarion a fost numit egumen de episcopul Damaschin și de generalul comandant dintr'o *neînțelegere* a unor scrisori (?!); că în timpul cât a condus Ilarion mănăstirea (anul 1725) a văzut celălalt egumen, Ioan, ca Ilarion face multe cheltuieli și bagă mănăstirea în datorii (!!); că în fine administrațiunea, — câștigată fără îndoială de egumenul Ioan—constată și ea că Ilarion făcuse risipă la mănăstire, îl obligă să împlinească lipsurile, lăsându-l și

---

(1) Consiliul aulic de răsboiu scrie tot în această chestiune la 5 Aprilie 1726 lui Trapezuntius, împuternicitul de afaceri al văduvei lui Brâncoveanu, că nu erà de ajuns numai a afirmà în termeni generali că egumenul Orezului a înstrăinat avutul mănăstirii, ci trebue a specificà numărul și felul lucrurilor înstrăinate, de cine și cui au fost date, spre a se luà măsuri în consecință (Cfr anexa 62). Ceeace Trapezuntius și face; căci la 11 Decemvrie 1726, Consiliul trimite lui Tige specificarea prezentată în această privință de către Trapezuntius (Cfr anexa 78).

(2) Anexele 31, 32, 33 și 34.

mai departe ca coadjutor, ceeace Ilarion nu acceptă. El dă scrisori Administrațiunii, declarând că, dacă nu ar fi știut că a fost numit ca egumen deplin, dela început nu ar fi primit ca coadjutor, aceasta nu o primește nici acum. Administrațiunea, luând partea lui Ioan, obiectă la acestea că Ioan nu a fost scos din egumenie, ci a fost lăsat ca atare, cum chiar îl și întărește din nou în această dregătorie, lăsând ca celelalte pricini bisericești dintre ei să se curme de mitropolitul Belgradului și de episcopul ce se va numì (1). In impunerea nereușită a lui Ilarion, la mănăstirea Orez, vedem o încercare, asemenea nereușită, de a pune stavilă abuzului, arbitrariului egumenului Ioan, care știù să câștige pentru sine pe cei chemați să țină ordinea și să dea dreptatea. Că lucrul e chiar așà cum afirm, se vede lămurit dintr'un act intern contimporan: un act de vânzare dela 15 Fevruarie 1726, prin care arhimandritul Ioan dela Orez vinde 100 de stânjeni dumnealui Ioan Băleanu vel portar, pe preț de 30 taleri (2).

Lui Ioan, care murì la finea lui Iunie 1726, nu-i urmă în egumenie Ilarion, cum ne-am fi așteptat, ci, prin testament, Ioan lasă ca succesor pe Dionisie, superiorul dela Polovraci, ca să poarte provizoriu grija de lucrurile mănăstirii. Administrațiunea îl însărcinează provizoriu cu conducerea mănăstirii și apoi îl recomandă lui Tige, ca să-l confirme provizoriu ca egumen, ceeace Tige și face la 11 Iulie 1726, iar la 2 August 1726 ii și dă decretul de confirmare sub rezerva ratificării Curții (3).

Un alt caz privitor tot la egumenii timpului e cel cu egumenul dela Segarcea. Despre acest egumen aflăm că în anul 1724 trecuse *la unire* (?!). Episcopul Damaschin deschisese o anchetă în contra lui, iar generalul Königsegg cere instrucțiuni dela Viena, întrebând ce ar fi de făcut când egumenii mai multor mănăstiri ar trece la unire. In raportul său Königsegg spune că clerul local cere ca cei trecuți (4) la unire să fie excluși din mănăstire (5).

(1) *Arhivele Statului*, Mănăstirea Orezu, Pachet 41. No. 4.
(2) *Arhivele Statului*, Mănăstirea Orezu. Pachet 23. No. 14.
(3) Anexele 65, 67, 68.
(4) Se vede deci că nu erà singur și izolat de tot cazul egumenului dela Segarcea.
(5) Anexa 28.

Cu privire la starea mănăstirilor pe acest timp, cu privire la călugări și viața lor, avem, în diferite rapoarte din anii 1725, 1726 și 1727, mai multe date.

In capitolul IX al descrierii Olteniei, făcută de locotenentul-colonel Friedrich Schwanz von Springfels în anul 1725, ni se dau câteva lămuriri în această privință (1). Acest ofițer ne spune și el că mănăstirile aveau venituri suficiente din teritoriile testate sau donate: sate, moșii, livezi, vii, țigani robi; că în fruntea mănăstirii se află un egumen, care dirijează economia și rânduiala în mănăstire; că în fiecare mănăstire călugării se împart în rasofori, microschimnici și megaloschimnici: cei din urmă asemănându-se cu eremiții din Apus. Călugării nu știau carte, ori în cazul cel mai bun știau prea puțină grecească veche. Cel ce puteà să vorbească foarte stricat latinește erà considerat ca un «monstrum eruditionis». — Ofițerul vorbește și despre călugărițe: ele poartă o haină neagră lungă, devoțiunea lor constă în a se abțineà dela căsătorie și dela mâncarea cărnii. Fac în timp de 24 de ore dela trei la șase sute de mătănii, zicând la fiecare mătanie: «Doamne miluește.» Starițele lor se bucură de multă considerațiune. Și mănăstirile de călugărițe aveau donațiunile lor, ca și ale călugărilor. In mănăstirile de călugărițe se află câte un preot căsătorit, la care se spoveduiau călugărițile și care le săvârșià serviciul divin.

Dar mult mai însemnate și mai cuprinzătoare sunt pentru starea mănăstirilor și călugării din acest timp cele două relații (2) ale lui Nicolae de Porta, (3) care jucase rol însemnat pe acea vreme în Țara Românească (4), trăise multă vreme acì, iar acum se află în Oltenia cucerită, mai întâiu ca secretar al Administrațiunii din Craiova și pe urmă și ca consilier de Administrație. — Porta ne spune că în Oltenia existau, pe lângă episcopia Râmnicului, 36 de mănăstiri. Intre acestea 14 erau mănăstiri domnești (10 de călugări și 4 de călugărițe), a căror fondare și dotare erà

(1) Hurmuzaki, *Documente*, IX[1]. pp. 635—636; ***Biserica ortodoxă română***, XXVII. No. 7, pp. 749—754.

(2) Anexele 64 și 71.

(3) Relațiunile în fond se aseamănă, au mai acelaș cuprins.

(4) Asupra lui Porta cfr N. Iorga, *Ist. lit. rom. I*, p. 191, nota 3.

datorită Domnilor. Domnul dispuneà în ele de avutul lor şi de egumeni, după bunul său plac, de Domn depindea alegerea şi depunerea egumenilor; Domnii cereau dela egumenii acestor mănăstiri socoteală de venituri, şi nu le permiteau să înstrăineze averile mănăstirii. — Şase mănăstiri erau închinate locurilor de jos. In ele egumenii erau greci; ei adunau veniturile ce proveniau şi dela mănăstirile supuse celor închinate şi le trimiteau Patriarhilor din Orient. De suma la care se ridicau veniturile mănăstirilor închinate ne dă o idee cele ale mănăstirii Segarcea: între 2 şi 3 mii de florini, sumă destul de însemnată pe acea vreme! Celelalte mănăstiri mici erau filiale ale celor mari şi erau supuse acestora atât în ce priveşte conducerea cât şi averile lor. Numărul mănăstirilor mai mari, asupra cărora nici episcopul, nici boierii nu pot revendicà vreun drept, şi cari sunt (sau trebue să fie) supuse imediat împăratului, ca principe al ţerii, sunt în număr de 20. Unele dintre mănăstiri, zice Porta, sunt aşezate în locuri tari, retrase, sunt înconjurate cu ziduri tari şi pot servì ca refugiu, azil, în timp de strâmtorare, de războiu, cum chiar s'a întâmplat, afirmă Porta, în ultimul războiu. Merită să fie reţinută din relaţia lui Porta afirmarea că, dacă nu ar fi fost aceste mănăstiri, abià s'ar fi putut apărà şi conservà această provincie de Nemţi. — De aceea, zice el mai departe, ar fi de mare folos şi preţ ca să se repare aceste mănăstiri, să se aducă în bună stare, şi aceasta lesne s'ar puteà face din chiar veniturile acestor mănăstiri. Porta ne spune apoi că Domnii avuseseră nainte vreme mari foloase dela mănăstiri.

Sub numele de «premutare», (1) zice Porta, Domnii taxau mănăstirile cu sume mari, chiar cu câte 1.000 florini. Iar în timp de războiu, mănăstirile veniau în ajutorul Domnului, contribuind la uşurarea sarcinilor puse pe ţară, prin

(1) «Premutare» formă coruptă, cred, pentru împrumutare.— Porta însuş ne spune ce erà această «premutare». O sumă mare de bani, pe care Domnul o luà dela mănăstiri, episcopi, mitropolit şi boieri, şi dela toţi acei pe cari îi ştià că sunt bogaţi; promiteà că o va restitui la timp favorabil, dar promisiunea aceasta nu se împliniă mai nici odată, până ce Domnul erà în fine depus, iar succesorul său nu luà asupră-şi nici odată o asemenea datorie

acea că dau făină, orz, unt, miere, care de transport, etc. In timpul în care Porta își scrià relația sa, mănăstirile, ne spune el, se aflau în stare rea, căci egumenii, nemai temându-se acum de Domni, cari să le iea socoteală, să-i depună în cazul unei rele administrațiuni, vând pe ascuns, înstrăinează averile mănăstirilor. Și Porta dă ca exemplu în această privință cazul mănăstirii Orez, care prin asemenea abuzuri ajunsese atunci într'o stare de mizerie. Nu mai puțin și boierii atotputernici uzurpau și încălcau drepturi de stăpânire cuvenite mănăstirilor. Iar în mănăstire egumenul însușindu-și putere despotică asupra mănăstirii, dispuneà de avutul ei ca de al său propriu, risipindu-l după bunul său plac, fără știrea «marelui diregător.» Călugării din mănăstiri, născuți din clasa de jos, oameni mărginiți (1) erau dedați mai mult la gospodărie și lucruri lumești decât la mântuirea sufletului. Numărul lor într'o mănăstire oarecare erà foarte restrâns: abia dacă se aflau 4—5—6 într'o mănăstire ce ar fi putut întrețineà 60—65 de călugări, căci venitul multor posesiuni este foarte mare, iar cheltuielile foarte mici, și dacă s'ar stârpì abuzul și s'ar reluà bunurile uzurpate mănăstirilor, s'ar puteà pune în fiecare an de o parte o sumă destul de însemnată, care să se întrebuințeze în folosul chiar al mănăstirilor. Porta propuse în fine ca să se instituească o comisiune, care să iea socoteală egumenilor. O persoană iscusită să fie pusă în fruntea comisiunii, ea să vegheze și să inspecteze veniturilor mănăstirilor, să introducă în ele o bună administrațiune și să împiedice delapidările, abuzurile, cum și trimiterea de bani la Patriarhii din Orient, ceeace încă se practică, afirmă Porta, cu toată interdicția pusă. Un catolic ar trebuì, opinează Porta, să fie pus în fruntea acestei comisiuni, acestă va stăruì ca din veniturile mănăstirilor să se repare zidurile cari vor aveà să aducă mare folos în timp de răsboiu. (2)

(1) «Viles et idiotae» «valde rudes et idiotae».

(2) Idea unei supravegheri prestre mănăstiri, a unui control în scopul de a stârpi abuzurile la mănăstiri, fusese emisă și mai nainte decât acest timp. In 1722 Nicolaus Pater cere într'un memoriu al său (anexa 13) ca să se pună un curator preste mănăstiri, ca să iea socoteală egnmenilor, spre a nu se mai fàce risipă și spre a nu se mai derogà dela intenția fundatorilor și testatorilor.

Asupra relaţiunilor lui Porta Comisiunea neoacquistica deliberează la 7 şi 14 Decemvrie 1726 şi se pronunţă asupra unor puncte din cele propuse de Porta, nu însă asupra tuturora. Aşà în privinţa mănăstirilor închinate, Comisiunea hotărî ca acestea să nu mai depindă de Patriarhii din Orient, cum se şi hotărîse dejà de mai nainte vreme. (1)

Că legătura mănăstirilor închinate cu locurile de jos erà ruptă, ne-o spune clar şi cazul petrecut cu cele testate de negustorul Ilie Cumanovici (2). Se poate însă ca pe ascuns, fără ştirea autorităţilor, egumenii mănăstirilor închinate să fi trimis totuş oarecari sume de bani în Orient, cum am văzut că afirmă Porta. Cu privire la mănăstirile domneşti, Comisia neoacquistică decide la aceeaş dată ca Oberdirectorul să se informeze la Administraţiune de prerogativele pe cari le-au avut Domnii nainte vreme în aceste mănăstiri, să vadă ce s'ar puteà mănţineà din ele, fără a trezì în ţară repulsiune faţă de regim, recomandându-i în acelaş timp să procedeze cu prudenţă şi moderaţiune într'o chestiune aşà de delicată, şi să nu se facă nimic, până ce nu se va raportà mai întâiu Consiliului şi nu se va obţineà aprobare dela Curte în această privinţă.

Acì e pricina pentru care Nemţii nu merseră deocamdată mai departe în aplicarea regimului şi sistemului lor, faţă de mănăstiri: se temeau, cum se vede destul de clar, de o nemulţumire prea mare a clerului, care lesne, prin cler, se puteà transformà şi într'o nemulţumire a ţerii. Nemulţumirea clerului s'a şi produs, cum vom vedeà, atunci când Nemţii uitară de moderaţiunea şi prudenţa pe care, în 1726, Comisiunea neoacquistică o recomandă

---

(1) Anexa 79.

(2) Acesta murind, făcuse legate mănăstirilor din Orient. Haan raportează lucrul la 10 Decemvrie 1720 la Curte, şi Comisiunea neoacquistică dispune ca să nu se trimită bani în Turcia, oprind în acelaş timp a se mai trimite în Orient ori ce «pia legata, pensiones und dergleichen» la mănăstirile de acolo. Şi pentru a se păstrà buna intenţiune a testatorului, Comisia schimbă destinaţiunea banilor, hotărînd a-i depune undeva, iar din venitul lor să se întreţină două şcoale în Oltenia, pentru ca să aducă pe oamenii cei inculţi de aci la o mai bună disciplină şi moravuri «die darin befindliche rude Leuthe zu besserer disciplin und Sitten auzuleiten» (Hurmuzaki VI, pag. 353, şi anexa 19).

Oberdirectorului. In timpul însă de care e vorba acum, Comisiunea neoacquistică se mărginește, în ce privește reaua gospodărie și ruina edificiilor mănăstirilor, numai la câteva dispozițiuni și instrucții, cari erau de așà natură, că nu puteau aduce după ele și îndreptarea răului, ferindu-se însă acum de a da ordine exprese, cum s'a făcut mai târziu, și dela cari nu mai puteà fi vorba de o abatere. In deliberările sale dela 7 și 14 Decemvrie 1726, Comisiunea neoacquistică spune că e bine să se păstreze mănăstirile în bună stare, căci ele ar puteà servì, luându-se dela ortodocși, la plantarea religiei catolice, sau pot servì la siguranța provinciei, cum și din punct de vedere militar, mai ales în timp de răsboiu; de aceea opinează că e bine să li se păstreze zidurile în bună stare; averile să nu li se înstrăineze, luând în acest sens Oberdirectorul dispozițiile ce el va crede și pe cari Administrația locală va fi ținută să le aplice (1).

In sfârșit o altă relațiune, tot asupra stării mănăstirilor și călugărilor din timpul de care ne ocupăm aici, este a funcționarului împărătesc Uhlein, făcută în anul 1727 (2). In relația lui Uhlein găsim multe lucruri vrednice de semnalat.

Mai întâiu el ne spune că s'a neglijat — deși erà unul din punctele cele mai însemnate — ca Administrațiunea să poarte grijă de mănăstiri, aducându-le la observarea actelor de donațiuni și nelăsând să li se înstrăineze averile, cum se făcuse, parte din cauza atotputerniciei boierilor, cari le încălcau moșiile, parte din «conivența» egumenilor, cari le vindeau avutul.

Și Uhlein atrage atențiunea celor dela Curte asupra pozițiunii, situațiunii minunate a mănăstirilor, de cari, și după el, se puteà uzà, în caz de nevoie, ca de un loc de refugiu, azil. Și el recomandă a se purtà, cât mai mult, grijă de aceste edificii.

Egumenii și călugării, după el, nu se bucură în țară de considerațiune, după cum și-ar închipuì cineva. Viața lor nu e destul de exemplară, ca să-și atragă, din

(1) Anexa 79.
(2) Anexa 93.

partea poporului o mare veneraţiune. Ei sunt oameni d cel mai rău soiu şi au la activul lor fapte rele; un bc ier ar considerà, ne spune Uhlein, drept o ruşine, dac unul din copiii săi sau alor săi ar deveni călugăr (1 Mănăstirile trebuià, după Uhlein, să fi strâns mari co mori, căci ele erau înzestrate cu mari fundaţiuni şi a veau mici cheltuieli: călugării vieţuind foarte rău, con form rânduielii lor de a posti mereu, hrana lor costă foart puţin. Mulţi dintre călugări se hrăniau cu lucrul mâni lor lor; între ei erau unii pictori, alţii strungari, alţii bu tari, etc.; alţii erau puşi de egumen ca să îngrijească d cultivarea pământului, de creşterea vitelor.

Nici un călugăr nu primià dela egumen mai mult ca ͘ taleri, pentru a-şi procurà haine. Şi el ne spune cu pri vire la numărul mănăstirilor din Oltenia, că erau 36 la număr: 14 (10 de călugări şi 4 de călugăriţe) domneşti 6 închinate. Intro mănăstirile olteneşti erau unele fondat şi de particulari. In aceste mănăstiri din urmă, boierii a vând dreptul de patronat, pun după placul lor pe egu meni; tot ei se îngrijesc şi de conservarea mănăstirilor Cu privire la mănăstirile închinate, Uhlein spune că ve niturile lor s'au luat de fisc. Ar trebuì, continuă el, ca să se afle cum şi cât erau dotate aceste mănăstiri, ce sume dăduseră mai nainte vreme Patriarhilor orientali, spre a se şti ce sume să iea şi fiscul acum, spre a se formà un fond special pentru întreţinerea cultului catolic şi a şcoalelor. Ignoranţa clericilor erà, şi după Uhlein, destul de mare. Lăsând la o parte pe preoţi, puţini dintre călugări puteau să citească liturgia sau psalmii cari, ca culme, mai erau scrişi şi în limba slavonă sau greacă, deci şi de neînţeles.

In afară de post şi facerea a cât mai numeroase cruci, nu ştie omul simplu, călugărul de rând, despre cultul divin nici cel mai mic lucru, căci în cursul întregului an, zice Uhlein, nu se predică în biserică. Călugărul ţine numai la ceeace i s'a predat şi lui prin tradiţiune de alţi

(1) La cele două excepţii din timpul său, Uhlein dă şi explicarea. Dositeiu Brăiloiul fusese nevoit să se călugărească, căci numai aşà putuse scăpà dela moarte; iar Manta Càmpineanu, (anexa 88) îmbrăcase haina călugărească numai cu 24 ceasuri nainte de moartea sa, ca să-şi expieze astfel păcatele.

călugări. Cu privire la mănăstirile domnești, și Uhlein, ca și Porta și ceilalți, ne spune că acestea atârnaseră de Domni; că egumenii fuseseră ținuți să dea anual socoteală Domnului; că Domnul îi depuneà, când nu erà mulțumit de conducerea lor; că Domnii luau dela aceste mănăstiri bani, când aveau nevoie, purtând însă de grijă ca să nu li se înstrăineze fondațiunile. Ceeace făcuseră înainte vreme Domnii cu aceste mănăstiri, Uhlein propune ca să facă acum Administrațiunea (în numele principelui țerii). El spune că dela ocuparea Olteniei nu s'a luat socoteală dela mănăstiri, că principele țerii (împăratul) nu a avut nici cel mai mic folos dela ele, ba mai mult chiar: mănăstirilor li s'au împuținat, li-au scăzut, în acest timp, fundațiunile; egumenii au întrebuințat veniturile pentru dânșii și pentru ai lor, iar boierii cei puternici au luat satele și supușii mănăstirilor. Propune apoi ca chestiunea conservării mănăstirilor să nu se mai lase la o parte, ci să se dispună ca cineva din partea Administrației, o persoană oarecare de a cărei probitate să fie siguri, să aibă dreptul de a inspectà mănăstirile, de a luà socoteală egumenilor, de a cercetà gospodăria, de a îngrijì ca excedentele veniturilor mănăstirești să se dea fiscului, care să le întrebuințeze la conservarea mănăstirilor. Ar mai trebuì, zice Uhlein, ca egumenii să se aleagă, dar nu după voia unuia sau altuia din Administrație, ci după merite. Episcopul ar trebuì să se îngrijească mai mult de felul de viață al egumenilor, cărora ar trebuì, și cu tot dreptul, să le interzică cele sacre, în afară doar de egumenul ales la Brâncoveni, căruia nu i se puteà imputà nici o neregularitate. In special egumenul dela Cozia și cel dela Tismana, spune Uhlein, se bucurau de un rău nume, din cauza «bădărăniei și cutezanței» lor (1).

Cea din urmă relație, privitoare la mănăstiri și călugări, este scrisă de însuș generalul Tige cu ocaziunea vizitării ce el făcù în anul 1727 în Oltenia. Vom relevà numai câteva lucruri din ea, restul fiind aproape identic cu al relațiilor precedente. Cu privire la mănăstiri, Tige spune că puternicele ziduri cari înconjurau mănăstirile erau dispuse

---

(1) Anexa 93 și 112.

în formă de pătrat, în mijlocul căruia se află o biserică mare. Despre egumeni și el spune că sunt abuzivi: chiar pe timpul său, spune Tige, mulți au fugit cu mari sume de bani și cu scule bisericești. Propune și el a se luà socoteală dela egumeni. Și Tige spune, ca și cei ce relatară înainte de el, că călugării erau ignoranți, superstițioși, etc. (1).

Acum, după ce am cunoscut mai de aproape mănăstirile, egumenii și călugării timpului de care ne ocupăm, putem să ne întoarcem și să reluăm firul expunerii, cu privire la Episcopie, dependența ei externă, la episcopul Damaschin, etc., de acolo de unde l-am întrerupt mai sus.

Am văzut deja că prin decretul împărătesc din 1719 se suprimă ori ce dependență bisericească dintre Episcopia Râmnicului și Mitropolia Țerii-Românești, decizându-se totdeodată, ca episcopul Râmnicului să fie pus sub ascultarea mitropolitului din Serbia, sau a unui alt mitropolit ortodox din țerile ereditare ale Casei de Austria. Se admiteà, cu alte cuvinte, numai *în principiu* dependența bisericească de un mitropolit din țerile stăpânite de Habsburgi, dar nu se specifică, nu se determină anume de care din cei doi mitropoliți aveà să depindă episcopul Râmnicului, ci se lăsà deocamdată în suspensie, rămâneà să se determine mai târziu acel mitropolit. Acest lucru îl aflăm într'unul din protocoalele Comisiunii neoacquistice cu data de 11 Octomvrie 1720, când se recunoaște întinderea jurisdicțiunii mitropolitului din Belgrad peste banatul Timișoarei, dar nu i se acordă nici acestui mitropolit, nici celui din Carlovit jurisdicțiune bisericească peste Oltenia, ci se lasă acum pur și simplu «in suspenso» (2). Cauza acestei amânări, a acestei lăsări în suspensie o și știm. Nu se dă mitropolitului din Carloviț, Vincențiu Popovici, jurisdicție peste Oltenia, din pricină că, prin aceasta, s'ar fi mărit prea mult teritoriul dejà destul de întins (aveà doar dejà Ungaria, Slavonia, Sirmiu și părțile dela Tisa) supus jurisdicțiunii acestui mitropolit sârbesc (3), și cei

(1) Anexa 96.
(2) Anexa 8.
(3) *Ibidem*.

din cercurile conducătoare din Viena se temeau de o creștere prea mare a jurisdicțiunii și puterii acestui mitropolit, de formarea unui «corpus nationis» aparte în Stat; (1) iar capabilului, dar neofitului Moise Petrovici, mitropolitul Belgradului, care nu le inspiră de loc încredere Nemților stăpânitori, (2) se credeà că i se dă de ajuns prin punerea bisericească a Banatului sub jurisdicțiunea sa (3). Pe urmă pare a fi contribuit la această nehotărîre — de moment — a Curții și faptul că în cercurile conducătoare din Viena, Românii erau considerați ca «Illyri» (4), sub care denumire se înțelegeau de obiceiu Sârbii, și până la clarificarea noțiunilor se impuneà poate și lăsarea în suspensie a dependenței bisericești.

Din potrivă, episcopul Damaschin cerù, precum am văzut, în memoriul său din 1719, ridicarea Episcopiei Râmnicului la rangul de mitropolie: lucru greu de realizat, din cauză că pentru ortodocșii din țerile supuse Casei de Austria existau dejà două mitropolii ortodoxe, cum am văzut, dintre care una, a Belgradului, constituită din și pentru părțile de curând cucerite dela Turci. In contra instituirii unei mitropolii în Oltenia, sau în contra ridicării Episcopiei Râmnicului la rangul de mitropolie, se pronunță și generalul Steinville, în raportul pe care el în 1720 îl trimise Consiliului aulic de răsboiu (5), care nu făcù altceva, decât să adopte părerea generalului, care erà și a sa.

Dependența externă a Episcopiei Râmnicului rămase în suspensie până în anul 1725. In Maiu 1725 mitropolitul Belgradului, Moise Petrovici, cere Consiliului aulic de răsboiu ca să fie declarat și confirmat mitropolit și peste Oltenia (6), sau, cu alte cuvinte, să se întindă jurisdicțiunea sa bisericească și peste Episcopia Râmnicului, lucru pe care el îl urmăriă, cum am văzut, încă dela început. Cu toate că trecuseră dejà câțiva ani dela ocuparea Olteniei,

---

(1) *Archiv für österreichische Geschichte*, LXII, p. 324.
(2) *Ibidem*, LXII, p. 328.
(3) *Ibidem*, LXII, p. 318.
(4) *Ibidem*, LXII, p. 416.
(5) Hurmuzaki, *Documente*, VI, p. 315.
(6) Anexa 38.

în care timp s'ar fi putut formà o opiniune oarecare în cercurile conducătoare dela Curte cu privire la dependenţa bisericească a Episcopiei Râmnicului, vedem totuş că aceasta nu se întâmplase, din cauză că, la 25 August 1725, Consiliul de răsboiu cere opiniunea generalului comandant din Ardeal şi «Oberdirector»-ului peste Oltenia, Tige, cum şi a consilierului cameral Vichter, cu privire la cererea lui Moise Petrovici de a i se întinde jurisdicţiunea bisericească şi peste Oltenia (1). La 9 Septemvrie 1725, Comisiunea neoacquistică discută chestiunea dacă ar trebuì să să se permită mitropolitului din Serbia vizitarea clerului din Oltenia, sau numai supravegherea în cele spirituale şi apelaţiuni în «causis majoribus». Cu această ocaziune Comisiunea decide ca să nu se permită mitropolitului sârbesc să viziteze Oltenia, căci aceasta i-ar servì numai ca pretext ca să stoarcă bani, şi apoi de vizitarea lui nici nu este nevoie, întru cât se află acolo în ţară episcopul Râmnicului. Cu privire la dependenţa în cele spirituale, se vor observà dispoziţiunile rezoluţiei împărăteşti anterioare. Apelaţiune la mitropolitul Belgradului se va permite, dar numai în cele spirituale, nu şi în cele seculare; aceste din urmă aparţinând «in causis majoribus» Administraţiunii locale, în afară de cazurile când cei în chestiune s'ar învoì între ei să se îndrepteze la mitropolit, dar aceste din urmă cazuri nu atrag după sine o jurisdicţiune, ca să nu se dea astfel clerului jurisdicţie peste atribuţiunile sale (2).

Cu restricţiunile de mai sus se recunoscù prin urmare abià către finea anului 1725 jurisdicţiunea bisericească a mitropolitului din Belgrad şi peste Oltenia. Dar în 1726 se petrecù un fapt, care se răsfrânse oarecum şi asupra dependenţei externe a Episcopiei Râmnicului. Sârbii tinzând la unirea celor două mitropolii ale lor, aclamă la congresul naţional sârbesc, adunat la 1726 în Carlowitz pe mitropolitul Belgradului ca mitropolit şi al scaunului vacant din Carloviţ (3). Curtea trebuì în cele din urmă să con-

(1) Anexa 41.

(2) Anexa 42.

(3) Moise Petrovici folosindu-se de slăbiciunea şi bătrâneţea mitropolitului de Carloviţ, Vincenţiu Popovici, începuse să facă propagandă pentru unirea celor două mitropolii sârbeşti de timpuriu. Un congres bisericesc propune în

firme pe Moise Petrovici ca mitropolit al Carlovițului, însă ca să împiedice cel puțin pentru moment unirea celor două mitropolii sârbești, îi dă numai dreptul de a administrà și «mitropolia neoacquistică» (1) admițând astfel numai o uniune personală, care însă în mod fatal trebuià să ducă la uniunea reală, cum s'a și întâmplat ceva mai târziu (în anul 1731). Deocamdată însă Sârbii își atinseră scopul lor: de a aveà numai un singur mitropolit al lor. De acest unic mitropolit sârbesc din țerile supuse Casei de Austria depindeà dela 1726 înainte și Episcopul Râmnicului.

Intre cele 36 de mănăstiri oltenești, Episcopia Râmnicului, considerată și ea ca mănăstire, ocupà locul prim. Administrată de Eepiscop, Episcopia și toate ale ei erau «bunul privat» al episcopului; veniturile anuale ale Episcopiei se ridicau la 8—10 mii de florini. Destul de bogată altădată, Episcopia Râmnicului s'a aflat datoare sume considerabile la moartea episcopului Damaschin, pe când nepotul episcopului (despre care va venì vorba mai jos) ne asigură Porta, din sărac ce erà, s'a îmbogățit făcând stare și bani (2).

Tot cu privire la Episcopia Râmnicului mai avem de notat faptul, că în timpul de care ne ocupăm, se încheagă legături bisericești între Românii neuniți din țara Bârsei

1722 pe activul și energicul mitropolit al Belgradului ca coadjutor al slabului și bătrânului mitropolit al Carlovițului. Opozițiunea energică însă a generalului baron Petrasch făcù ca această propunere și încercare să nu reușească. (*Archiv für österr. Geschichte*, LXII, p. 325—328). La 29 Octomvrie 1725 muri Vincențiu Popovici, mitropolitul Carlovițului. Sârbii căutară să profite de vacanța scaunului, pentru ca să unească cele două mitropolii, dar cercurile conducătoare din Viena erau în contra unirii celor două mitropolii, ca să nu capete mitropolitul, prin unire, o prea mare autoritate. Congresul național electiv al Sârbilor se întrunì în Fevruarie 1726 la Carloviț, unde Moise Petrovici fu proclamat ca mitropolit al ambelor biserici sârbești. In zadar se opuse la aceasta Comisarul imperial, contele Odwyer, în zadar încercă el să argumenteze că Moise Petrovici are destule oficii bisericești în Serbia, Banat și Oltenia, și dacă s'ar mai numì și mitropolit al Carlovițului nu le-ar puteà îndeplinì pe toate cum se cade, totul fu în zadar, căci Sârbii perzistară până la capăt în a cere pe Moise Petrovici ca mitropolit al tuturor Sârbilor. (*Archiv für österr. Geschichte*, LXII, pp. 338, 339, 343, 346).

(1) *Archiv für österreichische Geschichte*, LXII, p. 350.

(2) Anexa 71.

din Ardeal, — în special între preoții bisericei din Schei dela Brașov — și Episcopia Râmnicului. Incă din anul 1724 generalul comandant Königsegg dă ordin lui Tige, pe atunci comandant la Brașov, ca să pună în vedere preoților români neuniți de aci ca să curme legăturile ce avuseseră până atunci cu «vlădici» din «țara Turcului», sau mai lămurit cu mitropolitul Țerii-Românești. Preoții însă declară că nu pot urmà acestei porunci; ei spun că pe «vlădica din Țara-Românească îl pomênesc și îl vor pomenì, că de acolo au luat darul preoției și nu pot să nu țină socoteală de legăturile și de afurisania ce ar venì, din partea arhiereilor cari i-au hirotonisit». Tige, raportând acestea lui Königsegg, cere instrucții. Königsegg îi scrie ca să caute să determine pe preoții neuniți din Brașov, că dacă nu vor să curme legăturile lor bisericești cu «vlădici» din «țara Turcului» sau să se supună vlădicii celui unit din Ardeal, să intre încailea în legături bisericești cu episcopul Râmnicului, care erà de o lege cu ei și care nu mai erà în «țara Turcului», ci în «țara Impăratului nostru». Tige execută ordinul, iar preoții neuniți declarară că așà vor face, numai să aibă pace din partea Vlădicii celui unit. Atunci preoții aceștia intrară în legături cu Damaschin, episcopul Râmnicului, căruia ei îi scriu și care le răspunde (1).

Cu privire la episcopul Damaschin găsim, în actele ce ni s'au conservat, câteva lucruri vrednice de semnalat.

Intr'un raport (din 22 Noembre 1725) al inspectorului cameral Procop, asupra cererii ce făcuseră cei doi nepoți ai episcopului Damaschin: Bratul, vătaf, și Iosif, călugăr, de a fi scutiți și ei de dijmă, cetim că acești doi inși «conduceau pe acest biet om bătrân (episcopul Damaschin) și dejà lipsit de mijloace, în toate după voia lor, aproape scandalizând țara» (2). Se prea poate ca în ultimul timp bătrânul episcop să se fi lăsat lesne a fi influențat de nepoții săi. Lucrul pare totuș a nu fi mers așà de departe precum afirmă raportul în chestiune. Din cele

(1) Sterie Stinghie, *Istoria besearicei Șcheailor Brașovului*. Brașov 1889, p. 79—81.

(2) Anexa 48.

următoare însă cunoaştem pe episcopul Damaschin într'o altă lumină.

Am văzut la început, când am făcut cunoştinţă cu episcopul Damaschin, că el erà un om de carte, că a desfăşurat şi pe scaunul episcopal dela Buzău, cum şi pe cel al Râmnicului, unde trecuse, o însemnată activitate literară. Pe lângă Apostolul tipărit la Buzău în anul 1704 (1), avem de însemnat în 1724 o altă carte tipărită la Râmnic de episcopul Damaschin al Râmnicului: e «Invăţătura despre şapte taine» (2). In anul 1725 e vorba de o «Psaltire» apărută la Râmnic (3). Acestea sânt singurele cărţi cari se cunosc că au apărut în timpul cât a trăit Damaschin. Activitatea literară însă a acestui prelat e cu mult mai mare; căci nu tot ceeace el a lucrat a şi apărut în timpul vieţii sale. Aşà un «Antologiu» tradus de Damaschin apare abià în anul 1745 sub episcopul Râmnicului Clemente (4), iar mineiele, traduse de asemenea de Damaschin, apărură şi mai târziu (5). Celelalte cărţi traduse de el — căci Damaschin a tradus toate cărţile de ritual — au rămas în manuscrise. Se naşte întrebarea: de ce nu a apărut în timpul cât trăì Damaschin tot ce el a lucrat?

La această întrebare putem răspunde acum pe baza unor descoperiri nouă. Nu mai încape îndoială că Damaschin a vrut să imprime tot ceeace el lucrase. Abstracţie făcând de greutăţile pecuniare, Damaschin nu a putut să-şi împlinească acest gând, din cauza dificultăţilor ce i le făceau Nemţii stăpânitori, cari puneau diferite restricţiuni la apariţiunea unei cărţi: fără consimţimântul cercurilor conducătoare dela Viena — cari trebuiau informate de aproape cu privire la scopul şi cuprinsul cărţii de tipărit — nu se puteà face tipărirea, cum ne lămuresc destul de bine acest lucru faptele ce urmează acì imediat.

Episcopul Damaschin se adresase, se vede, lui Tige, făcându-i cunoscut dorinţa sa de a tipărì cărţi. Tige

---

(1) Bianu-Hodoş, *Bibliografia veche românească*, I, p. 454—457.

(2) Bianu-Hodoş, op. cit., II, p. 22—23 şi *Biserica ortodoxă română* XIV, p. 439.

(3) Bianu-Hodoş, *Bibliografia* op. cit. II, p. 23; Pop, *Disertaţie;* 73.

(4) Iorga, *Istoria lit. rom.*, I, p. 519.

(5) Iorga, *Istoria lit. rom.*, II, p. 328, nota 3.

raportează, ca de obiceiu, despre aceasta Consiliului de răsboiu, care la 27 Octombrie 1725 dă lui Tige instrucțiile următoare: Să ceară dela episcopul Râmnicului acea carte pe care el dorește să o imprime, și examinând-o cu deamăruntul să facă apoi raport Consiliului, dându-și și opinia sa (1). Tige nu întârzie să aducă, la 15 Noemvrie acelaș an, lucrul la cunoștința episcopului, cerându-i cartea ce vrea să imprime. Atunci Damaschin scrie la 22 Noemvrie 1725 lui Tige, o scrisoare care, din fericire, ni s'a păstrat. Scrisoarea aruncând o lumină nouă asupra episcopului Damaschin și a activității sale literare, merită să o cunoaștem mai deaproape. Din ea vedem mai întâiu că Tige ceruse episcopului ca să trimită la Sibiiu spre cercetare un exemplar din cartea ce dorià să tipărească, ca nu cumvà să se afle în ea ceva contrar. La aceasta Damaschin face protestări de dragoste, declarând că el nu este nici în cel mai mic lucru contrar Majestății Sale, ci, din potrivă, un supus credincios. Cărțile ce ar vrea să imprime acum nu sunt născocite din capul său, nu conțin controverse, ci sunt cărți bisericești foarte vechi, întrebuințate în biserica ortodoxă, spre a se cetì și cântà după ele; cărțile acestea au fost imprimate și la Veneția, în limba grecească și s'au vândut în toate părțile, unde se află Greci. Aceleași cărți se află tipărite și în limba slavonă și sunt răspândite în Serbia, Bulgaria, Polonia, Rusia, apoi în Oltenia, Țara-Românească, Moldova și Transilvania. Dar aceste cărți erau slavonești și episcopul vedeà că Românii săi stau în biserică, din cauza neștiinței lor, ca niște boi (tanquam boves), neînțelegând ce se citește și se cântă, și că ies din biserică fără nici un folos. Episcopul spune apoi ca și-a dat osteneală, începând dejà cu 10 ani mai înainte să traducă din limba greacă și slavonă (ex lingua graeca et slavonica) cărțile de ritual în limba românească simplă și că se gândià să le dea la tipărit, dar nu a putut până atunci să facă acest lucru, din cauză că nu a găsit până atunci un tipograf bun și apoi îi lipsià și suma mare de bani ce reclamà imprimarea acestor cărți. Când se va oferì ocazia să înceapă

(1) Anexa 45.

tipărirea cărților; atunci va trimite și exemplarul cerut. Cea dintâi carte pe care episcopul dorià să o imprime era «Minologion-ul» sau mineiele pe cele 12 luni, din cari la nevoie va trimite de probă mineiul românesc pe o lună oarecare, căci a le trimite pe toate nu ar puteà, fiindcă în fiecare zi se citește și se cântă după ele, și apoi conținutul lor erà la fel. Când se vor tipări însă toate, atunci va trimite nu numai unul, ci chiar mai multe, spre a se vedeà adevărul celor spuse de episcop. Episcopul roagă apoi pe Tige ca să raporteze Curții despre aceste cărți, ca să nu cază asupră-i vreo bănuială, mai ales când el se știe destul de credincios față de împărat. In fine încheind scrisoarea episcopul trimite lui Tige două buți cu vin din dealul Drăgășanilor (1). Raportul lui Tige către Consiliul aulic sunà la fel cu scrisoarea lui Damaschin: Tige spuneà că cărțile nu conțin controverse, ci sunt numai cărți bisericești de rugăciune, «horas canonicas», ca breviarul preoților catolici (2). Dar nu numai faptul că, fără încuviințare dela Viena, nu se permiteà tipărirea unei cărți, a contribuit la împiedecarea mișcării literare, pe care Damaschin voià să o facă în Oltenia, ci încă și un altul, și anume: interzicerea de a răspândi prin țerile vecine cărțile ce episcopul tipărise sau va tipări.

Prin Noemvrie 1725, episcopul ceruse Consiliului de răsboiu, ca să-i se permită să răspândească în Ardeal, în Banatul Timișoarei și în districtul Aradului, fără vreo împiedicare, cărțile de rugăciune ce a tipărit în românește la Râmnic și cari erau destinate la învățătura poporului românesc (3). Cererea lui Damaschin însă fu respinsă, interzicându-se răspândirea cărților în părțile de dincolo de Carpați (4). Restricțiunile deci la aparițiunea unei cărți pe de o parte, interzicerea de a le răspândi în afară de Oltenia, pe de alta, au fost, cred, cauzele care au împiedecat pe Damaschin să dea la lumină, în timpul cât el a trăit,

(1) Anexa 47.
(2) Anexa 52.
(3) Anexa 46.
(4) Anexa 50.

tot ceeace lucrase (1). La acestea se mai poate adăogà și lipsa de mijloace suficiente.

Curând după acestea moare și episcopul Damaschin, și anume la $^{5}/_{16}$ Decemvrie 1725 (2), înainte de prânz, după ce ieșise dela biserică, lovit de o moarte subită, și fără să mai aibă vremea de a spune vreun cuvânt (3). Din partea Administrației dela Craiova se trimite a doua zi ($^{6}/_{17}$ Decemvrie) la Râmnic consilierul de Administrație Staicu Bengescul, dimpreună cu boierul Ștefan Pârscoveanul ca să îngroape pe episcopul răposat și să facă totdeodată și catagrafia lucrurilor rămase dela episcop (4).

Cu ocaziunea morții lui Damaschin, cele două feluri de autorități nemțești din provincie și dela centru: militară-administrativă și camerală-financiară, veniră într'o oarecare frecare între ele. Inspectorul cameral Procop, luând ca motiv precedentul dela moartea episcopului catolic al Ardealului, baronul Martonffy, când se făcuse inventariarea de fisc, cere acum Administrației din Craiova, ca să trimită și el din partea inspectoratului cameral pe cineva la Râmnic, spre a participà la inventariarea celor rămase

(1) Traducerea «Pravilei» în latinește (anexa 3; Hurmuzaki, *Documente*, VI, pag. 314; N. Densușianu, *Analele Academiei române*, seria II, 2, pag. 109), fu făcută sub Nemții, dar nu cu gândul de a contribuì la o mișcare literară, ci urmărind scopuri, tendințe politice.

(2) Data de 5 Decemvrie stil vechiu, bine înțeles, este dată de Cronica bisericii Scheilor dela Brașov. Preoții de aci știm că se aflau în legături bisericești cu episcopul Râmnicului (St. Stinghe, *Ist. bis. Scheilor*, pag. 82). Data de 16 Decemvrie stil nou, e dată de un raport al Administrației din Craiova către Tige, scris la 17 Decemvrie 1725, (anexa 53).

Profit de această ocaziune pentru a face atent pe cetitor asupra unui fapt ce privește lucrarea întreagă. Majoritatea actelor, de cari m'am servit la alcătuirea lucrării, fiind externe, le-am păstrat data lor în stilul nou. Diferența fiind de 11 zile între stilul nou și vechiu, ar fi fost lesne să transform data din stilul vechiu dela puținele acte interne ce am utilizat în cea din stilul nou, dar mi-a fost teamă că s'ar puteà naște la unii lectori confuziuni. De aceea am păstrat mai bine și la acestea data lor în stil vechiu, și pentru ca să se poată face lesne deosebirea, am accentuat în totdauna în cazul din urmă «act intern», care deci are să însemneze totdeodată și «dată în stil vechiu».

(3) Post-scriptum la raportul Administrației din Oltenia, cu data de 17 Decemvrie 1725 (anexa 53).

(4) *Ibidem*

dela episcop. La 18 Decemvrie 1725, Administrația raportează lui Tige despre această intervenție, obiectând— și cu toată dreptatea — că precedentul invocat de Procop nu se potrivește, din cauză că episcopului catolic din Ardeal i se dăruise de împărat averea Episcopiei, și prin urmare fiscul puteà fi îndreptățit acolo ca să iea în primire și să inventarieze cele ce rămâneau la moartea episcopului catolic. Lucrul e cu totul altfel, continuă raportul Administrației, cu cazul episcopului dela Râmnic. Acest episcop nici nu primise vreo donațiune dela împărat, nici nu aveà, dela părinții sau rudele sale, ceva în mod creditar, ci posedà numai averea mobiliară și imobiliară a Episcopiei, în timpul funcțiunii sale spirituale, ca bunuri și venituri curat bisericești, cari ereditar aparțineau scaunului și oficiului episcopal. Nici Domnitorii nu revendicaseră, mai nainte vreme, ceva din acele lucruri, ci le conservau, în totdeauna intacte, pentru succesorii scaunului episcopal. Pe urmă, Administrația din Craiova — compusă pe atunci numai din Români — mai face atent pe Tige la faptul că, prin decretul împărătesc din 1719, li s'a promis că ritul lor se va păstrà intact și nesupărat de nimeni. Roagă în fine pe generalul Tige ca să facă să li se păstreze de Majestatea Sa Impăratul vechile lor obiceiuri bisericești, observate chiar sub jugul turcesc, asemenea să-i apere de pretențiunea ilegală a inspectorului cameral Procop (1).

Administrațiunea din Oltenia iea deci pozițiune hotărîtă și cere intervenția generalului Tige — ca superior al ei, — față de amestecul funcționarilor fiscali la inventarierea și sigilarea lucrurilor rămase dela Damaschin. Pentru susținerea cauzei, membrii Administrațiunii din Craiova deleagă pe Staicu Bengescul să meargă în Ardeal și să intervină — personal —, în primul rând la generalul Tige și apoi și la consilierul cameral baronul Viechter, în această privință, rugând, în post-scriptum, încă odată pe Tige, ca să dea delegatului Administrației un rezultat favorabil, sau dacă Tige nu vrea să se pronunțe el însuș asupra chestiunii, roagă atunci ca să dea

(1) Anexa 54.

recomandare şi permisiune celui pe care Administraţia l-ar trimite la Curte din partea provinciei (1). Se vede însă că şi Procop raportase superiorului său, consilierului cameral baron Viechter, despre demersul său, căci la 27 Decemvrie 1725 Viechter scrie lui Tige şi-i spune că, neştiind cui s'ar cădeà, la dreptul, punerea sigiliilor pe cele rămase dela Damaschin, şi socotind că s'ar cuvenì şi fiscului cel puţin participarea la sigilare, s'a adresat pentru mai multă siguranţă la cercurile competente din Viena, cerând instrucţii cu privire la cazul prezent şi la altele pe viitor. Intervine apoi pe lângă Tige, ca la aplicarea sigiliilor, ce se va face de către Administraţiune, să fie admişi, «numai provizoriu», şi până la sosirea altor dispoziţiuni dela Curte, — să participe la inventariare şi aplicarea sigiliilor şi funcţionarii camerali, sau mai scurt, fiscul (2).

Prin raportul adresat, la 7 Ianuarie 1726, Consiliului aulic de răsboiu, Tige aduce chestiunea înaintea Consiliului de răsboiu, ca acesta să iea o hotărîre. In raport Tige spune că însărcinase din partea sa pe generalul Schram, care rezidà la Craiova, cu sigilarea, însă cum funcţionarii camerali se amestecă în toate şi fac, după placul lor, ce vor—Procop, inspectorul, în special—, s'au amestecat şi în această chestiune, cerând ca să se admită şi participarea lor, nu numai la punerea sigiliilor, ci şi la inventariarea lucrurilor. Ca şi Administraţia din Craiova, Tige combate precedentul din Ardeal (la moartea episcopului catolic Martonffy) invocat de Procop, adăogând, pe lângă argumentele aduse de Administraţiune, şi faptul că Haan aplicase atunci sigiliile şi inventariase, dar numai după ce-i permisese aceasta generalul Virmond. In Oltenia însă, continuă Tige, nu s'a mai întâmplat — dela ocuparea de Nemţi bine înţeles—nici o moarte de episcop, care să poată fi invocată ca precedent. Inventarul trebue făcut, dar de cine? Tige crede că nu de fisc, ci cu mult mai nemerit ar fi ca să se facă de doi delegaţi ai Administraţiunii, de generalul Schram, de un oficiant militar şi de altul cameral. In

(1) Post-scriptum la anexa 54.
(2) Anexa 55.

urmă Tige se ridică în contra funcționarilor fiscali, în special în contra lui Procop, a cărui pricepere o pune la îndoială și a cărui tendință de a se face mare în ori ce împrejurare o numește abuzivă, inspirând localnicilor desgust și repulsiune față de stăpânirea nemțească. Termină spunând că rolul funcționarilor camerali e pur și simplu de a îngriji de veniturile tesaurului împărătesc, căutând să le ferească de pagubă (1).

Dar și mai înainte de acest raport din 7 Ianuarie 1726, Tige mai trimisese încă un altul, la 22 Decemvrie 1725 prin care comunicase numai, că a însărcinat pe generalul Schram să facă inventarul și să pună sigilii, dimpreună cu doi delegați ai Administrației. Deliberând mai întâiu asupra raportului dela 22 Decemvrie, Consiliul de răsboiu scrie la 22 Ianuarie lui Tige și aprobă măsura luată de Tige cu privire la punerea sigiliilor de Schram și de cei doi delegați. Pe urmă considerând că acesta e primul caz—dela ocupare—de moartea unui episcop, Consiliul ezită de a luà grabnic o hotărîre și amână să se pronunțe, până ce va aveà informațiuni lămurite și complecte, atât în privința tratării anterioare a moștenirii episcopului răposat, cât și în privința alegerii unui succesor, observându-se însă în ambele aceste cazuri și drepturile principelui țerii, dar și drepturile și obiceiurile clerului și poporului român. Consiliul de răsboiu însărcinează atunci pe Tige ca, pe sub mână, cu pricepere și pe neobservate, prin oameni devotați și iscusiți, să se informeze cu privire la cele două chestiuni și apoi să raporteze, atât ceeace se practicase mai înainte vreme cu ceeace rămâneà la moartea unui episcop, cât și la așezarea unui urmaș pe scaunul episcopal: ce făcuseră Domnii la atari ocaziuni, în ce constau privilegiile sau uzanțele clerului și poporului român, ce este din acestea în uz și ce s'ar puteà păstrà din ele pe viitor (2). Intr'acestea vine la Consiliu și raportul lui Tige din 7 Ianuarie 1726. Hotărîrea luată de Consiliu în urma acestui raport al lui Tige ni s'a conservat (în regest): se aprobă la 22 Ianuarie 1726 sigilarea pusă pe cele rămase dela Damas-

(1) Anexa 56.
(2) Anexa 57.

chin, dar nu se admiteà câtuș de puțin (keineswegs) participarea fiscului (1). Mai târziu însă Consiliul de răsboiu, de sigur din cauza intervenției Cămării împărătești, trebue să revină și să admită și o participare a funcționarilor camerali la sigilarea și inventarierea lucrurilor rămase (2). Prin Iulie-August 1726, Tige trimite Consiliului de răsboiu, odată cu un raport al său, și un inventar de cele rămase dela răposatul episcop Damaschin, cum și o schemă a veniturilor episcopului; avem numai menționarea faptului într'un regest (3), căci actele în chestiune nu s'au conservat.

Dar ce s'a făcut în urmă cu lucrurile rămase dela Damaschin, cum și cu averea lui?

Cu privire mai întâiu la lucruri, avem câteva date. In Decemvrie 1726 vine la Consiliul de răsboiu o intervenție din partea mitropolitului Moise Petrovici, prin care cereà ca să se ridice pecețile de pe cele rămase dela episcopul Damaschin și să i se predeà apoi lui (4). Cu privire la această intervenție Consiliul scrie, la 4 Decemvrie 1726, lui Tige ca să dea mitropolitului Petrovici aparatul episcopal al răposatului, necesar la instalarea noului episcop. Celelalte lucruri însă să fie ținute și mai departe tot sigilate (5). Mai târziu se mai scot și alte lucruri, căci la 30 Aprilie 1727 Consiliul scrie iarăș lui Tige ca, din lucrurile rămase dela Damaschin, să se scoată hainele și cele de felul acesta, fără însă să se spună de data aceasta pentru ce și cui se vor predà lucrurile acestea; celelalte lucruri, câte mai erau, aveau să rămână tot sub sigilii (6); ceeace Tige și face, căci odată cu raportul său, primit în Iunie 1727 la Viena, Tige trimite și o specificare — neconservată — de lucrurile luate din cele rămase dela Damaschin, și cari — abià acum ni se spune — se dăduseră episcopului următor Ștefan (7). Cu privire la

(1) Anexa 58.
(2) Anexa 60, 66 și 70.
(3) Anexa 69.
(4) Anexa 76.
(5) Anexa 77.
(6) Anexa 85.
(7) Anexa 86.

celelalte lucruri rămase sub sigilii, nu mai ştim ce s'a făcut mai departe. Ultima menţiune despre ele se face la 15 Iunie 1727, când Consiliul scrie lui Tige că chestiunea lucrurilor rămase dela Damaschin se va aduce în discuţia Comisiunii neoacquistice şi ce se va hotărî se va face cunoscut, la timpul său, şi lui Tige (1). Urme însă despre o asemenea hotărîre, sau despre o dispoziţiune ulterioară în această privinţă, nu ni s'au păstrat. Şi tocmai această lipsă de alte urme pare a spune că, în afară de lucrurile — multe, puţine — câte s'au predat mitropolitului sârbesc şi episcopului următor, restul a fost, probabil, luat de Nemţi.

Cu privire la averea propriu zisă, la banii rămaşi dela Damaschin, de asemenea ni s'au păstrat câteva date. Ştim dejà, din relatările lui Porta şi ale inspectorului Procop, că cei doi nepoţi ai episcopului conduceau pe episcop, că cel civil, Bratul, se îmbogăţise dejà, pe seama Episcopiei şi a episcopului.

Ei fiind şi cei mai apropiaţi de episcop: vătaful Bratul erà doar intendentul Episcopiei, iar călugărul Iosif asistent în cele spirituale, fără îndoială că, la moartea episcopului, cei mai indicaţi pentru a pune mâna pe banii rămaşi episcopului erau tot ei. In această privinţă Porta ne şi spune, după afirmaţiunea consilierului Ştirbei, că din banii episcopului Damaschin s'au găsit zece mii de florini la nepoţii episcopului, dintre cari şase mii la Bratul şi patru mii la călugărul Iosif. La cel din urmă s'a mai găsit şi crucea aceea pe care o dăruise, în 1717, împăratul răposatului episcop. De acestea delegaţii Administraţiunii raportară lui Tige, care chemă la sine, în Ardeal, pe nepoţii episcopului. Probabil că o parte din banii episcopului au fost daţi de nepoţi generalului Tige, căci în loc de altă urmare, vedem că Tige numeşte pe Bratul, la întoarcere, ca judecător la Râmnic (2).

Cum şi când s'a regulat chestiunea succedării pe scaunul episcopal la Râmnic?

Consiliul de răsboiu ceruse, cum am amintit dejà, lui Tige, încă dela 12 Ianuarie 1726, ca să-i raporteze şi

(1) Anexa 87.
(2) Anexele 80, 93, 97 şi 112.

despre rânduiala, uzanțele, cari se observase până atunci în țară cu ocazia așezării unui nou episcop în scaun. Aceasta o și face Tige într'un raport al său primit la Viena în Marte 1726, care raport nu s'a conservat, ci numai se face amintire despre el într'un regest(1). Din felul însă cum s'a procedat ulterior, s'ar puteà, bine înțeles numai aproximativ, spune că Tige nu raportase altceva, decât că până atunci alegerea se făcuse de o adunare mixtă, compusă din boieri și clerici, dându-se în urmă și recunoașterea și întărirea din partea autorităților politice și bisericești. Intr'alt raport al lui Tige către Consiliu — păstrată iarăș numai amintire despre el într'alt regest, — Tige scrià prin Iulie-August 1726, că atât clericii cât și boierii din Oltenia stăruesc mult pe lângă el ca să se ocupe cât mai curând scaunul episcopal, că ei propuneau dejà pentru aceasta pe egumenul dela Govora, Ștefan (2). La 31 August 1726 Consiliul, răspunzând lui Tige, îl face atent ca să se ocupe de candidatura egumenului dela Govora pentru vacanța scaunului episcopal (3). Prin Septemvrie va fi avut loc în țară acea adunare electivă tradițională, care, conform uzului, alese, prin majoritate de voturi, trei candidați, a căror listă fu apoi trimisă, spre alegere și aprobare, mitropolitului sârbesc, Moise Petrovici, de care atârnà, cum știm, Episcopia Râmnicului. Din cei trei candidați propuși de adunare: Ștefan, egumenul dela Govora, Inocențiu, egumenul dela Brâncoveni și Dionisie, eclesiarhul Episcopiei, unul trebuià ales de mitropolitul sârbesc și recomandat Curții spre întărire. La 15 Octomvrie 1726 mitropolitul Moise Petrovici se și adresează în acest scop împăratului. Alegerea mitropolitului se oprì asupra egumenului dela Govora Ștefan, cunoscut ca un bărbat cu o viață cinstită, cu multe merite și calități și foarte capabil ca să administreze Episcopia. Pe Ștefan îl și recomandă Moise Petrovici Curții, prin scrisoarea sa dela 15 Octomvrie 1726, ca pe o persoană a cărui viață cu privire la moravuri nu are egal, o persoană îndestul de învățată, pioasă, curată

(1) Anexa 59.
(2) Anexa 69, asemenea și 81.
(3) Anexa 70.

la suflet și împodobită și cu celelalte virtuți, între cari, negreșit, fidelitatea către Casa de Austria nu puteà să lipsească, rugând în fine pe împărat să binevoească a-l întări pe Ștefan ca episcop, a-i liberà diploma respectivă (1). Tot la 15 Octomvrie se scrià, în cancelaria Consiliului de răsboiu, și adresa către Tige, cu care împreună aveà să se trimită diploma de confirmare a egumenului dela Govora, Ștefan, ales ca episcop al Râmnicului în locul lui Damaschin, și prin care în acelaș timp Tige erà încunoștințat ca să iea dispozițiunile de lipsă pentru instalarea noului ales, cum și pentru depunerea jurământului de credință (2). La 17 Octomvrie 1726 avem referatul comun făcut de Consiliul aulic de răsboiu și de Cămara Curții către împărat, prin care pe de o parte pe baza recomandării mitropolitului sârbesc, iar pe de alta pe a Oberdirectorului Olteniei, generalul Tige (cfr. și anexa 75), se propuneà împăratului spre iscălire diploma de numire a episcopului (3). Diploma de confirmare a lui Ștefan, ca episcop al Râmnicului, cu data de 15 Octomvrie 1726 s'a păstrat și în original (4), pe pergament, dar și în copie (5), adică conceptul (6), de pe care s'a scris cea originală. Cuprinsul diplomei a fost analizat în revista «Biserica ortodoxă

(1) Anexa 72.

(2) Anexa 73.

(3) Anexa 74.

(4) La Academia Română, secția manuscriselor, Pachet 94, No. 15, venind din biblioteca răposatului episcop al Râmnicului Ghenadie Enăceanu, care o va fi luat, cumva, din arhiva Episcopiei.

(5) *Kriegsarchiv* (Viena). *Despărțământul Neoacquistica*, Fasc. III, No. 165.

(6) După conceptul dela Viena s'au făcut câteva publicațiuni. Intâia s'a făcut la 1881 de Schwicker în *Archiv für österreichische Geschichte*, XIII. pp. 447 et sequ. Publicarea aceasta însă este defectuoasă. După Schwicker, și tot așà defectuos, s'a făcut în 1888 în revista *Biserica ortodoxă română*, XI, No. 6, pp. 549 et sequ. Independent de aceste două publicațiuni, și cât mai fidel posibil cu textul, s'a publicat din nou în *Biserica ortodoxă română*, XXVII, No. 12, p. 1399—1401. După originalul dela Academie nu s'a făcut, pe cât știu, până acum nici o publicare, și, în urma celor făcute dejà, nic nu ar mai fi nevoie de alta nouă. Apoi și textul diplomei, original, controlat cu al conceptului, coincide din cuvânt în cuvânt, afară de cuvântul «Moraviae» care e în plus în original, față cu conceptul, și de un «et» înlocuit prin «ac».

română» (XXVII, pp. 1397—1399). Se află publicată și în traducere românească, făcută chiar pe vremea aceea (1). Tot ceeace știm cu privire la acest Ștefan, înainte de a fi ales în 1726 episcop al Râmnicului, este că el fusese mai întâiu egumen la mănăstirea Arnota (2), de unde apoi a trecut tot în calitate de egumen la Govora, unde se și află ca atare în 1723 Iulie 20, precum ne atestă un act intern (3). In 1726 se tipărește la Râmnic «Intâia învățătură pentru tineri» slavonește și românește, «tipărită din porunca și cu binecuvântarea și cheltueala Prea sfințitului Moise Petrovici, mitropolitul Belgradului în Episcopia Râmnicului 1726» (4). Ca corector al dialectului slavon și al cuvintelor românești din această carte apare egumenul dela Govora, Stefan (5), care prin urmare era un om învățat, întocmai după cum îl și prezentase Curții Moise Petrovici, în scrisoarea sa de recomandare, cum am văzut. Intr'un raport al lui Tige către Consiliu, primit la Viena în Ianuarie 1727, ni se spune că noul episcop al Râmnicului va plecà la Belgrad, la mitropolitul de acolo Petrovici «pro instalatione» (6). Tot Tige scrie, într'alt raport adresat Consiliului și primit la Viena în Martie 1727, că cu ocaziunea instalării noului ales episcop al Râmnicului, s'au născut oarecari dificultăți, adăogând că nu s'ar cuveni să se dea mitropolitului sârbesc Petrovici mai multă autoritate asupra Românilor, decât cum fusese uzul până atunci (7). Nu putem ști mai de aproape ce pretinsese mitropolitul Belgradului cu ocaziunea instalării noului episcop, de ce natură erau acele pretențiuni; destul că episcopul ales nu se mai duse la Belgrad pentru instalare, cum fusese vorba la început, ci a trebuit ca mitropolitul să trimită în acest scop în țară un delegat al său. Ca plenipotent «arhiepiscopal și mitropolitan» la instalarea noului ales episcop al

(1) Sterie Stinghe, *Istoria bisericii Scheilor*, p. 82—84. Acelaș, *Documente privitoare la trecutul Românilor din Schei*. I, p. 137—140.
(2) Arhivele Statului, *Condica Arnotei*, p. 65—66; actul e din 1729.
(3) Arhivele Statului, *Mănăstirea Orez*. Pachet 52. No. 55.
(4) Bianu-Hodoș, *Bibliografia veche românească*, II, p. 29.
(5) Bianu-Hodoș, *Bibliografia*, op. cit., II, p. 30.
(6) Anexa 80.
(7) Anexa 83.

Râmnicului, fu delegat de Moise Petrovici episcopul Caransebeşului Nicolae Dimitrievici, care şi venì pentru aceasta la Craiova. Intr'un raport al lui Tige e chiar şi vorba de o scrisoare—neconservată—pe care acest episcop sârbesc o trimise din Craiova, în chestiunea instalării episcopului ales, lui Tige, cari apoi o trimise mai departe Consiliului, dimpreună cu cele ce erau să se observe cu ocazia instalării (1). Din acestea deci, pe de o parte, iar pe de alta din Cronica bisericii din Schei (2) rezultă că instalarea lui Ştefan pe scaunul episcopal dela Râmnic s'a făcut. De asemenea Ştefan a depus şi jurământul de credinţă (3), după cum de altfel încă din 15 Octomvrie 1726 dispusese Consiliul, trimiţând instrucţii în acest sens lui Tige (4). Numai hirotonisirea noului ales ca episcop s'a tot amânat, fie din cauza dificultăţilor ce făceà mitropolitul sârbesc, carele începù dejà cu ocaziunea instalării să ridice pretenţiuni, cum văzurăm, poate din cauză că mitropolitul sârbesc se aflà pe acest timp la Viena, ocupat cu alte trebi, precum scrie Cronica bisericii Scheilor (5). La 14 Iunie 1727 (act intern) Ştefan, «*episcopul ipopsifiat*», dă un act Costeştilor pentru hotarul Comarnicul al Episcopiei, cedat mănăstirii Arnota pentru păşunatul oilor (6). Cu acest nou ales episcop reînnoesc şi preoţii din Scheii dela Braşov legăturile bisericeşti încheiate încă de pe vremea lui Damaschin: ei scriu lui Ştefan şi îl întreabă «de rândueala aceasta», adică de ascultarea de episcopul Râmnicului (7). In 12 Iulie 1727 Ştefan le răspunde (8). Cu această ocaziune Ştefan însuş, iscălindu-se «Stefan Ypopsifios», spune că încă nu erà hirotonisit episcop, dar că nădăjduià că mitropolitul sârbesc va isprăvì cele ce are de făcut la Augusta Curte şi că în curând după aceasta va aveà loc şi

---

(1) Anexa 84.
(2) Stinghe, *Ist. bis. Scheilor*, op cit., p. 85 şi *Documente*, etc., I, p. 140.
(3) Stinghe, *Ist. bis. Scheilor*, p. 85; *Documente*, I, p. 140.
(4) Anexa 73.
(5) Stinghe, *Ist. bis. Scheilor*, p. 85; *Documente*, I , 140 sequ.
(6) Academia Română, secţia manuscriselor, XC, 212
(7) Stinghe, *Ist. bis. Scheilor*, p. 82.
(8) Răspunsul s'a conservat şi e publicat de S. Stinghe in *Documente*, I, 140.

hirotonisirea lui ca episcop. Dar această hirotonisire nu avù loc, căci puţin timp după aceasta şi anume la 20 August (stil vechiu) 1727 Ştefan murì, se zice otrăvit «de nişte oameni fără frica lui Dumnezeu» şi anume «din jeţul în care au şezut în biserică» (1), netrecând prin urmare nici un an deplin dela alegerea şi confirmarea lui (2). Prin Septemvrie 1727 se ţinù din nou acea tradiţională adunare mixtă pentru alegerea unui nou episcop şi majoritatea voturilor se oprise asupra a trei candidaţi: Inocenţiu, egumenul dela Brâncoveni, Dositeiu, eclesiarhul Episcopiei, şi Nicodim, egumenul dela Tismana. Tige, raportând despre aceasta Consiliului, recomandă pe egumenul dela Brâncoveni Inocenţiu, adăogând în acelaş timp că toţi în ţară stăruesc ca să se ocupe cât mai curând scaunul episcopal (3). La 8 Octomvrie 1727 Consiliul de răsboiu încă nu se pronunţase asupra candidaturii propuse de cler şi boieri pentru ocuparea scaunului episcopal, dar de hotărîrea ce se va luà îl va încunoştinţà pe Tige la timp (4). Nici la 15 Octomvrie nu se luase încă o hotărîre în această privinţă (5).

Pentru ca să termin cu prima parte a lucrării, care se întinde numai până către finea anului 1727, mă voiu oprì puţin şi asupra clerului de mir, preoţilor, din acest timp, spunând, în fine, la urmă de tot şi câteva cuvinte asupra slujbei bisericeşti în această epocă.

In primii ani de ocupaţiune austriacă, când urmele răsboiului de curând terminat încă nu se ştersese cu totul,

(1) Stinghe, *Ist. bis. Scheilor*, p. 85 şi *Documente*, I, p. 140.

(2) Raportul lui Tige către Consiliul de răsboiu, prin care se comunică moartea episcopului ales, Ştefan, nu s'a conservat, ci numai o menţiune despre acest raport, într'un regest (anexa 88). Raportul acesta însă fusese primit la Viena pe la începutul lui Octomvrie (stil nou) şi cum pentru transmiterea ştirii morţii, pe care Administraţia trebuià să o facă lui Tige la Sibiiu, apoi Tige la Viena Consiliului, trebuià să treacă cam, în termen de mijloc, o lună de zile; am aveà atunci din acestea ca dată aproximativă a morţii episcopului începutul lui Septemvrie (1—2—3) stil nou, ceeace concordă destul de bine cu data de 20 August, stil vechiu, dată în mod precis de cronica bisericii Scheilor.

(3) Anexa 89.

(4) Anexa 90.

(5) Anexa 92.

aflăm că locuitorii dela țară își părăsise în mare parte satele, că bisericile se aflau și ele lăsate în părăsire, că dela multe din ele lipsiau preoții (1). De aceea în 1721 Decemvrie 12 Administrațiunea propune ca să se ica măsuri în consecință (2).

Cu privire la preoți iată ce scrie în 1725 locotenentul-colonel Fridrich Schwanz von Springfels. Preoții, zice el, îndeplinesc serviciile religioase în comune, ei nu se deosebesc de laici prin nimic altceva decât prin o capelă (recte potcapiu) făcută dintr'un postav albastru, pe care o poartă în totdeauna pe cap și nu o scot înaintea nimănui; ei poartă perii capului lungi, nu-i tund nici odată, se îndeletnicesc, ca și țăranii, cu munca câmpului și cu celelalte ocupațiuni ale țăranului, toată învățătura lor nu constă din altceva decât din a ști să scrie și să cetească puțin slavonește, din care de multe ori nu înțeleg nimic. Numărul lor erà — acum — dejà mare, căci ofițerul continuând ne spune că se aflau într'un sat dela 2 până la 6, 8 și chiar 10, după mărimea satului. Afară de darea de 4 lei-taleri (3), pe care o dădeau anual episcopului, încolo nu mai dădeau nimărui nimic (4).

Incă dinainte de ocupațiunea Olteniei de Austriaci, preoții fusese scutiți de dări. Cel dintâiu Domn care făcuse acest lucru în Țara-Românească fu Șerban Cantacuzen (5) (1678—1688). Nepotul său Ștefan Cantacuzen (1714—1716) scutì de asemenea pe preoți și pe diaconi «de sarcina dăjdiilor», având să dea numai «ploconul obișnuit» (6) mitropolitului sau episcopului. Cum Administrațiunea din Oltenia — formată la început numai din Români — căută să scoată dela Nemți cât mai multe scutiri, între altele strecură ca preoții să fie scutiți de dări, cum îi văzurăm

(1) Anexa 12.

(2) «Edictum emanendum quo serió et strictè omnibus, et quibuscunque incolis imponatur, ut relictis sylvis in unum coalescant, et in pagos, ubi ecclesiae sunt, se recipiant». (Kriegsarchiv (Wien) Neoacquist. III, 135).

(3) Un «Löwenthaler» (leu) valorà 1 florin renens și 40 de creițări sau 133 de pfenigi românești. (Cfr. *Mittheilungen des Kriegsarchivs*, XII, p. 228).

(4) Hurmuzaki, *Documente*, IX¹, p. 366 și *Biserica ortodoxă română*, XXVII, p. 752—753.

(5) Anexa 93 și 112.

(6) Academia Română, Secț mss. *Condica Episcopiei Râmnicului*, I, p. 2 b-c.

dejà în 1725, și cum erau și mai înainte de această dată (1).

Informațiuni asupra preoților, din acest timp, ne mai dau în relațiunile lor și Porta și Uhlein. Porta ne înfățișează pe preoți ca «homines doctrinae et bonorum morum expertes», lucrând la câmp, vizitând cârciumile și bucurându-se de puțină stimă chiar înaintea conaționalilor (2). Intr'altă parte tot Porta ne spune că numărul preoților și diaconilor este destul de mare: nu este sat în care să nu fie cel puțin un preot și doi diaconi; trăésc de pe urma plugului și a gospodăriei, ca și țăranii, duc o viață licențioasă și sunt așà de desconsiderați de Români, încât atunci, în 1726, când Porta își scrià relația sa, în Țara-Românească erau puși la toate contribuțiunile și angaralele ca și poporul de jos. In Oltenia însă, spune Porta, în paguba fiscului, preoții și diaconii sunt scutiți de toate sarcinile. Scutirea aceasta se făcuse, zice Porta, nu prin ordinul Directorului suprem și nici prin clemența Maiestății Sale Impăratului, dela care ar trebuì să derive ca o grație, ci prin arbitrul și voința Administrațiunii. Cu hirotonisirile, continuă Porta, se făceà abuz, căci pentru a scăpà de dări, foarte mulți alergau să se facă diaconi sau preoți, și cei ce nu izbutiau să fie hirotonisiți în țară, treceau la Vidin sau și în alte părți, unde, dând bani, obțineau hirotonia și apoi se întorceau în țară hirotonisiți. Inainte vreme se permiteà de Domni episcopului ca să iea dela preoți și dela diaconi un «donum gratuitum» anual, numit plocon. Domnii îngăduiau aceasta, pentru ca astfel mai lesne să poată și ei luà bani dela episcop sub forma așà numitei «premutare»: ceeace episcopul luà cu o mână dela preoți dădeà

(1) . . . . nella Valachia Turca il clero, cioè i Popi e Diaconi non sono essenti dalle contribuzioni, e cio pare anche ragionensle, perche questi hanno moglie, e figli, et attendono all' aratro e alla economia, come i secolari. Ma quando la Clemenza di Sua Maesta volesse in qualche modo essentato quest, ordine stimerei doversi restringere il privileggio per un solo Popa in ogni villa, e quattro in ogni oppido; perche non restringendersi cosi, et essendo l'abuso in quelle parti di ordinare in sacris le persone idiote, e senza patrimonio, quando per restare essenti dalle contribuzioni bastasse il farsi consacrare, la maggior parte si farebbo Popi e Diaconi, ne il vescovo sarebbe renitente à questo per l'emolumento, che riceve da questi. (*Kriegsarchiv. Neoacquist.*, III, 135).

(2) Anexa 64.

cu alta Domnului. In Oltenia ocupată, spune Porta, că episcopul nu dădeà atunci nimic împăratului, dar aceasta nu împedică pe episcop ca să iea și mai departe dela clerici ploconul obișnuit, care acum însă erà îndoit de mare față cu cel ce se dăduse mai înainte. Rezemat pe faptul că în Țara-Românească și în Ardeal preoții erau puși la dări, și că chiar în Oltenia contribuise mai înainte vreme, Porta propune ca toți preoții din Oltenia să fie puși la dări, și taxându-se fiecare măcar cu câte 2 florini, ar aduce un venit anual de 315.000 florini (socotind că în fiecare sat se află cel puțin 1 preot și 2 diaconi, iar într'un oraș numai 10 preoți și 20 de diaconi) (1). Uhlein ne spune, cu privire la preoți, aproape tot acelaș lucru, ca și ceilalți doi antecedenți, adăogând mai mult numai faptul că Nicolae Mavrocordat, Domnul Țerii-Românești, deși erà de credință ortodoxă, totuș supusese pe acea vreme (Uhlein scrià în 1727) pe preoții din Țara-Românească la dări (2), vrând de bună samă prin aceasta să pună în relief faptul că sub stăpânirea *catolică* a Austriei preoții *ortodocși* din Oltenia se bucurau de scutire. In cercurile conducătoare dela Viena se discută și chestiunea preoților (3). Comisiunea neoacquistică, la 7 și 14 Decemvrie 1726, luă — deocamdată — numai următoarele măsuri: să se observe ca numărul preoților să nu crească prea mult, prin hirotonisiri de cari nu este trebuință; cei hirotonisiți afară din țară să nu fie admiși să slujească în țară, nici să fie scutiți de dări. Iar în ceeace privește scutirea preoților dela dări, Comisiunea neoacquistică decide ca Oberdirectorul să ceară din partea Administrațiunii din Oltenia raport însoțit și de opinia ei (4). Ce s'a hotărît apoi cu privire la preoți, vom vedeà la locul său.

In privința slujbei bisericești știm azi că limba românească s'a introdus în biserică, ca limbă liturgică, mai târziu decum s'a crezut multă vreme, și anume abià în primele trei decenii ale secolului XVIII (5). Procesul

(1) Anexa 71; asemenea și anexa 80.
(2) Anexa 93 și 112.
(3) Cfr nota 1 dela pag. 72.
(4) Anexa 79.
(5) I. Bianu, *Discurs de recepțiune în Academia Română*, p. 23.

acesta însă de înlocuirea limbii slavone prin cea românească pare, totuş, a nu se fi efectuat deplin nici în cele dintâi trei decenii ale secolului XVIII; căci Del Chiaro care, cum se ştie (1), se află la noi în Ţara-Românească dela anul 1714 până către finele anului 1716, ne spune că, în timpul când el se află în ţară, limba slavonă era încă în uz în foarte multe biserici, şi numai în prea puţine biserici se introdusese limba românească (2). Dar şi mai târziu găsim mărturii cari confirmă acelaş lucru. Aşà în anul 1726 Porta ne spune că «liturgia până în timpul acela se celebrà în limba slavonă, în afară de Apostol şi de Evanghelie, cari se cetiau în limba localnică românească» (3). Ar urmà deci din acestea că chiar după trecerea celor dintâi trei decenii ale secolului XVIII procesul de înlocuire a limbii slavone prin cea românească nu se desăvârşise.

Tot Porta ne mai spune că în biserica principelui, care erà grec, cum şi în bisericile personalităţilor de frunte dela Curte (asemenea Greci), slujba dumnezeească se făceà pe acel timp în limba grecească (4).

---

(1) Iorga, *Ist. lit. române*, I, p. 41 şi 57.
(2) Del Chiaro, *Istoria delle moderne rivoluzioni della Valachia*, p. 82.
(3) Anexa 64.
(4) Anexa 64.

PARTEA II.

Biserica română din Oltenia în timpul dela 1728 și până la 1738.

Față cu împărțirea lucrării în cele două părți, cetitorul ar puteà — și cu drept cuvânt — să întrebe: care este rostul acestei împărțiri? și de ce s'a luat ca limită între cele două părți finele anului 1727 — începutul anului 1728? E aceasta un lucru datorit pur și simplu întâmplării? Sau poate se impuneà ca o pauză, ca un răgaz pentru cetitor, întocmai cum pentru un drumeț popasul trebuie să-și aibă și el partea sa, de obiceiu pe la mijlocul căii de străbătut? Nu cumva limita între cele două părți a fost tocmai pentru acea aleasă, fiindcă cade cam la jumătatea timpului de ocupațiune austriacă a Olteniei? Sau, în fine, poate împărțirea se impuneà într'adevăr fiind cerută de motive de altă natură, cum e de pildă mersul, direcțiunea pe care o luară lucrurile în biserica română din Oltenia, în jumătatea a doua a timpului de ocupațiune austriacă?

Ne anticipând, căci aceasta ar însemnà spunerea aceluiaș lucru de două ori, voiu lăsà ca la aceste întrebări să-și dea răspuns însuș cititorul, după ce va fi percurs mai întâiu cele ce se expun în cele următoare.

Prin moartea fără de veste a lui Ștefan, care nici măcar nu avù timpul ca să fie hirotonisit episcop, scaunul episcopal dela Râmnic devenì din nou vacant. Tradiționala adunare electivă se ținù prin Septembrie 1727, cum am văzut dejà, și propuse trei candidați. Din aceștia, Tige, pe baza raportului Administrației, recomandă Consiliului aulic de răsboiu pe Inocențiu, care fusese până atunci egumen la mănăstirea Brâncoveni. Dar chestiunea numirii noului episcop nu numai că nu se resolvă în cele

câteva luni dela finele anului 1727, ci ea se prelungì mai în tot cursul anului 1728. Aceasta din cauză că Nemții introduseră, la procedeul urmat cu ocaziunea numirii lui Ștefan, o modificare, anume: înlăturară mediarea mitropolitului sârbesc care, din cei trei candidați, recomandase, cum am văzut, Curții unul (pe Ștefan) spre confirmare. In locul mitropolitului sârbesc, recomandarea o făcù acum, direct Curții, Oberdirector-ul, pe baza raportului Administrațiunei locale De sigur că un mitropolit ca Moise Petrovici nu puteà să lase să i se iea o asemenea prerogativă, fără să protesteze. Și într'adevăr printr'o scrisoare, care a fost primită la Viena în Ianuarie 1728, Moise Petrovici protestează în contra procedeului de numirea episcopului la scaunul vacant dela Râmnic. Felul acela nou de numire, obiectà mitropolitul, erà în contra jurisdicțiunii sale, pe urmă declarà că nu va recunoaște ca valabilă prezentarea celor trei candidați în modul în care se făcuse (1). Consiliul de răsboiu însă îi răspunde îndată, (la 12 Ianuarie 1728), că dreptul de a prezentà (jus praesentandi) un episcop pentru Oltenia nu i se cuvine mitropolitului (2). Chiar pe timpul acesta, alte chestiuni cu mult mai însemnate interesau pe mitropolitul sârbesc: pe de o parte el trebuià să susțină, să apere privilegiile Sârbilor, pe cari cercurile conducătoare dela Curte căutau atunci să le restrângă, iar pe de alta el se vedeà nevoit să caute să-și împace conaționalii, a căror mânie și necaz se îndreptase în prima linie în contra lui, învinovățindu-l de molătate în apărarea privilegiilor, ba chiar și de participare la restrângerea acelor privilegii (3). Desvinovățirea față cu ai săi, dar mai ales apărarea privilegiilor Sârbilor înaintea Curții din Viena, unde și trebuì să vină în Maiu 1728, il determinară pe Moise Petrovici ca să lase la o parte pierderea unei prerogative, cum erà aceea de a prezentà pe episcopul Râmnicului, când altele cu mult mai mari și mai însemnate erau în joc. De aceea nu vom mai găsì nici un protest trimis

(1) Anexa 99.
(2) Anexa 100.
(3) *Archiv für österreichische Geschichte*, LXII, pag. 351—354.

de el ulterior Curții, nici acea rezistență, pe care urmașul său pe scaunul mitropolitan, Vincențiu Ioanovici, o duse până la extrem.

Chestiunea numirii episcopului de Râmnic acum nu va întârziă ca să se rezolve la Curte. Intr'un raport al lui Tige, primit la Viena în Fevruarie 1728, se spune că Românii doriau cu toții, ca scaunul episcopal să fie cât mai curând ocupat; ei se și adresară în acest scop lui Tige, care trimise cererea lor Consiliului de răsboiu. Și cu această ocaziune, Tige se pronunță tot pentru egumenul dela Brâncoveni, ca cel mai bun pentru locul vacant (1). Atunci (în Fevruarie 1728), Consiliul de răsboiu, dimpreună cu Cămara Curții bine înțeles, face referat către împărat, prin care propune să se numească episcop la Râmnic egumenul dela Brâncoveni Inocențiu, prezentând totdeodată și obișnuita diplomă de confirmare (2) spre iscălire (3). Iar la 11 Fevruarie 1728, Consiliul scrie lui Tige, că s'a rezolvat dejà episcopul pentru Oltenia, iar rescriptul amănunțit i se va trimite îndată (4). In Aprilie Tige cere dela Consiliu instrucții cu privire la viitoarea instalare a episcopului, căruia i se făcuse dejà cunoscut numirea sa, și care se și adresase lui Tige pentru a fi instalat (5). Dar rescriptul formal — promis mai sus — de numirea episcopului abià la 11 Mai 1728 fu trimis lui Tige. Consiliul comunică lui Tige, că episcopatul vacant dela Râmnic a fost acordat lui Inocențiu, egumenul dela Brâncoveni; în acelaș timp dispuneà ca Tige să caute să iea dela noul numit jurământul de credință, și apoi să-l instaleze (6). Tot în acelaș timp (11 Maiu 1728), se face cunoscut și lui Moise Petrovici numirea lui Inocențiu (7).

Mitropolitul sârbesc însă tocmai în acest timp se aflà în Viena (8), unde venise ca să apere, să susțină privile-

(1) Anexa 101.
(2) Care nu s'a conservat, sau, poate, n'a ieșit până acum la lumină.
(3) Anexa 102.
(4) Anexa 103.
(5) Anexa 104 și 107.
(6) Anexa 108.
(7) Anexa 109.
(8) *Archiv für österreichische Geschichte*, XLII, p. 354.

giile naţiunii sale. E foarte probabil că mitropolitul Moise Petrovici va fi consimţit cu această ocaziune, bine înţeles în schimbul altor concesiuni, să renunţe la prerogativa de a prezentà el Curţii pe episcopul Râmnicului. Administraţiunea din Oltenia cerù şi ea prin Maiu lui Tige ca să se facă instalarea episcopului numit (1), cu toate acestea instalarea nu se făcù decât către finea anului 1728, căci într'un raport al lui Tige, primit la Viena în Decemvrie 1728, se spune că instalarea episcopului s'a făcut, atunci de curând probabil. Pentru a primì jurământul de credinţă dela episcopul nou, a fost delegat, în locul lui Tige, baronul Czeicka, iar în locul lui Andler, inspectorul Procop (2). Din relatările-regeste ale lui Tige însă nu rezultă dacă instalarea episcopului a fost făcută tot de cei ce au primit şi jurământul de credinţă; avem şi motiv de a ne îndoì de acest lucru, căci într'un act de mai târziu (anexa 141), ni se spune că instalarea lui Inocenţiu s'a făcut de episcopul Timişoarei (3) pe care mitropolitul sârbesc îl delegase şi care şi venì în acest scop în Oltenia. Hirotonisirea lui Inocenţiu însă a fost săvârşită la Belgrad (4) de mitropolitul sârbesc. Atât mitropolitul, pentru hirotonisire, cât şi delegatul trimis să instaleze pe Inocenţiu primiră «pentru osteneala lor solitum honorarium». Intârzierea instalării nu poate sta în legătură decât cu pretenţia ce va fi ridicat mitropolitul sârbesc ca actul acesta să se facă prin un delegat al său, şi Nemţii, pentru ca să obţină hirotonisirea episcopului, vor fi acceptat-o, deşi nu e exclusă posibilitatea ca Inocenţiu să fi fost instalat şi de autoritatea temporală, iar după aceasta şi de cea bisericească. Ori cum succesia pe scaunul episcopal dela Râmnic se regulă definitiv abià către finea anului 1728.

Noul procedeu întrebuinţat acum la numirea episcopului de Râmnic influenţă în acelaş timp şi asupra legăturii dintre Episcopia Râmnicului şi mitropolia sârbească.

(1) Anexele 110 şi 111.

(2) Anexele 114, 115 şi 117.

(3) Nicolae Dumitrievici (Cfr. G. Popovici, *Uniunea Românilor din Transilvania*, etc. Lugoş 1901, p. 69 şi 229).

(4) Stinghe, *Istoria bisericii Scheilor*, p. 87, şi anexa 141.

Prin acest procedeu se reduceau la minimum drepturile jurisdicţionale ale mitropolitului sârbesc asupra Olteniei, drepturi cari îi fuseseră dejà recunoscute. In timpul acesta de tărăgănare a numirii episcopului Inocenţiu, mai bine de un an, se emiseră de bună samă acele «statute speciale» pentru Oltenia, publicate aparte printr'un decret împărătesc, de care e vorba în 1731 în diploma de confirmare a mitropolitului sârbesc Vincenţiu Ioanovici (1).

Curtea îşi schimbase acum dispoziţiunea, bunavoinţa ce avusese mai înainte faţă de Sârbi şi mai ales faţă de mitropolitul sârbesc Moise Petrovici: tendinţa ei erà să reducă cât mai mult posibil prerogativele, puterea mitropolitului (2). Dar această împrejurare veniă de minune bine în ajutorul acelei partide sau direcţiuni ce se formase încă dela început în Oltenia: de a asigurà Episcopiei Râmnicului o poziţiune independentă şi în fruntea căreia se pusese, cum am văzut la locul său, însuş episcopul Damaschin. Şi mulţi boieri îmbrăţişând acuma cauza unei poziţiuni mai libere a Episcopiei Râmnicului, prin Administraţia locală — încă românească — nu le va fi fost greu de loc să câştige apoi, pentru episcopul lor, dela Curte o poziţiune nouă, mai liberă decât cea de până atunci, faţă cu mitropolitul sârbesc (3); lucru care s'a şi făcut.

Dar în ce constau aceste «stutute speciale» pentru Oltenia?

Textul lor nu s'a păstrat, sau cel puţin nu e cunoscut până astăzi. Din felul însă cum s'a procedat la numirea episcopului Inocenţiu şi cum se va procedà (tot de Nemţi) la numirea succesorului lui Inocenţiu, lesne se poate deduce că aceste «statute speciale» determinau ca alegerea unui nou episcop la Râmnic să se facă de o adunare compusă din boieri şi cler, conform uzului, care va propune prin majoritatea voturilor trei candidaţi. Din aceşti trei, nu mitropolitul Belgradului va propune Curţii unul spre

---

(1) Observatis tamen iis quae in Austriaca Valachia nostra Cisalutana per singulare Decretum nostrum respectu illius Nationis differenter statuta sunt.» (Cfr *Archiv für österr. Geschichte*, LXII, pp. 385, 417 şi 435, şi Hurmuzaki, *Documente*, VI p. 467).

(2) *Archiv für österreichische Geschichte*, LXII, p. 416.

(3) *Ibidem*, p. 417.

confirmare, ci candidarea celor trei aveà să fie examinată de Administrație și de Oberdirector, care vor și stabilì ordinea candidaților și vor recomandà unul Curții, unde, de cele două organe (Consiliul și Cămara), propunerea aveà să fie supusă împăratului. Confirmându-se episcopul, se va aduce lucrul și la cunoștința mitropolitului sârbesc, pentru ca mitropolitul să săvârșească numai sfințirea celui dejà numit de împărat; mitropolitul sârbesc nu va aveà deci dreptul de a cercetà actul alegerii și mai puțin de a refuzà sfințirea. (1).

Ceva mai târziu însă (în 1730), Moise Petrovici cere— mai mult, cred, ca o compensațiune materială a pagubei morale ce încercà prin restrângerea jurisdicțiunii sale bisericești, decât ca o răsplată, cum spune el, pentru exercitarea funcțiunilor spirituale și bisericești (căci în afară de sfințirea episcopului, pentru care primià «solitum honorarium», încolo nu i se mai lăsase nimic) — cere, zic, ca să i se dea satele oltenești Oreavița și Balbоșani. Mitropolitul își sprijinià cererea sa pe faptul că, printr'un decret împărătesc din 12 Aprilie 1727, după ce i se dăduse voie să strângă dijme și dări din banatul Timișoarei și din Serbia, i se promisese că cu privire la Oltenia se va luà mai întâiu cunoștință de ceeace avuseseră acì antecesorii lui, și apoi i se va da ceeace după dreptate i se cuvine. Moise Petrovici însă se grăbise să afle că mitropoliții Țerii-Românești avuseseră înainte vreme în Oltenia satele Oreavița și Balbоșani pe cari acum le cere el (2).

Dar după ocupațiunea austriacă satele acestea fuseseră luate de fisc, mărind prin urmare veniturile tesaurului împărătesc. Evident că în astfel de împrejurări cererea mitropolitului sârbesc nu se puteà tocmai lesne și grabnic rezolvà: ea se va prelungì și după moartea lui Moise Petrovici (3), în timpul succesorului său mitropolitan, Vincențiu Ioanovici, cum vom vedeà la locul său.

Dar nu numai modul numirii episcopului, raportul dintre

(1) *Archiv für österreichische Geschichte*, LXII, p. 417-418.
(2) Anexa 121.
(3) Intâmplată la 7 August 1730 (cfr *Archiv für österr. Geschichte*, LXII, p 369).

Episcopie și mitropolitul sârbesc, ci și chestiunea mănăstirilor intră acum într'o nouă fază.

Lăsând la o parte chestiunea perceperii dijmei, oieritului, pe cari mănăstirile le dăduseră până acum destul de des, cum am văzut, și pe cari, cu toate că cerură scutire, le plătiră și pe anul 1728(1), Nemții merg acum și mai departe față de mănăstiri, pe cari, în urma diferitelor relatări anterioare, ajunseseră să le cunoască destul de bine. In afară de relatările de până acum cu privire la mănăstiri, mai avem acum (în 1728) încă una: a lui Koch către Cămara Curții, foarte mult asemănătoare cu a lui Uhlein. Felul în care e concepută relatarea lui Koch va influență, de sigur, foarte mult asupra atitudinii, cât și asupra hotărîrilor ce se vor luà de cercurile conducătoare dela Curte față de mănăstiri. Koch spune că chestiunea mănăstirilor, deși foarte însemnată în sine, se neglijase totuș foarte mult până atunci; că Administrația trebue să-și îndrepteze grija sa și asupra mănăstirilor, cari fac cam a cincea parte din teritoriul țerii. Măsuri s'ar puteà lesne luà cu privire la mănăstiri, întru cât călugării și egumenii nu se bucurau de nume bun în țară, nu duceau o viață exemplară, nici nu li se dădeà din partea poporului vreo mare considerațiune. Pe urmă Koch mai spuneà că dela ocuparea Olteniei de Austriaci nu s'a luat nici o socoteală dela mănăstiri, că principele țerii (împăratul) nu a avut dela mănăstiri nici un profit. In fine cereà ca să se numească cineva, care să iea socoteală egumenilor, care să vegheze la păstrarea averii mănăstirilor, iar egumenii să fie aleși și numiți după merite, iar nu după influențe și stăruințe (2). Dar și din partea Administrațiunii din Oltenia se făcuse, la 14 Noemvrie 1728, o propunere — ca răspuns la punctele lui Porta — referitoare mai ales la controlul ce urmà să fie introdus în mănăstiri. Administrațiunea cereà ca revizuirea socotelilor mănăstirilor să i se dea ei, delegându-se în acest scop unii dintre consilieri, cari să examineze și să revizuească veniturile și cheltuielile, și egumenul care va fi găsit cu toate

(1) Anexele 105 și 106.
(2) Anexa 112.

în regulă să fie lăsat în egumenat, iar cel risipitor îndepărtat, alegând în locu-i Administrația dimpreună cu episcopul pe altul vrednic, care să fie prezentat Oberdirectorului spre confirmare (1). Chestiunea mănăstirilor venì în anul 1728 în desbaterea Comisiunii neoacquistice (2). Hotărîrile la cari se oprește Comisiunea, sunt înaintate de Consiliul de răsboiu împăratului, spre a fi apoi emise sub forma de decret împărătesc. Acest decret împărătesc se trimite apoi generalului Tige și consilierului cameral Andler. Decretul împărătesc adresat lui Andler s'a conservat (3). Poartă data de 27 Aprilie 1729 (4). Intre alte chestiuni decretul acesta cuprinde și cele ce Curtea hotărîse cu privire la mănăstiri. Mai întâiu cu privire la mănăstirile închinate, ni se spune că și până atunci se dăduse adeseori ordine ca veniturile acestor mănăstiri să fie luate de fisc, totuș în timp de atâția ani (dela ocupare), nu se făcuse nici o incassare. Oberdirectorul este însărcinat ca să cerceteze și să raporteze imediat la ce au fost întrebuințați acei bani (5). Cu privire la mănăstirile domnești, decretul împărătesc, după ce constată că Domnii purtaseră înainte vreme grijă de aceste mănăstiri, păstrându-le donațiunile și luând dela egumeni socoteală de venituri și cheltuieli, după ce constată că excedentul sau banii ce rămâneau neîntrebuințați erau luați de Domni, că de bunuri și de egumeni (pe cari îi puneà și depuneà după plac) dispuneà Domnul, nelăsându-i să le înstrăineze bunurile, că mănăstirile dăduseră Domnilor până la 1000 florini (ca [«îm]prumutare») plus unt, miere, etc. în timp de răsboiu, că gospodăria, care se făceà atunci în mănăstiri, erà rea; că veniturile scad, că bunurile se înstrăinează, așà că abià se puteau întreținea 6 călugări, etc. etc., după ce constată toate aceste, decretul pune în vedere Oberdirectorului ca să culeagă informațiuni precize despre starea acestor

(1) Anexa 113.
(2) Anexa 116.
(3) E publicat la Hurmuzaki, *Documente*, VI, pp. 400—409.
(4) Alt decret cu coprins identic cu al celui conservat a fost trimis la 29 Aprilie 1729 și lui Tige, precum se vede din regestul păstrat în protocoalele Consiliului aulic de răsboiu (cfr. anexa 119).
(5) Hurmuzaki, *Documente*, VI, p. 405.

mănăstiri în trecut, să le ceară socoteli de gospodărie dela ocuparea provinciei de Austriaci, să însărcineze pe vreun consilier catolic din Administrațiune ca să supravegheze aceste mănăstiri, să cerceteze cum stă lucrul cu veniturile, proprietățile lor, să afle starea lor reală și să raporteze apoi Oberdirectorului, iar acesta Curții. Fără învoirea Curții să nu se facă nici o nouă fondațiune (donațiune). In privința foloaselor ce s'ar puteà trage dela aceste mănăstiri, în privința numirii egumenilor, etc., rămâne ca Oberdirectorul să însărcineze Administrația ca să cerceteze și să raporteze, cari fuseseră prerogativele Domnilor în atari cazuri și ce s'ar puteà păstrà acum din ele fără să deștepte în țară nemulțumire sau repulziune. Decretul împărătesc recomandă ca în aceste din urmă chestiuni să se procedeze cu cea mai mare chibzuială și precauție, tratând lucrul în secret (1).

Evident că prin această luare de socoteli dela mănăstiri, prin acest amestec al autorității civile în administrarea veniturilor mănăstirilor se puteà produce o adâncă nemulțumire în egumeni, deprinși să dispună de avutul mănăstirilor după bunul lor plac.

Dar decretul împărătesc din 27 Aprilie 1729 merge și mai departe. Incepe iarăș cu constatările și spune că Curții i s'a raportat că veniturile episcopului de Râmnic se urcau la suma de 10 mii de florini, proveniți adică dela moșiile și satele Episcopiei în număr de 30, dela oi și albine, sau din sumele de bani pe cari protopopii din județe — puși pentru administrarea drepturilor preoțești — erau obligați să le dea: dela 100 până la 150 lei, pe cari bani ei îi scoteau dela pedepsele ce aplicau. Din acești bani (venit al episcopului) înainte vreme o parte o luau Domnii, acum însă totul erà luat numai de autoritatea bisericească și cu toate acestea protopopii trebuiau să dea acum mai mult ca înainte. Pe lângă acestea, veniturile episcopului mai creșteau din banii luați dela hirotonisirile de preoți și de diaconi, dela pronunțarea afuriseniilor, sentințelor și a altor acte judecătorești. Pe urmă episcopul mai taxà și mănăstirile, după placu-i, cu o anumită sumă.

(1) Hurmuzaki, *Documente*, VI, p 405.

Dar venitul cel mai mare îl are episcopul, spune decretul, dela așà numitul «Plokon» dat de preoți și de diaconi anual. Acest plocon erà pe vremea Domnilor numai de 1 taler și jumătate, acum însă fusese îndoit și dădeà un venit însemnat, mai ales că și numărul preoților și al diaconilor erà destul de mare: în fiece sat un preot și doi diaconi, iar în târguri zece preoți și douăzeci de diaconi (1). Și Domnii permiseseră înainte vreme episcopilor să strângă ploconul, ca astfel episcopii să poată mai lesne da Domnului ca «premutare» 5—6 pungi de bani pe an. Afară de acestea episcopul mai dădeà Domnului ca dar un cal, sau în locul calului 100 de taleri, iar la Crăciun o cupă de argint, un covor turcesc și două piei de leopard. Acum sub Nemți, continuă decretul, episcopul nu mai dădeà «premutare» sau, în locu-i, vreun alt echivalent; preoții și diaconii au fost scutiți de contribuții și tocmai aceasta este cauza pentru care așà de mulți umblă să se facă preoți și diaconi, voind astfel să scape dela plata contribuțiilor, și când nu se pot face toți preoți în țară, se duc la Vidin ca să fie hirotonisiți de episcopul de acolo. Hirotonisirile nenumărate fiind în paguba tezaurului împărătesc, se atrage atenția celor în drept ca să țină la uzul anterior și să nu lase în mod așà simplu și absolut pe toți clericii scutiți de dări. Decretul prevede apoi ca episcopul în primul an, când ajunge la această demnitate, să dea tezaurului împărătesc a treia parte a veniturilor sale, și deoarece episcopul fusese până acum așà de ușor tratat, se va purtà de grijă ca credincioșii să nu fie apăsați de cler, mai ales cu pedepsele în bani, iar deoarece s'ar puteà produce desgust în poporul ce ține așà de mult la clerul său, sau s'ar puteà naște dispute între episcop și funcționarii fiscali, cu privire la încassarea acelei a treia

(1) In documentele intrate în *biblioteca Academiei Române* (secția manuscriselor) dela Zimmermann (din Sibiiu) se află și niște catagrafii de sate, în cari sunt trecuți locuitorii și averea lor. Una din aceste catagrafii (pe 1728) prezentă interes pentru chestiunea ce ne preocupă; ea ne arată numărul preoților prin sate: minimul erà un preot și un diacon de sat, de aci se urcă până la 4 preoți și 4 diaconi, exemplu satul Măgureni din județul Vâlcea. Dese sunt cazurile de 1 preot și 2 diaconi, sau 3 preoți și 1 diacon de sat.

părţi a venitului, se va interzice mai bine episcopului ca să încasseze mai departe ploconul dela preoţi şi diaconi, mulţumindu-se acesta numai cu veniturile Episcopiei sale, cari şi fără plocon sunt destul de mari, şi nemai având să mai dea nici o «premutare». Apoi pentru ca să se creeze un nou venit tezaurului, se prevede ca preoţii şi diaconii să fie supuşi contribuţiunii (1) generale, ca pe timpul Domnilor, şi să fie scutiţi numai de prestarea naturaliilor şi de alte angarale (aggraviis), lucru care va fi făcut cu plăcere şi de preoţi, nemai trebuind să dea episcopului plocon. Decretul în fine pune Oberdirectorului în vedere a observà ca numărul preoţilor şi diaconilor să nu crească peste măsură, să nu se hirotonisească mai mult decât cere trebuinţa, iar celor ce se vor hirotonisì în afară din ţară să nu li se permită să oficieze în ţară (2).

In ce priveşte pe preoţi şi diaconi, decretul pe de o parte îi scutià de plata ploconului vlădicăi, iar pe de alta îi supuneà din nou la contribuţii *către tezaur*. In loc să dea vlădicăi lor, trebuià să dea fiscului. O nemulţumire şi mai ales o manifestare a ei se puteà produce, în atarì împrejurări, cu greu la aceşti umili apostoli.

Nu tot aşà însă va fi şi cu episcopul: lui urmà să i se iea a treia parte a venitului, lui i se interziceà să mai încasseze ploconul, impunându-i-se să se mulţumească numai cu veniturile Episcopiei. Se puteà oare ca lucrul acesta să nu nemulţumească pe episcop? Şi se puteà ca nemulţumirea lui să rămână nemanifestată, mai ales când şi egumenii mănăstirilor nu nutriau alt sentiment?

Curtea, când a trimis acest decret, stipulase expres, în ce priveşte chestiunea bisericească, ca Oberdirectorul şi Administraţiunea să trateze chestiunea în secret şi să o pună în aplicare pe sub mână, ca să nu se provoace nemulţumire în credincioşi, cari erau prea mult alipiţi de clerul lor. Tot în secret să raporteze Curţii, dându-şi opinia. Nu s'ar puteà spune cu siguranţă cum cuprinsul

(1) Intenţia celor dela Curte erà ca din banii ce sperau că se va strânge dela clerul român, să se întreţină în Craiova 2—3 călugări catolici (Iezuiţi sau Piarişti) pentru ca să predeà tinerimii româneşti «humaniora». (Cfr Hurmuzaki, *Documente*, VI, p. 407).

(2) Hurmuzaki, *Documente*, VI, pp. 405–406.

acestui decret ajunse la cunoștința clerului și episcopului: dacă aceasta se făcù direct, prin publicarea în întregime a decretului (1), sau indirect, prin alte mijloace. Destul că egumenii și episcopul aflară cuprinsul decretului. Atunci, pe la finea anului 1729 sau începutul lui 1730, se adunară egumenii și preoții, având în fruntea lor pe episcopul Inocențiu; ei protestară în contra tendinței ce se manifestà prin decret, prin care se lovià în uzanțele de până atunci, și redactară un memoriu care erà ca o replică la cele ce cuprindeà decretul împărătesc cu privire la administrarea și ținerea socotelilor veniturilor mănăstirești, la supunerea acestor venituri contribuțiunilor și la aplicarea veniturilor acestora pentru binele religiunii catolice. Acest memoriu erà subsemnat de episcopul Râmnicului, de 14 egumeni și de mulți preoți cu iscăliturile și pecețile lor (2).

Chestiunea numirii egumenilor venì ca să mărească și mai mult nemulțumirea.

In primul său timp de păstorie episcopul Inocențiu se bucurase de dreptul de a propune *el* Oberdirectorului pe egumeni la locurile vacante (3). Mai târziu însă îi fu luat acest drept și dat Administrațiunii, care propuneà Oberdirectorului pe candidați. Episcopul nu lăsă să i se calce așà de ușor dreptul său; el protestă în contra recoman-

---

(1) Așà cel puțin ar rezultà din instrucțiile pe cari Consiliul le trimise lui Tige la 8 Martie 1730 (cfr. anexa 122). Consiliul de răsboiu deduce o asemenea afirmare din faptul că rezoluția împărătească e citată aproape din cuvânt în cuvânt în memoriul clerului. Tot cu această ocaziune Consiliul mai pune în vedere Administrației și Oberdirectorului ca să trimită informațiunile ce li s'au cerut și pe cari până atunci încă nu le trimiseseră (cfr. anexa 122).

(2) Anexele 120 și 122.

(3) La 8 Noembre 1728 (stil vechiu) Inocențiu, episcopul Râmnicului, dă «cartea sa arhierească cuviosului igumen Kir Partenie ce au fost la sfânta mănăstire Străhaia, pe carele, cu știrea Măriei Sale gheneralului comandant, mai marelui nostru deregător baron de Tiș, *l-am așezat igumen*, la sfânta mănăstire Brâncoveni, în locul nostru, ca să aibă a stăpâni și a chivernisi toate acele ce vor fi ale sfintei mănăstiri, atàt cele din lăuntru cât și cele din afară.» Episcopul poruncește apoi tuturor călugărilor din mănăstire (preoți, monahi, diaconi și alți poslușnici), asemenea și pârcălabilor, sătenilor, țiganilor sfintei mănăstiri să dea cinstea cuvenită și ascultare egumenului numit în toate trebile mănăstirii (Arhivele statului. mănăstirea *Brâcoveni* și *Mamul*. Pachet 25, No. 75).

dării egumenilor de Administraţiune, zicând, şi cu tot dreptul, că el cunoaşte mai bine pe călugări decât cei ce sunt în funcţiuni civile. Episcopul nu voì să recunoască ca atare pe egumenii recomandaţi de Administraţiune, nu fiindcă aveà ceva de obiectat în contra probităţii persoanelor recomandate, ci în contra procedeului. De aceea şi egumenii, cari fuseseră recomandaţi de Administraţiune, nu fură numiţi definitiv, ci numai cu titlu provizoriu, fiindcă episcopul stăruià ca să se numească numai cei recomandaţi de el.

Wallis venind în 1730, după moartea lui Tige, ca comandant în Ardeal şi Oberdirector peste Oltenia, scrise Administraţiunii din Craiova, ca să lase chestiunea numirii egumenilor în statu quo, până ce va sosì rezoluţia dela Curte, unde el urmà să raporteze.

La 11 Septembre (1) 1730, Wallis şi Andler raportează în comun Curţii în privinţa numirii egumenilor. In raport ei spuneau că înainte vreme Domnii, în cazul unei vacanţe de egumen, întrebau într'adevăr pe mitropolit, cine ar fi cel mai apt pentru un asemenea loc, alegerea şi confirmarea însă o făceau Domnii înşişi. Wallis şi Andler propuneau ca acum să se dea episcopului — pentru a nu-şi pierde consideraţiunea înaintea poporului, care este alipit până la superstiţie de cler—dreptul de a prezentà el trei candidaţi, din cari Oberdirectorul să aleagă pe unul, să-l instaleze şi apoi să facă cunoscut lucrul şi Curţii. Raportorii făceau apoi cunoscut Curţii că la mânăstirea Tismana erà un privilegiu întărit cu blestem, ca să nu se aleagă egumen decât din sânul mânăstirii, iar în cazul când în mânăstire lipsià un călugăr apt, capabil, atunci, şi numai atunci, se puteà aduce altul dela mânăstirea Cozia sau Bistriţa. In urmă ei făceau cunoscut Curţii, că la mânăstirile domneşti egumenii fuseseră numiţi de Domni, după placul lor, dar cu ştirea episcopului; acest drept revine acum împăratului, spun ei, ca principe al ţerii. Cât despre celelalte mânăstiri cari nu erau domneşti, ei lasă la facultatea cercurilor competente, dacă trebue să se dea episcopului dreptul

(1) Anexa 128.

de a prezentà el pe egumeni, sau nu. Despre mănăstirile cari fuseseră închinate, raportorii spun că la acestea egumenii fuseseră numiți de Patriarhi, însă cu încuviințarea Domnilor; la cele private alegerea, numirea și confirmarea se făcuse de fondatori sau de urmașii lor; iar la schituri, numirea se făcuse de mănăstirile mai mari sau de fondatori (1).

După ce raportul acesta fusese trimis dejà la Curte (Andler plecase și el la 19 Septemvrie la Viena), veniră la Wallis în Sibiiu două scrisori în chestiunea numirii unui egumen la Tismana.

Una e scrisoarea episcopului Inocențiu cu data de 4 Septemvrie 1730 (2), prin care face cunoscut lui Wallis privilegiul ce-l aveà mănăstirea Tismana, întărit cu afurisenie patriarhală, de a-și alege egumen din sânul său, sau, în caz de lipsă, dela Cozia sau Bistrița. Episcopul spune că pe baza acestui privilegiu a și recomandat Excelenței sale (lui Wallis) pe Mihail, egumenul dela Cozia, bărbat bătrân și demn, care ar fi fost în stare să conducă bine acea mănăstire, dar i s'a întâmplat o nenorocire: l-a trântit un cal și l-a strivit așà de rău, încât nu e departe de moarte; și chiar dacă nu va murì, nu va mai fi bun de egumen. Episcopul roagă apoi cu multă supunere pe Excelența Sa, ca să nu pună la Tismana pe un egumen străin, căci el va căutà în această mănăstire un călugăr vrednic, pentru a fi numit egumen și de a cărui vrednicie, atât în cele duhovnicești, cât și in cele economice, el singur se va îngrijì și pe acesta apoi îl va trimite la Excelența Sa. Cu ocaziunea aceasta episcopul Inocențiu ne spune un lucru, care pentru noi prezentă un interes deosebit. El zice că cunoaște pe toți călugării dela Tismana, fiindcă și el a fost crescut acolo din tinerețea sa, și cu 28 de ani mai nainte (deci pe la 1702) el a fost făcut călugăr în această mănăstire, de care spune că se îngrijește mult. Ar fi de mare însemnătate, zice in fine

(1) Anexa 123, partea dela inceput.

(2) Data 1731 cu care e publicată la Hurmuzaki, *Documente*, VI, p. 492-493, e greșită. Am controlat'o cu actul păstrat in Arhiva Ministerului de răsboiu din Viena, unde e lămurit scris: *4 Septemvrie 1730.*

episcopul, ca Excelența Sa să nu calce peste acea veche uzanță dela mănăstirea Tismana (1).

Cea de a doua scrisoare o trimiseseră lui Wallis consilierii ortodocși din Administrațiune (Vlasto, Băleanu și Pârșcoveanu) datând din Craiova, 6 Septemvrie 1730, tot în chestiunea numirii unui egumen la Tismana. Odată cu scrisoarea ei înaintaseră și privilegiul (în original și în traducere latină) prin care sub blesteme înfricoșate se interziceà ca să se aleagă la Tismana ca egumen un călugăr străin; numai în cazul când ar lipsi aci unul apt, capabil, se permite a se aduce dela Cozia sau Bistrița. Cei trei consilieri afirmă, ca și episcopul, că în Tismana se poate găsì un călugăr apt și capabil de a conduce mănăstirea în cele bisericești și în cele economice, rugând în fine pe Oberdirector ca să nu se desființeze acest vechiu privilegiu al mănăstirii (2).

Wallis primind aceste două scrisori le înaintează la 27 Septemvrie 1730 (3) Consiliului de răsboiu (4).

La 10 Octomvrie 1730 Comisiunea neoacquistică deliberează asupra rapoartelor lui Wallis din 11 și 27 Septemvrie (și anexelor lor) (5). Dar până să se iea o deciziune și mai ales până ce deciziunea luată de Curte să sosească și în Oltenia, trebuià să treacă la mijloc luni de zile.

Să vedem însă ce se petreceà în Oltenia în timp ce chestiunea se tratà la Curte.

Conflictul ivit dejà între episcop și Administrațiune pe tema numirii egumenilor se continuă și se înăsprește. La locurile de egumeni ce deveniau vacante, Administrația recomandà lui Wallis candidații săi, episcopul de asemenea propuneà pe ai săi, iar Oberdirectorul în așteptarea rezoluțiunii se aflà în mare încurcătură, neștiind cum să procedeze. Uneori urmà practica de pe vremea lui Tige, numind

---

(1) Hurmuzaki, *Documente*, VI, p. 402.

(2) Hurmuzaki, *Documente*, VI, p. 408—409.

(3) Data 1731 pusă lângă titlul raportului lui Wallis e greșită, precum lesne se poate vedeà din cea pusă în josul textului raportului și din context.

(4) Hurmuzaki, *Documente*, VI, p. 409.

(5) Anexa 123.

cu titlu provizoriu pe cei recomandaţi de Administraţie(1). Alteori însă plecă urechea şi la recomandarea episcopului— a cărui bunăvoinţă, ori cum, nu trebuià înstrăinată de tot,— numind cu titlul de vicari ad-interim, fără să le dea vreun decret, pe cei recomandaţi de episcop (2). La Cozia murise egumenul; Wallis dispuse să se facă inventar, pe care urmà să-l trimită la Curte(3). Cu ocaziunea numirii unui egumen la această mănăstire, conflictul dintre episcop şi Administraţie iar se ivi. Episcopul mai ales căută să profite de acest caz, spre a-şi recâştigà dreptul de a prezentà el pe egumeni, fiindcă şi la mănăstirea Cozia existà un privilegiu întărit prin afurisanie de a nu se alege egumen decât din mănăstire(4). Wallis şi Andler, raportând de acestea, cer instrucţii despre ceeace au de făcut, sau o normă după care să se facă numirile pe viitor(5). Intre cei numiţi de Wallis, ca vicari ad-interim fără decret, erà şi călugărul Iosif, nepotul episcopului Damaschin. Pe acesta Wallis îl numise la mănăstirea Motru în urma recomandării episcopului Inocenţiu(6). Dar în contra numirii lui Iosif protestă Administraţiunea; ea ridică în contra lui acuzaţiuni faţă de grabnic răposatul episcop al Râmnicului, Stefan. Cu privire la aceste acuzaţiuni Wallis ceruse raport dela episcopul Inocentiu, dar poruncise ca Iosif să fie aşezat ca vicar la mănăstirea Motru. Insă în contra acestei aşezări Administraţiunea a protestat de mai multe ori, deschizând chiar şi un proces inchisitoriu în contra lui Iosif(7).

In sfârşit mult aşteptatele norme pentru numirea egumenilor vin dela Curte. Rescriptul Curţii poartă data de 11 Aprilie 1731. Prin acest rescript se dispuneà ca:

a) La *mănăstirile domneşti* Administraţiunea să propună candidaţi, iar alegerea să o facă în numele împă-

(1) Anexa 124
(2) Anexa 125.
(3) Anexa 124.
(4) Anexa 126.
(5) Anexele 126 şi 127.
(6) Hurmuzaki, *Documente*. VI. p. 493.
(7) Anexa 125.

ratului (căruia îi reveniau drepturile pe cari anterior le avuseseră Voevozii), Oberdirectorul;

b) La cele (foste) ***închinate***, prezentarea să o facă mitropolitul sârbesc (în locul Patriarhiilor dinainte vreme) și din cei prezentați Oberdirectorul să numească pe unul, ascultând însă și de cele ce i se vor comunicà de Administrațiune;

c) In celelalte mănăstiri (cele ***private***) să rămână ca și până atunci. Iar cu privire la mănăstirea Tismana să se observe privilegiile ce are, cum și modul de numire de până atunci (1).

Episcopul deci erà cu totul înlăturat dela actul prezentării (recomandării) și numirii egumenilor!

Dar partea finală a rescriptului Curții din 11 Aprilie 1731 mai cuprinde și altă dispozițiune de toată importanța, anume: se prevedeà ca privilegiile pe cari le alegau mănăstirile, să fie luate în de aproape cercetare și apoi să fie făcute cunoscut și Curții, pentru a se decide asupra lor (2). Această cercetare se și face la Craiova între 10 și 26 Iunie 1731. Documentele «autografe și autentice» ale mănăstirilor sunt aduse și prezentate de episcop și de egumeni generalului Wallis (3), care venise atunci să viziteze Oltenia. Se întocmì apoi un extract de toate donațiunile, averile, veniturile, privilegiile, scutirile mănăstirilor din Oltenia (4).

---

(1) Anexa 128; asemenea și partea finală din anexa 123.

(2) Anexa 128.

(3) Hurmuzaki, *Documente*, VI, 485.

(4) Anexa 129. Acest extract a fost publicat—de pe o traducere germană, prescurtată și defectuoasă— la Hurmuzaki, *Documente*, VI. 430—454. In notița pusă aci în frontispiciul actului citim: «In original, în arhiva privată a colectorului». Dar asemenea «originale», am mai văzut 2 la Viena: unul în Arhiva Curții (Turcica), altul în Arhiva Ministeriului de finanțe (Siebenbürgen); ambele la fel cu cel publicat la Hurmuzaki, adică niște defectuoase prescurtate traduceri germane ale unui act original primitiv. Dând peste acest original, (întărit cu sigilii și iscălituri autentice), scris latinește, în arhiva Ministerului de răsboiu din Viena, m'am hotărît să-l dau publicitățiii, nemai având, ca original, defectele pe cari le are prescurtata traducere germană. Punerea de altfel în paralel a anexei 129 cu Hurmuzaki, *Documente*, VI, 430—454, va învederà și mai mult afirmațiunea de mai sus.

Acest extract urmà apoi să fie înaintat de Wallis Curţii. Pentru noi acest extract are un interes deosebit. El ne arată: a) că multe din veniturile anterioare ale mănăstirilor erau luate acum de Cămara Curţii, cum erà de pildă sarea (în cea mai mare parte), oieritul şi dijmăritul dela unele sate, veniturile dela vămi, bâlciuri, dela pescuit, etc., etc.; b) că posesiunile pe cari mănăstirile din Oltenia le avuseseră în Ţara-Românească, veniturile lor, etc., acum nu le mai aveau (1).

Odată cu numirea egumenilor se aduse în discuţiunea Comisiunii neoacquistice şi se resolvă şi chestiunea scutirii preoţilor de contribuţii.

Am văzut că prin decretul împărătesc din 27 Aprilie 1729, preoţii fuseseră din nou supuşi la plata contribuţiunii generale, interzicându-li-se în acelaş timp a mai da «ploconul Vlădicăi». Odată cu chestiunea numirii egumenului pentru Tismana, episcopul Inocenţiu intervine (la 4 Septemvrie 1730) la Wallis şi în chestiunea scutirii preoţilor şi diaconilor de dări. Cu această ocaziune, episcopul răspunde şi Administraţiunii, care afirmase că se află prea mulţi preoţi pe la biserici. Episcopul trimisese în toate judeţele pe protopopi ca să cerceteze numărul preoţilor, şi unde vor află mai mulţi ca doi la o biserică, să-i mute la alte biserici, unde se află numai unul, sau unde nu se află nici unul, ca astfel să nu fie mai mult ca 2 preoţi şi 1 diacon la o biserică. In afară de bisericile din oraşe, sau de pe la Curţile boiereşti, nici nu se află, comunică episcopul, lui Wallis doi preoţi, ci la multe e numai unul fără diacon, şi chiar sunt multe biserici fără nici un preot. Pe urmă, episcopul declară că nu va mai hirotonisì pe nici unul, dacă nu va aduce certificat dela sat, şi dacă nu vor venì înşişi locuitorii să se plângă că au nevoie de preot, şi dacă nu se vor obligà ca ei înşişi să suporte darea pentru hirotonisire, (ordinandi contributionem). După ce se vor aşezà astfel preoţii

(1) Acest extract ar mai prezentà şi un dublu interes din punct de vedere istoric: a) ne arată cari erau in acel timp documentele existente la mănăstirile din Oltenia şi s'ar puteà vedeà câte din ele au dispărut de atunci şi până la cele păstrate în zilele noastre la arhivele Statului; b) ne dă şi scurte notiţe cu privire la timpul şi fondatorii mănăstirilor din Oltenia.

și diaconii la toate bisericile, se va aduce la cunoștința și a Oberdirectorului. In fine, episcopul se roagă ca bisericile și starea preoțească să nu fie împovărate cu contribuțiile, sau cel puțin să scutească doi preoți și un diacon dela ori ce biserică, aducând înainte faptul că nici în Serbia clerul nu plătește dări, și cerând o tratare egală și pentru cei din Oltenia, ca unii ce sunt de acelaș rit (1).

Wallis raportând la 27 Septemvrie 1730 despre această intervenție a episcopului și provocându-se la raportul său anterior (din 11 Septemvrie), zice că într'adevăr în Serbia și în Banat preoții nu sunt supuși la contribuții, iar în Ardeal statele au hotărît în dieta dela Mediaș în 1714, ca într'un sat mai mare să fie scutiți doi preoți, iar în satul mai mic numai unul, de toate prestațiunile; cei ce vor trece însă peste acest număr, să fie supuși la contribuțiile și sarcinile publice, fără să se facă distingerea dacă aparțin bisericii unite sau celei neunite. Wallis spune că nu ar vedeà care ar fi motivul pentru care în Oltenia preoții să nu se bucure de un asemenea privilegiu. Și cu atât mai mult el e de părere ca să se acorde preoțimii scutire, cu cât știe că preoții se bucură de mare trecere în popor. In urmă Wallis prefăcându-se, cred, mai mult că nu înțelege decât neînțelegând într'adevăr sensul cuvintelor (et se obligent quod *ordinandi contributionem* illi ipsi supportare velint) din intervenția episcopului, comunică Consiliului, ca și cum prin acestea episcopul ar fi declarat că în locul preoților vor aveà să plătească locuitorii: rămâne, adaoge în fine Wallis, ca cercurile competente să hotărască dacă preoții trebuesc pur și simplu scutiți de dări sau dacă în locul lor vor aveà să plătească locuitorii (2).

La 10 Octomvrie 1730 Comisiunea neoacquistică decide cu privire la scutirea preoților și diaconilor, ca să se țină declarația episcopului, după care adică urmà ca preoții să fie scutiți de contribuții, dar cu condiția ca să plătească în locul lor locuitorii (3).

(1) Hurmuzaki, *Documente*, VI, pag. 493.
(2) Hurmuzaki, *Documente*, VI, pp. 409—410.
(3) Anexa 123.

Dar prin dispozițiunile luate până acum de Curte cu privire la mănăstiri, se nemulțumiau, cum am zis, și episcopul și egumenii. Nemulțumirea aceasta nu va întârzià chiar să se și manifesteze.

Episcopul Inocențiu întorcându-se prin Maiu dela Carloviț, unde (însoțit de doi egumeni) participase la alegerea mitropolitului Vincențiu Ioanovici, făcută la 2 Aprilie 1731 (1), scrie la 20 Iunie 1731 lui Wallis, că a văzut cum în diecesele Timișoara, Arad, Caransebeș, Buda, etc. episcopii, egumenii, preoții și diaconii, de acelaș rit ca cei din Oltenia, petrec în pace, bucurându-se de privilegiile acordate, pe câtă vreme în Oltenia clericii sunt supărați, turburați. Episcopul și împreună cu el câțiva clerici, adresându-se (acum pentru a treia oară (2) spune scrisoarea) lui Wallis, cer o tratare egală cu ceilalți ortodocși din țerile Casei de Austria, și nu ceva mai mult decât s'a dat acelora (3).

Intr'o formă deci cât se putea de blajină episcopul se plângeà în contra nesocotirii ce i se făcuse și cereà să fie tratat pe un picior egal cu ceilalți episcopi ortodocși.

Tot cu aceeaș dată (20 Iunie 1731) fu trimis lui Wallis un memoriu în numele tuturor egumenilor și iscălit de 12 egumeni (4). Memoriul spuneà lucrul mai într'alt ton decât episcopul. După ce mulțumesc Majestății Sale, care le-a asigurat dela început păstrarea neatinsă a ritului ortodox, egumenii nu pot să treacă cu vederea niște schimbări neobișnuite, cari lovesc ritul lor (deci și decretul împăratului), făcându-li-se multe supărări de Administrațiune (contuemur multas molestias a politico statu) care se amestecă în chestiunile ritului ortodox. Egumenii roagă pe Oberdirector ca nimeni din statul politic să nu se ames-

(1) *Archiv für österreichische Geschichte*, LXII, p. 385.

(2) Despre una din celelalte intervenții știm dejà: e cea privitoare la așezarea unui egumen la Tismana și la scutirea preoților și diaconilor de dări. Despre cea de a doua însă nu ni s'au păstrat urme.

(3) Hurmuzaki, *Documente*, VI, p. 417—418.

(4) Ioan dela Tismana, Ștefan dela Bistrița, Dionisie dela Orez, Petroniu dela Segarcea, Ghenadie dela Cozia, Iosif dela Motru, Pimen dela Bucovăț, Iob dela Jitieni, Nicolae dela Călui, Samuil dela Sadova, Ilarion dela Govora și Partenie dela Strehaia.

tece, să nu ingereze, în statul bisericesc (1), nici să provoace turburări. Egumenii ating apoi două chestiuni: întàia referitoare la luarea socotelilor (cu privire la aceasta Curtea luase unele dispozițiuni în 1729), a doua referitoare la numirea egumenilor. In privința luării socotelilor egumenii spun că aceasta se făcuse nainte vreme din porunca Domnului de către episcopul locului. Și sub Nemți la început se luaseră socoteli egumenilor, de însuș episcopul Damaschin, sau de trimișii săi, după ce i se dăduse mai întâiu însărcinare în acest scop de generalul Steinville. Și tot așà se procedase și sub alți Oberdirectori. Și tot așà se procedează și în celelalte provincii ortodoxe ale Majestății Sale. Cer ca nici cu ei acum să nu se procedeze într'alt fel. Iar cu privire la numirea egumenilor, memoriul spune că nainte vreme, când devenià vacant un loc de egumen (fie prin încetare din viață, fie prin mutare), atunci chiriarhul respectiv făceà acest lucru cunoscut Domnului, recomandând el în acelaș timp Domnului pe altul, pe care Domnul numindu-l cereà ca și chiriarhul respectiv să trimită un delegat al său ca să iea parte la instalarea egumenului, căruia i se predà toată averea mobilă și imobilă a mănăstirii. Cât despre dispozițiunea luată de Curte la numirea egumenilor, spun că văd că prin aceasta se aduc ritului lor schimbări, cari le cauzează adâncă durere (2). Cer în fine ca să revină la vechile uzanțe ale ritului lor, garantate de Majestatea Sa (3).

Intre 10 și 14 Iulie 1731, pe când unii din membrii Administrațiunei erau în concediu (4), Porta probabil (5) trimise ordin către egumenii mănăstirilor (foste) închinate, ca să vină la Craiova, aducând cu ei toate documentele mănăstirii: de întemeiere, de danie, de scutiri, privilegii, etc. (6). Unul dintre egumenii chemați, arhimandritul Petroniu dela Segarcea, pune și pe episcop în cunoștință de

(1) «Ut nemo ex statu politico ingeratur inter statum nostrum ecclesiasticum.»

(2) «alias transmutationes, quas cum gravi suspirio nunc tolleramus».

(3) Hurmuzaki, *Documente*, VI, pp. 419—420.

(4) Ibidem, p. 456.

(5) Ibidem, p. 486.

(6) Anexa 131 și Hurmuzaki, *Documente*, VI, p. 456—457.

acest lucru. Cu ocaziunea aceasta Petroniu comunică (la 13 Iulie) episcopului, că aflase în Craiova cumcă Curtea dăduse ordin ca episcopul să nu mai dispună peste mănăstiri: episcopul nu va mai aveà dreptul de a propune candidaţi pentru egumenat, ci acest lucru îl va face Administraţiunea, care va luà şi socoteli dela egumeni. Acestea spune egumenul că le-a auzit dela consilierii Băleanu şi Pârşcoveanul. Băleanu în special deplângând soarta bisericii române, adăose că lucrul tot va merge, cât timp se vor mai aflà şi ei (ortodocşi) în Administraţiune, dar când toţi membrii ei vor fi numai catolici, atunci nu numai că mănăstirile o să fie apăsate, ci o să ajungă la pieirea totală. Auzind de asemenea măsuri, egumenii prezenţi, continuă Petroniu, s'au spăimântat grozav; ei nu ştiu dacă Prea Sfinţia Sa Episcopul a aflat dejà de acest lucru sau nu. Roagă în fine pe episcop ca să nu lase să se facă aşà ceva (1).

La 14 Iulie 1731 episcopul îi scrie lui Wallis. Aducându-i la cunoştinţă cele ce-i comunicase Petroniu în privinţa numirii egumenilor şi luării socotelilor, episcopul întreabă pur şi simplu de ce a mai fost făcut el episcop, dacă aceste atribuţiuni i se ieau şi se dau Administraţiunii ? (2). Cu privire la luarea socotelilor dela mănăstiri pe vremea Domnilor, episcopul ne spune cu această ocaziune, că se delegau de către Domn în acest scop boieri, cari procedau la luarea socotelilor dimpreună cu episcopul în persoană (sau când nu puteà însuş episcopul, cu un plenipotent al acestuia). Boierii aveau un registru, episcopul (sau plenipotentul său) altul; fiecare scrià în al său. Aceste registre se subscriau de episcop şi apoi unul se trimiteà Domnului, iar altul rămâneà în mănăstire. Registre de felul acesta se şi aflau în mănăstiri, ca de pildă Cozia, Tismana, etc. Episcopul Inocenţiu intervine în numele egumenilor la Wallis, rugându-l ca să se păstreze uzanţa de până atunci (3).

---

(1) Hurmuzaki. *Documente*, VI, p. 457.

(2) «Etsi Inclytae Administrationi soli haec facultas concessa, ego propter quam rem et causam episcopus creatus ?»

(3) Hurmuzaki. *Documente*, VI, p. 457.

Drept răspuns, Wallis comunică atunci imediat episcopului cuprinsul rescriptului Curţii din 11 Aprilie 1731. In prima jumătate a lunii August 1731 şi soseşte scrisoarea-răspuns a episcopului Inocenţiu la comunicarea făcută lui de Wallis (1). Episcopul mulţumeşte Exelenţii Sale că a binevoit să-i comunice şi lui rescriptul Consiliului de răsboiu cu privire la mănăstiri. Consiliul însă, zice episcopul, nu a fost bine informat în această chestiune, căci pe vremea Domnilor erà cu totul altă rânduială, în ce priveşte mănăstirile, decât aceea pe care o spune rescriptul. Acea rânduială o comunică episcopul Exelenţii Sale în cele următoare:

Intâiu. In mănăstirile domneşti se observà această *veche* rânduială: din cele 17 judeţe ale Ţerii-Româneşti, mitropolitul din Bucureşti aveà 9 (Ialomiţa, Prahova, Ilfovul, Dâmboviţa, Muşcelul, Argeşul, Oltul, Teleormanul şi Vlaşca), cari formau dieceza mitropolitului; episcopul Râmnicului a avut şi aveà cele 5 judeţe (Vâlcea, Romanaţi, Gorj, Dolj şi Mehedinţi) din Oltenia, iar episcopul Buzăului 3 judeţe (Slamrâmnic = Râmnicul-Sărat, Buzău şi Secueni). Când o mănăstire ajungeà — prin moartea egumenului — lipsită de căpetenia sa, mitropolitul în diecesa sa şi episcopii în ale lor obişnuiau să sigileze toate lucrurile mănăstirii, în fine dacă prin înaintarea sau îndepărtarea egumenului deveniă vacantă vreo egumenie, atunci mitropolitul sau episcopul respectiv făceà cunoscut Voevodului vacanţa (episcopii mai încunoştinţau de aceasta şi pe mitropolit). Atunci Domnul

(1) E publicată (în Hurmuzaki, *Documente*, VI, 508 — 509) fără indicarea lunii, ci numai a anului (1731). Datează însă de sigur din prima jumătate a lunii August din acest an, adică după 14 Iulie, când episcopul adresase lui Wallis o altă scrisoare, la care acesta îi răspunse prin comunicarea decretului. Din jumătatea a doua a lunii Iulie nu poate să dateze, căci pentru ca să ajungă la Wallis scrisoarea episcopului din 14 Iulie, pentru ca acesta să-i comunice rescriptul şi pentru ca la rescript să răspundă episcopul, trebuià, fără îndoială, un interval de timp mai lung decât 14 zile. Mai târziu însă de 20 August scrisoarea iarăş nu puteà fi scrisă, căci ea este cunoscută lui Wallis şi Rebentisch, cari îşi scriu la această dată relaţia lor: ei cunosc la această dată scrisoarea trimisă de episcop, o citează în relaţia lor (în rezumat; Hurmuzaki, *Documente*, VI. 485) şi o şi anexează. Din toate acestea rămâne că în prima jumătate a lunii August 1731 a fost scrisă această scrisoare.

dădeà poruncă chiriarhului respectiv să aleagă dintre călugări pe cel ce-l ştià capabil şi propriu pentru acest oficiu, apoi îl prezentà Domnului, care-l recunoşteà pe cel prezentat ca egumen şi-l întărià cu decretul său, şi atât, căci în restul acestor treburi bisericeşti, la alegerea egumenilor, Domnul nu se amestecà, ci acest lucru, ca drept propriu al bisericii, rămâneà de competinţa statului bisericesc.

Al doilea. In mănăstirile dependente de Patriarhi, când, prin moarte sau vreo altă împrejurare, devenià vacant locul de egumen, atunci se făceà lucrul mai întâiu Patriarhului cunoscut, care apoi dădeà voie mitropolitului sau episcopului respectiv de a pune în locul vacant un călugăr propriu pentru aceasta; uneori însuş Patriarhul desemnà pe cineva, iar Voevodul nu-şi rezervà la atari numiri decât dreptul de a recunoaşte şi confirmà prin decretul său pe egumenul candidat.

Al treilea. In acele mănăstiri ce fuseseră întemeiate de boieri sau de alţii (cele numite private), când rămâneau fără egumen, episcopul cu ştirea mitropolitului căutà şi alegeà (sau din acea mănăstire sau din alta) pe un călugăr bun, care pe urmă erà confirmat şi de Domn. Acestea erau, în mod succint, vechile norme de alegere a egumenilor, pe cari episcopul Inocenţiu le supune Exelenţei Sale (lui Wallis), rugându-l a intervenì la Curte ca mănăstirile să rămână la vechile lor uzanţe, la vechea lor jurisdicţiune, cum şi e de fapt, de altfel, în celelalte provincii ale Majestăţii Sale, unde arhiepiscopul şi episcopii se bucură de drepturile lor în mod liber (1).

La 20 August 1731 trimit la Curte relaţia lor Wallis şi Rebentisch. Intre alte chestiuni ei ating şi pe cea bisericească. Ei spun că în urma ordinelor date, episcopul va fi exclus dela alegerile egumenilor, ca şi cum el nu ar trebuì să ştie nimic despre personalul egumenesc, sau să se amestece în socotelile mănăstirilor, ori să mai exerciteze vreo jurisdicţiune peste mănăstiri. Ambii sunt de părere că nu ar trebuì scos clerul şi în specie episcopul aşà de uşor din vechile obiceiuri, din vechea activitate, mai ales acum

(1) Hurmuzaki, *Documente*, VI, 508—509.

când mitropolitul nu mai rezidă, ca înainte vreme, în ţară, ci mai de grabă ar trebuì să se acorde episcopului, în parte, să participe, ca pe vremea Voevozilor, la alegerea egumenilor şi la administrarea mănăstirilor. Wallis pe urmă scrie că egumenatele devenite dela o vreme încoace vacante le-a ocupat cu foşti vicari, puşi ad-interim şi le-a şi dat şi decrete, dar că, din cauza îndelungatei închideri, multe lucruri (ornat, etc.) au suferit pagube. Pentru cultivarea şi păstrarea devoţiunii poporului român, Wallis şi Rebentisch opiniează ca împăratul, conform făgăduinţei date, să confirme donaţiunile, privilegiile atât ale Episcopiei cât şi ale mănăstirilor, ca să se observe faţă de credinţa lor o strictă egalitate (1).

Dar înainte de a-şi scrie relaţia, Wallis vizitase Oltenia. Cu această ocazie i se dădură din partea mănăstirilor, a egumenilor şi a episcopului jălbi de diferite păsuiri. Aşà mănăstirea Tismana ceruse confirmarea protecţionaliilor date de diferiţi comandanţi mănăstirii şi satului, scutirea a 50 de persoane pentru serviciul mănăstirii, 12 oameni de strajă la podul mănăstirii, dijmă mai mică dela vii, acordarea unui moratoriu şi o împuternicire ca să-şi poată aduce înapoi ţiganii şi supuşii fugiţi în Ardeal. Mănăstirea de călugăriţe Dintr'un Lemn cereà scutirea de contribuţii a 15 persoane pentru serviciul mănăstirii şi scutire de vamă pentru vinul şi fructele aduse dela moşiile de peste Olt. Egumenii şi episcopul cereau ca păzitorii şi servitorii lor să fie scutiţi de contribuţii, de ori ce dare în natură şi de clacă, iar plata oieritului să o facă numai din 3 în 3 ani.

Episcopul Râmnicului (singur acum) cereà ca să fie ajutat să perceapă dijma din tot ţinutul Drăgăşanilor (cuvenită lui), deoarece acum unii nu voiau să o mai dea, pe urmă mai cereà despăgubiri pentru fânul episcopiei luat de miliţie cu forţa, iar comandantului din Râmnic să nu i se permită pescuitul în Olt şi în lacul vecin, care e al Episcopiei; în fine cereà scutire pentru 24 de persoane. Mănăstirea Orez rugà să se pună capăt exceselor miliţiei (folosirea morilor, cosirea fânului), să se înapoieze

(1) Hurmuzaki, *Documente*, VI, p. 486.

mănăstirii proprietăţile vândute de egumenul precedent. Egumenul dela Cozia cereà protecţionalii (i se luau de trecători, fiind mănăstirea situată lângă drum, diferite lucruri, miliţia apoi îi luà fânul), cereà să se ordone locuitorilor din Orlea să plătească o taxă de păşune, în fine scutire pentru 10 persoane şi pescuire liberă. Egumenul dela Bucovăţ se plângeà că de pe moşia Săcui folosinţele se ieau de miliţie, că fânul din posesiunile aşezate dealungul Jiului se iau de Administraţie; cere scutire pentru 3 păzitori şi 3 persoane. Mănăstirea Arnota se plângeà de lipsa de apă: oamenii cari întreţinuseră înainte fântâna fuseseră scutiţi, iar acum plecaseră nemai fiind scutiţi; că un oarecare Bengescul i-a ocupat o moşie. Egumenul dela Titirez (cfr. anexa 132) cere scutire pentru 6 persoane şi despăgubiri pentru fânul luat cu forţa. Toate aceste jălbi sunt înaintate de Wallis şi Rebentisch la Curte. Ei îşi dau totdeodată părerea că, în privinţa cererilor de scutirea oamenilor întrebuinţaţi pentru serviciul mănăstirilor, se poate acordà scutirea cerută, dar numai pentru un număr redus şi numai pentru acei oameni cari vor venì din pământ turcesc. In fine Wallis şi Rebentisch opinează ca Administraţia să fie îndepărtată dela afacerile bisericeşti, ca supravegherea la alegerea egumenilor şi la luarea socotelilor să se dea — spre mai mare încredere—Oberdirectorului, nu unuia din Administraţie (cum se dispusese) (1).

Nu s'ar puteà spune cu siguranţă dacă scrisoarea trimisă lui Wallis de episcop în numele întregului cler şi a întregii boierimi (2), fără indicarea lunii, ci numai a anului (1731), datează dinainte sau după relaţia lui Wallis (3). Ori cum însă, scrisoarea prin felul în care este concepută şi prin faptul că episcopul vorbeşte acì în numele între-

(1) Hurmuzaki, *Documente*, VI, pp. 486—488.

(2) Publicată la Hurmuzaki, *Documente*, VI, pp. 503—504.

(3) Pentru datarea ei înainte de relaţia lui Wallis ar vorbì faptul că e publicată la Hurmuzaki înainte de cea publicată la pag. 508, care datează din August, din prima jumătate a lui August, cum am stabilit mai sus. Pentru datarea ei după relaţia lui Wallis (adică 20 August) ar vorbi faptul că ea nu e citată în această relaţie, poate tocmai pentru că nu fusese scrisă până la această dată.

gului cler şi al întregii boierimi, merită atenţiune. Episcopul începe prin a spune că dorinţa unanimă a tuturor fusese ca să scape de jugul păgân şi să treacă sub stăpânirea creştinească a Casei de Austria, în care cu toţii işi puseseră speranţele. Câtăva vreme speranţele lor nu au fost înşelate sub această stăpânire. Dar dela un timp încoace încep să vadă — în contra aşteptării lor — că lucrurile lor, ale provinciei şi boierimii se întorc înspre rău şi nu cunosc sursa unui astfel de rău şi le este teamă ca răul să nu crească mai mult prinzând rădăcini şi mai mari. Ca supuşi şi vasali credincioşi ai Majestăţii Sale, ca fii ai patriei,—în interesul stăpânului şi pentru binele patriei — sunt nevoiţi să recurgă la Wallis, ca la cel ce reprezentă persoana Monarhului la ei şi să-l roage, pe Dumnezeu şi pe toţi sfinţii ca, având milă de biata Oltenie, să binevoească a înaintà Majestăţii Sale dorinţele lor sincere şi supuse ce tind la adevăratul serviciu al Stăpânului; pe urmă să mijlocească a li se deschide şi lor acea fântână nesecată a clemenţei împărăteşti, din care se adapă atâtea popoare. Şi serviciul împăratului şi fericirea patriei, spun prin glasul episcopului petiţionarii, nu s'ar puteà obţineà mai bine decât dacă împăratul ar binevoì să le acorde şi lor legile, normele şi obiceiurile din Transilvania, mai ales când această ţară este vecină, iar originea poporului, care o locueşte, aceeaş. Un regim blând ar fi numai spre bine: popoarele şi naţiunile nu urmăresc nimic alt decât armonia dintre serviciul Domnitorului şi fericirea supuşilor. Un atare exemplu ar servì în acelaş timp ca un îmbold pentru a căştigà inimile celor ce tânjesc încă sub jugul păgân şi i-ar face să dorească să se supună stăpânirii împărăteşti. Aceste dorinţe ale lor nu pornesc din altă cauză, decât din consideraţiunea binelui public şi a serviciului împăratului şi în interesul acestor două cauze roagă pe Wallis ca să le dea mână de ajutor prezentând dorinţele lor Tronului.

In urma relaţiunii lui Wallis şi Rebentisch chestiunea mănăstirilor oltene, sub diferitele ei aspecte, vine din nou în discuţiunea Comisiunii neoacquistice. La 22 Decemvrie 1731, la 11, 14 şi 17 Ianuarie şi la 7 Fevruarie 1732

această chestiune formează obiectul deliberațiunilor Comisiunii. (1).

In Maiu chestiunea încă nu erà definitiv rezolvată. Abià la 23 Maiu se face, conform uzului, referat către împărat, care va fi pus un «placet» ca de obiceiu. In fine la 31 Iulie 1732 se trimite rescriptul Curții lui Wallis și Rebentisch cu deciziunile luate în privința mânăstirilor. Aceste deciziuni se referiau la:

A) ***Alegerea și numirea egumenilor.***

In ***mânăstirile domnești*** se hotărà ca alegerea să se facă în mânăstire, participând la acest act un comisar al guvernului și episcopul, sau pentru ca episcopul să nu-și tragă din aceasta un drept perpetuu, să participe, în numele episcopului, odată un egumen, altădată altul. Comisarul guvernului va fi un catolic, el va informà Administrațiunea despre vieața și moravurile candidaților, va raportà de mersul alegerii, etc. Administrațiunea va raportà după aceea Oberdirectorului, care va confirmà în numele împăratului pe cel ales, îi va da decret de confirmare și-l va instalà făcând cunoscută numirea și episcopului, în vederea consacrării. In caz când opinia Oberdirectorului diferià de a Administrației, el va înaintà Curții ambele opinii, rămânând ca Curtea să decidă. In ***mânăstirile*** (foste) ***închinate*** alegerea se va face ca și în cele domnești, iar drepturile, pe cari le avuseseră înainte vreme patriarhii, nu vor mai trece la mitropolitul sârbesc, cum se hotărîse anterior. In ***mânăstirile private*** fondatorii își păstrează drepturile lor. Dacă însă fondatorii au murit sau sunt în Țara-Românească, atunci dreptul de numire revine principelui țerii (împăratului) și deci se reduce la primul caz. Cu privire la

B) ***Supravegherea economică a mânăstirilor***, rescriptul rămâne aproape în întregime la decretul împărătesc din 27 Aprilie 1729. Dreptul de supraveghere pe care îl avuseseră înainte vreme Domnii peste mânăstiri (luând socoteli, îngrijindu-se de donațiuni) revine acum împăratului, care îl trece guvernului local, excluzându-se participarea episcopului la acest act. Se dă lui Wallis și Rebentisch însărcinarea ca să se informeze mai de aproape de starea

(1) Anexa 133.

mănăstirilor—informațiile primite până atunci la Curte spuneau că erà rea gospodăria care se făceà atunci în mănăstiri—să caute să iea socoteli dela mănăstiri, dela ocupațiunea austriacă încoace, să se numească cineva din partea Administrațiunii, ca să supraveghieze mănăstirile (proprietățile și veniturile lor) și să raporteze Oberdirectorului, iar acesta Curții. Administrațiunea poate să însărcineze cu acestea, nu numai pe un catolic, ci — la nevoie — poate numì chiar și un comisar român, pentru luarea socotelilor și a altor asemenea. Referitor la

C) *Confirmarea privilegiilor*, Curtea dispune ca clerul să fie asigurat în general de mănținerea lor, în special însă clerul va trebuì să le aducă pe toate pe rând înaintea celor în drept spre a se da confirmare fiecărui privilegiu în parte. Iar în privința extractului de donațiuni pe care îl trimisese Wallis, rescriptul spune că cei dela Curte îl găsiseră că nu este complect, cerând ca să se facă deocamdată traducerea fiecărui act în parte dela una din cele mai bogat dotate dintre mănăstiri. Totdeodată rescriptul Curții declară că aceste colațiunì ale mănăstirilor nu trebuesc considerate ca privilegii formale, ci numai ca donațiuni temporale făcute de Domni, argumentând că Domnii, ca administratori provizorii ai provinciei, nu puteau să facă donațiuni, nici să acorde privilegii perpetue.

Tot în acest rescript se află și deciziunile luate la Curte cu privire la diferitele jălbi ale mănăstirilor, egumenilor și episcopului, înaintate de Wallis odată cu relația sa din 20 August 1731. Vedem că cererile mănăstirilor pentru a se scutì de dări un număr oarecare de persoane spre a rămâneà în serviciul mănăstirii, sau cererea episcopului și a egumenilor de a li se scutì de dări păzitorii și servitorii, se resping, din cauză că, spune rescriptul, prea se făceà abuz cu scutirile în Oltenia și aceasta erà în paguba tezaurului împărătesc. Cererea de scutirea oieritului plătit acum anual de egumeni și episcop iar se respinge, căci cu toate că se promiteà că se va percepe numai din 3 în 3 ani, totuș căutà să se scuze — prin desele schimbări de Oberdirectori — procedeul ce se urmase până atunci (după care mănăstirile trebuiseră să plătească în fiecare an, cu toate că Oberdirectorii nu se schimbaseră în fiecare

an) și care de bună samă puteà fi aplicat și pe viitor. Iar acele cereri cari reclamau o cercetare la fața locului (ca de pildă plângerea episcopului că nu i se mai dădeà dijma din viile Drăgășanilor, ori acele ale diferitelor mănăstiri, că miliția le luase fânul, le folosià morile, le luà veniturile moșiilor, că unor mănăstiri li se înstrăinase proprietăți, etc., etc.,) se trimit pur și simplu la Administrațiune ca să cerceteze și să hotărască asupra lor. In cele din urmă, rescriptul admite opinia emisă de Wallis și Rebentisch de a se acordà scutire pentru oamenii trebuincioși la serviciul mănăstirilor, dar numai pentru cei ce vor veni în țară din Turcia și numai în primul an, și respinge, în fine, opinia celor doi raportori de a se luà Administrațiunii supraveghierea clerului și a se da numai Oberdirectorului: Curtea găsind necesară instituirea unei prime instanțe (Administrațiunea), de natură mai mult informatoare în ce privește alegerea egumenului și gospodăria mănăstirilor (1).

Ce efect avù rescriptul Curții dela 31 Iulie 1732?

Dela Curte fu trimis la această dată, dar până să ajungă la Wallis în Sibiiu și apoi de acì în Oltenia la Administrație, ca de acì în urmă cuprinsul lui să se facă cunoscut celor interesați în cauză, neapărat că trebuià să treacă la mijoc luni de zile. Abià într'un raport al lui Wallis și Rebentisch cu data de 30 Iunie 1733 găsim ceva în această privință. Raportorii spun că au făcut cunoscut episcopului și egumenilor cele ce-i priviau din rescript, dar mănăstirile și mai ales episcopul s'au arătat foarte nemângăiați (sehr disconsolirt), că trei egumeni-delegați au și venit la Sibiiu ca să aducă reprezentațiunile lor, că li s'a spus că așà este ordinul Majestății Sale și nu le rămâne altceva de făcut decât să se supună, dar că prin aceste dispozițiuni starea bună a mănăstirilor va prosperà și sunt puse și la adăpost de tratarea despotică episcopului; că actul alegerii mai ales să-l considere ca o protecție, ca o grație; și că dacă s'a dispus ca pe a lângă episcop sau un egumen să participe la alegeri și un comisar al principelui țerii, aceasta s'a făcut numai pentru ca totul să se facă canonic și fără abuzuri sau

(1) Anexele 133 și 138.

înșelare, păstrându-și însă fiecare mănăstire drepturile și libertățile sale. La aceste declarațiuni, continuă raportorii, delegații s'au liniștit și plecând au promis că la înapoierea lor în țară vor trimite Oberdirectorului o scrisoare de mulțumire, în numele tuturor mănăstirilor, pentru o așà de favorabilă interpretare. Scrisoarea promisă însă, adaogă raportorii, nu a sosit și nici nu cred că un asemenea lucru se va face, din cauză că episcopul, a cărui autoritate decretul a micșorat-o foarte mult, îi împiedică dela acest pas. Pe urmă Wallis și Rebentisch spun că încă nu s'au luat socoteli de veniturile mănăstirești, din cauză că încă nu se făcuse numirea membrilor Administrațiunii. Aceasta se va face acum, desemnându-se spre acest scop consilierii Viechter și Pârșcoveanul. In privința cercetării și traducerii fiecărui act de fondație, donație, scutire, etc., raportorii spun că lucrul s'a început cu mănăstirea Tismana, citându-se înaintea Administrațiunii egumenul cu toate documentele, cari s'au și tradus și se vor trimite succesiv la Curte. Dar nici acest lucru nu se petrece fără să se pună piedici și să se facă rezistență din partea clericilor. Ei observă în fine că lucrul, așà cum a început acum să se facă, va durà timp necrezut de lung, dar totuș se va face încetul cu încetul. (1).

Comisiunea neoacquistică deliberează la 24 Septemvrie 1733 asupra raportului lui Wallis și Rebentisch. La 24 Martie 1734 Consiliul (singur) adresează un rescript lui Wallis (2), iar la 12 Aprilie 1734 Curtea, celor doi mari funcționari (Wallis și Rebentisch) în comun (3) un decret prin care se aprobă interpretarea favorabilă dată de Wallis egumenilor-delegați, exprimându-se totdeodată speranța că și episcopul, cu timpul, se va acomodà cu dispozițiunile luate. Apoi se puneà lui Wallis și Rebentisch în vedere ca să facă ca rezoluțiunea trimisă să fie executată. In fine se aprobă și măsura luată ca Viechter și Pârșcoveanul să iea socoteli, precum și începutul făcut cu traducerea și trimiterea documentelor mănăstirești.

(1) Anexele 147 și 149.
(2) Anexa 151.
(3) Anexa 152.

De prin anii 1733—1734 înainte se ieau regulat socoteli de veniturile mănăstirilor, căci într'un rescript al Consiliului de răsboiu către Wallis, cu data de 11 Mai 1735, e vorba de recompensa dată translatorului Epis (dela comisariatul ţerii) pentru luarea socotelilor. Consiliul găseşte cererea dreaptă, o aprobă şi aşteaptă să i se comunice numai quantum-ul sumei. In acelaş timp Consiliul dispune ca să nu i se fixeze lui Epis o plată fixă pentru socotelile mănăstirilor, ci după ce s'au gătit socotelile acestor mănăstiri, să se iea ceva dela acele mănăstiri şi să se dea lui Epis (1). In timpul acesta se continuă şi cu traducerea şi trimiterea la Curte, spre aprobare, a documentelor mănăstireşti (2).

Pentru ca să terminăm odată cu felul în care Nemţii au tratat mănăstirile în acest timp, vom mai adăogà numai trei fapte. Intâiul e că egumenii se numiau chiar şi atunci când episcopul protestă în contra vreunei numiri, cum e, de pildă, cazul egumenului dela Segarcea, în privinţa căruia Consiliul scrie, la 25 Decemvrie 1734, lui Wallis ca să-l mănţină cu toată protestarea episcopului (3). Al doilea e că fiscul percepeà taxele dela nişte ţigani ai mănăstirii Cozia pentru tăiatul sării şi strânsul aurului, taxe pe cari nainte vreme le luà mănăstirea. Numai în urma plângerii mănăstirii se hotărî să i se dea ceva, «ein Aequivalent» în locul acelor taxe (4). Al treilea: La 18 Decemvrie 1734 Consiliul de răsboiu scrie lui Wallis ca să iea dispoziţiune pentru primirea «einiger Decimations-Gelder» dela clericii români (5). Din raportul lui Wallis, primit la Viena în Iunie 1735, vedem că pretextul acestei dări erau «marile cerinţe de răsboiu» şi că Administraţiunea din Oltenia împreună cu episcopul şi făcuseră un proiect de repartizaţia dării, de suma cu care pot contribuì mănăstirile (6). Suma cu care contribuiră mănăstirile fu 5.000 florini. Aceşti bani vor înlocuì, zice rescriptul Consiliului din 25 Iunie 1735, banii cari se dăduseră

(1) şi (2) Anexa 162.
(3) Anexa 157.
(4) Anexele 169 şi 171.
(5) Anexa 156.
(6) Anexa 163.

dela tezaur pentru stabilirea școlilor Piariștilor, și pentru întreținerea lor mai departe (1). Cei 5.000 fl. strânși dela mănăstiri ca „donum gratuitum“ se și vărsară în cassă în intervalul dela Iunie la Octomvrie (2). La 30 Octomvrie 1735, Consiliul scrie lui Wallis că a primit cu plăcere vestea despre darul gratuit în sumă de 5.000 fl. și lasă la dexteritatea lui Wallis, dacă nu ar puteà să mai efectueze și pe anul 1735 iarăș o sumă egală (3) — cei 5.000 fl. incassați erau acum socotiți ca fiind primiți pentru anul 1734!

Cu privire la starea lăuntrică a mănăstirilor, pe lângă cele ce s'au spus dejà în prima parte, sunt puține lucruri de adăogat. Urme despre incorectitudini din partea egumenilor se află și acum: așà la 8 Maiu 1734 Consiliul de răsboiu scrie internunțiului împărătesc din Constantinopole, Talman, ca să intervină acolo pentru a fi înapoiat egumenul dela mănăstirea Govora, care fugise (4), de sigur nu cu mâna goală. Despre fenomenul curios al trecerii egumenilor la unire, găsim urme și în acest din urmă timp. Așà în protocolul Comisiunii neoacquistice dela 19 Ianuarie 1736, ni se spune că «este cunoscut că unii egumeni (din Oltenia) par că ar fi gata să îmbrățișeze unirea și deci ar puteà să se nutrească speranța că și mai mulți Români de aci (din Oltenia) vor trece la unire, ca unii ce sunt mai prompți spre unire decât Sârbii» (5). Egumenii arendează și acum, sub diferite pretexte, în mod mai mult sau mai puțin neregulat, moșii de ale mănăstirilor. Așà avem actul din 14 Iunie 1731, prin care egumenul dela Sadova adeverește că a arendat moșiile Odaia și Ocobna din județul Romanați, pentru ca să repare mănăstirea (6), zice el. Despre mănăstirea Dintr'un Lemn aflăm că nu i se confiscaseră de Domnitor averile pe cari această mănăstire le aveà în Țara-Românească (7), poate

(1) Anexa 165.
(2) Anexa 176.
(3) Anexa 182.
(4) Anexa 153.
(5) *Archiv für österreichische Geschichte*, LXII, p. 423
(6) Anexa 120.
(7) Hurmuzaki, *Documente*, VI, 486, seq; cfr. și anexele 133 și 138.

din cauza renumelui — de sfinţenie — de care se bucură mănăstirea.

Mănăstirile primiră în fine şi scutiri pentru persoane trebuincioase la serviciul mănăstirii, dar în număr destul de restrâns şi numai pentru cei ce ar veni din Turcia. Aşà mănăstirii Bistriţa i se permise la 16 Noemvrie (st. v.) 1732 să aibă 10 familii scutite, pe timp de 3 ani (1). Tot în Noemvrie 1732 se scutiau 4 familii pentru mănăstirea Slătioare (2), iar la 9 August (st. v.) se scutesc 4 oameni pentru serviciul mănăstirii Govora (3).

La mănăstirea Orez vedem că egumenul Dionisie căutà să recâştige din averile mănăstirii, ce fuseseră înstrăinate de egumenul Ioan. Din actul intern cu data 21 Aprilie 1734 se vede că se orânduise cercetare în privinţa moşiilor înstrăinate (4). In 20 Iunie 1735, într'un act intern e vorba de răscumpărarea pe care Dionisie voià să o facă unei vii vândute de egumenul Ioan (5). La 27 Ianuarie 1735 moşia Şarineasa a mănăstirii Orez, vândută de asemenea de egumenul Ioan, este restituită mănăstirii Orez, după ce se dădù înapoi preţul vânzării (6). In fine cu privire tot la mănăstirea Orez mai găsim un privilegiu, pe care îl dă la 12 Iunie 1736 Administraţiunea şi care cred că trebue menţionat: «mănăstirea va pune singură în vânzare rachiu, vin sau mied în cârciume pe moşiile mănăstirii, precum şi la zilele în cari se face târg de săptămână şi la bâlciurile ce se fac peste an în pământurile sau în satele mănăstirii, dându-se voie părintelui egumen Dionisie ca să pună să taie cercurile buţilor sau altor vase ale acelor ce vor călcà porunca Administraţiunii» (7).

Cu episcopul Inocenţiu am făcut dejà cunoştinţă în cele precedente. L-am văzut în diferite rânduri petiţionând la Curte şi insistând ca să nu i se ştirbească autoritatea sa bisericească, prin înlăturarea dela numirea egumenilor, sau

(1) *Arhivele Statului*, Mănăstirea Bistriţa, Pachet 3 netrebnic, No. 29.
(2) *Academia Română*, mss. XC 222.
(3) *Academia Română*, mss. XC 225 şi 226.
(4) *Arhivele Statului*, mănăstirea Orez, Pachet 23, No. 15.
(5) *Arhivele Statului*, mănăstirea Orez, Pachet 39, No. 2.
(6) *Arhivele Statului*, mănăstirea Orez, Pachet 23, No. 23.
(7) *Arhivele Statului*, mănăstirea Orez, Pachet 1, No. 50.

intervenind la cercurile competente spre a obţineà concesiuni pentru mănăstiri, scutiri pentru preoţii de mir, etc.

Cu privire la persoana lui, am văzut că el însuş spune că se călugărise prin 1702 la mănăstirea Tismana, unde petrecuse multă vreme. De aci fu ales egumen mai întâiu la mănăstirea Motru (acestei mănăstiri îi va lăsà la moartea sa o parte din averea lui), iar înainte de a fi ales episcop se aflà, cum am văzut, ca egumen la mănăstirea Brâncoveni. Cu ocaziunea participării sale în 1730 la congresul bisericesc dela Belgrad, la care episcopul luă parte ca membru al ierarhiei ortodoxe din ţerile supuse Casei de Austria, este numit «Innocentius Basilievici» (1), probabil că aşà se iscălise în actele congresului. In 1731 participă la congresul sârbesc din Carloviţ, însoţit de 2 egumeni (2), la alegerea mitropolitului sârbesc (3). De asemenea şi la congresul sârbesc dela Belgrad, din Noemvrie 1732, participă episcopul Inocenţiu. La acest din urmă congres, Inocenţiu aduse plângere publică în congres, în contra Administraţiunii «care se amestecă în jurisdicţiunea sa bisericească». Tot cu această ocaziune se plânse şi întreg clerul românesc în contra lui Wallis «care îşi permiteà impietări în administraţiunea bisericească». Clerul român spuneà acì că s'a plâns dejà Curţii, de unde însă primise o rezoluţiune contrară opiniunii lor, şi-şi exprimă în cele din urmă dorinţa ca, de vreme ce şi ei, clericii români, sunt în legătură cu mitropolitul sârbesc, să se bucure şi ei de aceleaşi privilegii, de cari se bucură ceilalţi clerici, cari se află sub jurisdicţiunea mitropolitului sârbesc (4).

La 15 August 1733 Consiliul de răsboiu scrie lui Schram (general-comandant), ca să permită episcopului de Râmnic, ca să se ducă la Viena pentru câtva timp (5). Chemarea aceasta a episcopului s'a făcut de sigur, în legă-

(1) *Archiv für österreichische Geschichte*, LXII, p. 418.

(2) Hurmuzaki, *Documente*, VI, p. 417.

(3) In Aprilie 1731 Wallis raportează Consiliului că a eliberat episcopului de Râmnic un paşaport pentru a merge la Carloviţ la alegerea mitropolitului (anexa 125).

(4) *Archiv für österreichische Geschichte*, LXII, p. 416.

(5) Anexa 148.

tură cu protestările pe cari el le ridicase în contra dispozițiunilor luate de Curte, prin cari se restrângeà autoritatea lui.

Trecând peste desele mențiuni, ce se fac în actele interne păstrate, despre episcopul Inocențiu, cum e de pildă cazul dăruirii de moșii, case (1) făcute de credincioșii lui, Episcopiei, ori delegarea lui, la 16 Septemvrie 1731, la facerea unei judecăți (2), ori pronunțarea de sentințe, sau de blesteme la procese (3), etc., etc., cari erau obișnuitele cădințe ale episcopilor pe acel timp, ne vom oprì puțin là o circulară a episcopului nostru, adresată în anul 1731 preoților și diaconilor din eparchia sa.

In această circulară episcopul pune mai întâiu în vedere preoților, cum trebue să fie obiectele întrebuințate la slujba bisericească (antimisul să aibă moaște, potirul, discul, steaua să fie de argint poleit cu aur, nu de lemn sau lut, copia să fie de fier, etc.) apoi cum trebue păstrată cuminicătura, ce trebue să țină pe sfânta masă, cum să oficieze liturghia. Pe urmă le pune în vedere ca biserica să fie îngrădită cu gard, stobori sau bolovani, ca să nu calce vitele mormintele creștinilor; le spune că un trimis al său va inspectà pe preoți spre a vedeà dacă fac liturghia și celelalte rânduieli după regulă, de ce cărți se servesc, dacă preoții și diaconii au cărți de hirotonie. Episcopul pune apoi pe preoți și pe diaconi ca să se radă «puțintel în vârful creștetului (capului), care inchipuește cununa de spini a Domnului Christos», și nerași în vârful creștetului să nu slujească liturghia; să-și facă haine de postav, să poarte cisme nu «opinci și haine albe», să învețe pe de rost cele șapte taine bisericești (4).

Cu episcopul Inocențiu preoții dela biserica din Schei continuară să întrețină legăturile anterioare de dependență bisericească, ce avuseseră și cu ceilalți episcopi ai Râmnicului, îndemnați fiind la aceasta de către generalii comandanți ai Ardealului (5). Episcopul Inocențiu a și trimis

(1) *Academia Română*, mss. Condica I a Episcopiei Râmnicului, p. 78.
(2) *Academia Română*, mss. Condica II a Episcopiei Râmnicului, p. 41.
(3) *Arhivele Statului*, Mănăstirea Bistrița, Pachet 23, No. 10.
(4) Stinghe, *Istoria bisericei Scheilor*, pp. 105—108.
(5) *Ibidem*, pp. 85, 86, 87.

la 15 Iulie 1729 pe preotul Gheorghe, ca să încasseze din aceste părţi (Ţara-Bârsei) «ploconul vlădicesc», luând de preot un taler împărătesc, iar preoţii, cari dau dajdie cu satul, au dat jumătate, apoi de tot satul s'a dat o vadră de vin, o găleată de ovăz şi un caş, care le plătià cu 2 florini (1). Episcopul Inocenţiu numeşte ca ispravnic la toate judecăţile bisericeşti şi lucrurile protopopeşti dimpreună cu protopopul Florea pe preotul Statie (2).

In contra acestei numiri de ispravnic pe lângă protopop, de sigur nu fără ştirea protopopului, se ridicară protestări (3). Inocenţiu făcuse această numire în contra protopopului Florea, despre care aflase «că au făcut multe lucruri necuvioase, afară din pravilă, că au dat voie la a patra cununie şi au slobozit de s'au luat ţigan cu rumâncă şi rumâncă cu ţigan», falşificând şi scrisori în numele episcopului (4). Un preot din Schei, Teodor, care intrigà în contra episcopului de Râmnic, acuzându-l că e unit (5), şi pe a cărui autoritate bisericească voià să o schimbe cu a mitropolitului Ţerii-Româneşti Daniil (6), este caterisit de episcopul Râmnicului (7). Mai târziu însă acest preot, prin mijlocirea Domnitorului Grigore Ghica, fu iertat (8). Episcopul Inocenţiu făceà hirotonisiri de preoţi pentru Schei (9), el dădeà voie preoţilor ca să târnosească lăcaşuri bisericeşti, tot el le trimiteà antimise (10).

In timpul păstoriei lui Inocenţiu, se continuă la Râmnic activitatea literară începută sub episcopul Damaschin; Inocenţiu erà ca şi Damaschin un cleric învăţat şi zelos pentru cultură (11). Inocenţiu tipărì la Râmnic în 1730 un *Molitvenic* (12). Prefaţa este scrisă de însuş episcopul Inocenţiu. Acì el spune că ceeace l-a îndemnat să

(1) Stinghe, *Istoria bisericei Scheilor*, p. 88.
(2) *Ibidem*, pag. 100.
(3) *Ibidem*, pag. 102.
(4) *Ibidem*, pag. 104.
(5) şi (6) *Ibidem*, pag. 111, 112—113.
(7) Stinghe, *Istoria*, 115; *Documente*, I, 151—153.
(8) şi (9) *Ibidem*, pag. 119.
(10) Stinghe, *Istoria*, 123; *Documente*, I, 169.
(11) Iorga, *Istoria literaturii române*, I, p. 436 şi 518.
(12) Bianu-Hodoş, *Bibliografia*, II, p. 36.

tipărească această carte a fost faptul că «bisericile erau lipsite de trebuincioasele cărţi în limba noastră cea de moşie» şi că atât în eparhia sa, cât şi în altele, se simţià nevoie de o asemenea carte (1). In 1731 Inocenţiu tipăreşte la Râmnic «*Triodul*». In prefaţă episcopul spune, ca şi la cartea precedentă, că motivul tipăririi este lipsa de cărţi româneşti de slujbă, apoi adaoge — bine înţeles vorbind pentru eparhia sa — că acum se tipăreşte triodul pentru prima dată în limba română, în fine Inocenţiu spune că acest triod a fost tipărit aşà după cum îl tradusese răposatul episcop Damaschin (2).

In 1733 episcopul Inocenţiu tipăreşte tot la Râmnic o *Liturghie* (3), care cuprindeà rânduala celor trei liturghii uzitate în biserica ortodoxă. In fine la 1734 Inocenţiu tipăreşte un «*Catavasier*». In prefaţa acestei cărţi Inocenţiu este intitulat «episcopul Râmnicului şi exarhul Severinului şi a toată Mehediia» (4), titulaturi şi reminiscenţe din alte timpuri! Lui Inocenţiu i s'a dat voie să desfacă din cărţile sale şi la Românii ortodocşi dela nordul Carpaţilor. Aşà suntem informaţi că numeroase cărţi editate de Inocenţiu au fost depozitate în Sibiiu, la un oarecare Dimitre Moldovan şi că aceste cărţi după moartea episcopului au fost confiscate de Cămara (fiscul) transilvană, care le-a vândut cu şase mii de florini (5).

Episcopul Inocenţiu moare (6) la 1 Fevruarie 1735 (7). El lasă, prin diată, mănăstirii Motru «partea mea de moşie din Dobra şi din Zlaşova i cu ce am cumpărat dela fra-

---

(1) Bianu-Hodoş, *Bibliografia*, II, 40.

(2) *Ibidem*, p. 42 şi 44.

(3) *Ibidem*, p. 48.

(4) *Ibidem*, p. 49.

(5) Anexa 219.

(6) St. Stinghe, *Istoria bisericii Scheilor*, p. 126.

(7) Un raport al lui Wallis, prin care făceà cunoscut Consiliului de răsboiu moartea episcopului de Râmnic, apoi faptul că a ordonat dejà să se aplice sigilii la casa în care a murit — ceeace ar puteà să însemneze că episcopul nu murise în reşedinţă — la locuinţa episcopală şi la mănăstire, este primit la Viena (sau abià la acestă dată trecut în protocoale) în Maiu 1735 (cfr. anexa 160). Dacă nu e la mijloc întârzierea trecerii în protocol, atunci e destul de probabil că nu acest raport va fi fost cel dintâiu care aduceà vestea de moartea episcopului.

tele meu Mateiu și cu viea de acolo, care acea vie am pus-o tot eu, și cu puțintică vie care mi-a rămas de moștenire» ; pe urmă lasă pe Radul Țiganul cu țiganca și cu toți copiii lui, pe Ivan Țiganul cu țiganca și copiii, apoi 8 boi, 10 iepe cu mânji, 100 stupi, 20 de râmători, 100 de oi, 2 cai din iepe, 6 tipsii de cositor dela Colorad, o pirostrie de cositor și 40 de coți de pânză (1).

Am văzut, în cele precedente, că Moise Petrovici ceruse să i se dea satele Oreavița și Balboșani. Urmașul său pe scaunul mitropolitan, Vincențiu Ioanovici, reînnoește în 1732 această cerere (2). Dela Viena se cere la 29 August 1732 lui Wallis și Rebentisch ca să refereze cum stă lucrul cu satele cerute (3); iar ei cer lămuriri Administrațiunii care, la 18 Noemvrie acelaș an, înaintează raport lui Wallis, însoțit și de o conscripție a celor 2 sate. In raportul ei Administrațiunea spune că nu vede ce altă osteneală are mitropolitul sârbesc, în afară de consacrarea episcopului, pentru care însă și-a primit obișnuitul onorar; că satele Oreavița și Balboșani fuseseră dăruite Mitropoliei din București de Constantin Brâncoveanu, iar dela ocuparea Olteniei de Nemți fuseseră luate de fisc. Și aplicând la acest caz declararea făcută de Curte, că privilegiile acordate de Domni nu aveau caracterul perpetuu, ci numai provizoriu, cereau ca să nu se admită cererea mitropolitului sârbesc, cu atât mai mult, cu cât acesta aveà destule venituri din Serbia, Banat și Slavonia (4). In conscripție vedem că satul Oreavița aveà 260 de familii, apoi moșie, vii, păduri și mori; iar Balboșani (situat lângă Oreavița cu care împreună își aveà viile) 99 de familii (5). In raportul lor însă (pe care-l trimit la 25 Noemvrie 1732 la Viena), Wallis și Rebentisch propun ca să se dea mitropolitului sârbesc cele două sate, motivând aceasta în felul următor: satele acestea au venituri în natură, cari depinzând de timpul favorabil sau nefavorabil, nu sunt sigure, și e mai convenabil a-i da aceste sate decât bani, și este drept, zic ei, ca cel

(1) *Academia română*, mss. *Condica mănăstirii Motru*, p. 151.
(2) Anexa 143.
(3) Anexa 139.
(4) Anexa 141.
(5) Anexa 140.

ce poartă sarcina să fie și răsplătit; că acuma mitropolitul sârbesc exercită funcțiile pe cari le-a avut mitropolitul Țerii-Românești, care posedase satele în chestiune, etc. (1) Dar propunerea lor nu e primită la Viena, căci la 30 Martie 1733 Consiliul comunică lui Wallis și Rebentisch, precum și mitropolitului Vincențiu Ioanovici, că nu i se acordă satele cerute (2). Lucrul așà a și rămas, cu toate că mitropolitul sârbesc a mai intervenit în această chestiune și în urma hotărîrii de mai sus (3).

Tot în acest timp mai găsim și câteva lucruri privitoare la încercările clerului grecesc de a căpătà ceva dela mănăstirile (foste) închinate, dar luate acum, sub Nemți, de fisc. Așà în 1732 se dăduse lui Paisie Emanuel, mitropolitul de Patras, voie ca să vină în Oltenia, — acesta pretextase că vrea să-și viziteze cunoscuții; Consiliul de răsboiu însă ordonă lui Wallis, ca să fie atent și să aibă ochii îndreptați asupra acestuia (4). De Patriarhia din Ierusalem fu trimis în 1733 un misionar, Paisie, ca să incasseze, dacă nu și altceva, cel puțin cei 500 de taleri lăsați de un negustor Paulikian mort la Craiova, ca să se întrebuințeze în scopuri pioase la locurile de jos (5). Acest Paisie, sau un alt călugăr grec cu numele lui, murì în 1734 la Craiova. Atunci se dispuse (30 Octomvrie 1734) ca să nu mai fie lăsat în Oltenia nici un călugăr ortodox, fie din Țara-Românească, fie din Turcia (6). Cei 500 de florini lăsați de negustorul Dobra Paulochiano se trimit însă sfântului Mormânt, pentrucă Patriarhul intervenise și stăruise foarte mult la nunțiul împărătesc din Constantinopole, Talman, în acest sens, și Austria, cum spune actul în chestiune, voià să păstreze relațiuni prietenești cu Turcia (7). Călugării greci însă veniți după pomană—și după recâștigarea pierderilor—

(1) Anexa 142.
(2) Anexele 144 și 145.
(3) Anexa 146.
(4) Anexele 134 și 135.
(5) Anexa 150.
(6) Anexa 154 și 155.
(7) Anexele 158, 159 și 167.

suferite—vin şi mai târziu, cu toată interdicţia pusă, cum e de pildă Dionisie Protosinghelul în 1735 (1).

La 1 Fevruarie 1735, prin moartea lui Inocenţiu scaunul episcopal devenì din nou vacant. Cu toate că dela 1728 până la 1735 nu trecuse mult timp, Curtea ceruse totuş lui Wallis informaţiuni amănunţite cu privire la modalitatea alegerii episcopului. Wallis înaintând, în Iunie 1735, raportul său, opinează ca alegerea să se facă cât mai repede, dar să rămână la practica de până atunci (2). Cu această ocaziune Wallis referă şi despre averea Episcopiei, spunând că va fi inventariată şi sigilată de Administraţiune şi de către egumenul însărcinat cu gospodăria; că banii se vor închide, dar că vinul şi altele asemenea, rezervându-se o cantitate suficientă pentru 2 ani, se vor vinde (3). Inventariul de averea rămasă dela episcopul Inocenţiu este făcut şi trimis Curţii, de Wallis, dimpreună cu un raport al Administraţiunii şi al auditorului Rudeni (4). Consiliul răspunzând după primirea acestui inventar, scrie la 20 Iulie 1735 lui Wallis ca să lase totul cu privire la cele rămase dela episcop în statu-quo, dar să se trimită lămuriri cum se procedà înainte vreme, sub Domnitori, în atari cazuri, şi să se înlăture ori ce pretenţiune a mitropolitului sârbesc asupra celor rămase (5). La 21 Septemvrie 1735, Wallis raportase Consiliului în privinţa moştenirii episcopului Inocenţiu, cui aparţine după noul şi vechiul obiceiu cât şi după pravila introdusă în biserica orientală (6). In Noemvrie se primise un raport al lui Wallis (7), în care e vorba de averea sigilată a episcopului de Râmnic. La 9 Noemvrie 1735 Consiliul de răsboiu comunică lui Wallis, ca moştenirea episcopului Inocenţiu să fie predată succesorului său Clemente, care se numise dejà; iar acesta să fie sfătuit ca din acea avere să facă împăratului sub titlu de dar gratuit, sau de împrumut, o ofertă oarecare. Tot atunci

(1) Anexa 167.
(2) Anexa 166.
(3) Anexa 161.
(4) Anexele 166 şi 167.
(5) Anexa 168.
(6) Anexa 181.
(7) Anexa 183.

se dispuse a se ţineà pe viitor norma de până atunci cu privire la aplicarea sigiliilor după moartea episcopului, cu privire la alegerea şi instalarea celui nou, etc. (1).

In ziua de 28 Iunie 1735 se ţinuse obişnuita adunare electivă, probabil la Craiova, sub preşidenţia consilierului Vogt (2), în urma rescriptului Curţii trimis la 28 Maiu (3) lui Wallis, şi prin care-i făceà cunoscut cum să se procedeze la alegerea episcopului (4). Cei din Oltenia ceruseră şi Wallis recomandase Curţii ca alegerea de episcop să se facă mai repede, spre a luà prin aceasta înainte mitropolitului sârbesc, care voià, cum vom vedeà, să profite de această ocaziune, spre a-şi recâştigà din jurisdicţiunea ce avusese. Adunarea electivă, compusă din cler şi boieri, aveà, conform instrucţiunilor Curţii, sub preşidenţia unui comisar, să candideze trei persoane, pe cari Administraţiunea aveà să le înainteze Oberdirectorului, iar acesta, recomandând pe unul dintre candidaţi, aveà să înainteze afacerea la Curte, unde urmà să se supună aprobării împăratului, neacordându-se mitropolitului sârbesc nici de data aceasta vreun amestec în alegerea, recomandarea şi întărirea episcopului, decât pur şi simplu consacrarea episcopului resolvat. Adunarea electivă se ţinù la ziua fixată. Dar în această zi se observă că fostul consilier de administraţiune Dositeiu Brăiloiul căutà, prin prevaricaţiune, să câştige pe votanţi, spre a dispune de ei, cum ar vreà. Administraţiunea descoperind acest lucru, nu permise lui Brăiloiul ca să iea parte la adunare, nici din partea clerului (el erà călugăr) nici din partea boierilor, şi deleagă pe Vogt ca să asiste la alegere, ca comisar-delegat al Administraţiunii. Alegerea se făcù atunci în bună ordine. Egumenul Clemente dela Bistriţa (care ar fi fost păgubit de toate voturile, dacă nu s'ar fi luat măsuri contra prevaricaţiunii lui Brăiloiul) obţinù majoritatea de 38 de voturi, egumenul Ghenadie dela Cozia 37, iar egumenul Dionisie dela Orez tot 37. Discutându-se de Administraţiune

(1) Anexa 184.
(2) Anexa 172.
(3) Anexa 165.
(4) Anexa 168.

asupra celor 3 candidaţi, presidentul Salhausen cu consilierul Vogt şi Pârşcoveanul fură pentru Clemente, iar pentru Ghenadie fu Vlasto. Wallis primind raport în această chestiune dela Administraţiune, se dă de partea majorităţii şi recomandă (1) Curţii pe Clemente, ca cel mai convenabil dintre candidaţi în chestiunea crizei de atunci cu naţia sârbească, dar şi pentru faptul că Clemente erà evlavios, liniştit, docil şi lui îi dăduse votul chiar şi al doilea candidat Ghenadie care, deşi este om iscusit, spune Wallis, dar are prea multe cunoştinţe cu cei de religia greacă de prin ţerile vecine, are obiceiuri de ale acestora şi pentru aceea erà cerut de boierii turburători (Ghenadie erà candidatul lui Brăiloiul) ca să le fie episcop, căci aveà comunitate de vederi cu ei şi întreţineà pe ascuns corespondenţă cu mitropolitul sârbesc şi episcopul de Caransebeş. Şi pentru a se pune capăt tuturor acestor rele, zice Wallis, nu trebue a se numì Ghenadie ca episcop, ci Clemente care, pe lângă cele deja spuse, este şi mai credincios împăratului. Wallis cereà în fine ca rezoluţia împărătească să se dea cât mai repede, căci încercarea boierilor împreună cu mitropolitul sârbesc de a zădărnicì alegerea, cum şi ingerarea mitropolitului în afaceri româneşti a mers prea departe şi ar fi necesar ca să se taie scurt, pentru a pune capăt imediat unui asemenea lucru (2).

Cei nemulţumiţi cu candidatura lui Clemente (între ei figurau în primul rând egumenul Ghenadie dela Cozia şi Dositeiu Brăiloiul, care la alegere făcuse pe agentul aceluia) se adresară la mitropolitul sârbesc, căruia i se dădù prin aceasta o minunat de binevenită ocaziune de a se amestecà în afacerile bisericii oltene. Atunci mitropolitul sârbesc face trei scrisori : întâia lui Wallis, a doua Administraţiunii din Craiova, şi cea de a treia — conservată — adresată clerului şi boierilor din Oltenia, cărora le spune că s'a mai adresat încă în două rânduri nainte de aceasta către ei şi prin cari scrisori le comunicase ca să se întrunească într'o adunare generală, în care ale-

(1) In raportut său scris la 6 Iulie 1735 (cfr. anexa 181).

(2) Wallis scrià acestea prin Iulie, începutul lui August, (cfr. anexa 172, începutul, şi anexa 175).

gând 3 candidați, să-i trimită lui lista lor, ca să vadă care e mai bun dintre ei, mai conform cu pravila și canoanele spre a fi numit episcop, și pe care apoi să-l recomande Curții spre întărire, iar el să-l sfințească. Mitropolitul care, cum vedem, voià să revină la drepturile anterioare avute, spune apoi că nu a primit răspuns și nu știe care este voința și dorința lor, de acea cere să i se scrie. Iar la adresa celui care vrea să devină episcop fără știrea și voia sa, mitropolitul sârbesc scrie că a aflat că se află acolo unii cari umblă să cumpere preoția cu bani, preste aceștia el declară că nu-și va pune mânile, nu-i va hirotonisì, asemenea că nimeni dintre ei nu va ajunge episcop fără știrea și învoirea sa (1). Mitropolitul sârbesc se adresă chiar și Consiliului de războiu tot în chestiunea alegerii episcopului Râmnicului (2). La 31 August 1735, Consiliul de războiu și Cămara Curții referează (3) în comun împăratului și cer ca să rezolve cât mai repede pe egumenul recomandat de Wallis, Clemente, ca episcop al Râmnicului, ca să se curme corespondența cu mitropolitul sârbesc și să se restabilească ordinea de până atunci, după care mitropolitul în mod absolut erà oprit de a se amestecà la alegere, dându-i-se însă voie de a sfinți numai pe cel ales de cler și de popor, iar pentru hirotonisire să i se dea obișnuitul «gratiale» (4).

La Curte chestiunea numirii episcopului de Râmnic se rezolvă la 1 Octomvrie 1735, când se fac două rescripte: unul lui Wallis și altul mitropolitului Vincențiu Ioanovici, prin cari le comunică că Clemente, egumenul dela Bistrița, a fost numit episcop la Râmnic (5). Tot cu data de 1 Octomvrie 1735 este și diploma de confirmare a episcopului Clemente (6). In deosebire de cealaltă diplomă

---

(1) Anexa 173.

(2) Anexa 174.

(3) Acest referat, deși poartă data de 31 August 1735, în protocolul Consiliului de războiu (cfr. anexa 177) este trecut abià in luna lui Octomvrie.

(4) Anexa 172 (opinio).

(5) Anexa 178.

(6) S'a păstrat conceptul diplomei în arhiva Ministerului de războiu din Viena. O publicare defectuoasă a acestui concept s'a facut de Schwicker (*Archiv für österr. Geschichte*, LXII, pp. 448–449); după care s'a reprodus

conservată (a lui Stefan), aceasta (a lui Clemente), în urma celor dispuse nu mai amintește nimic, ca aceea, despre dreptul mitropolitului sârbesc de a propune și recomandă el Curții pe cei 3 candidați, ci numai că alegerea se face, cu înaltă încuviințare, după vechiul obiceiu al locului, apoi se va supune deadreptul împăratului spre ratificare și confirmare, urmând în fine sfințirea episcopului de către mitropolit, apoi depunerea jurământului de credință din partea episcopului.

In timp ce chestiunea se resolvă la Curte, turburarea provocată de cei nemulțumiți cu alegerea lui Clemente, la care se asociase și mitropolitul sârbesc, acest din urmă nemulțumit de procedeul numirii, se continuă în Oltenia.

Intre cei cari o ințețiau erà, fără îndoială, în frunte Ghenadie, egumenul dela Cozia și atunci administrator provizoriu al gospodăriei episcopale, din cauza apropierii mănăstirii sale. Lui îi și scrie Wallis, la 14 Octomvrie 1735, o scrisoare, prin care îi atrage atenția asupra purtării sale incorecte, asupra responsabilității ce-și asumă prin corespondența ce întreține cu mitropolitul sârbesc (1). Mitropolitul sârbesc, la rândul său, nu mai conteniă cu intrigile: el aveà chiar un emisar secret ascuns în Craiova, prin care corespondà cu cei nemulțumiți. Tendința lui erà de a aduce ca episcop la Râmnic pe Ghenadie, cu care erà înțeles, cum și de a-și mări propria sa autoritate bisericească. Wallis raportând de toate acestea Consiliului de răsboiu, la 15 Octomvrie 1735, adaogă că mitropolitul sèrbesc nu are absolut nici un drept să creadă că chestiunea bisericii din Oltenia se poate pune pe acelaș picior cu cea din Serbia, Banat, etc., unde, înainte de ocupațiunea austriacă, nu se aflase o stare boierească, ci aceste provincii fuseseră guvernate direct de pași turcești, că sub acești guvernatori necreștini mitropolitul avusese o putere suverană. Nu tot așà erà lucrul cu Oltenia. Această provincie stătuse sub guvernarea Domnitorilor, preste ea jurisdicțiunea mitropolitului sèrbesc nu s'a

tot așà de defectuos in *Biserica ortodoxă* (XI, pp. 560—561). In anexa 179 s'a redat cât mai fidel cu conceptul păstrat.

(1) Anexa 180.

întins, înainte de a i se fi acordat acest lucru prin clemenţa împărătească, de care însă mitropolitul nu trebue să abuzeze. Mitropolitul sêrbesc nu ar trebuì apoi să discute Majestăţii Sale dreptul pe care-l avuseseră nainte vreme Domnii, cari nu lăsau să li se prescrie ceva la alegerea episcopilor de către mitropoliţi, şi care drept revenià acum împăratului. Wallis adaoge în fine că e un act de presumţiune, care dă foarte mult de gândit, din partea mitropolitului, a declarà (fără să iea în consideraţiune decisiunile împărăteşti) în scrisori publice către cler şi boieri, şi cu tot felul de expresiuni libere, că fără voia şi ştirea lui, nimeni nu poate devenì episcop la Râmnic, nici nu se poate sfinţì (1). In Noemvrie 1735 se primeşte la Consiliu un raport al lui Wallis, prin care se făceà cunoscut, de sigur în urma cererii celor dela Curte, ce s'a găsit — în antecedente — cu privire la instalaţiunea şi taxa de hirotonisire a episcopului. Tot cu acest raport (2), este înaintat şi un memoriu — conservat — din partea clerului şi a locuitorilor din Oltenia (3), sau mai drept vorbind din partea nemulţumiţilor dintre boieri şi clerici, cari erau în acelaş timp şi inspiratorii memoriului (nu e pusă iscălitura nimăruia în josul memoriului, ci numai notarea vagă: «toţi lăcuitorii şi mănăstirile din Oltenia)». In memoriu spun aceşti nemulţumiţi, că nu li s'a permis să se întrunească spre a alege episcop, ci s'a propus numai înaintea Administraţiunii, fără consimţimântul altora, egumenul dela Bistriţa Clemente, dela sine «din propria sa aroganţă şi ambiţiune». Tot fără consimţimântul lor se făcuse şi recomandarea la Curte. Ei protestează solemn, căci conform cu privilegiile lor, nimeni nu se poate propune de episcop, decât prin majoritatea voturilor

(1) Anexa 181.

(2) Anexa 183.

(3) Acest memoriu (anexa 190), are numai indicaţiunea anului (1735), însă fără lună. Datează însă, de sigur, dela finele lui Octomvrie, e scris adică după 1 Octomvrie, (căci nemulţumiţii inspiratori ai memoriului ştiau deja că Clemente fusese confirmat la Curte) şi prima jumătate a lui Noemvrie (când se primià la Viena raportul lui Wallis, anexa 183). Aceasta coincide de altfel şi cu cele 3 sferturi de an, de care vorbeşte memoriul, sau 9 luni dela moartea episcopului Inocenţiu (1 Fevruarie).

date de clerici și boieri. Pe urmă Clemente nici nu este omul pe care Majestatea Sa să se poată sprijini ca pe un supus credincios; s'ar fi putut găsì alți supuși mai buni, mai iscusiți, mai folositori, dacă s'ar fi ținut obișnuita adunare. Inspiratorii memoriului cer în fine ca să li se permită să țină adunarea care să propună trei candidați, căci despre propunerea și acceptarea lui Clemente nu voiau să știe nimic (1). De sigur în urma înțelegerii avute intervine la Consiliu și mitropolitul sârbesc, luând partea nemulțumiților. Odată cu încunoștințarea despre numirea lui Clemente ca episcop de împărat, Vincențiu Ioanovici fu invitat ca să sfințească pe cel numit; mitropolitul însă refuză să urmeze invitării acesteia și la 15 Octomvrie el trimite — în numele său — la Curte un memoriu, în care declară că el ar urmà cu plăcere ordinului ce a primit de a hirotonisì ca episcop al Râmnicului pe egumenul Clemente, dacă nu ar fi auzit din partea mănăstirilor, boierilor și oamenilor de acest rit, că numitul episcop nu a fost ales de întreg clerul și poporul, ci numai de Oberdirector în contra privilegiilor și legilor bisericești, după cari ei aveau dreptul de a se întrunì și a alege trei candidați, din cari apoi unul urmà să fie confirmat de împărat: deci de un episcop legal, recunoscut, nu poate fi vorba, dacă nu va fi ales, după obiceiu, prin majoritate de voturi, de toată comunitatea și în considerațiunea vredniciei sale personale. In consecință, spune mai departe mitropolitul, Clemente nu poate fi hirotonisit, până ce nu se va permite clerului și poporului altă alegere, sau până ce Clemente nu va primì consensul unanim, căci mitropolitul nu poate să impună comunității pe nimeni cu forța. Pe urmă admițând că pentru împărat este indiferent dacă e o persoană sau alta episcop, destul numai să contribue la liniștea generală și să fie cu fidelitate și ascultare și afirmând că un asemenea om boierii și mănăstirile speră ca să-l găsească in altul decât în Clemente, mitropolitul cere ca să li se permită să facă altă alegere liberă (2). Dar până să sosească aceste memorii la Curte și până să se

(1) Anexa 190.

(2) *Archiv für österr. Geschichte*, LXII, p. 419, și anexa 195.

discute asupra lor și apoi să se iea o hotărîre, trebuià timp, și Curtea, care privià chestiunea ca rezolvată, iea, între acestea, dispozițiuni cari aveau să urmeze consacrării, pe care presupuneà că mitropolitul o va efectuà. Așà la 3 Noemvrie 1735, Consiliul scrie lui Wallis că se poate da «pro consecratione» mitropolitului sârbesc «einige Discretion», dar în afară de consacrare numai este permis mitropolitului nici o altă activitate în Oltenia (1). Iar prin raportul lui Wallis sosit în Decemvrie la Viena, se cerea — autoritățile din Ardeal ca și cele dela Centru priviau chestiunea ca rezolvată — ca să se trimită o formulă de jurământ pentru episcopul Râmnicului și se exprimà speranța că, după norma de curând introdusă, depunerea jurământului se va face în prezența lui Wallis și a consilierului cameral Arrivabene la Sibiiu și nu ca până atunci în catedrala română (de sigur în țară) și în mânile unui episcop sârbesc (2).

Dificultatea însă de care se izbiau toate încercările conducătorilor nemți, erà refuzul mitropolitului Vincențiu Ioanovici de a sfinți pe Clemente cel ales și numit dejà de Curte. In zadar se adresă Clemente către mitropolit cerând să-l sfințească, căci acesta nu răspundeà la scrisorile ce i se trimiteau. Atunci, pe la 4—5 Decemvrie 1735, se înmână mitropolitului, oficial, prin comandantul dela Belgrad, o scrisoare a lui Clemente. Alte scrisori, tot în chestiunea hirotonisirii, îi fuseseră aduse mitropolitului de trimișii expreși ai lui Clemente: protopopul dela Craiova și preotul-călugăr dela mănăstirea Bistrița. Mitropolitul se scuză că nu a răspuns până atunci, pretextând că nu a avut pe lângă el pe călugărul care știà românește, fiind trimis «in certa materia» dimpreună cu episcopul Cruședolului la Wallis. Așteptând ca să vină un preot care să înțeleagă românește spre a le puteà da apoi la toate răspuns suficient, mitropolitul scrie la 6 Decemvrie 1735 o scrisoare «egumenului dela Bistrița» Clemente, prin care îi spune că are știre despre cererea de hirotonisire, ce s'a făcut și de el și de națiune, că a și primit copia decre-

(1) Anexa 184.
(2) Anexa 185.

tului împărătesc, dar din aceste acte nu a putut vedeà dacă, cu privire la alegerea și numirea lui Clemente, s'a procedat în conformitate cu rândueala și obișnuința din biserica orientală și după pravilă. De aceea și el nu a voit să le răspunză, adăogând că erà și datoria lui Clemente și a poporului, ca să se adreseze la el în chestiunea alegerii unui episcop, pentru ca el să facă împăratului prezentarea, căci el este chemat să vadă dacă pravila și celelalte rândueli ale bisericii orientale se observă, și el mai de grabă și-ar da vieața decât să lase să se strice o literă din pravilă sau din credința lor (1).

La 28 Decemvrie 1735, Wallis raportează Consiliului de răsboiu că — în chestiunea episcopului rezolvat de împărat și în cele temporale dejà instalat — mitropolitul Belgradului, cu cât trece timp mai mult, cu atât merge mai departe «în seiner Arroganz und Obstination», precum probează răspunsul dat episcopului Clemente, (răspuns pomenit mai sus) la cuviincioasa rugare a acestuia ca să-l hirotonisească. Mitropolitul, nevoind apoi să recunoască ca episcop pe cel ce a fost ales în bună ordine și deplină libertate, cu majoritate, și dejà confirmat, disputà, prin aceasta, Majestății Sale dreptul, indisputabil mai ales în aceste țeri, de rege apostolic, supunându-l cenzurii sale și interpretării pravilei care, și de mitropolit și de subalternii săi, a fost de nenumărate ori călcată, dar pe care acum vrea să o observe, să o țină cu toată stricteța, și declară acest lucru cu expresiuni arogante. Wallis spune apoi că în urma înțelegerii cu boierii sedițioși și neliniștiți, mitropolitul nu vrea ca episcop, decât numai pe egumenul dela Cozia, fără să-l cunoască pe acesta mai bine ca pe ceilalți egumeni din Oltenia, de care nu s'a interesat nici odată. Mitropolitului sârbesc, continuă Wallis, nu-i va fi, de sigur, lucru necunoscut că, sub stăpânirea turcească, înaintașii săi mitropoliți nu au avut nici o jurisdicțiune peste Oltenia, ci că aceasta i s'a acordat lui și predecesorului lui prin puterea împăratului; mitropolitul pare că nici nu vrea să înțeleagă că acel ce l-a făcut pe el independent de un patriarh, poate să facă și pe un episcop independent

(1) Anexa 186.

(exempt) de un mitropolit; că un episcop tot așà de bine se poate hirotonisì și de 3 episcopi, ca și de mitropolit, că nu e lucru neauzit ca privilegii și indulte să fie modificate sau desființate și că se află în fine și mijloace de a aduce la respect pe un prelat neascultător, care și-a uitat de datoriile sale. — Wallis supuneà toate acestea la cunoștința Consiliului, — căruia îi reveniă și luarea hotărîrii—spre a se deosebì astfel mai bine chestiunile românești de cele sârbești, căci Wallis se informase că domnii Țerii-Românești și ai Moldovei, la numirea episcopilor, nu fac vreo alegere, nici nu întrebuințează alte formalități, ci sau întrebând sau neîntrebând pe mitropolitul locului (care are cunoștință specială de toți egumenii) cu privire la capacitatea candidaților, pun episcopi pe cei ce le plac lor, iar mitropolitul, fără să-și poată permite vreun cuvânt de contrazicere măcar, face sfințirea celui ales. Wallis adaogă în fine că, dacă episcopul Clemente ar fi citat prin curier expres ca să se ducă la Belgrad, nu-l va lăsà să se ducă acolo înainte de sosirea rezoluției dela Curte, fiindcă se teme ca mitropolitul să nu dea drumul nechibzuinței sale și față de persoana acestui demn episcop, sau sub un pretext oarecare să-l trimită înapoi cu afacerile neterminate și să provoace și mai mult indignarea împăratului (1).

Dar și mitropolitul sârbesc nu se lăsase mai pe jos. El înscenase o întinsă agitațiune. Sub pretext că vrea să strângă colecte pentru regimentul iliric de husari (Consiliul de răsboiu îi încuviințase acest lucru la 5 Octomvrie 1735), el trimise, sub conducerea episcopului Nicanor Melentievici, o delegațiune în acest scop în Ardeal și în Oltenia (2). Această delegațiune aveà să încheie legături mai apropiate cu acei facționiști, cari erau deja în corespondență cu mitropolitul. Wallis însă nu permise acestei deputațiuni ca să intre în Oltenia, pentrucă «mitropolitul ar fi un om periculos» care, cu toate că a fost provocat de 3 ori, refuză constant a sfinți pe episcopul Râmnicu-

(1) Anexa 188.

(2) Pe lângă episcopul Nicanor Melentievici delegațiunea erà formată din capelanul Simonovici, din preotul Arsenie și din cancelaristul Varsani (cfr. anexa 192).

lui și pentrucă deputațiunea aceasta nu o să cauzeze nici un lucru bun între preoțimea olteană (1). De aceea, de sigur în urma raportului lui Wallis, Consiliul de răsboiu scrie la 28 Decemvrie 1735 mitropolitului sârbesc, ca să cheme înapoi deputațiunea trimisă în Ardeal și Oltenia, iar strângerea colectelor să o facă prin corespondență sau prin mijlocirea episcopului român sau a altor subalterni (2). La 31 Decemvrie 1735, Consiliul trimite lui Wallis formula cerută de jurământ, de pe care episcopul Clemente aveà să depună jurământul său de credință (3).

In sfârșit către finea lui Decemvrie 1735 — începutul lui Ianuarie 1736, conflictul cu mitropolitul sârbesc vine în discuția cercurilor conducătoare dela Curte. Căci sub data de 14 Ianuarie 1736 avem în această chestiune două rescripte ale Curții: unul adresat lui Wallis, altul mitropolitului Vincențiu Ivanovici. Discuțiunea asupra acestor memorii avusese de obiect mai întâiu o chestiune de formă: memoriile primite nu erau iscălite de nimeni cu mână proprie, nici nu fuseseră prezentate printr'un mandatar legitimat. In consecință se decise ca pe viitor asemenea acte să fie subsemnate și prezentate conform ordinei stabilite. Ar trebui apoi ca să se afle nu suplicanții, care nu cunosc limba germană, ci concipiștii cari le scriu.

Intrând apoi în fondul chestiunii, Consiliul de răsboiu dimpreună cu Cămara Curții găsesc: *a*) că este o cutezanță (eine Vermessenheit) din partea mitropolitului, când respinge alegerea de episcop făcută și nu vrea să o recunoască ca fiind făcută în regulă (ordnungsmässig); numai puțin necuviincios găsesc organele Curții și refuzul mitropolitului, cu toată intimația împăratului, de a săvârși hirotonisirea celui dejà rezolvat de Majestatea Sa ca episcop și a cărui alegere după raportul primit (dela Wallis) se făcuse în mod solemn de cler și de popor, după obiceiul de până atunci, prin candidarea formală a trei persoane și cu majoritate de voturi a fost ales egumenul dela Bistrița, care apoi a fost recomandat în primul loc

(1) *Archiv für österr. Geschichte*, LXII, p. 421.
(2) Anexele 187 și 191.
(3) Anexa 189.

de Administrațiune și de Oberdirector. Consiliul de răsboiu încunoștințează pe Wallis, ca în mod neschimbat să rămână la confirmarea dejà dată lui Clemente, iar mitropolitului, care nu aveà nici un drept să contrazică o alegere așà de regulat făcută, nici să refuze sfințirea celui ales, i se va face cunoscut prin decret ca sau el sau printr'un substitut al său să sfințească pe Clemente fără nici o vorbă mai mult, căci, la din contră, cei dela Curte vor ști să facă ca să fie hirotonisit pe altă cale; *b)* că după cum rezultă din memorii și din purtarea sa, mitropolitul vrea să-și însușească jurisdicțiunea peste Oltenia. Insă după cum s'a ordonat de curând, nu se va permite mitropolitului «keine Activitet noch Disposition» în Oltenia, mai ales când lui nu i se cuvine aci nici o jurisdicțiune, afară doar de actul sfințirii episcopului Râmnicului, încolo numai are nimic de zis sau de făcut și cu atât mai mult se va ținea aceasta, cu cât, după raportul primit, vechile prescripțiuni și obiceiul la Români îl exclud dela dreptul de a prezentà el episcop și chiar pravila nu spune altceva, decât că alegerea episcopilor să se facă cu știrea lui. Și pentru ca mitropolitul să nu mai lucreze în contra rezoluțiunilor Curții și în contra modului hotărît de alegere și observat cu plăcere de cler și de popor, Wallis este însărcinat ca să pună capăt, sau după împrejurări să împiedice sau să întrerupă corespondența dintre mitropolitul sârb și acei nemulțumiți dintre Români, mai ales că inconveniențele de până acum rezultaseră din acea corespondență (1). In rescriptul adresat mitropolitului (2) i se pune acestuia în vedere, că de acum înainte numai are, afară de actul sfințirii episcopului, să mai exercite nici o jurisdicțiune în Oltenia, nici nu i se mai permite să se amestece în afaceri bisericești din Oltenia. Pe urmă i se fac mustrări mitropolitului care, în scrisoarea adresată statului politic și bisericesc din Oltenia, își însușise un titlu nu mai puțin «arogant cât și nechibzuit» (cfr. anexa 193), când se numește pe sine «protector al regimentelor ortodoxe ale Majestății Sale de cavalerie și de

(1) Anexa 193.
(2) Coprinsul ambelor este aproape acelaș.

pedestrime», etc. In fine i se fac mitropolitului observaţiuni cu privire la memoriul trimis de mitropolit, cum şi la felul prezentării acelui memoriu (1).

La acest rescript (din 14 Ianuarie) Vincenţiu Ioanovici şi răspunde la 28 Ianuarie 1736. Mitropolitul după ce mai repetă încă odată că i s'a raportat şi lui că alegerea lui Clemente s'a făcut în contra privilegiilor lor de până atunci şi în contra legilor bisericeşti, numai de Oberdirector, îngăimează apoi scuza că nu a fost intenţia lui ca să lucreze în contra rezoluţiunii împărăteşti (de confirmarea egumenului Clemente ca episcop al Râmnicului), ci a voit numai să remonstreze «velut praemissum» cu toată supunerea Curţii. Mitropolitul aruncă după aceea vina întârzierii hirotonisirii asupra lui Clemente care, uitându-şi de regulele duhovniceşti, nu s'a prezentat până atunci la el, ci numai i-a trimis o scrisoare. In fine mitropolitul spune că aşteaptă ca Clemente să sosească în persoană, căci vrea să împlinească porunca împărătească (de a-l hirotonisì). Această declaraţiune din urmă însă, pusă în legătură pe de o parte cu fraza imediat următoare, prin care mitropolitul se roagă de preşedintele Consiliului de răsboiu ca să nu le ştirbească privilegiile lor (ale naţiunii sârbeşti) şi pe de altă parte cu faptul că abià peste un an a avut loc hirotonisirea lui Clemente, ne pune în poziţiune de a afirmà că declaraţiunea nu pornià din gândul sincer de a urmà ordinului şi de a hirotonisì pe Clemente, ci fusese făcută numai de teamă de a nu împinge lucrul la extrem (2), mai ales că chiar înainte de a scrie mitropolitul această scrisoare a lui de dare înapoi, se mai discutase iarăş în şedinţa Comisiunii neoacquistice despre atitudinea mitropolitului, care căutà să-şi întindă jurisdicţiunea sa din ce în ce mai mult şi-şi permiteà să contravină şi să se opună chiar şi rezoluţiunilor împăratului şi ordinelor pozitive, şi prin urmare cu cât se întârzie mai mult, cu atât conflictul iea mers mai periculos. De acea, încă de pe acum, Comisiunea

(1) Anexa 194.

(2) Forţarea lucrului până la extrem ar fi putut să aibă urmări şi asupra privilegiilor în genere ale naţiunii sârbeşti, pe cari în acest timp cu destulă trudă şi le asigurase mai mult sau mai puţin (Cfr. *Archiv f. österr. Gesch.*, LXII, p. 412).

este de părere să se accepte propunerea lui Wallis, ca episcopul Râmnicului adică să fie hirotonisit, cum şi este de altfel obiceiul, de 3 episcopi de ritul lor, iar mitropolitului de Belgrad să i se iea «alle Jurisdiction und Activität» în Oltenia, din cauza numitelor împrejurări (1). Mitropolitul pentru moment trebuise să bată în retragere. Văzând însă că nu se realizează temerile sale, el începù atunci iarăş să continue — cât se va puteà — cu persistenţa în refuzul hirotonisirii lui Clemente ca episcop. Intreg anul 1736 se trece în tratative pentru hirotonisirea lui Clemente. In Martie se primià la Viena un raport dela Wallis, prin care se comunică că s'a primit formula jurământului, trimisă pentru ca după ea să depună episcopul Clemente jurământ de credinţă (2). In August se primià la Viena alt raport dela Wallis, prin care se făceà cunoscut Consiliului ceeace mitropolitul dela Belgrad scrisese lui Wallis cu privire la sfinţirea noului episcop al Râmnicului Clemente (3). Tot în August se primià la Consiliul de răsboiu o scrisoare dela mitropolitul Vincenţiu Ioanovici (care, cum am văzut, la două săptămâni după rescriptul înfiricoşător din 14 Ianuarie se declarase gata să săvârşească hirotonisirea), ca să i se trimită la Belgrad episcopul Clemente, pentru a fi consacrat, aducând însă cu sine «şi colecta» (4). La 11 August, ca răspuns la raportul primit, Consiliul scrie lui Wallis că, în privinţa sfinţirii episcopului de Râmnic Clemente, i se va face cunoscut ceeace se va hotărî (5). In Septemvrie sosì la Viena alt raport al lui Wallis, prin care cereà instrucţii, dacă ar fi bine ca să trimită la Belgrad, pentru hirotonisire, pe noul episcop rezolvat al Râmnicului, pentru ca să-l poată demite atât pe acesta (se vede că episcopul se dusese în acest scop în Ardeal), cât şi pe egumenii cari cereau aceasta (6). La 24 Septemvrie 1736, Consiliul scrie lui Wallis că, deoarece mitropolitul sârbesc nu voeşte să

(1) *Archiv für österr. Geschichte*, LXII, p. 422—423.
(2) Anexa 198.
(3) Anexa 199.
(4) Anexa 200.
(5) Anexa 201.
(6) Anexa 202.

se conformeze în a hirotonisì ca episcop al Râmnicului pe Clemente, acesta, fără să mai facă ceva, să fie sfinţit de alţi 3 episcopi (1), ceeace Wallis propusese încă de pe la finea anului 1735. In Fevruarie 1737 sosià la Viena un raport dela Wallis, prin care acesta întrebà dacă, la cererea mitropolitului Ioanovici, trebue lăsat episcopul de Râmnic Clemente să se ducă pentru consacrare la el la Belgrad, sau Carloviţ (2). Se vede că dispoziţiunea, luată încă în Septemvrie 1736, de a face hirotonisirea cu 3 episcopi, nu se va fi putut executà, din cauză că mitropolitul va fi oprit pe episcopii săi subalterni dela un asemenea pas, iar la episcopii din Ţeara-Românească sau Moldova, vor fi ezitat Nemţii să se adreseze. La 16 Fevruarie 1737, Consiliul de răsboiu comunică lui Wallis, în ce mod ar puteà fi trimis episcopul Râmnicului la mitropolitul sârbesc, spre a primì consacrarea, la Belgrad sau la Carloviţ. (3) In Martie 1737 se primià la Consiliu un alt raport dela Wallis, în care acesta spuneà că nu are nimic de obiectat în contra ieşirii episcopului Clemente afară din ţară pentru primirea sfinţirii (4). In Aprilie 1737 un alt raport al lui Wallis făceà cunoscut Consiliului, că în urma ordinului primit, episcopul Râmnicului dimpreună cu 2 egumeni şi cu tot atâţi boieri şi cu concipistul Administraţiunii, Dindar, au fost trimişi la Belgrad, pentru ca să se sfinţească episcopul de către mitropolitul de acolo, adăogând şi declararea făcută de mitropolit cu privire la această sfinţire (5). La 24 Aprilie 1737, Consiliul aprobă trimiterea episcopului la Belgrad, cu precauţiunea despre care se raportase (6). Hirotonisirea episcopului Clemente se face abià prin Maiu 1737, în Iunie sosià dela Wallis la Viena ultimul raport în care e vorba de acest lucru. Wallis făceà cunoscut Consiliului, că nu a permis, din cunoscute cauze, episcopului sârbesc, delegat de mitropolitul Ioanovici ca să instaleze pe episcopul Clemente, să intre în

(1) Anexa 203.
(2) Anexa 204.
(3) Anexa 205.
(4) Anexa 206.
(5) Anexa 207.
(6) Anexa 208.

Oltenia, că a dispus ca episcopul Clemente, care ajunsese dejà la Craiova, să vină la Sibiiu, pentru ca să depună aci, înainte-i, jurământul de credinţă, iar în urmă să fie instalat de Administraţiunea din Craiova (1). La 5 Iunie 1737, Consiliul răspunzând aprobă măsurile de mai sus luate de Wallis, adăogând că mitropolitului sârbesc, în afară de sfinţirea episcopului, nu i se mai permite încolo nici un act de jurisdicţiune în Oltenia (2).

Episcopul *Clemente* (după note extrase din pomelnicul episcopiei) «au fost de neamul Sfinţiei sale din satul Pietrarii, sud Vâlcea» (3). El aveà doi fraţi: unul popa Mihail, altul Simeon Vătăşelul. Pe moşia sa Pietrarii, unde erau case de piatră şi biserică de piatră (4), el se învoeşte cu fraţii săi ca să zidească un schit cu numele Pietrarii (5). In 1735 Clemente erà ca egumen la mănăstirea Bistriţa, unde însă nu funcţionà, ca atare, de mult timp, căci în 1731 erà egumen la Bistriţa un altul Stefan (6). După ce fu ales şi numit de Nemţi ca episcop şi după ce i se predete averea Episcopiei, ca un semn de recunoştinţă din parte-i, Nemţii îi cer o prestaţiune în bani (cfr. anexa 197), pe care de sigur că a trebuit să o dea. Clemente erà discipolul lui Damaschin (7). El continuă, ca şi predecesorul său Inocenţiu, tradiţia literară din timpul lui Damaschin. In 1737 Clemente tipăreşte la Râmnic *Antologhion*, care cuprinde rânduealа praznicilor şi sărbătorilor sfintei Fecioare şi ale sfinţilor. («Tipărit în timpul împăratului Carol VII şi al directorului grof de Valesu, cu blagoslovenia şi cu toată cheltueala Prea Sfinţitului şi de Dumnezeu iubitorului Kir Climent»). In prefaţa cărţii ni se spune că şi corectorul (diortositoriul) cărţii, ieromonachul Laurenţiu

(1) Anexa 209.

(2) Anexa 210.

(3) *Condica sfântă*, p. 154. Acelaş lucru il spune şi *Pomelnicul Oraşului* (mss. la Academie); N. Iorga, *Ist. lit. rom.* I, p. 519.

(4) *Biserica ortodoxă română*, III, p. 11.

(5) *Condica sfântă*, p. 155.

(6) Hurmuzaki, *Documente*, VI, p. 420.

(7) N. Iorga, *Ist. lit. rom.* I, p. 519 şi *Biserica ortodoxă română*; II, pag. 737; III, pag. 7.

dela Orez, eră un discipol al renumitului Damaschin (1).

Preoţii din Schei, şi prin ei ţara Bârsei, căutaseră să intre, după moartea lui Inocenţiu, în legături bisericeşti cu mitropolitul sârbesc, căruia îi şi scriseră (2) şi care le şi răspunse (3). Abià în 1736 se reiau legăturile cu Episcopia Râmnicului. La 28 Aprilie *1736* (4), Clemente Ipopsifios mustră pe preoţii din Schei că nu i s'au prezentat de când s'a urcat pe scaunul episcopal. La 28 Maiu 1736, Clemente iar le scrie, făcându-le cunoscut că a primit scrisoarea lor şi că a şi scris Saşilor în cauza lor (5). In Iunie 1736, Clemente numi ca protopop în Schei pe preotul Radu Tempea (6), lui îi şi scrise ca să strângă obişnuitul plocon dela preoţi (7). In contra lui Tempea sfatul orăşenesc impuse pe popa Teodor, care însă fu oprit de mitropolitul Vincenţiu Ioanovici dela toate slujbele (8).

Incheiere.

Din cauza deselor ciocniri la hotare: în regiunea caspică şi a Mării Negre, din cauza amestecului Rusiei în succesiunea la coroana Poloniei, relaţiunile dintre Rusia şi Turcia încep de prin anul 1734 să se înăsprească. Indelungatul răsboiu apoi, pe care Turcia îl purtà cu Perşii, făceà pe Ruşi să creadă că acum e momentul favorabil pentru cuceriri. Un atac al Ruşilor îndreptat în contra Crimeei (toamna anului 1735), dar nereuşit, duse la declararea formală a răsboiului (în Maiu 1736) între Turcia şi Rusia (9).

(1) Bianu-Hodoş, *Bibliografia românească veche*, II, pag. 52—53.
(2) Sterie Stinghe, *Documente*, I, p. 173—178.
(3) *Idem Documente* I, 179—181; *Istoria biser. Scheilor*, 127—138.
(4) Data de *1735* ? dată de Sterie Stinghe (*Docum.* I p. 182) e imposibil de acceptat, căci la această dată Clemente nici nu fusese măcar ales, necum confirmat de Curte, «cu milostevnic decret al austriaceştii Curţi», cum zice însăş această scrisoare. De aceea data nu poate fi decât 1736.
(5) Sterie Stinghe, *Documente*, I, p. 187.
(6) *Idem, Istoria bisericii Scheilor*, p. 140.
(7) *Idem, Documente*. I, p. 192—193.
(8) *Idem, Istoria biser. Scheilor*, 145—149; *Documente*, I, 193—197.
(9) Zinkeisen, *Geschichte des osmanischen Reiches*, V, p. 652—668.

Dar între Rusia şi Austria există încă din 1726 o alianţă ofensivă şi defensivă, în virtutea căreia, cu puţin timp înainte de declararea răsboiului ruso-turc, Ruşii veniseră chiar, la Rin, în ajutorul împăratului. Alianţa aceasta pe de o parte, iar pe de alta speranţa că va mai luà dela Turci şi alte teritorii, făcù pe Austria să declare, în Iunie 1737, răsboiu Turciei (1).

Răsboiul acesta însă ieşi cum nu se poate mai rău pentru cele două puteri aliate, pentru Austria în special. Principele Eugeniu de Savoia murind în Aprilie 1736, Austria rămase lipsită de marele său talent militar. Generalii ceilalţi, cari luară comanda armatei, se arătară unul mai incapabil ca altul. Singurul succes repurtat de Nemţi fu luarea Nişului, care însă după 3 luni fu cuprins iarăş de Turci, pe cari de astădată evenimentele nu-i surprinseseră nepregătiţi. Turcii îşi aduseseră la Dunăre şi la Nistru armatele exercitate la luptă în răsboiul cu Persia, cu care încheiase pace. Generalii austriaci, în loc să-şi concentreze forţele spre a da lovituri hotărîtoare, le risipiră în mai multe corpuri şi le nimiciră în lupte fără de nici un folos. In toamna anului 1737 trebuiră, în faţa forţelor superioare ale Turcilor, să se retragă din Serbia în Banat. Wallis, comandantul din Ardeal, aveà la dispoziţiunea sa un corp de armată, a cărui destinaţiune erà ca să ocupe Moldova şi Ţara-Românească. Şi într'adevăr, detaşamente germane trecură munţii şi ocupară diferite localităţi din ţară, ca Câmpulung, Târgoviştea, Câmpina, Piteşti, etc. (2).

In Oltenia Nemţii nu aveau numeroase trupe. Generalul Ghillany, care comandà trupele austriace ce trecuseră Carpaţii, fu respins de Turci, cari erau în număr covârşitor, în Ardeal, în jumătatea a doua a lunii lui Octomvrie 1737. La 27 Octomvrie 1737, trebuì să se retragă şi detaşamentul austriac rămas la Craiova sub comanda colonelului Salhausen, prezidentul Administraţiunii. Cu retragerea lui încetă şi administraţiunea austriacă în Oltenia (3).

---

(1) Zinkeisen, *Geschichte des osm. Reiches*, V, p. 669—711.
(2) *Ibidem*, V, 712 şi sequentes.
(3) *Mittheilungen des Kriegsarchivs*, XII, p. 231—232.

Mersul răsboiului mai departe până la pacea dela Belgrad pune tot așà de bine, ca și începutul, în evidență incapacitatea generalilor austriaci. Fostului Oberdirector al Olteniei, generalului conte Wallis i se dădù în urmă comanda supremă, iar în locul său fu numit comandant al trupelor din Ardeal generalul principe Lobkowitz. Intr'un raport sosit la Viena în Decemvrie 1737, Lobkowitz se plânge în contra episcopului de Râmnic, care, după cum i se comunicase și lui, trecuse împreună cu egumenul dela Govora și cu câțiva preoți la Turci (1). Tot în Decemvrie 1737 Lobkowitz raportase că episcopul Clemente îi trimisese două patente (scrisori deschise) adresate locuitorilor, clerului, poporului, nobililor de Domnitorul Mavrocordat și de seraschierul turc Mustafa Pașa, spre a se închinà Turcilor. Episcopul Clemente întrebase pe Lobkowitz ce să facă, și acesta îl sfătuise să treacă în Ardeal, cu tot avutul său (2); ceeace Episcopul nu făcù, ci se retrase, precum spune pomelnicul Episcopiei, în Lotru (țara Lotrului), iar Episcopia, biserica și casele de prin prejurul ei fură arse (3). Pomelnicul în chestiune știe însă să ne spună și el, că a scris Constantin Mavrocordat episcopului ca să iasă din munți și să se închine Turcilor și Tătarilor, lucru pe care episcopul îl și făcù, stând 20 de ani (zice pomelnicul, de sigur în loc de 2 ani) în mânile Turcilor și Tătarilor, până ce în al treilea an se încheiè pacea (4). Afirmațiunea pomelnicului despre trecerea episcopului Clemente la Turci este confirmată și de un raport al lui Lobkowitz, primit la Viena tot în Decemvrie 1737, în care spune că episcopul Râmnicului ieșise înaintea Pașei, care comandà un corp turcesc ce se îndreptà spre Slatina, dimpreună cu mai mulți egumeni și călugări, punându-se sub protecția Turcilor (5). Dispozițiunea luată de Consiliul de răsboiu la 25 Decemvrie 1737, de a trage la răspundere pe episcopul de Râmnic și pe egumenul dela Govora (6), erà mai

(1) Anexa 211.
(2) Anexa 212.
(3) *Condica sfântă*, p. 154.
(4) *Condica sfântă*, p. 155.
(5) Anexa 213.
(6) Anexa 214.

mult decât zadarnică. Politica austriacă în Oltenia culegeà acum roadele sale; sistemul fiscal (de extorsiune) aplicat în genere de Nemţi aci, amestecul fiscului în administrarea avutului mănăstirilor, cum şi celelalte măsuri luate de Nemţi (excluderea episcopului dela alegerea egumenilor, neconfirmarea privilegiilor, etc., etc.) avuseseră darul de a produce în biserică şi în clerici nemulţumire faţă cu regimul austriac. De aceea acum, când Nemţii sunt bătuţi, pasul episcopului Clemente şi al egumenilor erà răspunsul drept la acea politică. Dar şi boierii, tot din aceleaşi cuvinte erau nemulţumiţi cu stăpânirea austriacă. Isbucnind răsboiul, boierii şi ţăranii plecară la munţi sau trecură peste Olt, la Domnul «grec», în care ei vedeau mereu, după vechiul obiceiu, pe principele lor (1).

Intr'un raport dela Lobkowitz, primit la Viena în Martie 1738 (2), ne spune că episcopul se aflà la Craiova şi că împreună cu egumenul dela Orez, Dionisie, dăduse o patentă «de avocaţiune», prin care lucrà în contra intereselor împăratului. Această patentă fusese interceptată. Consiliul dispuse ca să o păstreze, spre a se cere odată socoteală episcopului. In Octomvrie 1738 e vorba de corespondenţa pe care o întreţineà episcopul Clemente cu boierii fugiţi în Ardeal şi pe cari îi îndemnà să se întoarcă înapoi în ţară (3).

Pentru a determinà populaţiunea Olteniei ca să recunoască deplin stăpânirea turcească şi pe el, reprezentantul acestei stăpâniri, Domnitorul Constantin Mavrocordat îndreptează la 29 Octomvrie 1738 un manifest cu adresa: «Cinstite şi de Dumnezeu iubitoriule Sfinţia Ta Părinte episcoape al Râmnicului şi Sfinţiilor Voastre părinţi egumeni dupre la mănăstirile dupeste Olt, din judeţul Romanaţilor, al Vâlcii, al Jiului de jos, al Jiului de sus şi al Mehedinţilor şi molitvelor voastre preoţi, diaconilor şi dumneavoastră boiari mai mari şi boiernaşilor . . . . .» îndemnându-i pe toţi să se supună Turcilor (4). Tot cu data de

(1) Iorga, *Geschichte des rumänischen Volkes*, II, p. 156.
(2) Anexele 215 şi 216.
(3) Anexele 217 şi 218.
(4) *Arhivele statului, mănăstirea Orez*, pachet 41, No. 7.

28 Octomvrie 1738 există şi o proclamaţiune a comandantului turcesc, Murtaza Paşa, către populaţiunea Olteniei. In această proclamaţiune ni se spune că Murtaza Paşa fusese însărcinat de Poartă ca să alunge pe Nemţi din Oltenia. Tot aci, la adresa locuitorilor, se mai spune că toţi cei ce vor trece de partea Turcilor, vor fi apăraţi şi nu li se va face nici un rău (nu vor fi prădaţi de soldaţi, etc.), iar aceia cari vor ţineà încă la Nemţi, vor aveà să sufere toate relele: robire, prădare, ascuţiş de sabie, etc. (1).

După lupte pierdute de Austriaci şi după tărăgănate tratative diplomatice, se încheie în fine la 18 Septemvrie 1739 pacea dela Belgrad între Turcia biruitoare şi Austria învinsă. Serbia cu Belgradul fu luată înapoi de Turci, iar Oltenia noastră, pe care Nemţii de fapt o pierduseră încă dela finea anului 1737 şi începutul lui 1738, trecù acum şi de drept sub Turci, cari o alipiră Ţerii-Româneşti, din corpul căreia o rupsese pentru vreo douăzeci şi ceva de ani politica de cucerire a Casei de Austria.

1) *Arhivele Statului, mănăstirea, Orez*, pachet 41, No. 6.

ANEXE.

1.

Hofkriegsrath către Steinville.

Wienn, 1. Iuni 1717.

. . . .

auch entlichen der besagte Nicolaus Maurocordato zu ersezung des jenigen, was selber verschiedenen Klöstern undt Bojarn und in specie dem episcopatui Rimnicensi gegen Billichkeit genohmen angehalten werden möchte; nun ist forderist dises leztere punctum villen schwärigkeiten unterworfen, und wollen also des Herrn Generalen (1) Guthmainung vernehmen ob und was etwan in Sach zuthuen seye; . . . . .

. . . .

(Kriegsarchiv, Hofkriegsrath, 1717, Iuni 2. Registr.).

2.

Steinville către Hofkriegsrath.

Januarie 1719.

. . . . auch sich bey dem walachischen Bischoff von Ribnick erkhundigen, auf was Weis derselbe das ohnweith davon an der Aluta gelegene alte römische Schlössel an sich bekohmben habe, und darbey beobachten, ob solches nicht fiscalisch anzusehen, oder umb ein Berichtes abzulösen seye . . . .

(Kriegsarchiv. Protocol Exped. 1719, Januar 116 300).

(1) Steinville.

3.

La 11 Fevruarie 1719 Hof-Kammer printr'un rescript al său către Ignațiu Haan dispune ca «Pravila să se traducă în limba latină».

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer), Siebenbürgen, 1719. Februar 11).

4.

Proclamația împăratului Carol VI către populațiunea Olteniei.

22 Fevruarie 1719.

. . . .

Quod res sacras attinet, religionis libertatem secundum tenorem et paragraphum tertium superius memoratae resolutionis nostrae rursus clementer confirmamus, ita tamen, ut nec Rimnicensis graeci ritus Episcopus, nec alii Praelati seu Antistites ullô pactô a Metropolita Vallachiae transalutanae, sed a Metropolita in nostro Serviae Regno Moyse Petrovich, dum alium fors pro his districtibus designemus, quoad spiritualia dependeant; similiter nullam deinceps Patriarchis Constantinopoli, Alexandriae et aliis in locis obedentiam nec pensionem exhibeant, ac Monasteria Dominesti dicta â Nobis ut terrae Principe jus petant, suos superiores impetratâ priùs a Nobis veniâ eligant, et obtenta â Nobis confirmatione per Metropolitam Serviae in spiritualibus instituantur, et ex usu ritûs graeci consecrentur; Nequae supranominatis Patriarchis tanquam exteris et subiectis turcicis jus ullum sit nominandi Abbates, nequè quisquam nisi nostrorum districtuum indigena, sine disertâ facultate nostra eligi queat; Quod privilegia, bona fundationis, et alias immunitates attinet ea quantocyus perquirimus, ac re compertâ ea statuemus quae pro temporum praesente usu justa et aequa videbuntur, et è quibus singularem nostram erga se benevolentiam cognoscere valeant, uti jam nunc in mandatis dedimus, ut Monasteria, nisi belli ratio, et necessitas postulet, aut munimentorum loco habeantur, â militum stativis immunia sint . . . .

. . . .

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer), Siebenbürgen, 1719, März 14.)

5.

Hofkriegsrath către Steinville.

22. Fevruarie 1719.

. . . . Von denen verbleibenden Klöstern und Edelleuthen ist Information einzuziehen und der Befund anhero zu berichten, diese aber zu versicheren dass man sye wider Billigkheit nit beschwerden werde . . . .

(Kriegsarchiv. Protocol 1719. Registr. Februar 22, 222/424.)

6.

Hofkriegsrath ad Valachiam transalpinam cis-alutanam.

22. Fevruarie 1719.

. . . . Die Religions-Freyheit ist dergestalten confirmirt, dass weeder der Rimnizer Bischoff noch andere Vorsteher von dem jenseithigen Wallachischen sondern, dem in Servien bestelten Metropoliten Moyse Petrovich dependiren. Die Klöster aber mit vorhero erhaltener kayserl. Genehmhaltung Ihre Obere erwöhlen und durch den Bischoffen in Servien installiren sollen, zu welchen Ämbtern auch keine andere, als kayserl. Districts-Innwohner zu nehmen seynd.

Betreffend die Privilegia, Fundations-Güeter und dergleichen, würdt man die Sache weithers yberlegen, da immittels die Klöster quartier-frey zu lassen verordnet worden . . . .
. . . .

(Kriegsarchiv. Protocol 1719. Registr. 22. Februar 222/424.)

7.

Dintr'un contract de arendare.

1720.

. . . .
4to ab hac decima Ovium eximuntur: 1mo Reverendissimus Episcopus cum monasterio Rimnicensi; 2do monasteria a Tartaris combusta, ut pote: Tismana, Sigarcsa, Brankovan, Sitian, Sztrehaia et Cosia . . . .
. . . .

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer), Siebenbürgen. 1720, Mai 29.)

8.

Protocollum Subdelegationis Neoacquisticae.

die 11 Octobris 1720,

. . . .

3°. Hat zwar der jungst alhier angewesene Räzische Erz schoff und Mitropolit zu Carloviz, Herr Vincentius Popovicz ter seinen eingereichten Puncten gebetten, damit Ihme auch Erzbischöffliche Jurisdiction in dem Banat Temeswar verlil werden mochte; dieweillen aber dieser Erzbischoff ohne de einen sehr weitsichtigen tractum durch Hungarn, Sclavoni Syrmien, wie auch an der Theys unter sich hat und solche nach ex ratione publica und politica bedenklich fallet, ein allein eine so grosse und weithsichtige Dioces einzugebe als erachtete dise Subdelegation, dass das ecclesiasticum Banate quoad ritum Graecum, dem in Servien bestelten E bischoffen, welcher ohnedeme einen geringen District hat, getheyllet werden könte, iedoch ausser der Wallachey so d zeit noch in suspenso zu lassen wäre.

(Kriegsarchiv. Neoaequistica, III. 145.)

9.

Ruesch către Tige.

22 Decemvrie 1720.

. . . .

Inzwischen hat zugleicher Zeith in Wallachey zu Crajova d dortige Herr Cameral-Inspector Procop den ermelten Ojerit de plus Offerenti faill geboten, und die darinige Bojernschafft lie sich finaliter ein auf 55^m hungarische Gulden, consequenter ur 19^m mehr, als wir hier den Schuss gemachet. Nun vermei zwar der Herr Hof-Camer-Rath, dass uns die Bojern herauss schändlich hintergangen, und sich entweder hier oder alldorth haben praevaliren wollen, welches ich zwar auf seinem O beruhen lasse, weillen dise Leuthe das gemaine praedicat hab listig und verschlagen zu seyn; Sie werden sich aber in dis casu vermuthlich mit deme entschuldigen, dass Ihr heraussig Gesuch gewesen seye die Clöster und Bojern sive pro parte in totum von sothaner Praestation zu eximiren, wo hingegen Wallachey unter denen 55^m Gulden auch Geistlichkeit und Ad

was dise jenseiths in der türckhischen Wallachey vorhin
Einer löblichen Kammer eingezogen worden.

an Wissmathen und Feldstücken		Protectionales D. D. Generalium necnon mandata administrationis	Privilegia Patriarcharum et principum circum electionem Igumenorum		Eingezogene Proventen an Salzsteinern und Salzstükhern	Eingezogene Proventen in baaren Geldt		Eingezogene Proventen an Güetten Emolumenten und Früchten	an filial Kürchen und Cappelen hat es		an Gebürg und Bergen hat es	
diss	jen		diss	jen		fl.	kr.		diss	jen	diss	jen
seiths			seiths						seiths		seiths	
—	—	3	1	—	500	—	—	2	—	4	2	—
—	—	—	—	—	40	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	150	—	—	—	—	—	—	—
—	—	4	3	—	150	—	—	5	2	—	5	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—
—	15	3	3	—	m. 150	—	—	2	—	3	2	5
—	—	1	—	—	m. 75	—	—	1	—	—	incertos	
2	2	—	—	—	200	ex nundi: Crajovens certam sum:		3	1	1	2	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	75	—	—	2	—	—	—	—
—	—	—	1	—	75	—	—	—	—	—	incert.	
—	—	2	—	—	m. 75	—	—	1	1	—	—	—
—	—	—	—		150	—	—	1	—	—	—	—
—	—	—	—	—	75	—	—	—	—	—	—	—
1	—	—	—	—	75	—	—	3	—	—	—	—
—	—	3	—	—	75	—	—	2	2	—	—	—
—	—	—	3	—	100 Stükker et 4 Salzwägen	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	m. 50	—	—	—	—	—	—	—
—	—	1	—	—	150	75 fl.	—	—	—	—	—	—
—	—	1	—	—	m. 200	6	—	1	—	—	—	—
—	—	—	—	—	m. 75	—	—	1	—	1	—	—
—	—	2	—	—	m. 50	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	m. 200	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	m. 50	—	—	1	—	—	—	—
—	—	—	—	—	incert	75 thl.	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	350	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	500	200 thl.	—	1	—	—	—	—
—	—	—	—	—	75	—	—	1	—	—	—	—
—	—	—	—	—	m. 50	100 the.	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	500	15 thl.	—	3	—	—	—	—
—	—	1	—	—	25	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	75	—	—	1	—	—	—	—
—	—	—	—	—	50	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	75	—	—	1	—	—	—	—
—	—	—	—	—	m. 50	—	—	—	—	—	—	—

hat eben auch gegenwerttiger Sumarii Extract hievon und dessen rubriquen

schaft begriffen ware, also natürlich alldorthen auch mehr hat gebothen werden können . . . .

. . . . Sodan stehet auf das Künfftige bey des kayserl. Hofes erleuchtester Erkantnus abzuurthlen, ob die Klöster und Bojern meritiren werden den unterschaid einer christlichen Regierung zugenüssen, oder ob man selbe bey dem vorigen türckischen Tractament continuiren, oder wie bishero geschiehet, Ihnen noch mehr aufbürden wollen den Ojerit alljährig zu zallen, da Sie sub dominio turcico solchen manifeste nur alle dritte Jahr gegeben haben. Es bemercket zwar der oftbesagte Herr Hof-Cammer-Rath Haan in seiner Decimations-Relation, wovon einem hochlöbl. kaiserl. Hof-Kriegs-Rath unterm 22 passato ein vollkomener Extract von dem Herrn General Feldmarschal-Leuthnant Baron de Tige eingesendet worden, als ob die Clöster und Bojern voriger Zeith denen so genanten Decimis: Mascharit, Coterit, Comarit, und Fumarit auch unterwürffig gewesen seyn solten, welches aber dise absolute negiren und dahero, wan dem also, hätte auch keinen Bestand, dass in Ansehung dessen, weilen Sie von diesen 4 Decimis eximiret werden selbe zu Zahlung des Ojerits alljährlich gehalten seyn müssen. Was aber den Vacarit betrifft geben Sie vor diesen nur einmahl unter den Fürsten Constantin Prankovano entrichtet zu haben und hätten die nachgefolgte Fürsten die Einführung sothanen Vacarits von selbsten für unchristlich und ohnrechtmässig erkennet. —

. . . .

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath, 1721, Januar 147 Exped.)

11.

Hofkammer către Ignaţiu Haan.

23. Aprilie 1722.

. . . .

In übrigen zwar es bey denen dem daselbstigen wallachischen Clero zusamben pro 446, dann dem daselbstigen Herrn Bano 50 und denen vieren Räthen jedem 36, dem Secretario aber 16 Centen abgereichten Salz-quanto gegen deme, dass jede Parthey für 8 Centen Salz 9 Poltracken und 1 Kübel Haafern abzuführen, verbunden seyn solle, dermahlen sein Bewenden hat; pro futuro aber sowohl respectu eines als des anderen die weithere

Bewilligung von hieraus einzuhollen und zu erwarthen stehen wirdet.

Wienn, 23 April 1722.

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer), Siebenbürgen, 1722, April 23.)

12.

Königsegg către Administrația din Oltenia.

11 Septemvrie 1722.

. . . .

22° A pie defunctis dominis praedecessoribus meis comitibus Steinville et Virmont mandatum quidet erat, ut omnes rustici, sylvis relictis, in unum convenirent; similiter et ii, qui hinc inde dispersi in variis locis extant, sedes suas figerent, ubi ecclesiae extructae sunt, ibique pagos instituerent, quemlibet centum quinquaginta vel viginti quinque familias ad minimum capientem et habentem inter se Porcalabum seu Vataffum ac Juratos.

23° Inhibeantur omnia privata conventicula, quae subinde in monasteriis, subinde in sylvis habita hactenus fuisse constat: . .

. . . .

24° Ut ad pristinam suam extra sylvas et latebras sedem, aut pro beneplacito suo ad cujuscunque Domini terrestris territorium se quivis collocet, cuique liberum esto; quod non saltem per provinciam publicare, sed et publicatum, hoc mandatum omni conatu manutenere, summè necessum est. Interdicatur insuper ne quiscunque aut Bojaronum aut Monasteriorum advenas invitos ad sua territoria uti hactenus compellere praesumant. Haec enim violentiae plures ad partes Caesareas transire familias multum deterruit, apprehendentes ne post trium aut quatuor annorum spatium in bonis nobilium aut Monasteriorum detenti, pro mancipiis aut subditis dein habeantur. Quod punctum ob suam gravitatem administrationi praeprimis recommendatur. Obligentur e contra pro tenore art. 22 expressi in locis remotis habitantes incolae, ut et advenae incommodos pagos et communitates se congregare, ordinetur eis Popa pro sacris, et pene Vataffum fiant jurati in numero respectu incolarum pagi proportionato, qui vataffus et jurati cum Popa simul ad festum S-ti Martini numerum incolarum pagi fideliter conscriptum administrationi annuatim exhibere teneantur; unde contributionum repartitio annua quotanis plurimum facilitabitur; provinciaeque conscriptio hac via

per se, et inadvertenter conlicietur cum praesertim judicibus seu vataffis 100 Thalerorum mulcta dictata fuerit, si conscriptionem hanc fraudulentam tradidisse convincerentur.

(Kriegsarchiv. Neaocquistica, II, 120.)

13.

Opinio

ad quantam summam extendi posset arenda decimarum Ojerit, si Domini Consiliarii, Boerones, Monasteria, Episcopi et Praelati Caesareae Valachiae, aut in toto, aut in parte eximerentur.

15 Noemvrie 1722.

Siquidem ab antiquis Voevodarum Valachiae temporibus observata consuetudo sit, ut tertiô quôvis annô, omnes communiter Bojerones, Monasteria, Episcopi et Praelati, et non solum tunc verum etiam quôvis anno mutationis Voevodarum, vel post mortem unius in successione alterius, ita, ut si quovis anno mutatio, vel nova post obitum successio sequatur, Ojerit irremissibiliter contribuant. Ideo si post obitum piae memoriae Excellentissimi Domini Domini Generalis Commendantis, et Directoris Valachiae Comitis à Virmond, per novam successionem moderni Excellentissimi Domini Domini Generalis Commendantis et Directoris Valachiae, observata antiqua in successionibus Voevodarum consuetudine, omnes communiter Boerones et Monasteria decimas istas contribuerint, spero centum bursas, sive Rh. fl. 83.333, Kr. 20, ex Ojerit hujus anni proventuras; quamvis hoc anno ut puto 60 vel 70 circiter millia ovium, per Turcas et Turcicos subditos, coempta et ex Provincia expulsa sint. Monasteria enim haec et Bojerones, à tempore, quô sua Majestas Dominus Dominus noster Clementissimus partem hanc Provinciae recuperavit, nec contributiones, nec annonam, nec extraordinaria ulli dederunt, nec publica provinciae onera supportarunt, excepto Ojerit et Desmarit, quae binis et non pluribus vicis hactenus praestiterunt, quemadmodum anno proximè praeterito, Excellentissime Domino Bano 1500 singulis vero consyliariis per mille oves immunitatae sunt: ubi temporibus Voevodarum dum Ojerit et Desmarit non praestabant, omnes certas taxas, extraordinaria, annonam, currus tempore belli, et equos, mutua in necessitatibus Principum, et equos domnest dictos dare, aliaque Provinciae onera supportare tenebantur. Monasteriorum insuper aliqua non solum tanta Bona im-

mobilia habent, ut ex eorum proventibus, aliisque decimis, praeter annuas expensas, armenta boum et ovium, greges equorum et s. v. porcorum, apiaria etc. tria et quatuor millia florenorum annuatim; verum etiam per donationes Principum ex aliquibus Promontoriis decimas vini per bis et ter mille urnas et plus singulis annis percipiant: quos proventus Domini Praelati non in aliam, nisi in propriam et suorum consanquineorum fratrum et sororum, illos ditando, has vero emaritando, et bene dotando, utilitatem convertunt. Quare ergo monasteria et boerones, iique quos aliqui pro suo privato Boërenasios nominare volunt Ojerit et Desmarit non solvant? Ut vero tantis monasteriorum proventibus provideatur, ne contra mentem fundatorum et legatariorum dilapidentur, non foret inutile, si quemadmodum temporibus Voevodarum ordinaretur aliquis curator, qui a Praelatis quovis anno rationes proventuum acciperet, illasque ubi ordinatum fuerit introdaret. Verum quidem est, quod cum istae partes sint finitimae et exteriores, deberet aliqua reflexio fieri in plebem, verum quia partes istae semper sub virga servatae sint, modo verò nullum timent, verendum est, ne si in tanta libertate permissae fuerint, aliquid contra suos superiores machinentur, qui modo etiam (prout consiliarii dicunt) consuetudines antiquas prout in re fuere tradere non audent, timendo ne illis solitis suis mendaciis accusent, et ab officiis suis amoveantur.

Si vero omnia Monasteria et omnes Boerones, omnesque illi quos Boerones facere volunt pro hoc anno eximendi sunt, per solitas et hactenus tam à majoris et minoris gradus Boeronibus, quam à Praelatis practicatas fraudulentias, quibus suorum Consanquineorum, Provincialium, Rusticorum, suorum Subditorum et Provisorum oves inter suas recipiebant, et tanquam suas ab Ojerit protegebant, illas in his 5 Districtibus ne multae appareant repartiendo; modo ubi majorem stimulum andaciae sumpsere, et nec illi quidem, qui ad proxime praeteritum usque annum Desmarit semper praestabant solvere volunt, ut ex annexis specificationibus subordinatorum Collectorum patet, quas non fraudes et furta machinabuntur? Et has quidem alienas oves, quas inter suas miscere, et tanquam suas cum defraudatione decimalis Proventus Suae Majestatis protegere solent, non protegunt eum in finem, ut immunes à dicimis maneant: sed vel id, quod Suae Majestati obvenire debebat pro se desumunt, vel ex singulis decem ovibus unam accipiunt, uti hactenus practicabant. Si itaque

hoc modô omnes exempti fuerint, vix puto hoc anno Ojerit **pro 50. ad summum** 55 pro 60 tamen **bursis** non credo posse divendi, **si ego me ab hac** negotiatione **retraxero.**

Memoriul vorbeşte mai departe de scutirea boierilor şi a mănăstirilor în schimbul unei anumite sume, ...

. . . .

Crajovae 15 Novembris 1722. NICOLAUS PATER.

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer), Siebenbürgen, 1723, Februar 27.)

14.

Grundständige Deduction.
Wie der Ojerit pro anno 1723 zu verarendiren.

28 Decemvrie 1722.

Aus was Ursachen die wallachische Clöster und Bojaren **dignioris grandûs** die Exemption von Praestirung des Ojerits praetendiren, **ist hauptsächlich** diese, dass sie pro fundamento principalissimo **anführen**, es wären die gegebene vielfältige kayserl. **Verheischungen** noch niemahlen ad effectum gebracht und in **der That** erwisen worden, vermög deren sie Klöster und Bojaren **sub** verbo regiô die Vertröstung gleichwohlen erhalten, Ihnen **respectu** des vormahligen schwären türckhischen Dominats eine **merckhliche** Linderung und Ergötzlichkeith angedeyhen zu lassen.

Refutatio. Dieser Proposition ist mit weith grösserem Fundament nachfolgendes Sistema entgegen zu setzen und aller Welt **zu überlegen** anheimb zu geben, ob nicht die impetirende Clöster **und Bojaren** in das gantze Land unter dermahliger gloriosen **österreichischer** Regierung dato schon nur gar viele Freyheithen **und Praerogativen** genossen, und noch ferner geniessen werden, **welches** in allweeg durch nachfolgende Assertiones zu probieren, — **dass** nemblichen

1mo **die** vormahlige jährliche, obschon geringe Census Vinerit **et Tutunerit** eben zu Soulagirung der gantzen Provinçe mithin **auch pro** privato utili monasteriorum et boeronum vollig **und zwar pro** perpetuo aufgehoben worden.

2do **haben** insonderheith die sambtliche Clöster in particulari **in diesem auslauffenden** Jahr einen besonderen Vortheil **erlangt, dass** ihnen eine zimbliche Quantitet Salz angewiesen worden.

3^{tio} Ware zwar lezthin die extraordinari imposition auf iedem Eymer Wein, so aus der türckischen in die kayserl. Wallachey

verführet wird, von denen draussigen hohen Stöllen selbsten auf 12kr gesetzet, welche imposition gleichwohlen aus seinen bewegenden Ursachen usque ad ulteriorem Ratificationem einstweilen nur auf den vorigen Fuss und also nur auf 6kr limitirt vorden. Was 4to. das mehriste ist, waren ja zu vorigen Fürstenzeithen die Clöster und Bojaren alle Jahr ohne Ausnahm, gewisse iährliche Taxen zu entrichten; Item zur Verproviantirung der Miliçe zu concurriren, nebst diesem dann auch all-andtere Onera Provinciae zu tragen schuldig, von welchen oneribus allen aber die Closter und Bojaren die gantze Zeit hero vollig verschonet waren ausser dass sie, in so lang Ihro kayserl. Mayestät die Provinçe besitzen den Ojerit und Desmarit allererst zweimahlen praestirt haben.

Opinio. Welchemnach Sie Kloster und Bojaren mit Fug und Recht keinesweegs die Exemption von Praestirung des Oierits praetendiren können.

Urmează apoi expunerea felului în care trebuesc tractaţi boierii, dar cu observaţiunea marginală «Conclusum a Sua Excellentia Domino Generali Commendante ut nullus eximatur.»

Apoi:
Quomodo tractanda
monasteria.

Denen Clöstern aber wäre aus obigen schon vielfältig erhaltenen Vortheilen ganz keine Exemption zu verstatten, wann sie auch ein Aequivalentes Subsidium offerireten, gestalten ohnmöglich ex parte fisci zu praecaviren, dass nicht allerhand Unterschleif unter der Hand practiciret, mithin von diesen Clöstern, auch ihrer Unterthanen, Freünden und Anverwanthenschafft unter Ihre eigene Händ genohmen wurden, wordurch dem aerario ein besonderer Nachtheil zu wachsam thäte.

Confirmatur a Sua Excellentia.

Banului se scutesc 1.500, iar fiecărui Consilier câte 1.000 de oi dela oierit.

Datum Herrmanstadt, 28 Decembris 1722.

David Uhlein

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer), Siebenbürgen, 1723, Februar 27.)

15.

Catalogo delli Villaggi, e delle famiglie, che sono nella Valachia Austriaca, secondo la Conscrizione Virimontiana, fatta nell' Anno 1722.

Nro. di Villaggi	Distretto di Vuultza Villaggi appartenenti al Vescovato	No. delle famiglie
1.	Mojerasca	119
2.	Bogdanesti	64
3.	Mihaesti	138
4.	Modoja	47
5.	Prundeni	116
6.	Dragasani	165
7.	Dosul	35
		765.

Villaggi de Monasteri

1.	Kalimanesti del monastero Cozia	186
2.	Senestriani, del medemo	14
3.	Valebulesti, del monastero Govora	52
4.	Glodul, del medemo	86
5.	Ioanesti, del medemo	346
6.	Orezul, del monastero Orezi	69
7.	Iolesi, del medemo	46
8.	Runcul, del medemo	132
9.	Manailesti, del monastero Manailesti	57
10.	Dobriciani, del monastero Arnota	136
11.	Bogdanesti, del medemo	48
12.	Saracinesti, del monastero Saracinesti	36
13.	Costesti, del monastero Bistritza	129
14.	Vaidejei, del medemo	41
15.	Miloste, del medemo	54
16.	Babeni, del medemo	68
17.	Tomsani, del monastero Kalui	48
18.	Slatiora, del monastero Slatioara	7
19.	Titiretzul, del monastero Titiretzul	25
20.	Frincesti, del monastero Diunlemu	176
21.	Frincesti, 2do del medemo	46
22.	Dejesti, del medemo	104
23.	Surpatile, del monastero Surpatile	27
24.	Mamul, del monastero Stanesti	16
		1934.

Distretto di Rumantza.

Villaggi del Vescovato, e del li Monasteri.

1.	Comanco 2do, del Vescovato	7
2.	Frasinetul, del monastero Kosia	18
3.	Orle, del medemo	43
4.	Vadastra, del monastero Bistrizza	35
5.	Cilejul, del medemo	128
6.	Potel, del medemo	111
7.	Praporul, del monastero Brancovani	10
8.	Odaja, del monastero Sadova	16
9.	Robanesti, del medemo	34
10.	Gradinile, del medemo	47
11.	Dranovetzul, del monastero Sigartza	54
12.	Vulpeni, del monastero Surpatile	13
13.	Calujul, del monastero Calujul	15
14.	Hotarani, del monastero Hotarani	30
15.	Dranovetz, del monastero Sigartza	54
		625.

Non sono notati in questo Catalogo della Conscrizione Virimontiana:

Ianca, del monastero Bistrizza.
Rogozele, del monastero Brancovani.
Popazilesti, del Vescovato di Rimnic.
Studina, del monastero Ostrov.
Rosiani, del monastero Brancovani, et del Bratesco Consta[illegible]tino, che fuggi nella Valachia Turca.

Distretto Syl Superiore.

Villaggi de Monasteri.

1.	Tismana, del monastero Tismana	135
2.	Grindul, del medemo	32
3.	Obizza, del medemo	19
4.	Moi, del medemo	12
5.	Vale coapa, del medemo	23
6.	Tzaura, del medemo	51
7.	Cacaletzi, del medemo	7
8.	Strimba, del monastero Strimba	42
9.	Baja de fier, del monastero Huresi	54
10.	Poluvratz, del monastero Poluvratz	74
11.	Pereo, del monastero Tismana	66
		515.

Distretto Syl Inferiore.

Villaggi de Monasteri.

1.	Sipotul inferiore, del monastero Orezi	12
2.	Crajovitza, del medemo	29
3.	Bucovezzul, del monastero Bucovezzul	27
4.	Sadova, del monastero Sadova	65
5.	Zavalul, del medemo	11
6.	Zitianul, del monastero Zitianul	52
7.	Mora Slavului, del medemo	9
8.	Tzuguresti, del monastero Sigarza	49
		254.

Villaggi non notati in questo Catalogo della Conscrizione Virimontiana.

Stirbei.

Tirnavizza, del monast. Turnavizza, occupato del consigliere
Rebegi, del monastero Calui.
Murgas, del monastero Sadova.
Ungureni della Tocas, sono del monastero Zitiani.

Distretto Mehedintz.

Villaggi de Monasteri.

1.	Tzinzereni, del monastero Zinzereni	44
2. 3.	Motru, Ioanesti } del monastero Motru	105
4.	Sacca, del monastero de un Lemn	27
5.	Comani, del monastero Tismana	33
6.	Prestolul, del monastero Bistrizza	28
7.	Hotarani, del monastero Hotarani	16
8	Czernetz, delli monasteri Tismana e Govora	133
9.	Bistrizza, del monastero Tismana	50
10.	Topolnizza, del medemo	18
11.	Guravodizzi, del medemo	40
12.	Bahna, del medemo	21
13.	Goniavodizz, del medemo	8
14. 15.	Rogova e Batotz } del medemo	34
16.	Plostina, del medemo	9
17.	Astrahaja, del monastero Astrahaja	25
		592.

Summa.

	Villaggi del Vescovato	Monasteri
Vultza	7	24.
Rumanatz	1	14.
Syl Inferiore	—	17.
Syl Superiore	—	11.
Mehedintz	—	17
	8	83

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer), Wallachey, fascicol 136.)

16.

Konigsegg şi Harrucker către Hofkriegsrat.

Fevruarie 1723. (1)

. . . . Sonsten wäre des in Hermannstatt erschienenen wallachisch. Cleri und darbey befundenen guten Anzahl der Bojarn einziges Bitten sie doch dermahl eins mit des Ojerits-praestation zu verschonnen, sich auf die in Sachen von beeden seeligen Feldzeugmeistern Grafen von Virimont und Hof-Cammer-Rath untern 24-ten Decembris 1721. abgestatten gemeinschaftlichen Bericht beruffend, Benebens aber ihre Meinung beyfuegen, warumben man vor heuer, und auch auf das künfftige Jahr diesem Ojerit gedachten Clero und Bojarn nachsehen und solchen das dritte Jahr eincassiren, mithin es auf die vorigen Fues lassen, oder aber auf anzeigende Orth diesen weiters wohl continuiren könnte und zwar mit Verhandlung des intolerablen nahmens Ojerit in einem anderen dardurch zwischen Edlen und Bauern ein Unterscheidt zu machen, und sagen thätte, dass der Clerus und Bojarn ein donum gratuitum, oder subsidium beytragen möchten, womit man mit einer Hand gleichsamb etwas geben, mit der anderen dasselbe widerum einziehen und mit der Leuten Zufriedenheit villeicht wohl eben auf das quantum des Ojerits Praestation komben wurde worüber sie ebenmässig den Entschluss gewarthigen: beylegende in Originali einen Aufsatz so der Clerus eingereichet, und darmit erwisen hat, welcherley beneficia die darinnen benante Klöster zu vorigen Zeithen ex donatione Principum genossen, sie es authentice

(1) E trecut în Fevr. 1723, dar data lui e din 31 Octomvrie 1722 (cfr. anexa 17).

in scripto auch vorzuzeigen urbietig wären, mit dem Beysatz aus was Ursachen selbte das darinnen specificirte Salz anzuweisen für nöttig erachtet haben.

(Kriegsarchiv. Protocol 1723. Exped. Februar.)

17.

Hofkammer către Kropf și Uhlein.

27 Fevruarie 1723.

. . . .

E vorba de încheierea contractului pentru arendarea oieritului (Schafzehents) de 100 pungi și 150 Leuven-Thaller sau 83.583 fl.$^{Rh.}$ 20$^{kr.}$ și de termenele de plată. — Wobey auch gar recht beschechen, dass unter vor erwehnten Contract wiederumb die Geistlichkeit und Bojaren ob der im vergangenen Jahr beschehenen Eintrettung des neü Commandirenden Herrn Generalens miteinbegriffen, und zu solcher Praestation des Oierits beygezogen werden; (1) worvon jedoch ermelte Geistlichkeit und Bojaren auf bevorstehendes Jahr entweder certa modalitate zu befreyen; oder von denenselben dafür etwas anderes sub alio titulo villeicht anzubegehren auch damit man einsmahls in die verläscliche Notiz der aigentlichen Betragnuss dieses Oerits gelangen möge, solcher auf das nächste nicht zu verarendiren, sondern von denen Districten selbsten einzubringen seyn wird. Worüber wir jedoch derenselben fruhezeitige Erinnerung nebst des Commandirenden Herrn Generalens und ihrer Cameralen Directions-beamten dabey führenden Guetmeinung gewärtig seynt. Indessen aber gedachte wallachische Geistlichkeit und Bojaren, im Fall sye sich über die mehrmahlige Praestirung sothanen Oerits beschwäreten, der künftigjährigen Befreyung zu falicitirung dessen anheüriger Einbringung obgedachtermassen zu vertrösten. Da aber von derenselben nichts dargegen movirt wurde, hievon auch andererseits allerdings zu abstrahiren seyn wurde. Nebst deme aber auf obgedachten von 31-ten Octobris von dem Commandirenden Herrn Generalen und dem Herrn Hofkammerrath von Harrucker eingelangten Schreiben zu ersehen gewesen ist, dass denen wallachischen Clostern und Geistlichkeit einige Salz-deputaten gleichwie

(1) Se scutiau numai 1000 de oi ale episcopului de Râmnic (spune contractul).

selbe solche ex donatione deren vorigen wallachischen Fürsten genossen, abgereichet worden seynt, worbey es zwar vor diesmahl als einer beschehenen Sache sein Bewenden hat. Fürohin aber derley Ansuchen zeitlichen hiehero zu berichten und von hierauf die vorläufige Bewilligung einzuhollen seyn wird. . . .

. . . .

Wien 27 Febr. 1723.

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer), Siebenbürgen, 1723 Februar 23.)

18.

Hofkriegsrath către Konigsegg.

27 Fevruarie 1723.

. . . . approbando die Acthe der Einlaitung der Contribution pro militare in berührter Wallachey für heüer auf 135^m fl. und dass der Ojerit oder Schaff-zehend umb 83.583 fl. 20 kr. verarendiret, auch widerumben die Geistlichkeit und Bojarn mit inbegriffen worden, welche aber künfftiges Jahr zu befreyen und dafür etwas anders sub alio titulo villeicht anzubegehren, diser Ojerit hingegen umb die Betragnus hieon zu wissen, künfftiges Jahr nicht zu verarendiren, sondern von denen Districten selbsten einzubringen seyn. Die Ursach wegen des der Geistlichkeit abgereichten Saltzes wirdet nicht für relevant erkhennet, und dahero hinführo die vorläuffige Bewilligung einzuhollen kommen, und über die eingeschickhte ermelter Geistlichkheit von denen vorigen Fürsten ertheilt vom Kayser aber noch nicht bestättigte Privilegia sich mit seiner Behörde vernehmen werden.

(Kriegsarchiv. Protocol 1723. Registr. Febuar 27, 202/408.)

19.

Hofkriegsrath către Königsegg.

27 Fevruarie 1723.

Dintr'un rescript al Hofkriegsrat-ului către generalul Königsegg, comandant în Ardeal, cu data de 27 Fevruarie 1723, aflăm că murise un negustor «Elie Kurmanovich» şi că el făcuse legate la mai multe mănăstiri greceşti «dies und jenseits des Meeres». Nemţii luară întâiu măsura ca aceste «pia legata», «pensiones» să nu fie trimise în ţara turcească. Apoi pentru ca să respecte voinţa

ultimă a testatorului, care destinase sumele la niște scopuri pioase, le schimbară destinațiunea și hotărîră ca banii să fie puși la loc sigur, și «von der abwerffenden Interesse zwey Schullen in der diesseithigen Wallachey aufgerichtet und unterhaltet, folglichen die darinnen befindlichen ruden Leüthe zu besserer Disciplin und Sitten angelaitet werden solten».

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer), Siebenbürgen, 1723, Februar 27.)

20.

Uhlhein către Hofkammer.

De dato 10 Junij 1723.

. . . .

4-to: Denen Klöstern beederley Geschlechts, sambt darzu gehörigen Kapellen wurde durch einige Jahr auf ihre noch in Anno 1719 producirt, und vom Herrn Hofkammerrath Haan seelig examinirte Privilegia ein zimbliche Quantitet-Salz, und zwar: ein Jahr mehrers, als das andere abgegeben. Weillen aber sothanne verabfolgte Quantitet die propriam necessitatem domesticam übersstigen, dahero auch, vermög verschiedener hereingeloffenen Rescripten, von denen daraussig-hohen Instanzien nicht allerdings approbiret worden, wäre ohnmassgebig ein beständig und gewisses quantum semel pro semper zu determiniren, und ad approbandum gezimmend zu berichten.

Die Klöster därfften sich zwar absolute bey den aigentlichen tenor ihrer obangeführt fürstlichen Privilegien manuteniret wüssen, mithin nicht gern gestatten wollen, dass Ihnen nur jährlich die necessitas domestica am Salz verabfolget werde.

Denen aber mit weith grösseren Fundament entgegen zu setzen, dass sie zwar freylich wohl bey voriger Fürstenzeit ein grössere Quantitet Salz bekomben, wohingegen sie aber auch alljährlich in allen Occasionen noch zwey dreymahl sovill am Geld contribuiren müssen, da sie hingegen dermahlen extraordinariè nicht die geringste Gaaben præstiren, und sich dahero mit der Hausnothdurfft allein, wie in Siebenbürgen die Magnaten, gar wohl können beschlagen lassen. Zu den Ende gegenwärtiges Project Zihl, und Maass geben kann, in wie weith der vormahlige Abusus zu restringiren und was Jährlich jedem Kloster und Kapellen abzugeben.

. . . .

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer), Siebenbürgen, 1723, Juli.)

21.

Königsegg către Hofkriegsrath.

Decemvrie 1723.

. . . . überschikhet die in seinen vorigen vergessene Specification deren durch den Bischofen Nemes de Patacki der wallachischen Kirchen zu Fogaras abgenohmenen Effecten und leget den wider den Joanem Ursaky Igumenum zu Caloi in der diesseithigen Wallachey wegen deren auf sich gebrachten und per Inquisitionem in reatu *(sic)* befundenen in zuhten *(sic)* ad depositionem ex gradu sacerdotii et amotionem ab Igumenatu geschöpften Sentenz sambt allen Acten ad ratificandum ein, und was er indessen dem Bischoffen Damasceno bis zur erfolgenden Hofkriegsräthliche resolution in Antwortt ertheillet.

(Kriegsarchiv. Protocol 1723. Exped. December $^{1301}/_{214}$.)

22.

Specification.

1723.

Was denen gesambten in der österreichischen Wallachey befindlichen Klöstern auf Verordnung (titl) Herr Hofkammerraths von Harruckher an sogenannten Beneficien: oder Deputat-Salz von dem Salzambt zu Okna pro anno 1723 abgereicht worden. Als:

Man es-Klöster:	Personhen	Centen. Salz:
Dem Herrn Bischoff zu Rimnik præter propter . .	50 —	500
Saracineste	8 —	40
Tismana	30 —	150
Capella Czoglovina.	2 —	20
Kosia	30	75
Ores und filial Polverass	30	200
Govora	14 —	75
Bistriza	30 —	75
Arnota	20 —	75
Brenkovan	30 —	150
Motru	15 —	75
Strihaja.	15 —	75
Sadova	15 —	50

Kalui	12 —	50
Titirez	10 —	25
Schegarza und filial Archangel	16 -	50
Zingerin	12 —	50
Szitian	18 —	75
Buckovetz	10 —	50
Frauen Klöster:		
Unlem	20 —	75
Surpatele	8 -	75
Capella Baja d'Arame	8 —	60
Capella Archangel	6 —	50
Capella Monaileste	6	50
Mamul	10	50
Ostrovul	10 —	75
Summa		2295

Mattaey Wenzl Koidelly, Salz Einnemmer.

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer), Siebenbürgen, 1724, October 30.)

23.

In contractul de arendarea oieritului cu data Craiova 14 Ianuarie 1724, la punctul 2, găsim:

«Sunt ergo hoc anno ab hac præstatione Oerit exempti: 1) Monasteria omnia utriusque sexus».

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer), Siebenbürgen, 1724, Juni 26.)

24.

Königsegg şi Vichter către Hofkammer.

7 Iulie 1724.

. . . .

Sonsten zeiget die sub Lit. A. angebogene Specification was tempore Vajvodarum denen wallachischen Chlöstern sub titulo Elleemosynæ für ein Salz alljährig geraichet worden. Eben solche Quantitet habe ich Oberdirector mit dem Herrn Hofkammerrath von Harruckern in anno 1722 ad annum 1723 verabfolgen lassen. Welches unsere hohe Instanzien an sich selbsten zwar nicht disapprobiret, sondern nur, weillen das quantum Ihnen etwas zu vill

schienne, pro futuro darüber vorhero die daraussige Bewillign einzuhollen anhero erinderet haben.

Wan man nun hierinfahls auch eine Erspahrung machen wol giengo unsere ohnmaas-vorschreibliche Opinion dahin, künft pro semper etwa das Drittel zu geben, indessen haben wir p Abschlag des zu determiniren kombenden quanti auf villfältig Anlauf und Seüffzen der wallachischen Geistlichkeit angeschaf was in dem sub Lit. B. beygebenten Aufsaz enthalten ist. Wi erwarthen gehorsamstens die gnädige Ratification, und zugleid einen stabilierten Auswurff für die künftige Zeithen. Empfehle uns annebens zu Günsten und Gnaden, verbleibende in alle Respect.

Hermanstatt den 7 Julij 1724.
Einer Hochlöbl. Kayserl. Hofkammer

Gehorsambster Diener. KÖNIGSEGG
Gehorsamster Dienstschuldigster IGNAT VICHTE

(Reichsfinanzarchiv Hofkammer, Siebenbürgen, 1724, October 30.

25.

Specification.

1724

Was denen gesambten in der österreichischen Wallachey findlichen Clöstern an Salz von dem Kayserl Salzambt pro a 1724 ad interim abgeraichet werden kunte.

Der Bischof zu Rimnick	30 S
Saracieneste	5
Tismana	12
Zoglovnia	4
Kosia	12
Ores und Polveraz	12
Govora	5
Bistriza	12
Arnota	10
Breneskovan	12
Motru	6
Strihaja	6

Sadova	6 Stein.
Kalui	5 »
Titirez	4 »
Schegarza und Archangel	7 »
Zinzeren	5 »
Szitian	8 »
Buchovetz	4 »
Baja d'Arama	4 »
Frauen Klöster zu	
Unlem	10 »
Szurpatele	4 »
Monaileste	3 »
Mamul	5 »
Ostroval	5 »
Summa . . .	196 Stein.

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer), Siebenbürgen, 1724, Oct. 30.)

26.

Hofkriegsrath către Königsegg.

22 Iulie 1724.

. . . . . ingleichen wegen alljahrlichen titulo elemosinae den wallachischen Klöstern abraichenden Salzes werde man dieses in der Neoacquistischen Subdelegation in berathschlagung ziehen . . . .

(Kriegsarchiv. Protocol 1724. Registr. Juli 22. $^{856}/_{326}$.)

27.

Hofkriegsrath către Königsegg.

30 Julie 1724.

. . . . Betreffend den Oierit ist die denen angeregten Bojarn und Klöstern für heuer zugestandene Eximirung eine beraiths geschehene Sach, respectu futuri aber thue man dero Mainung beytretten.

(Kriegsarchiv. Protocol 1724. Registr. Juli 30. $^{880}/_{402}$.)

28.

Königsegg către Hofkriegsrath.

August 1724.

. . . . . Anbey notificiret Er, wie weith es mit Untersuechung deren wider den zur Union sich gewendten Egumenum des Closter Segarza von dem Bischoffen zu Rimnik angebrachten Klagen gekomben, qua occasione Er sich anfraget, was zu thuen seye, wann in einen oder mehreren Klöstern die Egumeni oder Mönche sich zu der Union profesiren solten, allermassen der darinnige schismatische Clerus praetendiret dass sie tali casu aus denen Klöstern auszustossen werden.

(Kriegsarchiv. Protocol 1724. Exped. August $^{1060}/_{499}$.)

29.

Hofkammer către Vichter.

3 Octomvrie 1724.

. . . .

Belangend übrigens die Salz-Deputata für darinige wallachische Klöster, kan es zwar dermahlen bey der hiebey wiederzurückfolgenden Specification seyn Bewenden haben. Fürohin aber dissfalls der allergnädigsten weitheren kayserl. Resolution abzuwarten seyn wird. Was aubey, etc.

Wien den 3-ten Octobris 1724.

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer), Siebenbürgen, 1724, Oct. 3.)

30.

Vichter către Hofkammer

7 Noemvire 1724.

. . . .

Es haben ohne dem Seine Excellenz in vorigem Jahr denen wallachischen Klöstern so wohl, als denen samtlich in dem hinausgeschichten Cathalogo enthaltenen Boërn die vollständige Exemption vom Oerit und Dismarit zugestanden, welches endlich auch die draussige hoche Stöllen weillen es schon eine

ˌeschehene Sach, auch ohngeachtet dem Aerario viele tauend Gulden andurch entgangen, in so weith passiren lasen.

. . . .

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer), Siebenbürgen, 1725, Febr. 19.)

31.

Königsegg către Hofkriegsrath

Decemvrie 1724.

. . . . schlaget vor dass statt des zu Ores in der disseithigen Wallachey in dem daselbstigen Kloster stehenden Igumeni sive Vorsteher nahmens Ioannis Archimandrita in solches Igumenatum der Hylarion Archimandrita immittelst angestellet, und ihme wegen künfftiger würckhlichen Succesion ein Decretum ausgefertiget werden möge.

(Kriegsarchiv. Protocol 1724. Exped. December 1569/433.)

32.

Hofkriegsrath către Königsegg.

30 Decemvrie 1724.

. . . . Über die angesuchte Confirmation des Hilarionis Archimandritae pro coadjutore et futuro in Igumenatum Successore zu Ores in der Wallachey werde man sich näher erkundigen.

(Kriegsarchiv. Protocol 1724. Registr. December 30. 1533/422)

33.

Königsegg către Hofkriegsrath.

Ianuarie 1725.

. . . . . beyfüegend seine ohnvorgreifliche Mainung wegen der den 16-ten Decembris a. c. (1) angesonnenen Bestättigung des Archimandritae Hilarionis das unter Ihro Kayserl. Mayst. allerhöchsten Signatur und aus der Hofkriegscanzley directe solchem das Decretum ausgeferthiget werden solte: sich noch anligenden und

(1) Se vede că raportul lui Königsegg către Hofkriegsrath, din care s'a extrat numai acest regest, dată din Decemvrie 1724.

von Ihrer Kayserl. Mayest. in Sachen an den Steinville ergangenen Rescripti ad literam haltend.

(Kriegsarchiv. Protocol 1725. Exped. Ianuar. 89/375.)

34.

Hofkriegsrath către Königsegg.

27 Ianuarie 1725.

. . . . . Wegen Bestättigung Archimandritae Hilarionis wird nächstens wie eine adequata norma zu fassen, ausfindig gemacht werden; wegen des Salzes vor die arme Praelat valach. (?) und Klöster wird thuenlich reflectirt werden . . . .

(Kriegsarchiv. Protocol 1725 Registr. Ianuar 27. 815/356.)

35.

Königsegg către Hofkriegsrath.

Fevruarie 1725.

. . . . stellet vor vermög anliegenden Original, welcher massen von dem wallachischen Bischoffen Damasceni anstat des in dem Kloster Arnota mit Todt abgegangenen Egumeno der in alldasigen Kloster geweste Praepositus Stephanus zum Egumenum vorgeschlagen worden seye; mit beyruckhender beschreibung der wahren Beschaffenhait sothannen Klosters dann der darrinnen befündlichen München, auch das es wohl der Müeh nicht werth dass der Kayserl. Hof sich selbsten die Ungelegenheit geben solte, die Egumenos der orthen aigents zu bestellen, und mit Patenten zu versehen.

(Kriegsarchiv. Protocol 1725. Exped. Fevruar. 331/853.)

36.

Hofkriegsrath către Königsegg.

21 Fevruarie 1725.

Er könne an statt des in Wallachey in den Kloster zu Arnota gestorbenen Egumenum den Stephanum Hyeromonachum bestättigen.

(Kriegsarchiv. Protocol 1725. Registr. Februar 21. 313/853.)

37.

Hofkriegsrath către Königsegg.

10 Martie 1725.

. . . .

Viertens, über des Herrn Vorstellung in quaestione an keinen Anstand, denen wallachischen Praelaten und Klöstern das ansünnende Halten allmassen erfolgen zu lassen, werden aber ratione quanti in prioribus nachsechen und ob es bey den vorjährigen zu Verbleiben oder wie vill sonsten Ihnen abzuraichen seyn möchte mit nächsten anzaige.

. . . .

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1725, März $^{178}/_{3}$ Registr.)

38.

Moise Petrovici către Hofkriegsrath.

Maiu 1725.

Moyses Petrovich Bischoff und Metropolit zu Belgrad. Langet an womit er auch in partibus Vallachiae neoacquisticis zum Erzbischoffen resolviret und confirmiret werden möchte.

(Kriegsarchiv. Protocol 1725. Exped. Mai $^{888}/_{527}$.)

39.

Königsegg către Hofkriegsrath.

Iulie 1725.

Königsegg, Graf Feldmarschall reichet ein des (titl) de Tige. Original Gesuch innhalt dessen selbiger auf die ehebaldige Belehrung seines Verhaltens selber: 1-mo über die beschehene Interposition von der Kayserl. Landes-Administration in Wallachey für das Kloster Bistriza wegen einigen solchem von dem entleibten Fürsten Constantino Brankovano in dem Romanazer District sub titulo Eleemosinae conferirten Weinnzehenden. . . .

(Kriegsarchiv. Protocol 1725. Exped. Juli $^{1219}/_{417}$.)

40.

Hofkriegsrath către Tige.

15 August 1725.

. . . . sonst solle er in claris stellen ob der verblichene Fürst Brankovan dem Kloster Bistriza den praetendirenden Weinze-

hendt quà Vayvoda oder aber als ein privatus undt quà dominus terrestris verliechen, und dan fehrners wer sothanne gütter dermahlen als dominus terrestris besize. . . . .

(Kriegsarchiv. Protocol 1725. Registr. August 15. 806/299.)

41.

Hofkriegsrath către Tige.

25 August 1725.

. . . . würde Ihme ebenfahls umb Abstattung seiner Meynung mit Einverständnuss des (titl) Vichter communiciret was der Erzbischof ritus graeci Moyses Petrovich umb Extendirung seiner Jurisdiction über die Innsassen sui ritus in der disseythigen Wallachey ansuche.

(Kriegsarchiv. Protocol 1725. Registr. August 25. 833/399.)

42.

Deliberările subdelegaţiunii neoacquistice.

9 Septemvrie 1725.

. . . .

Nono. Wie es mit dem Clero Valachiae respectu privilegiorum allegandorum, solutionis Ojerit et Dismarit und des Salzenbeneficii gratis zu bekommen solle gehalten werden in gleichen der Immunität des Weinschanckhes.

Ad nonum. Ist die Quaestion bis zue Anstellung der neuen Administration remittiret wordten, als welche mit mehreren fundament, als bishero geschehen wirdt examiniren können, in wie weith ein Kloster vor den anderen pro necessaria sustentatione mit einigen allergnädigsten Allmosen kunte angesehen werdten. Das Salz aber solle ihnen nach der lezt moderirten Specification bis weithere resolution ausgetheilet werdten.

Decimo. Ob dem Ertzbischoff in Servien die visitation des Kayserl. wallachischen Cleri zu verstatten oder nur die Aufsicht in spiritualibus und Appellation in causis majoribus zu lassen.

Ad decimum. Ist diese visitation nicht zu gestatten, weillen hoc praetextu nur Erbressungen unterlauffen zu deme seye der Bischoff selbsten in loco, ansonsten quo ad dependentiam in spiritualibus solte man sich der ersten Kaiserl. resolution halten, die Appellation in spiritualibus kan ihme zwar gestattet werden, doch nicht in saecularibus, welche in causis majoribus ad ad-

ministrationem gehörren, nisi fiat per modum compromissi welches doch keine Jurisdiction nach sich ziehet, und seye dem Clero über seyn gebühr keine Jurisdiction zugestatten.
(Kriegsarchiv, Neoacquistica. III, 134.)

43.

Tige către Hofkriegsrath.

Octomvrie 1725.

. . . . Lege bey deren beeden Klöstern Bistriz und Ores ingeraichte Memorialen, worinen selbige umb Confirmirung ihrer Donationen bitten, so er ad benigniora tempora vertrostet habe....
(Kriegsarchiv. Protocol 1725. Exped. October 1710/518.)

44.

Hofkriegsrath către Tige.

20 Octomvrie 1725.

Tige solle Bericht abstatten über das Memorial der verwittibten Fürstin Brancovanin umb Befreyung des Klösters Brancovan von denen habenden Militarquartiera.
(Kriegsarchiv. Protocol 1725. Registr. October 20. 1001/318.)

45.

Hofkriegsrath către Tige.

27 Octomvrie 1725.

. . . dann von den Bischoff zu Rimnich das jenige Buech abfordern, welkes selber eintrukhen und publiciren zu lassen gesinnet, und es nach genauer Examinirung und seinen Guettachten den Befund darvon einschickhen.
(Kriegsarchiv. Protocol 1725. Registr. October 27. 1027/457.)

46.

Damaschin, episcopul Râmnicului, către Hofkriegsrath.

Noemvrie 1725.

Damascenus Bischoff zu Rimnick, langet an umb Ertheilung eines Passes umb die zu gedachten Rimnick gedruckht wallachische und zu Unterrichtung des wallachischen Volcks verfert-

tigte Bettbüecher ohne Hinternuss in Siebenbürgen, Temeswarer Banat und Arrather District vertheillen lassen zu können.
(Kriegsarchiv. Protocol 1725. Exped. November $^{1823}{}_{270}$.)

47.

Episcopul Râmnicului Damaschin către Tige.

22 Noemvrie 1725.

Excellentissime Domine Domine Generalis Commendans mihi Gratiosissime,

Gratiosas Excellentiae Vestrae literas 15-a Noevembris ad me exaratas, cum condigna veneratione accepi, et continentiam intelexi, inprimis quod ego denuo vellem aliquem librum in lucem edere Typo impressum; de quo etiam Augustissimae Aulae relatum esset, id propter Excellentia Vestra mihi mandat, ut antequam hoc faciam, exemplar aliquod, prout ante annum Cibinium duo Exemplaria Illustrissimo Domino Secretario Aulae Bellicae ex mandato Suae Excellentiae nostri Directoris Generalis de Königsegg misi, ita et modo transmittere ad praedictum Illustrissimum Dominum Secretarium, forsitan, et aliqua suspicio inde putanda est, ne aliqua contrarietas in illo libro reperiatur. De quo humillime rogo Excellentiam Vestram dignetur credere quoniam ego prout ullo modo, nec in minutissima re sum contrarius Sacratissimae Suae Caesareae Majestati, sed fidelis et ad preces plus quam alii paratissimus simul cum meis sacerdotibus, quotidie pro bono progressu armorum Suae Caesareae Majestatis Sacratissimae, ita et modo ullos libros contrarios ex meo capite excogitatos, in lucem edidi, nec edam. Libri vero quos cogitabam Typo imprimere, sunt libri Ecclesiastici antiquissimi, asueti in ritu nostro Orientali, ad legendum et cantandum, qui et Venetijs typo imprimuntur in Graeca lingua et inde venduntur in omnibus partibus, ubi Graeci inveniuntur, similes libri in lucem editi inveniuntur et in Sclavonica Idiomate typo impressi in omni Servia et Bulgaria et in Polonia et in Russia majori et minori, et hic etiam in Caesarea Vallachia, et in Transalutana et in Muldavia et in Transylvania, in omnibus ecclesiis Vallachicis. Qui libri cum sint sclavonici et videns ego quod nostri Vallachi propter suas medietates stant in Ecclesiis tanquam boves, non inteligentes quid legunt ac cantant

et absque ullo fructu ex Ecclesiis exeunt, curavi ex divino instinctu magno cum labore, id incipiens ante cursum decem annorum transponere ex lingua Graeca et Sclavonica in nostram simplicem linquam Vallachicam et tales libros cogitabam edere in lucem propter supradictas causas ad laudem Dei et immortalem memoriam Sacratissimae Suae Caesareae catholicae Majestatis sed hucusque vacat labor, et ultra vacabit quia pro nunc nec Tipographum peritum nec pecunias habemus, quia magna summa pecuniarum est necessaria, donec tales libri imprimentur. Quandovero dabit Deus potentiam talem, etsi aliquem patronum possemus invenire, qui posset ad hoc opus divinum pecuniis nobis adjuvare, tunc possibile erit, et incipere tale opus, et antequam hoc fiet tunc, et exemplar aliquod, secundum mandatum Excellentiae Vestrae mittam Illustrissimo Domino Aulae Bellico Secretario, quia absque scitu Vestrae Excellentiae et Illustrissimi Domini Secretarii, nullo modo hoc incipiam. Liber vero quem in primis typo volebam imprimere vocatur graecè Minologion, qui in se continet totius anni festa Dominica et Beatissimae Virginis Mariae matris Christi et omnium Sanctorum incipiendo a mense Septembri, et finitur ultima Augusti, ex quo libro quando erit necessitas unum mensem in Vallachico idiomate pro exemplare mittam, integrum vero librum est impossibile mittere, quandoquidem ex illo libro quotidie legimus et cantamus, in ecclesia nostra, quia unus mensis pro omnibus sufficiet pro exemplare, post itaque effectum opus libenti animo et sine ullo timore mittam, integrum typo impressum, et non solum unum sed plures, et tunc videbitur veritas nostra et quales Caeremoniae sunt in nostra Ecclesia. De his itaque supradictis libris rogo humillime Excellentiam Vestram, dignetur referre et Augustissimae Aulae, ne remaneam aliquo modo suspectus, quia me scio in omnibus fidelem Sacratissimae Suae Caesareae Catholicae Majestati. Interea duo vasa boni vini ex Promontorio nostro Dragassani mittam Excellentiae Vestrae, tantum dignetur mihi notificare utrum Cibinium illa transvehi an Coronam debeant, si Cibinium, tum nostri possunt transvehere, si vero Coronam tunc rogo fiat mandatum Excellentiae Vestrae ut a Rubra Turi alii portent supradicta Vasa usque Coronam. Interea paratissimus meis indignissimis precibus ad divinam Majestatem inservire pro bona integritate Salutis et bono progressu Excellentiae Vestrae

in omnibus et Gratiae Excellentiae Vestrae me recommando, et maneo

Excellentiae vestrae

Ribnicij die 22 N-bris 1725

Humillimus et Devotissimus servus

Damascenus Episcopus Rimnicensis.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1726 Ianuar. 400 Exped.)

48.

2 Iulie—22 Noemvrie 1725.

Cu data de 2 Iulie 1725, Bratul Vataf și Iosephus Monachus, Sacerdos, nepoții episcopului de Râmnic, Damascen, și îngrijitorii economiei episcopale petiționează către Hofkammer, cerând ca să fie scutiți de dijmă. Bratul cerea scutirea pe motiv «quod sim episcopatui Rimnicensi uti incorporatus, tam respectu consanquinitatis, quam et Provisoratus totius oeconomiae ejusdem.» Pentru Iosif (frater autem meus uterinus) cerea scutirea pe motiv că dela monachi-preoți în mănăstiri nu s'a luat nici odată dijmărit.

Asupra petiției acesteia, inspectorul cameral, Procop, cu data de 22 Noemvrie 1725, Craiova, raportează: «Der Vataff Bratul ist gleichsamb des gedachten Bischoffs Hofmeister, der Popa Ioseph aber in sacris sein Assistent, beede nennen sich seine Freunde; und regiren diesen armen alten-und-schon unvermögenden Man fast zur Aergernuss des Landes, in allen nach ihren Willen, meritiren auch wohl nit das, was sie dergestalt per fas et nefas an sich ziehen, viel weniger noch, dass man selbe denen Boern gleich a praestatione Desmaritica eximiren solte.» Se adaoge că nu au nici un titlu pentru aceasta, nu sunt boieri, nici nu au vreun oficiu public. De aceea nici nu au fost trecuți în catalogul celor scutiți.

Mai departe își dă părerea de a li se respinge cererea, adăogând că «der sogenante Vattaf Bratul ernstlich zu erinderen, dass er von seinen bissherig-hochmütigen Unternehmungen (deren Er sich unter dem Schutz des Bischoffs, besonders wider die catholische Bulgaren zum Oestern erkühnet abstehen, und sich in seinen geziemenden Schranken behalten.

Tot în sensul lui Procop e și raportul baronului Vichter către Hofkammer, cu data de Carlsburg, 5 Decemvrie 1725.

(Reichsinanzarchiv, Siebenbürgen, 1726, Februar).

49.

Hofkriegsrath către Tige.

24 Noemvrie 1725.

Remittuntur, was die Brankovanin wegen restituirung deren von ihren Eheconsorten zu den Kloster Ores beygeschafften Appertinentien. . . . .

(Kriegsarchiv. Protocol 1725. Registr. Noember 24. $^{1107}/_{298}$.)

50.

Tige către Hofkriegsrath.

Decemvrie 1725.

. . . . er habe nicht minder die Commendanten zu Orsova, Temeswar, Arrath und Segedin angegangen keine ohne seinen passeport reisende Leuth aus der Wallachey passiren zu lassen, den Bischoffen zu Rimnick aber ernstlich eingebunden die von ihme neü eintruckhten lassende Bücher in herausigen Landen nicht zu distrahiren . . . .

(Kriegsarchiv. Protocol 1725. Exped. December $^{2096}/_{397}$.)

51.

Hofkammer către baronul Viechter.

10 Decemvrie 1725.

Wohlgebohrner,

Auf beschehenes Anlangen des in der disseitigen österreichischen Wallachey befindlichen Cleri ist bewilliget worden, so wohl dem aldortigen Bischoffen zu Rimnick, als auch denen übrigen Klöstern, das jenige Salz-quantum, gleich ihnen solches im vergangenen Jahr abgereicht worden, nach Ausweisung der hiebey kommenden Specification mit zusammen betragenden 196 Stain auch für dieses instehende 1725 Jahr verabfolgen zu lassen.

Welchemnach der Herr Baron wegen Abreichung vorberührten Salz-quanti an ermelten wallachischen Clerum nach obbeygelegte Specification an die wallachische Salz-beambte das weithere verordnen wolle. Uns anbey, etc.

Wien den 10-ten December 1725.

Specification.

Was denen gesambten in der österreichischen Wallachey befindlichen Klöstern am Salz vom dem aldortigen Salzambt pro anno 1725 abzureichen bewilliget worden.

	Stain
Dem Hern Bischofen zu Rimnick	30
Saracineste	5
Tismana	12
Zoglovina	4
Kosia	12
Ores und Polverasz	12
Govora	5
Bistriza	12
Arnota	10
Breneskovon	12
Motru	6
Strichaya	6
Sadova	6
Kalui	5
Tetirez	4
Schegarza und Archangel	7
Zinzern	5
Szitian	8
Bukowetz	4
Baja de Arame	4
Frauen Klöster:	
Unlem	10
Szurpatele	4
Monaileste	3
Mamu	5
Ostroval	5
	196

(Reichsfinanzarchiv. Siebenbürgen, 1725, December 10).

52.

Raportul lui Tige către Hofkriegsrath.

Cronstatt den 12 December 1725.

Hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsrath,

Mandatario nomine hat der Medicus Trapezuntius, wie man dahier aus dessen Chirographo erkenet, an Ihro Kayserl. Mayest. dass durch dero hochlöbl. Hofkriegsrath mir unterm 24-a elapsi zuegefertigte Memorial gefasset und von der verwittibten Wallachischen Frauen Fürstin Maria Brancovana wegen darinnen vorgestellet, was massen der Egumenus oder Abbas des vom Ihrem entleibten Herrn Ehegemahlen erbauten, auch von diesem mit verschiedenen beneficiis Ecclesiasticis, Possessionen und Dorffschafften versehenen Klösters Hures einen üblen Würth abgeben, folglich dergleiche gutter contra mentem fundatoris an andere veralieniret haben solle, sie Frau Fürstin demenach umb restitution anlangen thätte.

Darauf wird hiermit zu einer gezimenden Information unterthänig angedienet, dass sothanes Hurez (worneben in einen circuitu von ohngefehr fünff Viertl Stunden auch die Erwehnte Frau Fürstin, und die mit Ihrem unglückhseeligen Vatter zugleich verunglückhte vier Söhne Constantin, Stephan, Rudolphus und Matthaeus jeder eine ansehentliche formalen Kirchen gleichende Capellen ebenfahls von Grund aufgeführet) in der disseithigen Wallachey zwar das schönste Klöster seye, und in der jenseithigen auch villeicht keinem an Zierlichkeit und Kosten etwas nachgeben thue. Allein die Gütter mit welchen dasselbe dotiret ist, seynd meistentheills in der ottomanischen Wallachey gelegen, und von dem gegenwärtigen daselbstigen Herrn Vajvoda ad fiscum eingezogen, also, dass ein disseithiger Hurezaner Egumenus mit denen lehren Mauern genugsamb zu schaffen hat, selbe in dem bedürfftigen Bau und darinnen Etliche gar wenige Geistliche zu unterhalten. Und weillen man auch denen sambentliche Klöstern bey diser Zeith ihre in vorigen gewessene beneficia cameraliter gar merckhlich beschnitten, wie Sie dan unter anderen über den Genuss einiger an denen Mauthen gehabten Antheillen, auch wegen des Salzes immer klagen, so seynd etwelche von sothanen Klöstern obligiret gewesen, zu mahlen Sie nicht mehr in Vermögen

haben die Possessiones und Territoria selbsten zu cultiviren solche einigen Saecularibus, wiewohlen nicht cum jure perenali aut viredemtibiliter, doch in arendam temporallem, zu überlassen, mit der Hoffnung selbe nach Zuegebung anderer Zeith und Umständen wiederumb einzulösen. Der bekante Pater Miklos oder Nicolaus Pater hatte angefangen bey sothaner Gelegenheit Wucherhafft darinnen zimblich umb sich zu greiffen, welches der Herr Feldmarschall Graf zu Königsegg auf die von der Administration noch in tempore beschehene anzeüge sistiret. Es mag nun wohl gar glaublich seyn, dass auch Hurez dergleiche Gütter auf die obige Arth conditionate hinweggegeben, so doch ohne Vorwissen und Einwilligung der gedachten Administration nicht hat geschehen dörffen, indeme von wohlermeltem Herrn Marschallen qua Oberdirectore derselben nachtruckhlich eingebunden werden, darinnen bey Ertheillung eines solchen Consensus über die Necessiteten ein und des anderen Klosters reiflich zu erkenen, und in Sachen ein ordentlicher Protocoll zu halten, damit man sich daraus über kurz oder lang zu Gebrauch ersehen könne. Indessen ist wegen Hurez ob selbes in eine Arendation sich eingelassen habe, niehemahlen noch etwas heraus berichtet worden, wohl aber wegen des Kloster Tismana und dahero thue ich mich bey der mehrberührten Administration des Ersteren halber jetzt in instanti erkundigen; gutt wäre jedoch imitels gewesen, wan der Trapezuntius in seinem memorial mit Beylegung einer förmblichen Specification quantitatem et qualitatem abalienatorum et à quo ad quem angemerckhet hätte, umb hier desto leichter in's Clars komben zu können, ob es mit dem vorbesagten Protocollo über eins stimbe, aus welchem ich ein total circa statum singulorum Monasteriorum verlangendermassen extractive demnechsten durch die öffters Ermelte Administration habschafft zu werden verhoffe, und solches dem Hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsrathe als dan ohne Verweillung gezimend einsänden werde.

. . . .

. . . .

Sonsten habe ich in meinem den 11-ten passato abgestatteten Bericht gemeldet, dass den Herrn Bischoffen Damascenum wegen deren einzutruckhen Vorhaben sollenden Büchern vernemben werde. Dieses ist nicht nur geschehen, sondern auch die Antworth darauf eingelanget, welche einem Hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsrath originaliter hier neben liege und auch in hoc passu

auf meine priora berueffe, dass die von dem vorigen truckh ehehin herausgeschickhte Exemplaria keine Controversen, sondern blosse Kirchen Gebetter, horas canonicas, wie bey unseren Geistlichen das Breviarium ist, enthalten thuen.

. . . .

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath, 1726 Jänner, 400. Exped.).

53.

Ca Postscriptum la un referat al Administrațiunii din Oltenia către Tige, cu data: Crajovae **17 Decemvrie 1725**, se află următoarea informațiune despre moartea episcopului de Râmnic Damaschin (1):

17 Decemvrie 1725.

. . . .

P.S. Plane modo relatum est nobis, quod Reverendissimus Dominus Episcopus Rimnicensis Damascenus *hesterna die* ante prandium, postquam è templo exiverat, morte subitanea et absque ullo praehabito sermone è vita decesserit; Cujus pro inhumatione Dominus Consiliarius Bendseskul una cum Domino Bojarone Stephano Perskovanul a nobis crastina die transmittentur, quatenus omnia necessaria conscribant tam ibi quam in Monasterio Huresensi, assistentibus iisdem etiam certis determinatis Egumenis. Quo facto competens Excellentiae Vestrae rerum notitia ex obligatione nostra communicabitur.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath, 1726 Februar, 382. Exped.)

54.

Administrațiunea din Oltenia către Tige.

18 Decemvrie 1725.

Excellentissime Domine, Domine nobis Colendissime, gratiose,

Postquam hesterna die, de obeunte nudius tertius Reverendissimo Domino Episcopo Rimnicensi Damasceno debitam Excellentiae Vestrae relationem in literarum nostrarum postscripto dedissemus, hodie Dominus Cameralis Inspector Procop apud nos comparuit, asserens se una cum nostratibus expeditis quen-

(1) Incă din Fevruarie 1725, când ceruse să i se designeze un urmaș, episcopul Damaschin eră bolnav (cfr. Iorga, *Studii și Documente*, V. p. 141).

dam ex parte sibi concrediti Inspectoratus officii Rimnicium transmissurum esse, quatenus omnia ac singula ad eundem episcopatum pertinentia cum mobilia, tum immobilia Bona derelicta in solitum Inventarium summendo, sigilli appositione muniret, siquidem et in Transilvania quondam Albae Carolinae decedente Illustrissimo ac Reverendissimo ritûs Catholici episcopo Libero Barone de Martonffi simile conscriptionis opus à Fisco Regio peractum sit. Quae superius nominati Domini Inspectoris allegata ratio, si cum moderno casu combinata fuerit, multum certe eidem absimilis, suaque pro praetensione plane invalida a quolibet facile censeri poterit. Enimvero allatus ritus catholici episcopus, uti nobis aliquantulum patet, penes Residentiam suam Caroliensem postquam ab aliquod annorum Spatio eam inhabitare coepit, nonnullos Pagos atque Praedia immediate a Sacratissima Caesareo—Regia Majestate donationali modo obtinuit; quamobrem ipso defuncto, non alter vicissim, nisi idem Fiscus Regius legitimus Cessionarius fieri potuit. Praememoratus autem Episcopus Rimnicensis, a quo Valachia haec Cis-alutana Caesareo-Christiano Imperio subacta, nulla prorsus praedia ab altissime fata Sua Majestate simili cum donatione adeptus est; neque a suis parentibus, aut Consanquineis haereditario modo aliquid consecutus; sed quaecunque durante sua functione spirituali, usque ad obitum tam in Mobilibus, quam in Immobilibus possedit, soli episcopali officio, tanquam purè Ecclesiastica Bona, et proventus, haereditarie pertinebant, ita ut nec praedecessores Vaivodae sive principes illorum quidquam sibi vendicaverint, sed successoribus semper intacta conservaverint. Quocirca cum et ad utrumque provinciae hujus statum 1719 anno emanati Clementissimi Decreti vigore inter caetera benigmissime jubeatur, ut ritus noster in suo jure, moribusque Ecclesiasticis per omnia intactus atque illaesus conservetur, ita tamen, ut Rimnicense Episcopale munus suam à Reverendissimo Albae Graeco Metropolita Moyse Petrovich habeat dependentiam. Eapropter Excellentiam Vestram omni, quo competit obsequio rogamus, dignetur nos in his moribus nostris ecclesiasticis a tot annorum spatio etiam sub Ottomanico jugo inviolate observatis, atque a moderno Augustissimo Imperatore nostro clementissime confirmatis, sub praefati Albae Graecensis Metropolitae auspiciis (cui etiam hac vice toties dicti Rimnicensis episcopi de morte notitiam damus) adversus illegalem saepius nuncupati Domini In

spectoris praetensionem tueri ac conservare, quatenus *summopere in hoc contristatus Ecclesiasticorum, Seculariumque animus ulterioris consequentiae ac praejudicii suspicionem sibi excutere possit.* Quam Sacratissimae Caesareae Majestatis Clementiam et Excellentiae Vestrae piarum causarum intuitu praestandam manutentionem tum pro Clementissimi Domini Domini nostri fausto Imperii statu, ac prospero armorum successu: tum pro longaeva Excellentiae Vestrae vita atque incolumitate, in hac Provincia residens universus coetus spiritualis incessanter fusis ad Deum precibus demerere conabitur; Quemadmodum et nos omni occurrentiarum genere indefessi manebimus.

Excellentiae Vestrae

Servi obligatissimi et obsequiosissimi,
Georgius Cantacuzenus.

Crajovae 18-va Dec. 1725.

Gregorius Ballianul,
Rudolphus Golescul,
Elias Stirbei.
Ad mandatum Caes. Regiae Administrationis:
Nicolaus de Porta

P.S. Orétenus peragendae uberioris hujus rei explicationis causa Dominum Stajko Bendseskul è gremio nostro Consiliarium, cum praeterea jam Rimnicii existat, una cum alio eidem adjuncto Bojarone in Transilvaniam mittere coacti sumus; priorem quidem ad Excellentiam Vestram, posterius autem memoratum ad Illustrissimum Dominum Excelsae Camerae Aulicae Consiliarium Liberum Baronem de Vichter; quibus ut Excellentia Vestra gratiose adesse, benignamque resolutionem praebere dignetur, debito cum respectu rogamus; aut vero si praerecensitum negotium sua authoritate avertere non posset ad Augustam Imperialem Aulam aliquem ex parte Provinciae ut mittamus pro Excellentiae Vestrae recommendatione ac permissione instamus.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1724, Febr. 382. Exped.)

55.

Baron de Vichter către Tige.

27 Decemvrie 1725.

Ihro Excellenz,
Hochwohlgebohrner Freyherr,

Eüer Excellenz dörffte bereits ohnehin beywohnen dass ohnlängst der Herr Bischoff zu Rimnik Todtes erblichen, und weillen noch kein vorhergegangenes praejudicium meines Wissens obhanden, wordurch erhellen möchte, weme eigentlich über derley Verlassenschafften die behörige Spörr zu führen zukomme und ob nicht etwann dem Fisco wenigstens die Mitspörr zu thun gebührete, so habe zwar zu mehrer Sicherheit mit eben dieser Post mich bereits bey meiner hochen Instanz in Wienn beanfraget, wie so wohl de praesenti, als pro futuro in mehreren andern Fällen mich zu verhalten habe. Damit aber imittels gleichwohlen dem Fisco auch Vorgesehen seyn möge, habe an Eüer Excellenz hiermit gehorsambst gesinnen wollen, ohnschwär zu erlauben, damit nebst dem bereiths dem Vernehmen nach von wallachischer Administration wegen vorgenohmenen Spörr-actu, auch nur provisionaliter und bis zu weithers von Hof ausfallender gnädigen Disposition, dem Fisco die Mitspörr, gleich wie es in allandern Sachen, in welchen Ihre Kayserl. May. Regem Apostolicum repraesentiren, gehalten und observiret wird, verstattet werde, als wessentwegen Euer Excellenz à parte das nöthige so gleich nach gnädigem Gefallen an ernannte wallachischen Lands-Administration so wohl, als an Herrn Inspectorem Procop anzubefehlen geruhen wollen.

Immittels erhalte mit heutiger Post Euer Excellenz bey der beliebte vom 22-ten und 23-ten auslauffenden Monaths und Jahrs worauf mit nächstem ganz umbständlich zu antworthen nicht unterlasse, und mich wie allezeit zu beständigem hochen Wohlwollen gehorsambst empfehle.

Euer Excellenz

Gehorsamster,
Ioan Ignat Vichter, Freyhern.

Carlsburg den 27-ten Decembris 1725.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1726, Febr. 382. Exped.)

Tige câtre Hofkrigsrath.

Hermanstatt den 7-ten Januar 1726.

. . . .

Nach diesem habe einem Hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsrath unterm 22-sten des jungst abgewichenen Monath und Jahrs auch den Todtfall des wallachischen Herrn Bischoffen Damasceni gezimend beygebracht, und selben Bericht mit der Copia des Schreibens beleget gehabt, welches von mir ratione der Jurisdiction oder füglicher noch zu sagen Nothspörr an den Herrn Generalen Feldwachtmeister von Schram erlassen werden. Es ist einem Hochlöbl. Mittl bekant, was der Herr Feldmarschall Graf zu Königsegg öffters, auch ich schon zu verschiedenen mahlen demselbsten wegen denen Cameral Officianten unterthänig vorgestellet habe, dass nemblich diese Leuthe überall zue und eingeruffen, wie ein jeder will und kan. Also hat sich solches nicht minder in dem gegenwärtigen casu erwiesen, da der Herr Inspector Procop sich nicht nur in die Spörr eingeschlagen, sondern auch propria authoritate die Verlassenschafft zu inventiren verlanget hat. Er allegirte darzue ein hier in Siebenbürgen bey dem Ableben des Herren Bischoffen Baron Martonffi seeliger vorhergegangenes Exempel, wo der seelige Herr Hofcammerrath Haan die Mittspörr gemachtet und darauf auch inventiret habe. Conceditur antecedens, negatur vero consequentia, dass dieses leztere nach seiner eigenen Willkuhr geschehen, sondern erst nach den bey dem Commandirenden Herrn Generalen Grafen von Virimont seelig angesuchten, und ex suis rationibus et circumstantiis obtinirten consensum. Dan nachdeme Ihre glorwürdigst regirende Römisch. Kayserl. Majestät aus der dem durchleuchtesten Erzhaus angestambten pietè episcopatum Transilvanicum ita dicendo è ruderibus Postliminii merito praetensi, et aequè aquisiti juris restaurando fundiret, und ex Dominio immediate suo Albensi quae pure tunc fiscali zu des Herrn Bischoffen decorosen subsistence so villen Proventum allergnädigst excindiren lassen, dass solcher Jährlich acht tausent Gulden in der summa abgeworfen ist nach Absterben des Herrn Bischoffens, et sede vacante, donec alter crearetur successor die Administration deren radituum nicht ohnrecbt dem gedachten Herrn Haan überlassen worden, und zwar darumben

weillen er vorhero schon in eodem Dominio die Oeconomiam geführet, und so zu führen gewust hat, welches man sich von einem Canonico nicht hätte versprechen können für eines: für anderte hat der usus fructus medio tempore perceptus ohne dem ad aerarium fundantis Principis damahlen zuruckhkehren, und nicht ad Canonicos veralieniret und distrahiret werden müssen, wie dan die Effectus resultantes in pecuniam von dem mehrberührten seeligen Haan convertiret, et ad ulteriorem benignissimam Dominantis dispositionem intacto conserviret worden, welches Dispositum nachgehents von Ihro Kayserl. May. dem gegenwärtigen Herrn Bischoffen Baron Antalffi zum Theil pro ornamentis Cathedralis Ecclesiae, theills zu seiner qua Egenti erforderlich gewesten privat Einrichtung oder Ausstaffirung munificentissime conferiret, und Ihme benebens der vollkombene Besiz von der ersteren Fundation eingeraumbet wurde. Disparitas rationis ergibet sich bey den Bischoffen graeci ritus in der Wallachey, und ist de quaestione, da noch kein vorhergegangenes Exempel verhanden, auf was Weise etwa Ihre Kayserl. Mayestät in haereditate sich alldorthen allergnädigst werden zu erklären geruhen, dan obschon ausser Zweiffel gestellet bleibet, dass ein Inventarium müsse errichtet werden, so ist doch meines Behalts de ordine, dass man sich vorhero bey denen höheren Instanzen anfrage, wie ich es gethan, wem aigentlich: die Verhandlung competire? dem fisco lediglich gehöret es, glaube ich, fast nicht, wiewohlen endlich kein so grosses Bedenckhen gewesen wäre, wan ad obsignationem neben denen zweyen Landes Deputirten und beeden Verordneten Officianten der Herr General von Schram den Einen ex militari den anderen ex Camerali sorte supremi Directoratus nomine genomben hätte. Allein gleichwie die dorthige Herren Cameralisten, da Ihnen ein Finger gezeüget wird, gleich nach der ganzen Hand greiffen, und bey der Consequenz immer weithere passus zu machen pflegen. So dörffte wohl sehr diensamb seyn zu statuiren Priicipiis obsta! Massen schon zu erkenen wieweith der Herr Procop mit dem oben deducirten Exemplo aus Siebenbürgen in die Wallachey gesprungen, und ob Ihne schon die Natur mit dem Verstand nicht so karg bemittelt, dass er nicht den casum hätte distinguiren können, so ist es nur ein abusiver modus sich bey jeder Gelegenheit gross zu machen, in dem Land zu viller nach sich ziehender heraussigen Verdrüsslichkeit denen Leuthen Disgusten und Abneigung vor der Kayserl. Domination zu geben,

welche beginnen ad rem politicam gar nicht taugen, da man villmehr mit Beflissenheit suchen solte lenitatem Austriaci Regiminis praesertim in ultimo illo versus Orientem Confinio ad exteras nationes zu manifestiren und durch diese einschleichende Transplantation mehrere fremde Völlkerschafft mit ihrer Naigung und liebe herwerths beyzulockhen, gestallten denen siegreichen Kayserl. Waffen, wie unter der lezteren heldenmüthigen Anführung eines solchen Feld- und Friedens- fürsten, welcher allen anderen in vorigen Saeculis den Rang mit aller Billigkeit disputiren kan, also auch in kunfftige Zeithen aus fererer göttlichen Providence weithere Progressen zu machen, und das Christenthumb zu erweitheren noch kein Maas und Zill gesezet ist. Ich schlüsse bey auf diesen Paragraphum in Originali sub lit. D, was an mich die walachische Administration geschrieben, und sub lit. E findet sich ebenfahls originaliter was der Herr Hofkammerrath Baron von Vichter darnachhin an mich gesuchet. Diesem lezteren bin ich im Begriff zu antworthen, dass es mit der Spörr schon eine geschehene Sach seye, und post festa nicht wohl de integro mehr wäre etwas neues zu unternemben, nachdem das Geschäft nacher Hof von mir bereiths berichtet ist, also solches bis zu der daraussigen resolution in statu quo ohnvergreiflich beruehen muste. Einzig habe einen hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsrath gegenwärthig mit gnädigsten permission ganz unterthänigst und ganz ohnmass-vorschreiblich zu bitten von denen uralt hergebrachten juribus et optime fundatis praerogativis auch in hiesigen Landen nicht abweichen zu lassen, da auch allerseiths bekant, dass in der Kayserl. Residenzstatt in mortis casibus das löbl. Hofmarschallen-Ambt spörre, und hier jurisdictionem localem, auch bey ablebenden Cameralisten (da bey Militaren ohnedem keine Frag ist) der hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsrath sich noch allezeith vorbehalten hat, folglich das Camerale, wie in allen Orthen der Welt, sovill wissentlich aus competenz aller Jurisdiction gesezet seye, dum Cameralistarum pure et pute interest Proventibus aerarii Dominantis bene attendere, eorum augmentationem quaerere et praevertere in contrarium damna.

. . . .

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1726, Februar. 382 Exped.)

57.

Hofkriegsrath către Tige.

12 Ianuarie 1726.

. . . .

Neben deme hat der Herr General Tige an den (titl) Schram fürsichtig, und ordnungsmässig verordnet, dass Selber durch die Kayserliche Administration in der disseithigen Wallachey nach erfolgten Todtfall des Herren Damasceni Bischoffens zu Rimnick an dessen Verlassenschafft die Spörr anlegen lasse, welches ein actus Jurisdictionis ist, so nahmens Ihrer Kayserlichen Majestät bey allen in Ihren Landen absterbenden Bischöffen religionis christianae tam latini quam graeci ritus ohne Anstand gebühret, und Niemanden an denen habenden oder zuhaben erachtenden juribus vel privilegiis ein praejudicium zuesihet; Gleichwie aber dieser Todtfall der erste nach jungster Eroberung Wallachey sich eraignete casus eines absterbenden Bischoffens ist, und wir also ohne vorlaüffig über ein und das andere habender Information uns nicht alsogleich entschliessen können, wie es mit der Verlassenschaffts-abhandlung auch Erwählung eines Successoris zu halten seyn wirdet, allermassen wie gleichwie in allem, also auch hierinnen jura Principis zwar zuerhalten, zugleich aber den Clerum Valachicum und übriger Inwohner an Ihren Recht und Gewonheiten, in soweith solche der allerhöchsten Kayserl. Domination und denen darmit vereinbahrten principiis nicht entgegen keiner Dingen zu kränkhen, sondern vill mehrer sie bey guthen Willen zu erhalten, und denen Unterschiedt welchen sie unter der Christlich- und Kayserl. gegen die Vorige Oberherrschafft geniessen herfürleuchten zu lassen gedenkhen, als hat er Herr (1) unter der Hand auf geschikhte und ohnvermerkhte Arth sich durch tauglich und vertrauthe Leuthe zuerkundigen, folgbar an Unns anhero zuberichten, was in vorigen Zeithen, da ein wallachischer Bischoff verstorben mit der Verlassenschafft und Anstellung eines Nachfolgers in Episcopatu beobachtet worden, was die Hospodaren darbey fürgekheret, bewürkhet, oder verordnet, in weme entlich die Privilegia, oder Gewohnheiten des Cleri aut populi Valachici bestehen und in usu et exercitio geblieben, und was entlichen darvon pro

(1) General Tige.

futuro erhalten werden könte, umb darnach sowohl pro hoc casu specifico, als künfftige Vorfallenheiten in deliberando mit rechtem Grund und Verläslichkeit fürgehen zu können.

. . . .

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1726, Ianuar. 129 Registr.)

58.

Hofkriegsrath către Tige.

22 Ianuarie 1726.

. . . Approbatur die an der Verlassenschafft des verstorbenen wallachischen Bischoffens Damasceni angelegte Jurisdiction Spör bey welcher jedoch keines weegs eine Cammeral Concurrenz zu admittieren.

(Kriegsarchiv. Protocol 1726. Registr. Ianuar 22. $^{49}/_{218}$)

59.

Tige către Hofkriegsrath.

Martie 1726.

Tige, Commandirender General in Sibenbürgen, beziehet sich auf die Beylaagen, wie hoch sich die Einkünfften eines zeitlichen wallachischen Bischoffens belauffen und auf was Weis dieses dermahlen vacante Bistumb zu ersetzen wäre . . . .

. . . .

(Kriegsarchiv. Protocol. 1726. Exped. März $^{256}/_{401}$.)

60.

Hofkriegsrath către Tige.

13 Martie 1726.

Respondetur: man werde sich wegen des wallachischen Rimnicker Bistumbs mit der Cammer näher vernehmen. Committendo die Inventur an des verstorbenen Bischoffs Verlassenschafft und Beschreibung deren praetendirten possessionen fürzunehmen . .

. . . .

(Kriegsarchiv. Protocol 1726. Registr. März 13. $^{181}/_{140}$.)

61.

Hofkriegsrath către Tige.

27 Martie 1726.

. . . . dass dem diseitigen wallachischen Clero das anno 1724 bewilligte Jahrl. salzdeputat abzuraichen; denen Nepoten des verstorbenen Räzischen Bischoffens zu Rimnick aber nichts abzufolgen.

(Kriegsarchiv. Protocol 1726. Registr. März 27. $^{226}/_{372}$.)

62.

Hofkriegsrath către Trapezuntius mandatariul văduvei lui Brâncoveanu.

5 Aprilie 1726.

Anzufüegen: man habe zwahr aus dem nomine seiner fürstl. Frauen Principalin jungsthin überraichten Anbringen des mehreren ersehen, als ob der Egumenus eines gewissen von Ihrem entleibten Eheherrn erbaut und mit verschidenen beneficiis ecclesiasticis, Possessionen, und Dorffschafften dotirten wallachischen Klosters Hures genant übel gewürtschafftet, und derley güetter contra mentem fundatoris an andere veralienieret hette. Nachdeme aber dieses assertum allein in terminis generalibus bestehet, und man darüber nicht so simpliciter procedieren kann. Als hat er Trapezuntius mittels einer ordentlichen Specification numerum et qualitatem abalienatorum et a quo ad quem verlässlich darzuthuen, umb folgends in Sachen mit vollkhomenen Grund fürgehen zu können.

Wien den 5-ten April 1726.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1726, April. 79. Registr.)

63.

Hofkriegsrath către Tige.

Aprilie 1726.

. . . .

1-mo. Beederseiths zu approbieren befunden, dass umbwillen anheür das trienium, wo der Bannus, Episcopus et Consiliarii in certo numero darvon exempt (1) gebliben, solche zu folgen des

(1) De Oierit.

alten Landsgebrauchs pro 1725 à 1726 zu dieser praestation beygezogen, mithin dermahlen hiervon Niemand befreyet werde, und will man dahero, was gedachter zuewachs über die pactierte arendations Summam deren 130 Beüttll. mehrers abgeworffen zu sein Zeith zu vernehmen gewärttigen.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1726, April. 179 Registr.)

64.

Brevis naratio (de Valachia utraque et praecipue de Austriaca) de Nicolae de Porta.

28 Maiu 1726.

. . . .

Priscis temporibus lingua slavica apud Valachos, uti apud nos Latina magni aestimabatur, et antiqua Vaivodarum diplomata in eadem lingua conscripta inveniuntur; Liturgia etiam huc usque in eadem lingua celebratur, exceptis Epistola et Evangelia quae in vernacula Valachorum lingua leguntur. Ex quo deduci potest, Valachos, sive propter vicinitatem et commercia sive quod haec quoque regio a Slavis semel subacta fuerit, legem Christianam a Slavis accepisse: Nunc vero quia Vaivodae Graeci plerumque à Turcis eliguntur et maxima pars officialium Provincialium graeci sunt, aut ex stirpe Graecorum orti, hinc lingua Graeca defacto floret, et in ecclesia Vaivodae aliorumque Principaliorum sacra gràecè celebrantur.

. . . .

In hac etiam Austriaca Valachia moderno tempore unus tantum est Episcopatus, olim duo fuere, Rimnicensis scilicet, et Severinenis, qui ultimus una cum urbe Severini interiit. In ea quoque *triginta sex* monasteria numerantur ex quibus quatuordecim principaliora, aliisque ditiora Dominesti, seu Vaivodalia vocantur, eo quod à Vaivodis pro memoria, et refugio necessitatis tempore fundata fuère; exin etiam nec episcopus, nec Bojarones, sed solus tantum Vaivoda omnem jurisdictionem, tum quoad electionem et confirmationem Abbatum, tum etiam quod monasteriorum proventus secundum secum libitum sibi adscribebat. Alia sex, et quidem primaria ad Patriarchas Alexandriae et Hierosolymae et ad quaedam monasteria in Turcia existentia spectabant. Caetera parva, à majoribus monasteriis et à fundatoribus dependent. Monachi in his sunt paucissimi et vix in majori mo-

nasterio quinque sex vel ad summum decem, et hi valde rudes et idiotae, magis oeconomiae et rebus mundanis quam saluti animarum, incumbentes, reperiuntur; quantumvis primaria monasteria sexaginta et centum monachos intertenere possent.

Coeteri sacerdotes seu praesbiteri, qui in Valachia existunt, vocantur Popae, homines doctrinae et bonorum morum expertes, uxores habent, agros colunt, canponas frequentant; hinc etiam apud eosdem Valachos exiguae sunt aestimationis, atque Vaivodarum tempore a contributionibus nullatenus exempti fuerant.

. . . .

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1727, December. 317 Exped., şi Reichsfinanzarchiv (Hofkammer). Wallachey, Fascicol 136).

65.

Extractus Literarum ad me Generalem Commendantem ac respective Supremum Directorem à Caesarea Regia Valachiae Cisalutanae Administratione de dato: Crajovae 5-ta Julij 1726.

Ad haec certiorem reddimus Excellentiam Vestram qualiter ante octiduum (uti nobis relatum) in Monasterio Huresiensi hactenus existens Igumenus et Archimandrita Admirabilis (?) Reverendus Pater Ioannes e vivorum Consortio demigraverit, relicto authentico tam mobilium quam immobilium praenuncupati monasterii Bonorum Inventario ante obitum suum dum adhuc compos animi erat, in forma solita testamentariae dispositionis non paulò congesto. Quod quidem monasterium cum ex majoribus et locupletioribus existat, non exigua indiget rerum suarum Curae adhibitione. Consideravimus itaque Reverendissimum Patrem Dionysium, modernum monasterii Polvrats, qua Filialis, seu sacelli dicti Huresiensis Igumenum huic provisioni esse aptum, et injunximus eidem ut ad aliam usque resolutionem, ne scilicet interea toties allatum Monasterium in rebus suis oeconomicis detrimentum ullum pateretur; sedulam ejus curam gereret, non quidem qua Igumenus, sed qua ordinatus pro tempore Provisor, seu in vernacula lingua nominatus Ispravnik, qui cum primitus etiam in eodem monasterio vixerit satis amplam ejus facultatum notitiam transisse a nobis supponitur, unde etiam factum, quod superius fatus Defunctus eundem suo pro succesore testamentaliter commendaverit, qui idem praemissum Testamentum Excellentiae Vestrae secum quidem remonstrationis causa trans-

portabit, alias autem conservare id in monasterio, ut illius ad continentiam et regere res, et ratio dari a quolibet Igumeno possit, inviolandi jurisque morisque est. Agnoscitur praemissis ex rationibus etiam a nobis praememoratus Reverendissimus Pater Dionysius competens esse subjectum, ut in frequentius dicto monasterio Hures in Igumenum creetur, illius autem in locum alius pariter Patriota pro Polvratsiensi constituatur.

Responsum ad haec sub dato 11-ma Julij 1726.

Placet in reliquo ratione etiam monasterii Hures, ut ei praesentatus ab Administratione Caesareo Regia Polovratsiensis Igumenus Dionysius provisorio modo qua Ispravnicus. Polvratsiensi vero alter aliquis idoneus interea ad ulteriorem usque dispositionem praeficiatur.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1726, September. 463 Exped.)

66.

Prothocollum subdelegationis neoacquisticae.

15 Iulie 1726.

. . . .

14-to. Hat man der Cammer pro notitia angezaiget, was des verstorbenen räzischen Bischoffens zu Rimnick in Wallachey Verlassenschaft halber in puncto der Spörr und inventur von seithen des Hofkriegsraths beraiths verordnet, deme man auch ex parte Camerae beygetretten.

(Kriegsarchiv, IV. Neoacquistica, 338.)

67.

Călugărul Dionisie Iliev din mănăstirea Horez către Tige.

29 Iulie 1726.

Excellentissime Domine Domine mihi Gratiosissime,

Humiliter Excellentiae Vestrae supplico, quod cum piae memoriae defunctus Ioannes Huresiensis Egumenus, cum adhuc in vivis esset, aliquot ante annos me in Monasterium suscepisset, ubi habitum monachalem indui, et votum pro more ac consuetudine emisi, sacello deinde cujdam Polovracs sic nuncupato, eidemque monasterio Huresiensi subordinato me praefecit, quod et si facultatibus esset destitutum, mea tamen solertia et industria per mul-

tum temporis spatium direxi et in meliorem ut potui statum restitui. Nunc autem antequam praefatus Reverendissimus Dominus Egumenus supremum clauderet diem, me in Egumenatu Huresiensi successorem testamento nuncupavit, ex qua dispositione testamentaria factum est, ut inclyta Administratio, quae me bene novit, ad Excellentiam Vestram ipsa in re scriberet, ut ipsi monasterio me ad interim praefectum constituere, eadem gratiose dignaretur, cui annuit Excellentia Vestra ac defacto relicto pristino monasterio (quod cum praefatae Administrationis scitu alteri Reverendo Domino Monacho nomine Clement, concreditum est) ejusdem curam gero. Mox ad Excellentiam Vestram supplex venio, eandemque demississime rogo quatenus literas patentales ex Cancellaria Bellica et respective suprema Directorali in rei firmitatem atque robur expediri gratiose jubeat; uti semel constitutus, praesto saepefato Monasterio adesse possim; quod crebra Egumenorum mutatione, et praecipue Extraneorum magnum detrimentum in dies experitur, imò in deterius abit, et ego tantae gratiae haud immemor una cum universo Coetu pro sacratissimae Suae Majestatis Clementissimi Domini nostri omnigena felicitate et felici atque Invictissimo Armorum successu, Excellentiam autem Vestram diu sospitet, Deo optimo Maximo praeces effundere non intermittemus, maneoque profundo cum respectu

Excellentiae Vestrae

Devotissimus et obligatissimus servus,
Dionysius Iliew monachus ex Hures.

Cibinij, 29-a Julii 1726.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1726, Sept. 463. Exped.)

68.

Tige către Hofkriegsrath.

Hermanstatt den 3-ten August 1726.

. . . .

In dem übrigen ist der alte Igumenus von Hures mit Todt abgegangen, und die Kayserl. Administration daselbsten in Wallachey hat an mich geschrieben, und Ich derselben geantworthet was die Beylaag sub lit. G bemerckhet. Wornach Ich quà Oberdirector dem Dionysio Hieromonacho ex Hures über sein sub lit. H hierneben gehendes memoriale das Bestättigunsdecret bis zu

Ratification des Hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsrath unter dem gestrigen Dato ausfertigen lassen.

. . . .

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath, 1726, Sept. 463. Exped.)

69.

Tige către Hofkriegsrath.

August 1726.

Baron de Tige, General, überreichet den vom (titl.) Crapol über die Verlassenschafft des abgelebten wallachischen Bischoffens Damasceni in sachen erstatteten Bericht sambt Inventario, wie auch das Schema Proventuum für gedachten Bischoffen. Sonsten machen die Geist- und Weltliche Wallachen bey ihme Instanz gemeltes Bischoffens Stöll ehebaldigst zu ersezen, und haben hierzue den Igumenum Stephanum zu Govora in Vorschlag gebracht.

(Kriegsarchiv. Protocol 1726. Exped. August 1155/336.)

70.

Hofkriegsrath către Tige.

31 August 1726.

. . . . . dann in materia der Verlassenschafft des verstorbenen wallachischen Bischoffen Damasceni mit der Cammer vernehmen; und auf den recommendirten Igumenum zu Govora bey Ersetzung dieses Bistumb reflectiren . . . .

(Kriegsarchiv. Protocol 1726. Registr. August 31. 656/388.)

71

Reflexiones Nicolai de Porta statum Valachiae Austriacae concernentes, quae sub mense 7-ma Septembri repraesentatae sunt Viennae Excelso Consilio Aulico Bellico (1726).

. . . .

. . . .

CAPUT. III-um.

De Monasteriis, Monachis, Presbyteris seu Popis ac Diaconis.

In hac Austriaca Valachia extant Monasteria sex et triginta, quorum primum Rimnicense, ob Episcopalem ibidem, eamque

perpetuam Residentiam, dicitur vulgo Episcopia, estque bonum privative Episcopi, qui ex ejusdem redditibus ac aliis accidentibus in diem occurrentibus annuatim Flor. 8.000, vel 10.000 proventum sibi formare perhibetur.

Reliqua autem quatuor decim Monasteria, videlicet Monachorum decem, Monialium vero quatuor vacantur Dominesti, id est Vaivodalia, et quidem jure merito, cum et fundationem et dotationem sui, nonnisi a Vaivodis recognoscant. Haec monasteria, utpote proprietaria Vayvodarum Bona, erant illis tempore angustiarum et refugium, et conservatorium in illis partibus sat securum. Hinc viventes Vayvodae despotice de Bonis ac Abbatibus ad libitum disponebant, ipsi enim, et nemo alius jus eligendi atque ad arbitrium disponendi Abbates (quos Igumeni vocant) sibi mordicus reservabant. Item Vayvodae exigebant rationes de redditibus Monasteriorum, nec permittebant ullo prorsus modo Abbatibus divendere, aut permutare stabilia Monasteriorum Bona, nisi expressa eorundem Vayvodarum habita licentia. Sex vero Monasteria alia, ad Patriarchas Ierosolimitarum, ac Alexandrinum, et ad alia Monasteria in partibus Turcicis existentia, accedente Fundatorum voluntate jugiter pertinebant, his monasteriis graeci Abbates praeficiebantur, qui annuos usufructus ex sibi subjectis monasteriis provenientes colligebant, suisque Patriarchis fideliter submittebant, et quidem tam uberes, ut ex solo Sigaricensi monasterio, uti a fide dignis habeo, ad duo, et etiam tria millia florenorum corrosa annuatim submitterentur.

Alia tandem, cum parva sint, dici potius debent Capellae majusculae, quam monasteria, et communiter sunt filialia grandiorum Monasteriorum eisdem in regimine, ac Bonis subjecta. Monasteria erga majora, quae immediati subsunt, vel subesse deberent suae Sacratissimae Majestati, utpote hujus Valachiae Principi absoluto, et in quibus, nec Episcopus nec Bojarones ullum sibi jus vendicare docendo possunt, sunt numero viginti, quorum aliqua sita sunt oportunis remotioribus in locis, fortibusque muris circumvallata, quasi quaedam fortalitia bellicoso tempore habitatoribus Provinciae refugium, ac asylum subministrabant sui, uti clare patuit ultimo antehac bello; etenim si monasteria haec non fuissent, profecto vix posset Provincia haec defendi ac conservari. Ideo opere pretium foret, haec eadem Monasteria in suis destructis muris, pro omni bona cautela resarciri, et in bonum ordinem reduci; et hoc commode fieri posset ex redditibus eo-

rundem monasteriorum. Magnum sane emolumentum temporibus angustiarum percipiebant regentes Vayvodae à praespecificatis Monasteriis, siquidem beneficio *Premutare* (1) quod est tam frequens apud Valachos, taxabantur monasteria mille plus, minusve, florenis, juxta cujusque scilicet possibilitatem. Praeterea farinam, hordeum, butyrum, mel et alia victualia, item currus et hujusmodi commoda, Provincia ipsa tempore belli Turcis administrabat, quorum omnium bonam, si non meliorem partem, in subsidium publici, Monasteria suppeditabant. Verum enimvero Monasteria praefata moderno tempore sunt in statu pessimo, quia moderni Abbates, cum nec timeant Vayvodas, minus depositionem sui ob malam administrationem, nec formidantes alium, cum nemo sit, qui exigat rationem proventuum ab illis perceptorum, fit ut tacitè divendant, et alienent Bona Monasteriorum, jam usurpata et occupata ab aliis; usurpantes igitur praementionati Abbates despotícam super Monasteria authoritatem, ad libitum de eisdem, ac si propria bona eorundem essent, disponunt, corrosamque per fas et nefas pecuniam, absque supremi Directoris scitu tradunt, ejusque arbitrarie. Quae praxis ex defectu timoris ac Vigilantiae ad inscita misera deduxit monasteria; patet hoc vel in solo monasterio Huresiensi, quod inter caetera, facultates ejus si spectaveris, principem tenebat locum, quodque contribuebat temporibus Vayvodarum in Premutare Flor. 1000, nunc ad talem miseriarum statum devolutum est, ut debuerit clenodiorum suorum partem oppignorare, indeque levatam Summam, duobus Bojaronibus, qui non pridem ad istam Aulam venerant subministrare.

Item Episcopatus ipse, qui olim opulentus erat, post mortem Episcopi summae considerabilis debitor, et nepos episcopi, alias pauper, substantiis et bonis dives deprehensus est.

Circa Monachos vero, dictos Kalojeri, hi sunt pauci, natalibusque viles, et idiotae, plus justo oeconomiae, quam saluti anima-

(1) *Premutare* quae erat considerabilis summa pecuniaria, quam Vaivoda pro libidine sua nomine commodati accipiebat, non solum a Bojaronibus, verum etiam ab Archiepiscopo, Episcopis, Monasteriis, et ab omnibus, quos opulentiores esse sciebat. Promittebat interim restituere tempore opportuniore mutuo acceptam pecuniam sed promissum, ut plurimum haud servabatur: differebatur enim tamdiu restitutio mutui, quousque veniret depositio Vaivodae; sicque peribat mutuo data pecunia, quia succesor Vaivoda tali debito subjacere, renuebat.

rum dediti, et vix eorum sex inveniuntur in monasterio, quod posset 60 commode alere. Hinc evidenter patet, quod expensae sint perexiguae, et redditus perampli, qui percipiuntur ex multis possessionibus. Itaque sublato abusu, et recuperatis Bonis Monasteriorum usurpatis, quotannis Sua Sacratissima Majestas, quae eorundem est absolutus Dominus, ex redditibus residuis posset bonam summam conflare pecuniae, ac in beneficium ejusdem Provinciae omni tempore convertere.

His proinde praemissis necessaria foret Commissio, cui exactam Administrationis Suae rationem reddere tenerentur Igumeni, seu Abbates et imposterum praeficeretur Persona habilis, quae inspiceret, ac invigilaret super redditus Monasteriorum, et omni conatu adhibito, niteretur bonam eorundem Administrationem conservare, impediretque dilapidationem Bonorum, ac proventuum, missionemque pecuniariam ad Patriarchas in Turcico Imperio existentes, sicut fit, ut intellexi; ideo persona praeficienda esset Religionis Cathol. Romanae, quae etiam stageret, ut ex redditibus Monasteriorum moenia repararentur, quae sic conservata usui magno forent temporibus bellicis.

Popae tandem, cum sint Presbyteri Valachi, et Diaconi, sunt numerosiores, quia praeter eos, qui in oppidis degunt, non est pagus, in quo sit saltem Popa unus, et Diaconi duo. Hi uxores ducunt, vivunt aratro, et Oeconomia, sicut et reliqui rustici, ducuntque vitam licentiosam, et hinc vilipensi sunt penes Valachos in tantum, ut subjecti sint omnibus contributionibus et angariis, uti seculares in Valachia Turcica. Verum tamen nunc isti Valachiae Austriacae Popae et Diaconi sunt prorsus sublevati a praedictis gravaminibus et oneribus, non propter commodum Suae Sacratissimae Majestatis, e cujus clementia derivari debent gratiae, ac immunitates, nec per ordinem supremi Directoris, sed pro arbitrio et voluntate Administrationis. Inter hos Popas ac Diaconos servitio Suae Majestatis Caesareae perquam praejudiciales reperiuntur abusus, cum currant undique ad Diaconatum, Presbyteratumque suscipiendum, ne videlicet communibus gravaminibus Provinciae subjacent, et quod fors consequi in Provincia non possent, Vidinium plurimi eorum se conferunt, et ab episcopis schismaticis Turcico Dominio subjectis, nulla habita eorum capacitatis ratione, exiguo pretio ac solutione mediantibus, inique ordinati ad nos remigrant.

Tempore Vayvodarum permittebatur episcopis exigere à Popis

et Diaconis donum gratuitum annuum, vocant Plokon, hocque permittebatur a Voyvodis, ut daretur Episcopo modus facilior contribuendi Premutare. Hinc altera manu episcopus accipiebat à Popis et Diaconis Plokon, altera vero idem Voyvodae in Premutare ministrabat. Nunc vero Episcopus nihil Suae Sacratissimae Majestati contribuit, et nihilominus tamen propria authoritate fultus, duplum a subjecto sibi Clero extorquet, et quod magis dolendum est, nemo est, qui ei in hoc, vel minimum contradicat.

Eradicatis ergo his abusibus, et contribuentibus Popis et Diaconis, uti prius contribuebant et uti contribuunt in Valachia Turcica, ac in Transylvania, computatoque in quinque Districtibus in praesentiarum mille pagos, in singulis vero pagis Popam unum, et Diaconos duos ad minimum (quamvis multo plures sunt) et in singulis oppidis decem Popas et Diaconi viginti, taxando Popam et Diaconum denis florenis, summa resultaret 315.000 Flor. annuae contributionis, quae crescet de anno in annum semper proportionaliter, ut accrescent Pagi, et consequenter Popae et Diaconi. Alias plerique Valachorum habentium commoditates ducendi uxorem, oeconomiaque attendendi, ne angariis Provinciae premantur, fient Popae et Diaconi, causabuntque confusionem in Provincia et damnum in Aerario Caesareo.

. . . .

. . . .

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer). Wallachey, Fascicol 136).

72.

Moise Petrovici, mitropolitul sârbesc, către Impărat.

15 Octomvrie 1726.

Sacratissima Cæsarea Regiaque Majestas,
Domine Domine rationaliter Clementissime,

Aliunde Caesareae Regiaeque Majestati Vestrae Sacratissimae nupernus in Vallachia Neoacquistica episcopi Rimnicensis Damasceni e mortali hac vita innotescet decessus; Posteaquam autem per ejusmodi ex hac vita decessum idem episcopatus in praesens vacasset, et in ejusdem locum more consueto jam actualiter aliae porro tres benemeritae exemplaresque ecclesiasticae Personae (quae huic Episcopatui cum laude e oencomio praeesse possint,

prouti monasterii Govora Stephanus, et monasterii Brankovan Inocentius, actuales Igumeni seu Guardiani, cum et monasterii Rimnicensis Ecclesiarcha Dossotheus) plurium votis candidatae essent, quarum una omnino ex his tribus constituenda veniret; sed nec alterum quam Stephanum praefati monasterii Govora actualem Guardianum seu Igumenum, alias virum vitae probae, qualitatibus benemeritum, et pro ejusmodi Episcopatu administrando perquam capaciorem prae reliquis substituendum esse pro tenui Judicio meo judicarem.

Ea propter pro humillima eaque homagiali mea obligatione et pro munere meo quoque Archiepiscopali eundem Stephanum Monasterii praelibati Govora actualem Guardianum, ut Personam inaequiparatae in moribus vitae sufficienter eruditam, piam, animi candore, coeterisque virtutibus, specialiter devotionis studio erga Augustissimam hanc Domum Austriacam condecoratam pro hoc episcopatu humillime praesento, demisse supplicando: Dignetur Majestas Vestra Sacratissima ex innata sua Gratia et Clementia toties dictum Stephanum Guardianum, in praememoratum Episcopatum et appertinentes eidem Districtus benignissime pro Episcopo resolvere, tum ex Clementissimas eatenus Confirmatorias eidem patentes Litteras desuper elargiri curare.

Pro qua hac Majestatis Vestrae Sacratissimae plusquam paterna Gratia et Clementia Ego una cum praememorato Neoepiscopo non solum diebus vitae meae preces ad Deum pro perenni benedictione super Augustissimam Domum Austriacam incessanter effundere studebimus, sed et adgeniculando emoriar.

Majestatis Vestrae Sacratissimae

Devotissimus Moyses Petrovich,
Archiepiscopus et Metropolita.

Josephus Jambrekovich,
qua Mandatarius Plenipotentiatus nomine ejusdem.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1726, October. 338 Exped.)

73.

Hofkriegsrath către Tige.

15 Octomvrie 1726.

Accluditur das für den anstatt des verstorbenen griechischen Bischoffen Damasceni zu Rimnick erkisten Stephanum actualem Igumenum seu Guardianum monasterii Govora ausgefertigte Con-

firmatorium umb hiernach wegen dessen Instalirung und Ablegung des Juraments das withere beobachten zu können.

(Kriegsarchiv. Protocol 1726. Registr. October 15. 185/221.)

74.

Hofkriegsrath către Impărat.

17 Octomvrie 1726.

Allergnädigster Kayser und Herr, etc.,

Es hat der Räzische Erzbischoff und Metropolit ritus graeci Moyses Petrovich allschon vor einigen Monathen den zeitlichen Hintritt des zu Rimnick in Wallachey gestandenen Bischoffens Damasceni sui ritus angezaiget, und hiernach zu Ersezung desselben drey von der Nation erwehlte Subjecta benantlichen den Stephanum des Klosters Govora und Innocentium zu Brankovan bestellte würkhliche Igumenos seu Guardianos, dann des Rimnicker Klosters Ecclesiarcham Dossotheum mittels einer ordentlich überraichten terna praesentieret, aus sothanen Subjectis aber den primo loco candidierten Guardianum monasterii Govora Stephanum einen getreü aufrichtig und ehrbahren mithin vor denen anderen zu diesen erledigten Bistumb verdiensteten Mann in Vorschlag gebracht, und gebetten, das selbster als Bischoff zu eingangs gedachten Rimnick, und dahin gehorigen Districten allergnädigst resolvieret, und Ihme darüber gewohnlichermassen das Confirmations Diploma unter dero allerhöchsten Unterschrifften ausgeförttiget werden möchte. Wie nun eben Euer Kayserl. Mayest. in Siebenbürgen Commandirenden General der Cavallerie Baron de Tige qua Oberdirector von erwehnter Wallachey den ersten Candidatum Stephanum, dass er zu solchen Bistumb wohl anständig, und würdig were, absonderlich anrüehmet, Ihme auch allda in facie loci die Subjecta am besten bekhandt seyn müessen. Also hat der gehorsambste Hofkriegsrath, und die auch gehorsambste Hofkammer sich mit diesem Vorschlag zu vereinbahren umb so weniger angestanden, und solchemnach für mehrberührten Igumenum Stephanum das Confirmations Diploma auf die bishero üebliche Arth in der nebenlag entworffen, auch Euer Kayserl. Mayest. sub spe clementissimi rati zu beliebigen allerhöchsten Förttigung. Hiemit allergehorsambst hinausgeben, und sich an-

bey zu beharrlichen Kayserl. Hulden und Gnaden in tieffester Undtertbänigkheit empfehlen wollen.

Eugenio von Savoy.

Gr. v. Ditrichstein.

Wien den 17-ten Octobris 1726, Placet, Carl.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1726. November. 410. Exped.)

75.

Tige către Hofkriegsrath.

6 Noemvrie 1726.

. . . .

Die geistliche Function (la instalarea nouei administraţiuni în Oltenia) ist bey denen Consiliariis von dem Reverendo Egumeno Tismaniensi gemachet, und occasione dessen bey mir mehrmahlen angesuchet worden die Resolution wegen des neuen Bischoffens doch dermahleins beförderen zu helfen. Dass hierzu drey Subjecta candidiret und der Reverendus Egumenus von Govora nambens Stephanus für den anständigsten erachtet seye, das habe Einem Hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsrath bereiths gezimbend anberichtet und kan nicht umbhin gebettener massen Es aber mahlen zu gutigen Andenckhen einzuführen.

. . . .

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1726, November. 423. Exped.)

76.

Moise Petrovici către Hofkriegsrath.

Decemvrie 1726.

Moyses Petrovich Erzbischoff zu Belgrad langet an umb verordnung an den (titel) Tige, auf das die an des abgelebten Bischoffens zu Rimnickh Verlassenschafft angelegte Spörr abgenohmen und ihme extradiret werde.

(Kriegsarchiv. Protocol. Exped. 1726, December. $^{1714}/_{40}$).

77.

Hofkriegsrath către Tige.

4 Decemvrie 1726.

Dass, dem Rätzischen Erzbischoffen Moysi Petrovich zu Installirung des neyen Bischoffen zu Rimnich des unter des verstor-

benen Verlassenschaft befindlichen aparatus episcopalis extradiret. Die übrige Effecten aber noch fehrer unter der Spörr gehalten werden sollen.

(Kriegsarchiv. Protocol 1726. Registr. December 4. $^{914}/_{68}$.)

78.

Hofkriegsrath către Tige.

11 Decemvrie 1726.

Communicatur was der Trapesunzius nomine der verwittibten Fürstin Brakovanin wegen der von dem in disseitigen Wallachey gelegenen Kloster Hores genant veralienirten possessionen angebracht.

(Kriegsarchiv. Protocol 1726. Registr. December 11. $^{925}/_{149}$.)

79.

Protocollum Subdelegationis neoacquisticae dd. 7 et 14 Decembris 1726.

Über die von dem Herrn Secretario de Porta in Valachicis eingereichte Reflexionen.

. . . .

Nachdeme nun der Secretarius de Porta oberwehnt dessen Reflexiones von dem Statu politico, so schreittet derselbe in Capite tertio ad statum Ecclesiasticum, und erinnert in diser lezteren Abtheillung, dass in der österreich. Wallachey sich 36 Klöster befinden, worunter das erste und vornehmste das selbe zu Rimnik wäre, haubtsächlich von darumben, weillen alda die bischöfl. Residenz ist, worvon es auch Episcopia heisset, und dem Bischoffen privative zugehörig ist, auch jährlich 8 bis 10.000 fl. an Proventen abwirffet, vierzehen aber, nemblichen, zehen Mönich und vier Jungfrauen Klöster werden Dominesti oder Vaivodalia benahmset, weilen dieselbe von denen Vaivodis gestifftet und dotiret worden. Wannenhero die Vaivoden mit denen Guetern und Vorstehern diser Klöster nach Belieben geordnet, massen dieselbe sich vorbehalten, bedeutte Vorsteher zu erwöhlen, und nach Befinden widerumb abzusezen; nebst deme auch die Vaivoden die Rechnungen über die Klösterliche Einkunfft, abgefordert, und niemahlen gesttatet haben, dass ohne ihren

Wissen und einwillig die unbewögliche Güeter der Klöstern veralienieret werden können. Sechs andere Klöster wären mit Einwilligung der Waivoden denen Patriarchen zu Jerusalem und Alexandria und widerumb andere in die Türckhey gehörig, worüber die Vorsteher Griechen gewesen, welche die jahrliche Proventus eingebracht, und gedachten Patriarchen übermachet haben, und wären sothane Einkünffte nicht gering gewesen, massen aleinig ex Sigarciensi Monasterio zwey bis 3.000 fl. jährlich dahin subministriret worden.

Die übrige aber, weillen selbe sehr klein, werden vill besser grossere Capellen als Klöster benennet und fast alle denen grösseren Klösteren als Filialien incorporiret.

Nachdeme nun oberzehlte 20 grössere Klöster mit starckhen Mauren umbgeben und gleichsamb befestiget seynd, solche Mauren aber sehr schlecht zu werden beginnen, so wären dieselbe von denen Klösterlichen Einkhünften nach Nothdurfft zu repariren, weillen dahin zu Kriegszeiten die Insassen ihre Zuflucht nehmen können.

Sonsten hätten die Vaivoden ermelte Klöster zimblich genossen, indeme jedwederes derenselben von dem oftermahls aufgebürdeten Premutare oder Darlehen bis 1.000 fl. betroffen dabenebens dieselbe auch Butter, Hönig und anderer Victualien zu Kriegs-zeitten für die Türckhen beytragen müessen.

Weillen aber nunmehro widerhollte Klöster in schlechten Stand sich befinden und die Güeter derenselben Theils von denen Vorsteheren veralienieret worden, gleichwie es bey dem Klöster Hures und dem Bistumb selbsten zu ersehen, worvon das erstere oder das Klöster Hures vorhin 1000 fl. für das premutare oder Darlehen, jüngsthin aber die Clenodien Schulden halber versezen müessen: dessgleichen das erwehnte Bistumb nunmehro durch dem lezt verstorbenen Bischoffen sehr deterioriret worden.

Belangend die Callugeros derenselben werden kaumb sechs in einem Klöster gefunden, welches doch 60 solche Geistliche erhalten kunte; woraus abzunehmen, dass die Einkhunfften diser Klöster nicht gering und für so wenige Geistliche sehr gross seynd solchemnach Ihro Mayest. eine zimbliche Summa darvon auf die Wohlfahrt der Provinz verwenden könte. Dahero erachtete der Secretarius de Porta, dass eine Comission anzuordnen, welcher die Igumeni oder Vorsteher der Klöster die Rechnun-

gen überreichen sollen künfftighin aber eine Persohn Catholliscсher Relligion zu bestellen wäre, welche auf die Klöster Acht habe, damit ihre Güeter wohl verwaltet, in das türckhische aber nichts mehr aus derenselben Proventen hinaus gelassen, und übrigens auch die Mauer umb die Klöster repariret und erhalten werden.

Betreffend die Popen, seynd deren sehr vill in Land, nemblichen in jedem Dorff ein Pop und zwey Diaconi in jeden Marckh aber 10 Popen und 20 Diaconi zu finden, und werden von der Administration Contributions-frey gelassen, dahero ville sich zu Popen und Diaconen ordinieren lassen, umb nur von der Contribution befreyet zu seyn, und wan es dieselbe in Land selbsten nicht erhalten können; so begeben Sye sich nach Vidin, umb von denen alldasigen schismatischen Bischoffen ermelt geistliche Stelle zu erlangen. Von disen Popen und Diaconen hätte der Bischoff vorhin ein Donum gratuitum Ploko genant, anbegehret, so auch die Vaivoden zugelassen, damit der Bischoff das Premutare abstatten könne; Nachdeme aber nunmehro ersagter Bischoff Ihro Mayest. nichts contribuiret, so wären die vorige abusus abzustellen, und die Popen und Diaconen zur Contribution beyzuziehen, welche beyleüffig von denenselben, auf jedwederen 10 fl. gerechnet, zusammen 31.500 fl. betragen möchte.

So vill nun oberwehnten Clerum in der Wallachey betrifft, ist es erstlichen respectu deren jenigen Klöstern, welche vorhin in die Türckhey gehörig gewesen, eine ausgemachte Sache, dass selbe künfftigin von ihren vorgesezten Metropoliten nicht dependiren sollen; Belangend aber die Klöster Vaivodalia benahmet, ware durch das Ober-Directorium an die Administration zua erlassen, dass sich selbe in prioribus informiere, was für Praerogativen hierinfals denen Vaivoden zuegestanden seynd, welche dann, in so weit es ohne wider Willen beschehen kan, auch respectu der jezigen Kayserl. Regierung manuteniret, da sich aber ein Anstand oder Bedencklichkeit aüsserte, in diser sehr haickhlichen Sache behuetsamb und glimpflich verfahre, und nichts ohne vorhero erstattenden Bericht und darüber erfolgenden Approbation bewerckhstelliget werden solle.

Belangend die zu Grundegehung deren Gabauen und üble oeoeconomie deren klösterlichen Proventen, ist in die Quaestion ge bracht worden, an conveniat sothane schismatische Klöster in

gueten Stand zu erhalten, weillen politice umb die catholische Religion einzupflanzen guet seyn könte, von gedachte schismatische Geistlichkeit abnehmen thätte. Nachdeme aber dargegen nicht weniger in die Consideration gekhomen, dass eben die aus denen türckhischen Landen in die österreich. Wallachey sich begebende und allda ansessig machende Unterthanen schismatisch seynd, folgsamb bey abnehmenden Schismatischen Clero gar ausbleiben möchten und in Erwögung eine Mutation alle zeit bedenckhlich, nebstdeme auch sowohl pro Securitate Provinciae, als auch militariter gueth ist, wan widerhollte Klöster mit ihren Mauren in gueten Stand gesezt und erhalten: so wäre darumben wie auch ratione oeconomiae, damit keine Gueter von denen Klösteren abalieniret werden, das behörige durch das Oberdirectorium an din Administration in der Wallachey zu erlassen, von ersagter Administration auch weithers der Bericht abzufordern, ob und wie die Abbates nach obig des Secretarii de Porta Vorstellung pro bono communi beysteueren könten.

Ubrigens wäre allerdings zu reflectieren, damit der Numerus der Popen und Diaconen nicht excessiv werde; Dahero zu dieser geistlichen Function nicht mehrere das es der Zustand des Landes erfordert, ordiniret, wofern aber einige ausser Lands dise geistliche Stelle erlangeten, dieselbe in der Provinz Wallachey zu Verrichtung derley Function nicht admittiret, auch à Contributione nicht eximiret werden sollen. Ob nun aber dise Popen und Diaconen von der Contribution befreyet, oder aber darzue beygezogen, und wie noch beleget werden sollen, darüber wäre gleichfals durch das Oberdirectorium die Administration in der Wallachey guetächtich zu vernehmen.

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer). Wallachey. Fascicol. 136.)

80.

Osservazioni sopra i computi generali dell'annua Contributione della Valachia Austriaca fatti li 1721, e 1726.

. . . .

Anzi se volessimo computare anche l'essenzione de Popi, e Diaconi che prima contribuivano, come al presente contribuiscono nella Vallachia Turca, e nella Transilvania, e numerando questi in ciaschedun villaggio al meno un Popa, e due Diaconi

e negli oppidi dieci Popi, e venti Diaconi, e facendoli contribuire, come i piu poveri visultarebbe la somma di questi à tal. leon 28900. . . . .

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer). Wallachey. Fascicol 136; Kriegsarchiv. Neoacquist. III, No. 135).

80 a.

Tige către Hofkriegsrath.

Ianuarie 1727.

Tige, graf, Commandirender General in Siebenbürgen, berichtet wie der Neoelectus episcopus Ribnikensis pro installatione nacher Belgrad zu dem dortigen Metropoliten Petrovich abreysen, Er Tige aber respectu der bischöflichen Damascenischen Verlassenschaft seinen Nepotem ad inquisitionem ziehen werde.

(Kriegsarchiv. Protocol 1727. Exped. Ianuar. 47/125.)

81.

Tige către Hofkriegsrath.

Fevruarie 1727.

. . . . . ybrigens seye Er bey Abreis deren Bojaren wegen resolvirung eines Bischoffens abermahlen inständigst belanget worden. Beschreibend die von selbsten in Erkhantnus gezogene güette und geistliche Beschaffenheit des Igumeni Stephani Govorensis, sub lit. C lege er ferers bey deren beeden Igumenen von Tismania und Cosia, nebst einigen Bojaren Ihme Tige behändigte beede Memorialien, Innhalt deren dieselbe umb Befreyung dass von ihnen zubezahlenden Oerits und weitteren Constitutionen anlangen thuen, annectendo, ex quo capite für heuer der Oerit universaliter bezahlet werden solle, des Hofkriegsrätlichen Willkhür überlassendt . . . .

(Kriegsarchiv. Protocol 1727. Exped. Februar. 293/310.)

82.

Hofkriegsrath către Tige.

28 Fevruarie 1727.

. . . . 3-tio der anrecommendirte Igumenus von Govora als Bischoff zu Rimnik ist als talis von Ihro Mayestät resolviret wor-

den. 4-to der Clerus und Bojarones haben vorheyer den Ojerit zu bezahlen; respectu deren Administrations-mitglidern aber in certioro numero, wie es der Königsegg gehalten, zu beobachten.

. . . .

(Kriegsarchiv. Protocol 1727. Registr. Februar 28. $^{223}/_{130}$.)

83.

Tige către Hofkriegsrath.

Martie 1727.

Baron von Tige Commandirender General in Siebenbürgen berichtet von denen vorgefallenen Difficultaeten so bey Installirung des Wallachischen Bischoffens Govorani sich ergeben haben, mit dem Beysatz dass dem Rätzischen Metropoliten Petrovich über den bissherigen Gebrauch über die Wallachen nicht mehrers Autorität zuzustehen sey.

(Kriegsarchiv. Protocol 1727. Exped. März. $^{513}/_{633}$.)

84.

Tige către Hofkriegsrath.

Aprilie 1727.

Tige, Commandirender General in Siebenbürgen und Kayserliche Wallachey, schickhet ein dass von dem Caransebeser zu Crajova angelangten Bischoffen Nicolao Dimitrievich, Archiepiscopali et Metropolitano plenipotentiario an Ihn erlassenes Schreiben in puncto Installationis des neü erwehlten Wallachischen Bischoffens Govorani(1) und darbey zu beobachten wärenden Umbständen.

(Kriegsarchiv. Protocol 1727. Exped. April. $^{027}/_{334}$.)

85.

Hofkriegsrath către Tige.

30 Aprilie 1727.

. . . . . Aus der Verlassenschafft des verstorbenen wallachischen Bischoffen Damasceni, seyend die Kleidungen und dergleichen auszufolgen, das übrige aber in der Spöhr zu behalten.

(Kriegsarchiv. Protocol 1727. Registr. April 30. $^{490}/_{333}$.)

---

(1) Adică Ștefan, care la 17 Februar 1726 arată că mitropolitul a poruncit episcopului din Caransebeș a-l introduce, dar a nu-l sfinți, până nu se va întoarce el din Viena. Țara însă cereà sfințirea. (Iorga, *Studii și Documente*, V, p. 144).

86.

Tige către Hofkriegsrath.

Iunie 1727.

. . . . . beylegend eine specification was aus der Damascenischen Verlassenschafft genohmen und dem dermahligen Bischoffen Stephano eingehändiget worden. . . . .

(Kriegsarchiv. Protocol 1727. Exped. Iuni. $^{1066}/_{513}$.)

87.

Hofkriegsrath către Tige.

15 Iunie 1727.

. . . . . betreffend die Angelegenheit des verstorbenen wallachischen Bischoffens Damasceni, und was für Effecten aus dieser Verlassenschafft der jetzige Bischoff Stephanus zu handen bekommen, müesse solches in der Neoacquistischen Commission vorgetragen, und so an selber des weithere belehrnet werden. . .

(Kriegsarchiv. Protocol 1727. Registr. Iuni 15. $^{672}/_{189}$.)

88.

Tige către Hofkriegsrath.

Octomvrie 1727.

Tige, Commandirender General in Siebenbürgen, erinnert den erfolgten Todtfahl des wallachischen Bischoffens Stephani in sua ordinaria residentia, und Land-obercommissarii Mantha Campignanul in dem Kloster Deun Lem, accusiret anbey das untern 30 August an ihn erlassenes Rescriptum.

(Kriegsarchiv. Protocol 1727. Exped. October. $^{1767}/_{33}$.)

89.

Tige către Hofkriegsrath.

Octomvrie 1727.

Es seyen die allgemeine Vota zu Ersetzung des wallachischen verstorbenen Bischoffens Stephani auf die Innocentium, Brankovanum, Dositheum Sacristanum Episcopatus, und Nicodemum Tismaniensem ausgefallen, von welchem jedoch der erste zu erwöh-

len wäre, gleich dan nomine universitatis eingelangte nebengehende Instanz umb baldige Anstellung eines Vorstehers gemachet wirdet. . . . .

(Kriegsarchiv. Protocol 1727. Exped. October. 1868/133.)

90.

Hofkriegsrath către Tige.

8 Octomvrie 1727.

Respondetur, man werde ihme über die von dem Clero und Boyarn abgegebene Candidation für das durch den Todfahl des wallachischen Bischoffens Stephan seeligen entledigte Bistumb zu Rudnik die ausfahlende Entschliessung benachrichtigen. . . . .

(Kriegsarchiv. Protocol 1727. Registr. October 2. 1316/147.)

91.

Hofkriegsrath către Tige.

11 Octomvrie 1727.

. . . . . Accluditur das anbringen der verwittibten Fürstin Brankovanin damit doch das von dem Bivoda in dem Kloster Brankovan so lang innhabende Quartir geraumbet werden möchte.

(Kriegsarchiv. Protocol 1727. Registr. October 11. 1334/191.)

92.

Hofkriegsrath către Tige.

15 Octomvrie 1727.

. . . . . Wegen Ersezung des vacanten Bistumbs zu Ribnick in der Wallachey, werde man sowohl, als was sonsten respectu Cleri Vallachici zu beobachten, mit nächster Post berichten. . . . .

(Kriegsarchiv. Protocol 1727. Registr. October 15. 1355/245.)

93.

Uhlein către Hofkammer.

23 Octomvrie 1727.

. . . .

Andertens wollen auch die Poppen und Diaconi sich von der Contribution frey machen, vorhin und ehe der Fürst Cantacuzeni

ein Vorfahrer des Fürsten Brancovan die Regierung in der Wallachey angetretten hat, ware gewohnlich dass die Poppen gleich andern Unterthanen die Contribution entrichten müssen, währender seiner Regierung aber ist es aufgekommen, dass er ex veneratione erga clerum denselben von der contribution entlassen hat; doch folget seinen Exempl in der jenseithligen Wallachey der Fürst Mauro Cordato nicht nach, der ungeachtet selber von der griechischen Kirche ist, doch die contributionen ab ipsis Poppis einforderen lasset, wessentwegen dann zu resolviren, ob man in der Kayserl. Wallachey auf diese Geistliche, die durch nichts als ihr blaues Käpl von denen andern Baurn unterschieden werden, eine mehrere Reflexion machen wolle, als nicht von dem jenseithigen wallachischen Fürsten, der Ihrer Religion zughetan ist, beschihet. In dem Fürstenthumb Siebenbürgen ist die Observanz dass die Poppen so schismatisch die contribution bezahlen müssen, jene aber so uniti hiervon frey seynd, doch werden in einem kleinen Dorff nur einer und in einen grosseren 2 passiret.

. . . .

. . . .

8-tens. Ohnwidersprechlich gehören dem Fürsten von der Wallachey nach Absterben deren Bischöffen ihre hinterlassene Güter, dahero sich billig zu verwunderen, warum nach dem Todtfahl des Bischoffs Damasceni sich gar keine Verlassenschafft solle befunden haben, so viell herüber ad 14-tum der Herr Consiliarius de Porta die Auskunfft giebet, so hätte der Consiliarius Stirbey Ihme selbsten gesaget, wie 10.000 fl. in der Verlassenschafft gewesen seynd, worvon bey dem weltlichen Vetter des Bischoffs 6.000 bey den Monich Joseph aber 4.000 fl. nebst dem von Ihro Kayserl. Mayest. erhaltenen kostbaren Kreuz sollen gefunden worden seyn, beede Vettern wären nacher Hermannstatt geschiket worden, da von dem fernern Verhalt, und wohin die Gelder gekommen seynd, nichts weithers erfahren; dieses aber ist gewiss, dass der weltliche Vetter des Bischoffs, ob er zwar ein Mensch von der schlechtesten Extraction, und wenigen meriten ist, wider ihm auch sehr grosse Klagen einkommen, doch sehr in Hermanstadt distinguirt werde, und man solchen zum Richter zu Rimnik gemacht habe.

Was

9-tens unter andern sehr negligirt wird, und doch einer der wichtigsten Puncten wäre, worauf der Administration Ihr Ob-

sorg gerichtet seyn solte, seynd die Klöster, die nach einiger Mainung den dritten Theil der österreich. Wallachey ausmachen sollen, meines Ermessens aber umb nicht zu viell zu sagen, wenigstens den 5-ten Theil betragen, wann Sie anderst bey ihren Fundationen erhalten und nicht ihre Gütter, wie es theils ex praepotentia Bojaronum, theils ex conniventia Igumenorum geschihet, in andere Hände gebracht werden.

Umb den Statum dieser Klöster besser zu begreiffen, so habe vorläuffig einige Puncten praemitiren wollen, als erstlich: dasss unterschiedliche von solchen, als insonders Cossia, Ores, Bistriza und Arnota, dann vornehmlich Tismana so situiret seynd, dass man sich derselben in Nothfahl zu einer Retirada garwohl gebrauchen kann, und dahero auf diese Örther die besondere Attention tragen solle, damit sich nicht ein und anderer Bojar, so mit dem Igumanis, das ist, dasigen Praelaten in guter Einverständnuss ist derenselben zu seinen vielleicht gefährlichen Absichten suo tempore impatronire.

Andertens seynd die Calugeri und Igumani in dem Land nicht in dem Ansehen, als man sich wohl einbilden mag, dann ihr Lebens-wandl nicht so exemplarisch, dass selbe hierdurch bey dem Volk eine grosse Veneration sich zuziehen sollen. seynd auch dieselbe lauter Leüth von schlechtesten Extraction und thäte sich ein Bojar, oder Bojerones für eine Schand ausdeüten, wann eines von seinen Kindern und Freunden ein Monich wurde; zwey einzige Exempl findet man als erstlichen den Brailoy, oder dermahligen Administrationsrath, welcher in Griechenland den mönnichlichen habit angelget, damit Er den ihme von dem wallachischen Fürsten Mauro Cordato angedrohten Todt entfliehe, und der lezt geweste Land-Obercommissarius Manta hat 24 Stund vor seinen Todt das Mönichkleit angeleget, glaubend, dass er hierdurch ein grosses gutes Werk zu Erlangung der seel. Heyl gethan habe.

Drittens müssen nothwendiger Weis von diesen Klöstern jahrlich grosse Schätze gesammelt werden, dann obwohl wie vielle derselben mit gar ansehnlichen Fundationen versehen, so haben doch solche wenige Ausgaben, kein Probst oder Igumen führet einen Statt, die Calugeri oder Mönnich leben nach ihrer Regelsordnung so schlecht, wegen der stätten Fasten, dass ihr Unterhalt ein geringes kostet, Sie nähren sich a parte mit ihren Handwerkhen, als deren verschiedene Mahler, Drechsler, Binder und

von dergleichen Profession seynd, einige von ihren Igumenen aber zu Besorgung des Feldbau, und Viehzucht aufgestellet werden, bekommet auch kein Mönnich von seinen Igumen mehr als 5 oder 6 Löwenthaler zur Anschaffung seiner Kleidung. Hoc praemisso finden sich in der Kayserl. Wallachey von Mann- und Weibs-Klöstern 36, worvon einige von Privatis gestiftet; andre 6. denen Patriarchen von Alexandria und Jerusalem zugehörig wären; von denen übrigen eins des Rimnizer Bischoff ist, die übrige 10 Mann und 4 Weibs-Klöster aber von denen Fürsten der Wallachey gestifftet worden seynd.

Von denen erstern ist nicht vielles zu sagen, weillen die Domini terestres, so über diese Klöster das jus patronatus haben und einen Igumenum nach ihren Gefallen setzen, auf deren Erhaltung selbsten bedacht seyn werden; was hingegen:

Zweytens die 6 Klöster, so vorhin von denen Patriarchen von Alexandria und Jerusalem dependiret haben, dessen seynd gleichen anderen Gütern, so die in dem türckischen Gebiet wohnhaffte Unterthanen vorhin in der österr. Wallachey gehabt haben, ad Fiscum devolviret, dahero nöthig wäre, sich in die wahrhaffte Cognition zu sezen, wie diesen Klöstern dotirt seynd, und was selbe vorhin denen Patriarchen haben jahrlich beytragen müssen und dieses Quantum ad Fiscum zu ziehen, ohnedeme nihmet insonders in Crajova die zahl deren Catholischen Unterthanen zu, und ist die alda dermahlen stehende Kirchen alzu klein für dasige Cathol. Gemeinde, seynd auch die mehriste Cathol. Teutsch- und Hungar-Leüthe, wie auch deren Paeblikanern zu arm das selbe zur Unterhaltung der Geistlichkeit und Aufrichtung deren Schullen einen grossen Beytrag thuen können, wann man also ex parte Fisci sich in die Posses sezete, dass von diesen Klöstern jenes, so selbes vorhin denen Patriarchen zu geben schuldig waren, dem Fisco entrichtet würde, so könte ohne Beschwörde des Aerary hierdurch ein Fundus zur Aufnahm der Catholischen Religion und Unterhaltung deren Schullen erwachsen, zweifle auch umb so veniger, dass kein geringe Frucht in propaganda religione bey Aufrichtung deren Schullen und Einführung deren wallachischen Predigen zu hoffen seyn wurde, weilen besonders die National wallachischen Familien dem latino ritui nicht so abgenaigt, als die aus Giechenland in die Wallachey gekommene Familien seynd, und bey ihrer Geistlichkeit eine solche Ignoranz ist, dass, die Poppen zu geschweigen, die

wenigste von denen Calugern nicht einmahl die Liturgia, Psalmos lesen können, welche sie in noch dazu weilen sie in griechischen und rusischen Sprach seynd, nicht verstehen, ausser der grossen Fasten und Seegnung mit denen Kreüzen aber weiss de cultu divino der gemeine Mann nicht das geringste als denen das ganze Jahr hiedurch in denen Kirchen nie geprediget wird, und was er per traditionem von seinen Calugern höre, solche Fablen seynd, worüber man lachen muss.

Die fürstlichen Klöster, so man Dominesti oder Landes-fürstliche nennet, weillen sie von denen wallachischen Fürsten gestiftet worden, haben jeder zeit von einem zeitlichen wallachischen Fürsten solchergestalten ganz aigenthumlich dependirt, dass dem Fürsten die Igumeni die Jährlichen Rechnungen haben legen müssen, selbe gemelte Igumenos, wann solche mit ihrer Auffährung nicht zufrieden waren, abgesezet, so die Klöster einige Gelder übrig hetten, diese bey angestossener Noth an sich gezogen haben, mithin derley Klöster nicht anderst als aigentumliche Güter genossen, haben; wohingegen auch selbe Sorg getragen damit die Fundationes deren Klöstern nicht entzogen, und die darzu gewidmete Güter, Unterthanen, und Einkünfften in suo esse verbliben seynd: Was nun in Zeiten deren Fürsten dieselbe mit diesen Klöstern gethan haben, solches solte anjezo nomine Principis die Administration besorgen, so aber seynd Zeit Occupirung der österr. Wallachey die Klöster-Rechnung nie aufgenohm worden, der Fürst hat von solchen nicht den geringsten Nutzen gezogen, wohl aber sollen dieselbe in ihren Fundationen merklichen abgenohmen, da nicht allein die Igumeni von denen Einkünfften deren Klöstern zum besten ihrer Freyndschafft disponirt, sondern auch theils geschehen lassen müssen, theils selbsten darzu contribuirt, dass die Potentiores sich ihrer Dörffer und Unterthanen bemächtiget haben; Glaube dahero es wäre keinesweegs die Conservation dieser Klöster ausser Acht zu lassen, sondern vor allen anderen zu verfüegen, damit Jemand ex parte Administrationis, von dessen Probitaet man gesichert ist, die Inspection über diese Klöster aufgetragen, die Rechnung aufgenohmen, ihre Würtschafften untersuchet, die Avulsa beygebracht, und so man aus denen Rechnungen sehete dass über die Zuerhaltung deren Klöstern erforderlichen Unkosten ein Überschuss seye, solches dem Fisco zugeaignet werden solle.

Es kommet auch bey Veränderung deren Igumenen vornehmlich darauf an, dass solche frome Männer hierzu erwöhlet werden, die denen Klöstern wohl vorstehen, und dass die Wahlen nicht nach Willkuhr ein und anderen in der Administration befindlichen Bojarn, sondern nach denen Meriten beschehen.

Von dem Lebenslauff deren Igumenen will nichts melden, solche zu corrigiren erforderte, dass der neue Bischoff ein Einsehen vornehmen; Hierzu ist neülich der Brancovanische Igumen erwählt worden, weilen man ihm vor anderen keine Irregularitaet vorwerffen kunte, dann fast allen übrigen solle die Sacra interdiciret seyn.

Insonders werden die Igumeni von Cosia und Dismana wegen ihrer Grobheit und Tollheit übelberuffen, mit wessen Hilf und auf was Art der leztere den vorigen Igumenum von Dismana weggebracht, und sich zum Igumenat geholfen habe, will nicht einmahl berühren.

. . . .

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer). Wallachey, Fascicol 136.)

94.

Tige către Hofkriegsrath.

Decemvrie 1727.

. . . . gleichwie Er sonsten wegen Evacuirung des wallachischen Klosters Brancovan vermög der Beylaag D. an den (titl.) Schram das behörige verfüget. . . . .

(Kriegsarchiv. Protocol, 1727. Exped. December, $^{2140}/_{192}$.)

95.

Hofkriegsrath către Tige.

6 Decemvrie 1727.

. . . . Approbando die von ihme wegen Evacuirung des von dem Bivoda bishero bewohnten wallachischen Klosters Brankovan an den General Schramb ausgestellte Verordnung.

(Kriegsarchiv. Protocol 1727. Registr December 6. $^{1582}/_{53}$.)

96.

Aüsführliche Relation der österreichischen Wallachey.

1727.

. . . .

Selbe (die Wallachen) seynd alle griechischer Religion, schismatische, halten die schwähreste Fasten und führen eine überaus strenge Lebensarth. Sonsten ist das Volkh bosshafftig und so verlogen, als man nur immer nennen kan; Ihre Pfaffen und Nonnen essen niemahlen Fleisch, seynd sehr aberglaubisch: Es giebt eine grosse Anzahl der Klöster und dieses ist eine Sach, welche für etwas guttes kan angesehen werden; Die Vaivoden, umb ihr Andenckhen der Posterität zu hinterlassen, haben etliche Klöster angelegt und seynd deren vill, welche zimblich wohl aufgebauet, und alles ist in einem Bauweesen umbgeben, welches ein quadrat formieret, der in der Mitten gemainiglich eine weithe mit allerhand griechischen Gemählden bemahlte Kirchen umbschliesset. Die Münche, welche in diesen Klösteren beysamben wohnen, werden gemainiglich Basiliani, Schismatici und Calugier genennet, seynd voller aberglauben, das gemaine Volckh hat für solche einen besonderen respect, die Münche seynd mit denen besten Einkhünfften wohl versehen,

In dieser österreichischen Wallachey haben Sie einen Bischoff als Suffraganeum, so aus der Hauptstatt Belgrad ein schismatischer Rascianer ist, die weillen Ihme die Gemainschafft mit jenem zu Bukarest verboten ist, mit welchem der erstere, als Sie noch unter denen Türckhen waren, zu ihren Haubt den Patriarchen zu Constantinopel erkhenneten.

. . . .

Das Kloster Cosia ware auch im abgewichenen Krieg in einen Defensions Stand gesezt.

Von Cosia kombet man in 3 Stunden nacher Rimnick, welches von Schismatischen Wallachen und Catholischen Bulgaren bewohnet ist; die leztere haben daselbst ein Kloster St. Francisci Ordens; die erstere aber haben ein Kloster, wo ihr Bischoff sizet. . . . .

. . . .

. Nach Poloarz meritieret das Kloster Ores ohne Incomodität besucht zu werden, dessen Gebäue ist einer jedwederen Statt würdig, und ist kein schöners, und prachtigeres Kloster in öster-

reichischer Wallachey. Der Fürst Constantinus Brankovanus, da Er wegen der türckhischen Tyranney flüchtig ware, ist er mit grosser Lebensgefahr an dieses orth gelanget, welcher von einigen daselbstigen Inwohneren, die man angetroffen hatte, verborgen wurde: Da nun der Fürst diese Gnad des Himmels erkante, machte er das Gelübde, in disem Ohrt ein Kloster zu erbauen, so baldt derselbe zu hocher Dignität gelangen wurde, welches er auch in das Werckh gerichtet hat, sobald also er in den Fürstenstand erhoben worden; In disem Ohrt ist zuvorderst zuersehen die gutte Architectur und Aigenschafft, auch Angenembigkheit des Klosters, so wohl, als auch der Kirchen, allwo kostbare Mobilien, und eine schöne Bibliotheca zu finden; wobey aber das Unglückh ist, dass solche von denen all dassigen München die da die unverständigste seynd, nicht erkhennet und penetriert werde.

Von Ores 3 Stunden weith kombet man zu dem Kloster della Madonna genannt wallachisch d'un Lemle, welches ein Holz bedeuttet. Man saget, da einige Bauren den grossen Baumb abhaueten, dass ein Bild daselbsten gefunden worden, welche zur Verehrung in einer schönen Capelle ausgesezet ist, die aus gemeltem Baumb fabriciret worden; das Kloster gehöret denen Nonen, unter welchen die Calugeri Obsicht haben; und zumahlen, da das Geschrey in der ganzen Provinz ist, wasgestalten alldorten ville miracul geschehen sollen, so ist dessenthalben von denen Frembdlingen ein grosser Zuelauff, und obschon in der Wallachey zerschidene heillige Öhrter mit unverwesenen heilligen Körpern gefunden werden, so hat dannoch dieser Ohrt vor allen den Vorzug.

. . . .

. . . .

Über diese Nation ist von nötten die schärffe zu brauchen wider die Lugenhaffte und perjuranten, dann sie gewohnt seynd also die Lugen auszugüessen, dass selbe umb die kleinste Paguatelle capable seynd, ein falsches Juramentum abzulegen; Es ist auch nottwendig zu bestellen eine gewisse Anzahl von ihrer Geistlichkheit, damit nicht etwan wegen deren ohnendschäfftlichen Vermehrung die Kayserl. Einkhünffte ohne endschafft vermindert werden mögen.

Und weillen eine zimbliche Menge Klöster von Calugier seynd in welchen ordinarii ignoranten und aberglaubische Leuthe sich

befinden, ist es auch dahin komben, dass deren Iegumini oder Abbaten mit freyer Hand stehlen nach aigenem Belieben, weillen sie nicht angehalten seynd, über ihre Einkhünffte Jemandt die Richtigkheit zu legen, wie dan zu meiner Zeit einige mit grosser geldt Summa, und Kirchornth entwichen seynd, wannenhero besagte Abbaten zur exacten Richtigkheitsstellung aller Einkhünfften, und Ausgaben, auch dahin adstringieret, und bezwungen werden sollten, den Überfluss in Anbauung deren Felder gemelter Klöster anzuwenden, welches zu Vermehrung deren Unterthanen dienete, und andurch Ihro Mayest. merckhlicher Nuzen zuwachsete.

. . . .

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1727, Decembr. 317 Exped.)

97.

Responsa ad Puncta dubiorum Ilustrissimi Domini Consiliarii Baronis de Koch.

(Date de Nicolae de Porta in anul 1727).

. . . .

14. Quis nepos sit defuncti episcopi Damasceni, et quae causa, cur nihil post mortem ipsius inventum?

Duo sunt nepotes dicti quondam episcopi Damasceni, videlicet monacus Iosiph, et Judex Bratul, quid inventum fuerit post mortem episcopi ignoro, quoniam, licet ex officio ego, uti tunc Secretarius intervenire debuissem in inquisitione ad notanda relicta bona: tamen ex mandato supremi Directoris Excelentissimi Comitis de Tige tunc substituti Cancellista Carolus Sylva officio meo functus est; nuper tamen ex relatione Domini Consiliarii Stirbei (praesente etiam Domino Abate Vicentio Justiniano) habeo, quod decem florenorum millia fuerint inventa apud dictos nepotes episcopi, sex videlicet apud saecularem, et quatuor millia apud monachum in cujus manibus inventa quoque fuerat crux gemis ornata a Sua Sacratissima Majestate eidem episcopo dono data, dictus Consiliarius Stirbei una cum Consiliario Benzescul, ac mortuo Auditore, et praefato Cancellista onus inquisitionis ac bonorum descriptionis executus est, et post talem descriptionem transmiserunt dictos nepotes ad supremum Directorem Comitem de Tige. Quid ibi factum sit, ignoro, hoc unum scio quod post eorundem reditum in Provinciam tractu temporis, saecularis officium Judicis Rim-

nicensis adeptus est, in quo, licet pessime se gerat, ut constat ex continuis quaerelis Administrationi porrectis, sitque etiam summe gravosus nationi Bulgaricae Rimnicij existenti; attamen ille in officio subsistit.

. . . .

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer). Wallachey. Fascicol 136 şi Kriegsarchiv, III. Neoacquistica, 132).

98.

In contractul de arendarea oieritului pe anul 1727 se spune: «nemo hoc anno ab hac praestatione decimarum exemptus sit, et omnino omnes status Provinciae tam clericales quam saeculares militares, etc., solvere tenentur».

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer), Siebenbürgen. 1727. März 30.)

99.

Moise Petrovici către Hofkriegsrath.

Ianuarie 1728.

Moyses Petrovich Rätzischer Erzbischoff langet an die von der oesterreichischen Wallachey zur Eintretung in das durch Absterben des Bischoffens zu Rimnick Stephani in Erledigung gefallene Bistumb beschehenen, und ihme vermög angebogenen Extract A nachtheilligen, dann wider seine Jurisdiction lauffenden Vorschlag und Repraesentation drey Subjecten keinerdings für genehm zu erkennen.

(Kriegsarchiv. Protocol 1728. Exped. Januar. $^{21}/_{120}$.)

100.

Hofkriegsrath către Moise Petrovici.

12 Ianuarie 1728.

Episcopo Moysi Petrovich. Es gebühre ihme nicht das Jus praesentandi eines Bischoffens in der disseitigen Wallachey.

(Kriegsarchiv. Protocol 1728. Registr. Ianuar 12. $^{42}/_{120}$.)

101.

Tige către Hofkriegsrath.

Fevruarie 1728.

. . . . . Sonsten seye aus dem 2-do original schreiben das wallachische Verlangen wegen Benennung eines Bischoffens zu vernehmen, scheine seines orthes der Innocentius Brancovanensis der anständigste zu seyn.

. . . .

(Kriegsarcbiv. Protocol 1728. Exped. Februar. $^{192}/_{84}$.)

102.

Hofkriegsrath către Impărat.

Fevruarie 1728.

Referat wordurch Ihro Kayserl. Mayest. der Innocentius Brankovan zum vacant Raizischen Bistumb zu Ŗimnick disseithiger Wallachey vorgeschlagen und zugleich das Confirmations-Diplom zur Signatur überreichet worden.

(Kriegsarchiv. Protocol 1728. Exped. Fevruar. $^{394}/_{396}$.)

103.

Hofkriegsrath către Tige.

11 Fevruarie 1728.

. . . . . Der Bischoff in der österreichischen Wallachey seye resolviret, worüber man nächstens ausführlich rescriberen wirdet.

(Kriegsarchiv. Protocol 1728. Registr. Februar 11. $^{213}/_{134}$.)

104.

Tige către Hofkriegsrath.

Aprilie 1728.

. . . . . beylegend sub B. das ihme eingelangte Notificationsschreiben in originali von dem Inocentio Abbate Brancovaniense über die von Ihrer Kayserl. Mayest. vormög auch was er diesem hierauf vermög weitterer Baylaag C. geantworttet habe, bittend wegen der vorzunehmenden dessen Instalation ihme die nöttige Expeditiones zu kommen zu machen.

(Kriegsarchiv. Protocol 1728. Exped. April. $^{691}/_{465}$.)

105.

Hofkriegsrath către Tige.

3 Aprilie 1728.

. . . . . In die für anheyer anverlangende Befreyung dieses Zehnts des wallachischen Cleri und Bojeronum könne nicht eingewilliget werden.

(Kriegsarchiv. Protocol 1728. Registr. April 3. $^{271}/_{85}$)

106.

Hofkriegsrath către Tige.

24 Aprilie 1728.

Respondetur wegen des anheürigen wallachischen Ojerit seye man gemeinschäftlich dahin einstimbig worden, dass der Clerus et Boerones pro anno currenti solchen ohne weithers zu bezahlen.

(Kriegsarchiv. Protocol 1728. Registr. April 24. $^{571}/_{412}$.)

107.

Hofkriegsrath către Tige.

24 Aprilie 1728.

. . . . Wegen Installirung des Innocentij Abbate Brancovanensis ad obtentum episcopatum graeci ritus Rimnicensem werde man mit nächsten das weithere erlassen.

(Kriegsarchiv. Protocol 1728, Registr. April 24. $^{572}/_{415}$.)

108.

Hofkriegsrath către Tige.

11 Maiu 1728.

Es seye dem Innocentio Igumeno seu Guardiano des Klosters Brankovan das erledigte Bistumb graeci ritus zu Rimnick verlichen worden, solle also solchen nach geschwornen Juramento fidelitatis alda installiren.

(Kriegsarchiv. Protocol 1728. Registr. Mai 11. $^{658}/_{174}$.)

109.

Hofkriegsrath către Moise Petrovici.

11 Mai 1728.

Moise Petrovich notificatur dass anstatt des verstorbenen Stephani Bischoffens zu Rimnik, der Innocentius Guardianus des Klosters Brankovan ernennet worden.

(Kriegsarchiv. Protocol 1728. Registr. Mai 11. $^{659}/_{178}$.)

110.

Tige către Hofkriegsrath.

Iunie 1728.

. . . . . Sonsten schikhet Er ein der Administrations-Räthen in der Wallachey petitum wegen Installirung des nacher Rimnik resolvirten Bischoffens.

(Kriegsarchiv. Protocol 1728. Exped. Iuni $^{971}/_{67}$.)

111.

Hofkriegsrath către Tige.

19 Iunie 1728.

. . . . . dass von einigen Administrations-räthen in der Wallachey praetendirende Bistumb zu Rimnick seye bereiths ersezet.

(Kriegsarchiv. Protocol 1728. Registr. Iuni 19. $^{853}/_{312}$.)

112.

Koch către Hofkammer.

15 Iulie 1728.

. . . .

Andertens wollen auch die Poppen und Diaconi sich von der Contribution frey machen. Vorhin und ehe der Fürst Cantacuzeni ein Vorfahrer des Fürsten Brancovan die Regierung in der Wallachey angetretten hat, ware gewöhnlich dass sye Poppen gleich anderen Unterthanen die Contribution entrichten müssten, währender seiner Regierung aber ist es aufgekommen, dass er ex veneratione erga Clerum denselben von der Contribution entlassen hat; doch folget seinen Exempel in der jenseithigen Wallachey der Fürst Mauro Cordato nicht nach, der ungeachtet selber von der griechischen Kirchen ist, doch die Contributionen

ab ipsis Poppis einforderen lasset, wessentwegen dann zu resolviren, ob man in der Kayserl. Wallachey auf diese Geistliche, die durch nichts als Ihr blaues Käpl von denen andern Bauern unterschieden werden, eine mehrere Reflexion machen wolle, als nicht von dem jenseitigen wallachischen Fürsten, der Ihrer Religion zugethan ist, beschihet. In dem Fürstenthum Siebenbürgen ist die Observanz, dass die Poppen, so schismatische die Contribution bezahlen müssen, jene aber so uniti, hier von frey seynd, doch werden in einem kleinem Dorff nur einer, und in einen grösseren 2 passiret.

. . . .

Achtens. Ohnwidersprechlich gehöhren dem Fürsten von der Wallachey (1) nach absterben deren Bischöffen ihre hinterlassene Gütter, dahero sich billig zu verwunden, warum nach dem Todtfahl des Bischofs Damasceni sich gar keine Verlassenschafft solle befunden haben, so viell hierüber ad 14-tum der Herr Consiliarius de Porta die Auskunfft gibet, so hätte der Consiliarius Stirbey ihme selbsten gesaget, wie 10 m. fl. in der Verlassenschafft gewesen seynd, worvon bey dem weltlichen Vetter des Bischoffs 6000, bey dem Mönich Joseph aber 4000 fl. nebst dem von Ihro Kayserl. Mayestät erhaltenen kostbahren Kreuz sollen gefunden worden seyn, beede Vettern wären nacher Hermanstadt geschiket worden, da von dem fernern Verhalt und wohin die Gelder gekommen seynd, nichts weither erfahren; dieses aber ist gewiss dass der weltliche Vetter des Bischoffs, ob er zwar ein Mensch von der schlechtesten Extraction und wenigen Meriten ist, wider ihm auch sehr grosse Klagen einkommen, doch sehr in Hermanstadt distinguirt werde, und man solchen zum Richter zu Rimnik gemachet habe. — Was

Neuntens, unter anderen sehr negligirt wird, und doch einer der wichtigsten Puncten wäre, worauff die Administration ihr Obsorg richten solte, seynd die Klöster, die nach einiger Mainung den 3-ten Theill der österreichischen Wallachey ausmachen sollen, meines Ermessens aber umb nicht zu viell zu sagen, wenigstens den 5-ten Theill betragen, wann sye anderst bey

---

(1) In extractul dela Kriegsarchiv (Neoacquistica, III, 132) se spune mai respicat: «Zugleichen solle der Fiscus nach Absterben eines wallachischen Bischoffs Erb seyn, so aber ist der Damascenus gestorben und hat sich nichts gefunden . . . . şi cu privire la preoţi şi diaconi «Es wäre auch deren Popen und Diaconis eine resolution zu fassen».

ihren Fundationen erhalten, und nicht ihre Güter, wie es theils ex praepotentia Bojaronum, theills ex conniventia Igumenorum geschihet, in andere Hände gebracht werden.

Umb den Statum dieser Klöster besser zu begreiffen, so habe vorläuffig einige Puncten praemitiren wollen als,

Erstlichen das unterschiedlich von solchen, als insonders Cosia, Ores, Bistriza und Arnota, dann vernehmblichen Tismana so situiret seyend, dass man sich derselben in Nothfahl zu einer Retirada gar wohl gebrauchen kann, und dahero auf diese Örther die besondere Attention tragen solle, damit sich nicht ein-und anderer Bojar, so mit den Igumaenis, das ist dasigen Praelaten in guter Einverständnuss ist, deren selben zu seinen vielleicht gefährlichen Absichten suo tempore impatronire.

Andertens seynd die Calugeri und Igumaeni in dem Land nicht in dem Ansehen, als man sich einbilden mag, dann ihr Lebenswandel nicht so exemplarisch, dass selbe hierdurch bey dem Volk eine grosse veneration sich zuziehen sollen, seynd auch die selbe lauter Leüthe von schlechtester Extraction und thäte sich ein Bojar, oder Bojeronas für eine Schand ausdeüten, wann eines von seinen Kindern und Freunden ein Mönich wurde. Zwey einzige Exempl findet mann, als erstlichen den Brailoy, oder dermahligen Administrations-Rath, welcher in Griechenland den Monichhabit angeleget, damit er den ihme von dem wallachischen Fürsten Mauro-Cordato angedrohten Todt entfliche, und der lezt geweste Land-Ober-Commissarius Manta hat 24 Stundt vor seinem Todt das Mönich-Kleidt angelegen, glaubend, dass er hierdurch ein grosses guter Werk zu Erlangung der Seelenheyl gethan habe.

Drittens müssen nothwendigerweise von diesen Klöstern jährlich grosse Schätz gesammlet werden, dann obwohl vielle derselben mit gar ansehnlichen Fundationen versehen, so haben doch solche wenige Ausgaaben, kein Probst oder Igumaen führet einen Statt, die Calugeri oder Mönnich leben nach ihrer Regelsordnung so schlecht, wegen der stätten Fasten, das ihr Unterhalt ein geringes kostet, sye nähren sich à parte mit ihren Handwerkhen, als deren verschiedene Mahler, Dräxler, Binder und von dergleichen Profession seynd, einige von ihren Igumenen aber zu Besorgung des Feldbau, und Viehzucht aufgestellet werden, bekommet auch kein Mönnich von seinem Igumen mehr als 5. und 6. Löwenthaller zur Anschaffung seiner Keydung.

Hoc praemisso, finden sich in der Kayserl. Wallachey von Mann- und Weibs-Klöstern 36, worvon einige von privatis gestifftęt; andere 6. denen Patriarchen von Alexandria und Jerusalem zugehörig wären; von denen übrigen eins des Rimnizer Bischoffs ist, die übrige 10 Mann- und 4. Weebs-Klöster aber von denen Fürsten der Wallachey gestifftet worden seynd. Von denen erstern ist nicht vielles zu sagen, weillen die Domini Terrestres, so über diese Klöster das jus Patronatus haben, und einen Igumenen nach ihren gefallen setzen, auf deren Erhaltung selbsten bedacht seyn werden; Was hingegen andertens die 6 Klöster, so vorhin von denen Patriarchen ven Alexandria und Jerusalem dependiret haben, diese seynd gleich anderen Gütern, so die in dem türkischen Gebiet wohnhaffte Unterthanen vorhin in der österreichischen Wallachey gehabt haben ad Fiscum devolviret, dahero nöttig wäre, sich in die wahrhaffte Cognition zu setzen, wie diese Klöster dotirt seynd, und was selbe vorhin denen Patriarchen haben jährlich beytragen müssen, umb dieses quantum ad Fiscum zu ziehen. Ohne deme nihmet insonders in Crajova die Zahl deren catholischen Unterthanen zu, und ist die alda dermahlen stehende Kirchen allzu klein für dasige catholische Gemeinde, seynd auch die mehriste catholische Teutsch- und Hungarische-Leuthe wie auch die Pablikanern zu arm, dass selbe zur Unterhaltung der Geistlichkeit und Aufrichtung deren Schullen einen grossen Beytrag thuen können, wann man also ex parte Fisci sich in die Possess setzete, dass von diesen Klöstern jenes, so selbes vorhin denen Patriarchen zu geben schuldig waren, dem Fisco entrichtet wurde, so könte ohne Beschwärde des Aerarii hierdurch ein Fundus zur Aufnahm der catholischen Religion und Unterhaltung deren Schullen erwachsen; Zweifle auch umb so weniger, dass kein geringe Frucht in propaganda religione bey Aufrichtung deren Schullen und Einführung deren wallachischen Predigen zu hoffen seyn wurde, weillen besonders die national wallachischen Familien dem ritui latino nicht so abgenaigt, als die aus Griechenland in die Wallachey gekommene Familien seynd: und bey ihrer Geistlichkeit eine solche Ignoranz ist, dass, die Poppen zu geschweigen, die wenigste von denen Calugern nicht einmahl die Liturgie lesen können, welche sie noch darzu weillen sye in griechischer und russischer Sprach seynd, nicht verstehen, ausser der grossen Fasten und Seegung mit denen Creüzen aber weiss de cultu di-

vino der gemeine Mann nicht das geringste. als denen das ganze Jahr hindurch in denen Kirchen nie geprediget wird und was er per traditionem von seinen Calugern höret, solche Fablen seynd worüber man lachen muss.

Die fürstlichen Klöster, so man Dominesti oder Landsfürstliche nennet, weilen seye von denen wallachischen Fürsten gestifftet worden, haben jederzeit von einem zeitlichen wallachischen Fürsten solcher gehalten ganz aigenthumlich dependiret, dass dem Fürsten die Igumeni die jährlichen Rechnungen haben legen müssen, selbe gemelte Igumenos, wann solche mit ihrer Aufführung nicht zufrieden waren abgesezet, so die Klöster einige Gelder übrig hatten, dieses bey angestossener Noth an sich gezogen haben, mithin derley Klöster nicht anderst als aigenthumliche Güter genossen haben, wohingegen auch selbe Sorg getragen damit die Fundationes deren Klöster nicht entzogen, und die darzu gewidmete Güter, Unterthanen und Einkünfften in suo esse verbleiben seynd.

Was nun in Zeiten deren Fürsten dieselbe mit diesen Klöstern gethan haben, solches solte anjezo nomine Principis die Administration besorgen, so aber seynd Zeit occupirung der österr. wallachey die Kloster-Rechnung nie aufgenohmen worden, der Fürst hat von solchen nicht den geringsten Nutzen gezogen, wohl aber sollen dieselbe in ihren Fundationen merklichen abgenohmen haben, da nicht allein die Igumeni von denen Einkünfften deren Klöstern zum Besten ihrer Freundschafft disponirt, sondern auch theills geschehen lassen müssen, theills selbsten darzu contribuirt dass die Potentiores sich ihrer Dörffer und Unterthanen bemächtiget haben. Glaube dahero es wäre keines weegs die Conservation dieser Klöster ausser Acht zu lassen, sondern vor allen anderen zu verfüegen, damit Jemand ex parte Administrationis, von dessen Probitaet man gesichert ist, die Inspection über diese Klöster aufgetragen, die Rechnungen aufgenohmen, ihre Würtschafften untersuchet, die Avulsa beygebracht, und so man aus denen Rechnungen sehete dass über die Zuerhaltung deren Klöstern erforderlichen Unkosten ein Überschuss seye, solches dem Fisco zugeaignet werden solle.

Es kommet auch bey Veränderung deren Igumenen vornehmlich darauf an, dass solche frome Männer hierzu erwöhlet werden, die denen Klostern wohl vorstehen, und dass die Wahlen nicht

nach Willkuhr ein- und anderen in der Administration befindliche Bojarn, sondern nach denen meriten beschehe.

Von dem Lebens-lauf deren Igumenen will nichts melden, solche zu corrigiren erforderte, dass der neüe Bischoff ein Einsehen vornehme; hierzu ist neülich der Brancovanische Igumen erwählet worden, weillen man ihm vor anderen keine Irregularitaet vorwerfen kunte, dann fast allen übrigen sollen die Sacra interdicirt seyn.

Insonders werden die Igumeni von Cosia und Tismana wegen ihrer Grobheit, und Tollheit übelberuffen, mit wessen Hilf und auf was Art der leztere den vorigen Igumenum von Tismana weggebracht, und sich zum Igumenat geholfen habe, will nicht einmahl berühren.

. . . .

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer). Siebenbürgen. 1729 April.)

113.

Administraţiunea din Oltenia referitor la punctele lui De Porta.

Crajovae 14-a Novembris 1728.

. . . .

12-mo. Omnes Egumeni tam majorum, quam minorum monasteriorum, prout mandatum habemus, teneantur singulis annis et quidem in novo anno primo rationem reddere juxta Constitutiones Patriarcharum ritus nostri, quilibet suae Communitati, et postea veniat cum Registro puro et subscripto ab Egumeno, et tota Communitate ad Caesaream Administrationem, ut omnes Proventus cujuslibet monasterii, tam ex possessionibus, vineis, vinidecimis quam ex aliis et verbo ex multo ad parum quales sint revideat; expensas quoque cujuslibet monasterii in quantum per annum se extendant, consideret; et pro majori rationum suarum certitudine duo Consiliarii ad monasteria montana, duo vero ad alia pro examinandis et recognoscendis rationibus Egumenorum juxta opinionem Excellentissimi nostri Praesidis et Consiliariorum in separatis specificationibus hic in copia annexis declaratam exmittantur. Et qui Egumenorum inventus fuerit bonus administrator et dignus maneat in suo honore et egumenia. Qui vero dissipator et indignus compertus fuerit amoveatur ab officio; et in locum ejus Caesarea Administratio una cum Reverendissimo episcopo Rimnicensi alterum, quem judicaverint dignum, eligant, et Suae Ex-

cellentiae Supremo Directori pro confirmatione repraesentent. Et sic omnibus monasteriis bene providebitur et restaurabuntur ex ruinis et conflagrationibus quas passa sunt in proxime praeteritis belli moribus.

(Kriegsarchiv (Hofkriegsrath). 1732, August. 284 Exped.)

114.

Tige către Hofkriegsrath.

Decemvrie 1728.

General Tige accusiret, was ihme wegen Installirung (1) des neuen Bischoffen zu Rimnickh in der Wallachey Innocentij genant bedeutet worden, und beziehet sich auf die Beylaagen, warumben Er in seinen Nahmen dem (titl.) Czeycka und an statt des (titl.) Andlern dem Cammeral-Inspector Procop die Incumbenz gegeben das Juramentum fidelitatis von dem neu ernenten Bischoffen zu Rimnickh Innocentio aufzunehmen.

(Kriegsarchiv. Protocol 1728. Exped. December $^{1951}/_{196}$.)

115.

Hofkriegsrath către Tige.

29 Decemvrie 1728.

Approbatur die gemachte Anstaltung dass der episcopus Rimnicensis das gewöhnliche Jurament in der Wallachey ablege, als auch aldorten installiret werde.

(Kriegsarchiv. Protocol 1728. Registr. December 29. $^{1916}/_{540}$.)

116.

«Puncta materiam Wallachicam concernentia».

1728.

. . . .

19°. Eine bekante Sach, dass ein zeitlicher Fürst der Wallachey jedesmahl eine besondere Sorg auf Conservation deren 14 Dominesti Klöster getragen, damit selbe bey Ihren fundationen erhalten, und von denen Igumenen über die Einkünfften, ordent-

---

(1) Pentru sfințire se dispusese, la 15 August 1728, ca Inochentie să meargă la Belgrad (N. Iorga, *Studii și documente*, V, p. 145—146).

liche Rechnung geleget werden, gleichwie sich auch gar wohl von denen geldern so diese Klöster zu Ihrer Sustentation nicht gebrauchet haben, und wann ein überschuss war, gar nutzlich zu gebrauchen gewust haben, da nun aber dem sicheren Vernahmen nach bey gemelten Klöstern nicht am besten gewürtschaftet, die Einkünfften verzogen und die Fundationes sehr vermindert werden sollen, als wird des Oberdirectorii Obsorg seyn de praeterito von dem standt dieser Klöster genaue information einzuziehen, die Würthschaffts-Rechnungen derenselben von Zeit als Sye unter der Kayserl. Bothmässigkeit seyn, abzufordern, auch Jemand ex parte Administrationis zu benennen, welcher die Obsorg über sothane Klöster haben, und wie es mit deren Fundationen und Einkünfften stehe, den genuinum statum einhollen, und solchen an Ihm Oberdirectorem erstatten solle, damit derselbe hiervon nacher Hof sein wohl gegründeten Bericht abstatten könne.

(Kriegsarchiv. Neoacquistica, III, 137.)

117.

Tige către Hofkriegsrath.

Ianuarie 1729.

General Tige erstattet ausführlichen Bericht über . . . . .
. . . . . dann Installierung des neuen Rimnickher Bischoffens Inocentii. . . . .

Kriegsarchiv. Protocol 1729. Exped. Ianuar. $^{67}/_{335}$.)

118.

Aprilie 1729.

Referat und Kayserl. Resolution . . . . nicht minder solle das Oberdirectorium respectu deren jenigen 6 wallachischen Klöstern, so nunmehro ad Fiscum eingezogen worden, den Bericht abstatten, ad quos usus die davon eingangene Gelder verwendet.
. . . .

(Kriegsarchiv. Protocol 1729. Exped. April $^{548}/_{528}$.)

119.

Hofkriegsrath către Tige.

29 Aprilie 1729.

8-vo. Nachforschen ad quos usus die Proventus von denen jenigen 6 wallachischen Klöstern die vormahls sub dominio Tur-

cico die Patriarchen von Alexandria und Jerusalem genossen, verwendet worden.

9-no. Seye sich zu erkundigen, was die in Wallachey befindlichen 14 Dominesti Klöster für Einkünften genüssen, und wie mit solchen gewürtschafftet worden, der Ursachen die Rechnungen von der Zeit, als sie unter Kayserl. Bottmässigkeit gekommen abzuforderen seynd. Und seyen ihnen keine neue Fundationes ohne allhiesiger positiver Einwilligung zu gestatten. Die Administration habe ich zu informiren, was denen Woywoden über sothane Klöster ehedessen für Praerogativen zugestanden worden, und etwo in's künfftige hier ihnen abzuändern wäre. Nicht weniger ihr parere erstatten ob dem Bischoff zu Rimnik nicht könte aufgetragen werden das erste Jahr, als er zu solcher Würde gelanget den 3-ten Theill seiner Einkünfften dem aerario zu überlassen, oder von denen Poppis und Diaconis den so genanten Plokon nicht abzufordern, mithin diese unter general Contribution zuziechen und seye zu trachten, dass nicht zu vill Poppen und Diaconen ordiniret werden, die ausser Lands creirte können in der Kayserl. Wallachey ihre Function nicht verrichten. Sollen überlegen, ob nicht thuenlich aus diesem von dem Clero valachico anhoffenden Beytrag zu Crajova-die humaniora einzuführen.

(Kriegsarchiv. Protocol 1729. Registr. April 29. $^{530}/_{526}$.)

120.

Schram către Hofkriegsrath.

Martie 1730.

Schram, Freyherr General und Commandant zu Hermannstatt, înaintează punctele de remonstrațiune ce le-a trimis Administrațiunea din Oltenia lui Tige înainte de moartea lui: dann was der Bischoff zu Rimnick, und die wallachische Geistlichkeit in einem anderen Convoluto wegen nicht beeinträchtigung ihrer alten Observanzen, ratione deren geistilichen Proventen überreichet . .

(Kriegsarchiv. Protocol 1730. Exped. März. $^{416}/_{134}$.)

121.

Moise Petrovici către Hofkriegsrath.

Aprilie 1730.(1)

Excelsum Consilium Caesareum Aulae Bellicum,
Serenissime Princeps,
Excellentissimi ac Illustrissimi, Domini, Domini Benegnissimi, Gratiosissimi,

Posteaquam Sacratissimae Caesareo-Regiae Catholicae Majestatis et Ejusdem Augustae Aulae clementissima resolutio mens et intentio, virtute benegnissimi adhuc, de dato 12-ma Aprilis 1727, nomini meo, et universae Inclytae nationis Illyricae, notanter ad punctum 9-um inter reliqua, resonante Extractus sub lit. A Caesarei in sancto verbo regio emanati rescripti sonantis, eo benigne collimare dignosceretur, quo videlicet, respectu Valachiae neoacquisticae Cisalutanae, ad normam priorum praedecessorum meorum Archi-episcoporum et Metropolitarum, ob amplum, in exercendis ibidem functionibus spiritualibus simul et Ecclesiasticis, incumbens onus, etiam quo ad temporanea, pro decentiori subsistentia Archi-episcopali, de aequitate aliquod competens proventuum mihi subministraretur.

Quoniam autem in praelibata modofata Valachia in sortem proventuum Archiepiscopalium quoad temporanea, pro debita uti recensitum est, condecente subsistentia Archiepiscopali ab antiquo usque glorisissimam per victoriosissima Caesareo-Catholica arma, nuper factam ejusdem Valachiae recuperationem, pagos, ad lit. B denotantem, specificatos habuisse et possedisse, priores meos Praedecessores archiepiscopos et metropolitas, palam et certum sit.

Hinc est quod Excelsum Consilium Caesareum Aulae Bellicum implorandum esse duxerim, quatenus vigore praeallegatae dementissimae intentionis simul, et resolutionis Caesareae praeinsertos duos pagos, repetente lit. B nominatos, in sortem proventuum, quod ad temporanea meorum, ob amplum omnino, in exercendis functionibus spiritualibus simul, et ecclesiasticis, et ad majus Sacratissimae Cáesareae Majestatis servitium, mihi incumbens onus, in conformitate priorum praedecessorum meorum possidendos resolvere, in eumque finem necessarios Domino (titl.) Excellenssimo

(1) Această dată rezultă din anexa 142.

Generali, et gubernatori moderno Transylvanico, Comiti de Wallis, gratiosos ordines expedire non gravaretur. Quam benignissimam gratiam fidelibus usque perpetuis servitiis meis demereri adnitor, emoriturus.

Ejusdem Excelsi Consilii Caesarei Aulae Bellici

Humillimus et Devotissimus,
MOYSES PETROVICH,
Orientalis Ecclesiae, græci-ritus, Archiepiscopus et Metropolita Belgradiensis et Carloviczensis.

Lit. A.

Extractus rescripti Caesarei de dato 12 mensis Aprilis, anni millesimi septingentisimi vigesimi septimi emanati.

Ex Banatu e contra Temesiensi percipiet idem Metropolita, uti hactenus, ita et imposterum, quousque Metropolim neoacquisticam administrandam habuerit, pecuniarium aequivalens loco decimarum in natura stabilitum, respective duorum, et unius aurei annuatim, a singulis superioribus et inferioribus Pagorum judicibus vulgo knesiis pendendarum, quemadmodum etiam ex Servia pro nunc consimile aequivalens pecuniarium loco decimarum, in naturam duorum respective et unius aurei ab existentibus in hoc regno superioribus et inferioribus Pagorum Judicibus, eidem per annum exsolvi curabimus, respectu Valachiae autem, postquam notitias de eo quod antecessores ipsius habuerunt abinde acceperimus, id quoque quid ipsi de aequitate competat, clementer determinabimus.

Lit. B.

Specificati Pagi in Caesarea Cisalutana Wallachia quales loco proventuum in temporaneis ad Archiepiscopum et Metropolitum spectabant.

Pagus Orchoviza item Pagus Balboczan, cum suis territoriis appertinentibus.

(Kriegsarchiv. Neoacquistica, IV, 428, și Hofkriegsrath. 1733 März. 547. Exped.)

122.

Instrucțiuni date de Hofkriegsrath generalului Wallis.

8 Martie 1730.

. . . .

Welches dann alles ist, was Sye wallachische Administration über Eingangs erwehnte annoch in Aprili verloffenen Jahrs hinein ergangene Kayserl. Einrichtungs-resolution in Antworth erwideret, und den (titl) Schramb vor einiger Zeit übersendet hat von deme ausser obigen noch fehrers 2. von dem wallachischen Herrn Bischoffen, 14 Igumenis, und verschidenen Poppen überraicht, und mit Ihrer Handschrifften und Pettschafften gefertigte weitläuffige Memorialien angeschlossen worden, die man zwahr eben in gemainschäfftlicher Zusammentrettung per extensum vorgenohmben, daraus aber ersehen dass es de puncto ad punctum ein lauthere Replic über das jenige seye, was ratione Cleri valachici, dessen Administrirung der Gütter-verrechnung ihrer Proventen Beyziehung ad Contributionem, und antragender Applicierung dieser pro bono religionis catholicae in öffters allegierten Kayserl. Resolution enthalten ist, wo doch bey Überschreibung all solcher passuum man in der Expedition expresse einflüessen lassen, dass das Ober-Directorium und Administration die Sachen unter der Handt zu tractieren- und einzulaithen suchen, auch Ihre Meinung darüber in geheimb überschreiben sollen, wie aber aus obgedachten Memorialen des Cleri zu entnehmen, so ist es gar public gemacht worden allermassen in deren Context die Kayserl. Resolution fast Worth für Worth angezogen, welches gleichwie es gar unrecht, und gegen die klare Verordnung beschehen, also auch der Administration in Antworth zuerkhenen zu geben, und pro futuro in derley Fällen eine mehrere Behutsambkeit einzubinden ist; belangend aber die Sache selbsten, hat so wenig das Oberdirectorium als Administration weder auf ein-noch-anderen überschreibenen passum die anbegehrte Auskunfft erstattet, westwegen der Administration untereinstens anzufüegen, dass sie solche Durchweeg, die selbte schon wissen wirdet, einzuhollen bedacht seyn und über alle puncta specifice Ihre guttmainung enteckhen, jenes aber was die catholische religion angehet, ohne es denen schismaticis zu communicieren, der Praeses mit denen catholischen Administrationsräthen allein unter sich deliberiren, auch darüber Ihre gutt-

achten abgeben, in übrigen hingegen, was dissfahls resolutive hinein erlassen worden, ad executionem zu bringen trachten, in dem ganzen Weesen jedoch pro principio nehmen solle, dass gleichwohlen der wallachischen Nation nichts mit Gewalt wider die jura et Privilegia schismaticorum zuegemuethet werde, als worauf das Oberdirectorium Sorg zu tragen, und hievor gemelten von der Administration zuerstattenden guttächtlichen Bericht mit auch desselben bey geruckhter Meynung anhero zu begleithen haben wirdet.

. . . .

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer). Siebenbürgen. 1730, Martie.

123.

Protocolul subdelegaţiunii neoacquistice cu data de 10 Octomvrie 1730.

Punctul 1 şi 2 se referă la Barbul Brăiloiul.

Punctul 3 e referitor la numirea egumenilor din mănăstiri.

3-tio: Hiernächst proponirte man ein gemeinschafftliches Schreiben des Herrn General Wallis und Herrn Baron Andler, wo selbte beybringen, welchergestalten die Administration in Wallachey bey jungsteren Ableben ein und der andern Egumeni die Candidation eines neüen cum exclusione Episcopi gemacht; dieser aber dagegen coram Directoratu protestirt—und nebst den recipirten Gebrauch und Privilegien vorgewendet habe, das Er die subjecta Calugerorum besser als ein in officio saeculari constitutus kennen müesse; die priora geben dass die vorigen Fürsten oder Waivoden bey Eröffnung einer solchen Stelle zwar den Bischoffen zu Bukurest de apto successore befragt, die election und confirmation aber gleichwohlen behalten haben; auf gleiche Weise nun glaubten sie, dass es hinfort observirt und dem Bischoffen (umb selben bey den usque ad superstitionem dem Clero anhangenden Volck in keine Geringachtung zu sezen) die praesentatio ternae gelassen werden; respectu electionis et instalationis aber zu des Oberdirectorii nothwendigen ansehen dabey beruehen möchte, dass dieser ex terna einen zu instaliren und die fürgegangene Installation anhero zu berichten hätte. Was ferers die Privilegia excommunicatoria (nachdeme vermög Kayserl. Decret der Clerus nicht mehr von denen episcopis turcici Imperii, sondern von dem servischen Metropoliten depen-

diren solle) für ein krafft behalten? Wurde sich zwar diese Quaestion so leicht nicht äussern, wan jus praestandi bey den Bischoffen verbleibete, als welcher sich selbsten nimmermehr der Excommunication unterziehen, folglich keinen frembden in einen Kloster, welches vi similium privilegiorum einen ex gremio zu erwöhlen das jus praetendirt, zu introduciren suchen wird; Ausserdeme aber wussten sie es nicht zu entscheiden, noch eine opinion zu geben, da die Administration angezeigt, was massen der Bischoff bey einiger von derselben· vorgenohmenen provisional Bestellung deren vacirenden Klöstern zwar contra probitatem subjectorum nichts eingewendet, selbe jedoch zu acceptiren darumben recusirt habe, das solche ohne seinen Vorwissen candidirt worden und in specie respectu monasterii Tismana die Privilegia von verschiedenen Patriarchen vorhanden seyen, dass unter schwärer Excommunication kein anders Subjectum als ex gremio, oder da hierinnen kein Tauglicher befunden wurde, Ein Caluger von Kozia oder Bistriz erwöhlt werden solle: worauf sich also erwehnter Bischoff halte und die von der Administration candidirte Subjecta beständig rejicire, hingegen die von Ihme praefigirte und solche Subjecta constituirt haben wolle welche pro servitio Domini nicht administirt werden können; indessen seye der Administration erindert worden alles in statu quo zu lassen und die hiesige Resolution abzuwarthen, welche ohnzweifendlich also werde gefasst werden, wie man es in Servien und Temesvarer Banat zu halten pfleget. Nebst deme befinden sich in der Wallachey so genante Dominesti das ist von denen Fürsten erbaute Klöster, welche von denen fundatoribus selbsten mit Egumenis nach Belieben cum praescitu tamen Episcopi versehen worden; wobey also Ihro Kaiserl. Mayest. qua Principi Terrae die freye disposition zuekome; solchemnach übrige allein, ob in denen andern Klöstern so keine Dominesti seyndt, dem Bischoffen das jus praestandi gelassen werden wolle, wo pro informatione dienet, dass in der österreichischen Wallachey 36 Klöster befindlich und davon eines zum Bistumb gehörig, 14 aber Dominesti seyen, worinnen die Fundatores sich allein alle Jurisdiction, Election und Confirmation deren Egumenorum zugeaignet, andere 6. waren theils denen Patriarchen von Alexandria und Jerusalem, theils einigen in der Türkey gelegenen Klöstern unterwoffen, in welchen denen Patriarchen mit Einwilligung des Waivoden die Egumenos zu erwöhlen erlau-

bet ware; die übrige und kleinere waren entweder denen vorbesagter Klösteren unterworffen oder independent und in diesen wurden die Egumeni von denen grosseren Klöstern oder von denen Fundatoribus erwählet; ehe und bevor man aber hierüber ad deliberationem geschritten würde noch ein anderes und jungeres von dem Herrn Generalen grafen von Wallis in eadem materia eingelangtes Schreiben abgelesen, des Innhalts, welchergestalten ihne so wohl der Rimnicker Bischof, als auch die drey Administrations-räthe ritûs graeci schrifftlich ersuechet haben, womit in dem Kloster Tismana kein anderer Egumenus als ex gremio eligiret werden möchte, besonders, da sich tüchtige Subjecta hierinnen befinden, und es die Privilegia excommunicatoria also vermögen; Nebst deme habe Erwehnter Bischoff gebetten dass die Poppen von der Contribution umb so mehr befreyet bleiben mögen, als sye in Servien dieses beneficium geniessen und von ihme keiner ordiniret werde, es seye dann, dass sich die Gemeinde obligire für selben die Contribution abzuführen. Was nun die Candidation Egumeni Tismaniensis betrifft, da müsse Er Herr General Wallis beybringen, dass einmahlen diese gesambte Leüthe an das privilegium excommunicatorium sich festiglich zu halten scheinen.

Belangend aber die Contribution deren Poppen, da sehe Er nicht warumben die Poppen in der Wallachey, nachdeme die jenige in Servien und Temesvarer Banat die Exemption geniessen, davon excludiret seyn sollen, vermeinte also, dass dissfalls eine Reflexion zu machen wäre, und nachdeme obangeführtermassen die Inwohner sich verobligiren muessen, für die Poppen die Contribution zu bezahlen, so falle die bisherige Difficultet von sich selbsten hinweeg und übrige nur, ob sothane Poppen simpliciter frey gelassen, oder dass nach des Bischoffens Antrag die Inwohner für sie bezahlen sollen, anzubefehlen geruhen möge.

Conclusum ad 3-tium. Siehet die Subdelegation wasmassen die Administration in der Wallachey und der dasige Bischoff in materia electionis und in specie bey dem Kloster Tismana gar nicht übereinkommen und die Administration andere: hingegen der Bischoff wieder andere Subjecta pro Egumenis im Vorschlag bringen und eingesezet haben wolle; umb nun hierinnen eine Ordnung zu machen, findete man beforderist nöttig, die Sach ad principia generalia zu reduciren und zu diesem Ende kommet haubtsächlich aus denen actis anzuführen, was gestalten die in der öster-

reichischen Wallachey befindliche Klöster dreyerley und erstens die sogenante Dominesti seyndt, welche von den Fürsten oder Vaivoden gestifft, und worinnen nach einstimmiger Meynung die vorgefahlene Electiones und confirmationes von denenselben jederzeit nach Willkuhr vorgekehret worden. Andertens seyen die Patriarchen Klöster, oder diejenige, worinnen die Patriarchen mit Einwilligung des Voevoden die Egumenos zu erwöhlen erlaubet ware. Drittens und in denen übrigen Klöstern, haben theils die Klöster selbsten, theils aber die Stüffter derenselben die Election vorgenohmben. Die Subdelegation mues aber noch praemittiren dass gleich wie in rebus ecclesiasticis von dem bisherigen Gebrauch und Gewohnheit abzugehen, eine in sich selbsten schwäre und viellen Anstöss- und Verdriesslichkeiten unterworffene Sach ist, also möchte es dabey, so viell immer thuenlich gelassen werden. Diesemnach erachtet man, dass in denen ersteren, nemblichen denen Dominesti Klösteren (nachdeme dissfalls Ihre Kayserl. Mayest. die freye disposition alle die Jura und Praerogativen also auch die dissfehlige welche die vormahlige Fürsten oder Vaivoden der Wallachey genossen haben, jure belli zuekommet), bey vorfallender Apertur die wallachische Administration den Vorschlag und das Siebenbürgische Obercommando und Directorium die Election vorzunehmen. Hingegen in denen jenigen Klösteren welche denen Patriarchen unterworffen waren, gleich es vormahl von dem Patriarchen mit Einwilligung des Waivoden geschechen also nunmehro der servische Metropolit die Praesentationem subjectorum zue machen, und das Oberdirectorium einen der praesentirten, über Vernehmung der wallachischen Administration (ausser denen besonderen Anständen, welcher zu berichten wären) zu benennen. In denen übrigen Klösteren aber es bey dem bissherigen Gebrauch und Gewohnheit sein Verbleiben haben solle. Dann ob schon die Patriarchen anjezo nicht mehr attendiret werden, so seyndt doch die alte hergebrachte guete gewohnheiten nicht zu immutiren und eben deswegen glaubte man es wäre das Kloster Tismana bey dem in denen privilegiis excommunicatoriis und der bisherigen Uebung fundirten besondern Modum zu lassen, mithin keinen Fremden, sondern einen ex gremio eligiren, oder in casu deficientis subjecti capacis, von Cosia oder Bistriz einen postuliren zu können, und solchergestalten sehete man nicht, wie und auf was Arth weder die Administration, noch auch der Bischoff in dieser Election einige Hand zu praetendiren

haben könte. Welches da es von beeden hohen Capi also approbiret wurde (noch diesem einraten zu expediren) (1), man ihne Herr General Grafen Wallis und Herr Baron Andler in Antworth zu bedeütten ermessete.

Belangend übrigens die Anfrag wegen der Contribution deren Poppen, glaubete man, dass es bey obberührter Erklärung des Bischoffens sein Bewenden haben, und also die Poppen da die Inwohner für selbe bezahlen, davon befreyet bleiben sollen.

. . . .

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer). Siebenbürgen. 1730, October 10.)

124.

Wallis către Hofkriegsrath.

Aprilie 1731.

Wallis, graf Commandirende General in Siebenbürgen und Wallachey, zeiget vermög Beilaagen von No. 1 bis 5 inclusive, was Er wegen interims Anstellung Einiger Vicarien in denen vacanten Klöstern bishero angeordnet und sub No. 6 was die Administration in der österr. Wallachey dissfahls vorgestellet, dann sub No. 7 Er an diese wider zurück erindert wegen des abgelebten Igumeni Coziensis werde er die überkommende Inventaria anhero einsänden.

(Kriegsarchiv. Protocol 1731. Exped. April. 579/1.)

125.

Wallis către Hofkriegsrath.

Aprilie 1731.

Graf Wallis, Commandirender General in Siebenbürgen und Wallachey, wegen der occasione der in der österr. Wallachey ein so anderen vacant gewordenen Klöstern circa candidationum Igumenorum zwischen der Administration und dem Bischoffen zu Rimnick sich bishero geaüsserten Differenzien beziehe er sich auf den von ihme und dem (titl.) Andler gemeinschaftlich untern 11 Septembris vorigen Jahrs anhero erstatteten Bericht, und erinderet benebst die Ursachen warumben er die bishero von dem gedachten Bischoffen bey denen vacanten Klöstern vorgeschla-

---

(1) Adaus la margine.

gene Subjecta ohne Ertheillung eines Decrets sub titulo vicarii ad interim angestellet, die gedachte Administration hat indessen wider den im Kloster Motru ad interim angestellten vicarium Ieromonachum Josephum genant mit dem Vorgeben protestiret, dass dieser dem abgelebten Bischoffen zu Rimnick Stephano vergeben haben solle, Er Wallis habe nun über diese Anklag vom dermahligen Bischoffen zu Rimnick den anliegenden Bericht abgefordert und darüber mehrmahlen lauth Beylaag anbefohlen mehrgedachten vicarium Josephum im Kloster Motru anzustellen. Es habe aber vermög angebogenen convoluti die Administration wegen dieser Anstellung mehrmahlen protestiret und wider offt gedachten vicarium Jeromonachum Josephum einen processum inquisitorium formiret, dahero anlangend umb die aigentliche Decision, und dahin schickung einer norma umb alle Differenzien abzuthuen wie auch führohin seine: in derley sachen ausstellenden Dispositionen der Administrations protestation nicht zu exponiren, berichtet leztlichen wie er dem Bischoffen zu Rimnick Innocentio den Pass zu der Metropolitens-wahl nacher Carlovitz ertheillet.

(Kriegsarchiv. Protocol 1731. Exped. April. $^{581}/_{9}$.)

126.

Wallis către Hofkriegsrath.

Aprile 1731.

Graf Wallis Commandirender General in Siebenbürgen beziehe sich auf den in negotio Cleri valachici untern 11 Septembris 1730 von ihme und dem (titl) Andlern gemeinschäftlich erstattenen Bericht, und wäre inzwischen in dem Kloster Cozia der Egumenus oder Abbt verstorben, dessen Successor ex ipso monasterio erwählet werden müsse, und zwar ob Privilegium excommunicatorium, an welches sowohl der Clerus als Seculares sich genauist bindete, übersendet anbey einen Aufsaz deren in disseithiger Wallachey sich befindlichen Klöstern und erwarthet wegen Erwählung erdeuten Egumeni die positive Instruction.

(Kriegsarchiv. Protocol 1731. Exped. April $^{613}/_{129}$.)

127.

Wallis către Hofkriegsrath.

Aprile 1731.

Graf Wallis, Commandirender General in Siebenbürgen, und Baron Andler Hofcammerrath berichten was sich bey jungsteren Ableiben ein und des anderen wallachischen Egumeni oder Kloster-vorstehers respectu candidationis eines neüen zwischen dassiger Administration und Bischoffen für zwistigkeiten ereignet habe, dann was künfftighin in tali casu für eine norma zu nehmen seye.

(Kriegsarchiv. Protocol 1731. Exped. April 645/258.)

128.

Hofkammer către baronul Andler.

11 Aprile 1731.

Wir haben aus des darinnen commendirenden Herrn Generalen und des Herrn Barons bereits unterem 11 September vorigen Jahrs eingelangten gemeinschafftlichen Berichtschreibens und was successive von gedachten Herrn Generalen nachgefolgt, des mehreren ersehen, was sich respectu electionis Igumenorum in diesseitiger Wallachey für Anstände geäussert, und dass von Seiten alldortiger Landes-Administration andere und hingegen von alldortigen Bischoff graeci ritus wiederum andere Subjecta pro Igumenis in Vorschlag gebracht worden sind. Worüber nun nach weiters gepflogener Beratschlagung mit dem löblichen Kayserlichen Hofkriegsrath bevorderist nöthig zu sein befunden worden, die Sache ad principia generalia zu reducieren, und ist ohnedies bekannt, welchergestalten im besagter Wallachey dreyerlei Klöster befindlich, nämlich erstens die sogenannten Dominesti, welche von den Fürsten oder Wojvoden gestifftet und worinnen nach einstimmiger Meinung die vorgefallenen electiones und confirmationales von denselben nach Willkühr fürgekehrt worden; andertens diejenigen Klöster, worinnen den Patriarchen mit Einwilligung des Vojvoden die Igumenos zu erwählen erlaubt war, und drittens die übrigen Klöster, welche theils selbst, theils aber die Stifter derselben die Election vorgenommen: bey welchen alten Gebräuchen und vormaligen Gewohnheiten (nachdem in rebus ecclesiasticis von dergleichen abzugehen es eine in sich

selbsten schwere, auch vielen Anstössigkeiten und Verdriesslichkeiten unterworfene Sache ist) man es annoch ferners, so viel immer thunlich, zu lassen gedenket, also dass in den ersteren, nämlich den Dominesti-Klöstern (weill diesfalls Ihre Kayserl. Mayestät alle die jura und Prärogativen, als auch die diesfällige freie Disposition, welche die vormahligen Fürsten oder Vojvoden der Wallachey genossen haben, jure belli zukommen) bey vorfallender Apertur die Kayserliche Administration in der Wallachey den Vorschlag, folgends aber das Oberdirectorium die Election zu machen: hingegen in den Klöstern, welche den Patriarchen unterworfen waren, der diesseitige raizische Metropolit die Subjecta zu präsentieren und alles dasjenige, was vorhin den Patriarchen zugestanden, zu thun, das Oberdirectorium aber ausser etwaigen besonderen Anständen, welche allenfalls zu berichten wären, einen ex praesentatis über Vernehmung der walachischen Administration zu benennen und der Ordnung nach zu installieren hat. Belangend die übrigen Klöster von der dritten Klasse es bei dem bisherigen guten Gebrauch und Gewohnheit umsomehr sein Verbleiben haben soll, als, ungehindert die griechischen Patriarchen anjetzo von diesseits nicht mehr attendiert werden, dennoch die althergebrachten guten Gewohnheiten nicht wohl abgeändert werden mögen, nach welchen principiis dan gegenwärtig und künftig sich zu achten, wofern hingegen etwann wider ein oder anderes etwelches erhebliches Bedenken obwaltete, darüber mit beygerückten Gutachten zu berichten, anvorderist aber auch die von dem walachischen Clero vielfältig allegierenden Privilegien zu Handen zu bringen zu sehen und diese zu weiterer Determinierung einzusenden sein werden.

Womit, etc. Wien den 11 April 1731.

(Reichsfinanzarchiv. Siebenbürgen. 1731, April 11).

129.

10 Iunie 1731

Extractus

Literarum Donationalium, Collationalium, Emptionalium et Confirmationalium de privilegiis, possessionibus, proventibus et utilitatibus monasteriorum in Valachia Cis-alutana Caesarea existentium, Excellentissimo ac Illustrissimo Domino, Domino Francisco Paulo Comiti de Vallis, Sacratissimae Cesareae Ragiaeque

Catholicae Majestatis Intimo et Aulae belico Consiliario Camerario, Campi Mareschalli Locumtenenti, unius legionis pedestris Colonello, in Transilvania et Valachia Cis-alutana Commendanti generali, hujus vere supremo Directori, ad producendum de authenticis et originalibus instrumentis literalibus praesentatus. — Crajovae die 10-ma Iunii, Anno 1731.

Episcopatus Rimnicensis.

Ecclesia Episcopatus Rimniciensis è fundamento est erecta à Bogdan Vajvoda antiquo, fratre Mircse Vajvodae anno 6812, quae ecclesia oppidi Rimniciensis fuerat, dum vero Archi-episcopus seu Metropolita nomine Amphtim Archiepiscopatum ex Severin Rimnicium transtulerat, mansit haec Ecclesia archiepiscopalis, et ad hodiernum usque diem Novum Severin vocatur. Excultura verò hujus metropolitanae Ecclesiae est facta à successoribus episcopi Amphtim, nempe Aephtimio et Michaele (1), qui quoque antiqua episcopatus aedificia exstrui curavere. Domus verò Typographiae, Cellariumque sub ea existens, Mathaeus Vayvoda fieri curavit.

Possidet hic Episcopatus in Caesarea Valachia sequentia Bona nempe:

Pagum Mujeraska cum subditis datum ab Alexandro Vajvoda vi donationalium anni 7082

Quem pagum ab omni onere et contributione Matthaeus Vajvoda eo fine exemit, ut solum episcopatui serviat (2) vi donationalium anni 7144

Uti et Radul Leon Vajvoda hunc pagum ab omni alio onere exemit parvamque aliquam contributionem injunxit, et solum ut sit ad episcopatus servitia (3) cum privilegio de anno 7174

Quam etiam injunctam contributionem dimidio minoravit, supra hic fatus Radul Vajvoda, ut possit Pagus melius episcopatui servire vi donationalium ab anno 7177

Quod quoque confirmavit Serbanus Cantacuzenus Vajvoda anno 7192

(1) Ambii omiși din copia prescurtată dela Hurmuzachi.
(2) Lipsește la Hurmuzachi.
(3) Idem.

Extant et Protectionales Excellentissimorum Dominorum Dominorum Generalium Comitum de Tige et de Wallis, de hoc pago ab annis . . . . 1729—1730

Fruitur etiam Episcopatus hujus loci vini decima vi donationalium Matthaei Vajvodae anni 7155

Deinde habet certam partem montis Pestere in territorio pagi Mujeraske siti cum privilegio Vladi Vajvodae ab anno . 7041

Et aliam partem ex monte Komarnicul cum privilegio ejusdem ab anno 7041

Habet etiam certam partem ex possessione Comanca de la munte, vigore contractualium et emptionalium . . . . . —

Item possessionis Bogdanesti tertialitatem et etiam vineae vi emptionalium . . . . —

Habet quoque certas terras (id est terra unius diei laboris territorium) in territoriis Rimniciensibus, Bossurenis et Oltenis emptas vi emptionalium . . . . —

In Olten habet unam vineam, vigore literarum donationalium Mircsae Vajvodae ab anno 7060

Stephani Vajvodae ab anno 7099

Fruitur etiam vini decima de Promontorio Mall in Rimnik cum privilegio Serbani Cantacuzeni Vajvodae de anno . 7189

Quod Stephanus Cantacuzenus Vajvoda confirmavit et vini decimam de alio Promontorio Trojanul ab undecim familiarum vineis dandam adjunxit vi donationalium anni . . . 7222

Habet alias tres vineas Constantin, Juga et Trojann emptas, vi emptionalium . . . . —

Tenet quoque possessionem Jaroslovesti cum privilegiis Raduli Vajvodae ab anno 7115

Matthaei Vajvodae ab anno 7146

Et possessionem Bunesti (1) cum privilegio Mihna Vajvodae anni 7090

Possessionis in Mihajeste quartam partem vi donationalium Raduli Vajvodae ab anno 7126

De qua possessione extant etiam literae protectionales Excellentissimi Domini Generalis de Königsegg . . . . —

Habet etiam possessiones Modoja et Guschojenea secundum literas emptionales et limitales de anno 7220

---

(1) La Hurmuzaki: Prunesti.

Et possessionem Brudeni juxta donationales Raduli Vajvodae ab anno 7173

Deinde habet vineas Calina et Pucsumeni dictas, et etiam vini decimas de promontorio possessionis Prudeni cum privilegio Matthaei Vajvodae ab anno. 7145

Et integram possessionem Prundeni secundum donationales Stephani Cantacuzeni Vajvode ab anno 7222

Atque vigore donationalium Michaelis Vajvodae habet possessionem in Dragasan in testamento cujusdam Monialis Effrocinae (ut cujus pars erat) episcopatui donatam ab anno . 7107

De qua possessione sunt etiam aliae donationales Mihnae Vajvode anni 7090

Fruitur etiam episcopatus vini decima ab omnibus vineis in toto territorio Dragasan, atque a singulis et quibuscunque homnibus cum privilegio Dukae Vojvodae de anno 7186

Item habet Episcopatus possessionem Bonta vigore literarum donationalium Alexandri Vojvodae de anno 7080

Et Mihnae Vajvodae ab anno 7086

Et possessionem Comanka vi donationalium Serbani Vojvodae anni 7106

Item Constantini Principis Brankovani ab anno. 7196

Habet et unam vineam in Comanka emptam secundum emptionales. . . . . —

Item habet possessionem Bucsinistul cum privilegio Mihnae Vojvodae anno. 7097

Et possessionem Plevicseni cum privilegio ejusdem de anno 7097

Et partem aliquam ex possessione Hotaraska juxta donationales Petri Vojvodae ab anno 7069

Et medietatem possessionis Csorojul cum privilegio Mihnae Vajvodae ab anno 7087

Et demum aliquam parvam partem possessionis Isvor formos penes Rogova et Kalkolcza emptam, uti extant emptionales . . . . —

Extat penes episcopatum privilegium Gregorii Vajvodae circa electionem Igumenorum, ne Extranei in Igumenatus Monasteriorum admittantur de dato 7172

Trans Alutam habuit episcopatus Rimniciensis unum sibi dedicatum monasterium nomine Flomunda cum sex possessionibus magnis, et duobus molendinis, atque vineis, multo-

que frumento quod nunc Metropolita Bukurestiensis possidet. In Pitesti, Szlatina et Ogrin habuit vineas tres, de quibus annuatim collegerat urnas vini 1.200, fruebaturque eorundem locorum vini decima, cum privilegio Gregorii Vajvodae ab anno 7181

Habuit quoque in illa parte quatuor magnas possessiones dictas Vojnicsesti, Cornetul, Milkovul, Sembutinul una cum incolis, subditis et molendinis cum privilegiis Mihnae Vajvodae ab anno. 7099

Et Michaelis Vajvodae ab anno 7105

Demum habuit multas Zingarorum familias, quae ibi remanserunt cum praefatorum binorum Vajvodarum indultis.

Habuit et alios Proventus, quos Excelsa Camera accepit videlicet:

Ex salis fodinis habuit omni anno 500 salis lapides magnos (dictos Balavan) secundum donationales Serbani Cantacuzeni Vojvodae de anno. 7190

Praeterea ex pago Mujeraska integrum Dismarit, Gusterit, Ojerit et Alveariorum etiam decimam habuit, secundum donationales Gregorii et Raduli Vajvodarum de annis . 7172—7173

Deinde habuit tricesimam piscium, debebant enim ex qualibet palude episcopatui unum magnum currum piscium praestare cum donationalibus Stephani Vajvodae ad dato . 7223

Capella.

Sacellum Saracsineste. Fuit possessio bojaronis Athanasij Serecsineskul, qui vivens domum suam cum cellario lapideo, et Zingaris et tota possessione se Episcopatui donaturum addixerat, uti et moriens confirmavit. Quare episcopus Stephanus ecclesiam, habitationem meliorem ibi extrui curavit, locumque in parvum Monasterium redegit, unde hoc Sacellum est filiale episcopatus.

Possidet autem in Caesarea hac Valachia. Possessionem sui nominis in qua est situatum, de qua etiam literas donationales Vlad Vajvoda dedit, possessionibus prioribus quae postmodum una cum possessione episcopatui sunt traditae de anno 6945

Quam possessionem et incolas, duosque homines ad monasterioli servitium destinatos ab omni contributione, aliisque praestationibus uti Ojerito, Dismarito, etc., exemit Ste-

phanus Cantacuzenus Vajvoda vi donationalium ab anno 7223

Constantinus vero Princeps Brankovanus sex familias pro hujus sacelli servitiis exemerat cum suis donationalibus de anno 7197

Deinde habuit partem ex possessione Peusesti secundum literas donationales Mircsae Vajvodae de anno 7060

Et Raduli Vajvodae de anno 7120

Deinde habet possessiones parvas, nempe Mamura, ex Pohanul medietatem, ex Popenselesti tertiam partem juxta emptionales et donationales . . . . —

Item habet quasdam particulas ex Peusesti emptas, secundum emptionales et donationales varias . . . . —

Demum habet unam vineam in Brad emptam juxta emptionales super qua extant et confirmationales Constantini Principis Brankovani de anno 7197

Proventus quos Excelsa demit Camera.

Annuos salis lapides magnos 40 vi donationalium Constantini Principis Brankovan de anno 7197

Sacellum Dobrussa.

Est imprimis aedificatum a dominis Benseskulis deinde ab episcopatu renovatum, huicque dedicatum est secundum donationem fundatorum anno 7182

Quae confirmatur a Constantino Principe Brankovano in anno 7202

Habet in Caesarea hac Valachia. Possessionem, in qua est aedificatum vi donationalium Raduli Vajvodae de anno . . 7095

Hujus privilegio habet possessionem Szleterei de anno . 7113

In hac possessione Szleterei vineam Raduli Vajvodae contulit, vi donationalium de anno 7118

Quam confirmavit suis privilegiis Matthaeus Vajvodae anno . 7140

Habet et possessionem Crivina vi donationalium Raduli Vajvodae de anno 7112

Qui quaeque privilegia dedit super omnia bona monasterioli nempe Szleterei, Meczerari, Funureni, Moldovanul, Orlesti de anno 7118

Habet et possessionem Sirbilor vi donationalium Petrasko et Michaelis Vajvodarum de annis . . . . **7065—7104**

Fuit etiam hoc sacellum exemptum ab Ojerit et Dismarit vigore donationalium Matthaei Vajvodae de anno 7152
Constantini Kernul Vajvodae de anno 7164
Constantini Principis Brankovani de anno 7212
Stephani Cantacuzeni Vajvodae de anno 7223

Sacellum Ieserul.

Est aedificatum ab episcopatu consequenter episcopatui proprium.

Habet in Caesarea hac Valachia possessionem Plajezul cum privilegio Gregorii Vajvodae . . . . —

Habet vineam in promontorio Trojan a Radulo Vajvoda collatam vi donationalium de anno 7174

De qua vinea extant et alia duae literae attestatoriae de eodem anno . . . . —

Dein etiam fruitur vini decima ex territorio Peusesti juxta donationales Antonij Vajvodae de anno 7178

Et Constantini Principis Brankovani de anno 7206

Proventus quos Excelsa Camera demit.

Habuit annuos salis lapides minores 150 vi privilegiorum Gregorii et Petrasko Vojvodae de annis . . . . . . 7160—7170

Trans Alutam habuit hoc monasterium quatuor possessiones Copacseniani, Arpul, Pojanari et Poganul, quarum Privilegia in episcopatu Rimniciensi extant a variis principibus.

Monasterium Tismana.

De principio à Sancto Nicodimo erectum, deinde verò a Radulo Nyegru Vajvoda, et post hujus eventum mortem a Succesore filio Dano Vajvoda totaliter aedificatum fuit anno . 6894

Hoc monasterium possidet in Caesarea hac Valachia:

Pagum Tismana ex utraque fluminis parte vi literarum donationalium Dani Vajvodae de anno 6894

Qui pagus tam a Contributione, quam aliis provinciae oneribus, ac praestationibus, uti Ojerito, Dismarito, etc. fuit

exemptus, solum ut sit ad servitia monasterii cum privilegio Mircsae Vajvodae de anno 6900
Et aliorum Vajvodarum.

Montes habet hoc monasterium sequentes:

Osslya, Boul Turcsinyasza, partem ex Szorbile et Topesti qui sunt proximi ad Tismanam, cum privilegio Mircsae Vajvodae ab anno 6978
Deinde extant protectionales de hoc pago et monasterio Excellentissimorum Dominorum Dominorum Generalium Comitum de Steinville, de Virmond, de Königsegg et de Tige. . . . . —
Deinde habet possessiones Topesti et Ohava vi donationalium Mircsae Vajvodae de anno 7056
Et Matthaei Vajvodae de anno 7153
De quibus possessionibus, uti et de pago Tismana et confinialibus, Promontoriis exstant et aliae Confirmatoriae ejusdem Mircsae Vajvodae de anno 7055
Habet possessionem et vineas Grossani et Maslosul cum privilegio Mihnae Vajvodae de anno 7095
Etiam Matthaei et Brancovani Vajvodarum ab annis 7152—7204
Et aliorum Vajvodarum . . . . —
Et cum donationalibus Vlad Vajvodae habet pagos Tismana, Pokroja, Godinesti, Ohaba et possessionem Serbsori, et pagos quidem ab omni onere exemptos, solum ad servitia monasterii de anno 6991
Ex possessione Podeni habet medietatem vigore donationalium Raduli Vajvodae ab anno 7037
Et possessionem Pereul cum privilegio Mircsae Vajvodae anni 7055
De qua habet literas limitales 12 bojaronum ab anno . 7203
Et possessionem Hobicza cum privilegio Mihnae Vajvodae ab anno 7092
Et Matthaei Vajvodae ab anno 7151
Possessionem Cseurul cum privilegio Vladi Vajv. de anno . 7019
Et aliorum Vajvodarum . . . . —
Medietatem possessionis Fretesti cum privilegio Raduli Vajvodae ab anno 7112
Et Antonij Vajvodae de anno 7177

Possessionem Dermocsa cum privilegio Constantini Principis Brankovanul ab anno 7210
Ex possessione Turcsenesti unam partem cum privilegio Alexandri Vajvodae ab anno 7132
Et Matthaei Vajvodae una cum donatione super vinea quadam in eadem possessione ab anno 7143
Una pars possessionis Rossiucza, quam ex elemosina dederunt cum his literis Domina Juditha et Stanka Koczefanka de anno 7195
Possessionem Moji et Csorolesti cum privilegio Mihnae Vajvodae ab anno 7087
Et Matthaei Vajvodae ab anno 7155
Possessionem Pokruja cum privilegio Vladi Vojvodae ab anno. 6991
Et aliorum de singulis possessionibus Vajvodarum.
Unam parvam partem possessionis in Orla dictae Hejesti vi emptionalium 7229
Possessionem Plostina cum privilegio Petri Vajvodae. . 7070
Possessionem Menczi quam mediam solum pro elemosina donavit Domina Capli Perdatzca cum suis literis ab anno 7201
Possessionem Turcseni cum privilegio Alexandri Vajvodae et Gregorii Vajvodae ab annis . . . . . . 7079—7178
Possessionem Grosesti cum privilegio Bassarabae Vajvodae ab anno 7026
Et Mircsae Vajvode ab anno 7067
Possessionem Korcsi cum privilegio Alexandri Vajvodae ab anno 7137
Et Serbani Cantacuzeni Vajvodae ab anno. 7195
Possessiones Bakhna, Jelehovicza, Vodicza, Sidovisticza, Susicsa, Varovnicsele et Bresnicza una cum vinidecima cum donationalibus Mircsae Vajvodae ab anno 7055
Et Antonij Vajvodae ab anno. 7179
Habet et aliud Privilegium Antonij Vajvodae de totis territoriis harum possessionum, summendaque vini decima ab hac possessione ab anno 7179
Possessionem Trestenikul cum privilegio Matthaei Vajvodae ab anno 7154
Ex possessione Cserneczul quartam partem cum privilegio Serbani Cantacuzeni Vajvodae ab anno. 7196

Possessiones Bistricza et Jergevicza cum privilegio Michaelis Vajvodae una cum decima vini in iisdem Possessionibus de anno 7102
Et Gregorii Vajvodae de anno 7172
De quarum territorio literas limitales dedit Banus Constantinus Stirbey ab anno 7218
Aliorum quoque Bojeronum limitationales medietatem possessionis Rogova cum privilegio Matthaei Vajvodae ab anno 7160
Et Gregorii Vajvodae cum decima vini anni 7171
Medietatem possessionis ex Balta verde et Baltocze cum privilegio Stephani Cantacuzeni Vajvodae ab anno 7222
Possessionem Comani cum privilegio Alexandri Vajvodae ab anno 7084
Possessionem et paludem Bisztra cum privilegio Vladi Vajvodae ab anno 6947
Et aliorum Vajvodarum . . . . —

Vineas hoc monasterium habet sequentes:

Habet mediam possessionem in Valya ku apa ex eleemosyna Stamatij Capitanei de anno 7217
Habet tres Vineas in promontorio Belenesti, unam donatam et duas emptas.
Unam Vineam in Sidovtuza, item in Tresztenik
Rogova, vineolam parvam et parum utilem
Kornet
Vertob
Maszlos
In Territorio Grossani dicto Sporesti
Popova vineolam parvam novam.

Trans Alutam habuit hoc monasterium possessiones:

Tintava cum privilegio Gregorii Vajvodae ab anno . . . 7170
In Bukuresti unam domum lapideam ex eleemosina, datam a Theophano Archimonaco vigore literarum de anno . . . 7192

Proventus ab Excelsa Camera sublati sunt sequentes videlicet:

Annuos salis lapides magnos 150 cum privilegio Stephani Cantacuzeni Vajvodae ab anno 7223

Habuit medium proventum Telonii ex Vulcan et ex Vodicza cum privilegio Matthaei Vajvodae anno 7155

Et aliorum Vajvodarum.

Et ex pago Grindul qui nunc dicitur Godinest habuit Dismaritum et Ojeritum cum privilegio Stephani Cantacuzeni Vajvodae anni 7222

Item ex pago etiam Tismana a Nicolao Maurocordato Vajvoda ab anno 7224

Deinde habuit dimidium proventum Telonii forensis ex Csernez cum privilegio Serbani Cantacuzeni Vajvodae ab anno 7196

Vinericsum seu decimam vini vi donationalium Stephani Cantacuzeni in Rogova, Bisztricza, Cserneczul et Sidostiza.

Capella Topolnicza.

Monasterio Tismanensi dedicata.

Habet duas partes Possessionis in Rakovicza donatas a Lupo Buliga, qui monasterium primus aedificavit de anno . 7158

Habet etiam parvam possessiunculam in Kurujeza et unam parvam vineam cum donationalibus principis Brankovani de anno 7212

Quam possessiunculam incolunt aliqui pauci homines, qui fuerunt exempti ab omni contributione, et onere, solum ut sint pro servitio Cappelae cum privilegio Constantini Principis Brankovani de anno 7198

Et aliorum Vajvodarum.

Capella Csoklovina,

Quae in monte superius est.

Habuit viginti salis lapides magnos cum privilegio Stephani Cantacuzeni Vajvodae de anno. 7222

Privilegia excomunicatoria Patriarcharum circa Igumenatum Monasterii Tismana, ne ullus extraneus in Igumenatum dicti monasterii sub poena excomunicationis, aliisque gravibus maledictis constituatur et quidem Partenii Patriarchae Constantinopolitani de anno 7173

Dionisii Patriarchae Constantinopolitani de anno 7183

Paisii Patriarchae Ierosolimitani de anno 1628

Pertinebat et Capella Vodiza ad Tismanam cum adjacente territorio, habebatque dicta Capella exemptos 10 homines, 60 alvearia apium et sues 60, ovesque 150 ab omni praestatione exemptos, ac a Vinericso 200 urnas vini, vigore privilegii Constantini Principis Brankovan de anno *7197*

Monasterium Kozia.

Hoc monasterium aedificavit ex fundamento Mircsa Vajvoda anno 6800

Hoc monasterium in Caesarea hac Valachia habet pagum Kalimanesti cum subditis, fruiturque hujus pagi decima, post hunc habet possessiones dictas Genetesti (hic quoque sunt aliquae parvae vineae, quarum decima fruitur) Lunkani, Bogdanesti, Sevestreni, Trojenesti, Bukuresti, Delunkavae (est unus fluvielus) tertiam partem, partem quintam de Vosisesti, Debajesti quartam partem, Vedestrica Mikleussul, Kurila, Gerdanul (hae sunt omnes possessiones desertae) et Orla.

Et haec possident vi privilegiorum fundatoris et literarum donationalium Vlad Vajvodae ab anno 6948

Bassarabae Vajvodae ab anno 6983

Praeter has sunt aliae donationales Raduli Vajvodae, quarum tenore eximitur monasterium Kozia ab omni prorsus tricesima de omnibus rebus per totam provinciam de anno 6974

Extant et aliae aliorum de mentionata exemptione.

Habet et alias donationales Raduli Vajvodae vigore quarum confert possessiones desertas: Vissina, Fressinetul, Studinica ab anno 7111

Matthaei Vajvodae ab anno 7141

Et aliorum, vi quarum pagus Kalimanesti eximitur ab omni prorsus contributione eo fine, ut viam infra monasterium apud montem Mal habeant reparandam prout a Radul Vajvoda de anno 7121

Matthaeo Vajvodae de anno 7141

Et aliis plurimis principibus.

Item, ut nullus provinciae officialis, exceptis causis in Criminalibus habeat ad mulctandum aut dejudicandum in dicto pago.

Super duos montes Csirci et Fole nuncupatos, Item super certas portiones penes Lotram.

Sunt Donationales Vajvodae Leonis ab anno 7138
Bassarabae Vajvodae ab anno 6983
Raduli Vajvodae ab anno 7141
Item Raduli Vajvodae ab anno 7105

Habet etiam protectionales Excellentissimorum Dominorum, Dominorum Generalium Commendantum Comitum a Konigsegg et Tige ab annis Christi 1723- 1729

Item Administrationis mandatum ab anno Christi. . . . 1727

Vi quarum ex omnibus vineis in bonis dicti monasterii reperibilibus vini decimam accipit.

Sunt et emptionales literae de una vinea in territorio Oknae de anno 7206

Habet monasterium vineam donatam a Ioanne igumeno in Urez vi donationalium. anni 7216

Aliae emptionales de tribus pratis in Kienen.

Donationales Mihnae Vajvodae de duodecim pratis in territorio Rimniciensi ab anno 7088

Demum Donationales Raduli Vajvodae de possessionibus Kusmirul et Prestol ab anno 7120

Trans-Alutam parte in adversa habuit Tricesimam Kieninensem importantem annuatim circa 2000 tall. cum privilegio Mircsae Vajvodae de anno 6932

Quod privilegium tamen a Matthaeo Vajvoda ita restrictum seu limitatum fuit, ut monasterium Kozia Telonii illius unam tantum partem, aliam Arnota et tertiam Fiscus habuerit quod usque ad postremum Bellum Turcicum ita observatum.

Item pagum Bratovojesti cum privilegio Alexandri Vajvodae ab anno 7081

Pagum Kerereni cum ad se pertinentibus quinque montibus, Kozia, Kelugerul, Mikleussul, Skerissoara, Bivorarul.

Pagum Sible cum cunctis appertinentiis.

Praeterea monasterium Kotmana a variis Vajvodis monasterio Kozia cum omnibus Bonis dedicatum et subjectum.

Monasterium Saka pariter cum omnibus suis bonis cum literis principis Gregorii de anno 7172

Habuit demum monasterium Trivale sibi quoque cum omnibus suis bonis subjectum a Metropolita Barlaamo fun-

datore monasterio Kozia donatum vi literarum de anno . . 7211

Literae Mircsae Principis super quinque montibus Transalutanis.

Habuit et alios proventus, quos Excelsa Camera tempore: (titl) Ignatij Haan a monasterio Kozia accepit nempe:

Zingaros aurilotores, a quibus annuam taxam habebat, et quidem a melioris sortis Zingaris 7½ fl. mediocris 3 fl. 21 kr. et ultimis 2½ fl. vi literarum Constantini Vajvodae de anno 7197

Zingaros, qui in Okna salicidae sunt, possidebat monasterium a quibus etiam taxam aliquem habebat vi donationalium Serbani Cantacuzeni Vajvodae ab anno 7188

Et etiam Leonis, Radul et Antonij Vajvodarum, una cum Constantini Principis de Brankovan.

Fuerat etiam hoc monasterium Kozia exemptum ab omni taxa Teloniali, Tricesima, Rubrae Turris et aliarum in ditionibus et regno Transylvaniae cum privilegiis Matthiae, Vladislai et Ludovici Regum.

Item habuit ex Okna annuas 150 talis petras, dictas bolovan, id est unica 5 centenariorum.

Literae Salvi conductus pro distrahendo sale, uti et exemptionales, ab omni praestatione Tricesimali anni 6974

Privilegium excomunicatorium super ordine in monasterio servando, et electione Igumeni, vigore cujus sub gravi Excommunicatione et imprecationibus statuitur, ne ullus seu princeps, seu quisvis alius sit Igumenum extraneum, nisi qui ex medio monasterii fuerit in monasterio constituere, aut quoquo modo introducere praesumat.

Paisii Patriarchae Jerosolimitani de anno 7157

Macharii Patriarchae Jerosolimitani de anno 7172

Lucae Metropolitae in Valachia de anno 7120

Privilegium Matthaei Vajvodae vigore cujus primo: omnia monasteria a quocunque contributionis genere totaliter eximuntur, hac tamen cum conditione, ut in subito casu necessitatis, si Princeps pecunia opus habuerit, eidem per modum mutui, Valachice sic dictum Premutoare succurrere teneantur. Secundo: ut monasterium Kozia Igumenum suum, ipsummet elegiat et in electionem ejus neque Princeps, nec Metropolita, nec Episcopus se immisceat de anno. 7155

Item privilegium etiam a Michaele Vajvoda anni 7104

Literae Constantini Vajvodae, quibus omnia monasterii praedia, et possessiones a Komanerito eximebantur de anno . 7218

Monasterium Bistricza.

Hoc monasterium primus ex fundamento aedificari curavit Banus Barbul Bassaraba Crajovensis.

Post hunc fuit et per alios Valachiae Vajvodas renovatum.

Hoc monasterium possidet in Caesarea Valachia. Pagum Kostesti integrum cum inhabitatoribus, subditis, omnibusque apertinentiis et montibus fuit etiam hic pagus exemptus ab omni onere publico, solum ut possit monasterio servire, idque vi literarum donationalium Raduli Vajvodae ab anno. . 7118

Alexandri Vajvodae ab anno 7125

Alexandri Eliae Vajvodae ab anno 7137

Stephani Cantacuzeni Vajvodae ab anno 7222

Vi donationalium Mihnae Vajvodae habet ex Okna possessionem Soasch et vineam ejusque loci vini decimam ab anno 7017

Vi donationalium Bassarabae Vajvodae habet possessiones dictum Soasch, Beben, Milosta, Pereul et Oberschia ab anno . 7028

Vi donationalium Raduli Vajvodae vini decimam ex Okna, anni 7174

Gregorii Ghika Vajvodae confirmatam hanc decimam ab anno. 7171

Habet et donationales Moisin Vajvodae de possessione integra Mussesel ab anno 7037

Alias donationales Mircsae Vajvodae de dicto Mussesel et parte aliqua ex Miliricae ab anno. 7055

Donationales Constantini Principis de Brakovan iterum de Mussesel et Vinea, ejusdemque loci proveniente vini decima de anno 7209

Donationales Vlad Vajvodae de medio pago Cselei et palude ibidem ab anno 7038

Alias Alexandri Vajvodae de dicti Pagi vini decima ab anno 7037

Donationales Petrasco Vajvodae de possessione Vedastra, anno. 7064

Alias Alexandri Vajvodae de eadem ab anno. 7079

Donationales Mihnae Vajvodae de possessione Vertop ab anno. 7097

Alias Alexandri Vajvodae de tota possessione Potelul, palude Balta Alba, omnibusque ejus, ab anno 7080

Alias Matthaei Vajvodae conformes ab anno 7151

Alias Constantini Principis de Brankovan de dicto Potelul, Tricesima medietate, vinique decima, de anno. 7198

Habet donationales Matthaei Vajvodae de integra possessione Ginden ab anno 7142

Donationales Pahomi Prascovanul, vi quarum possessionem suam Studina cum Vinea monasterio donat anno . . 7195

Donationales Serbani Vajvodae de medietate territorii Arcsesti, anno 7193

Donationales Matthaei Vajvodae de integro pago Vajdejei cum subditis, montibus, omnibusque apertinentiis ab anno . 7146

Administrationis mandatum de eodem ab anno. 7228

Donationales Matthaei Vajvodae de medietate possessionum Kakoczi et Stignica ab anno 7148

Alias Serbani Cantacuzeni Vajvodae de vini decima ex promontoriis Skoretae et Pistesti ab anno 7189

Alias conformes Constantini Principis de Brankovan ab anno 7209

Alias quoque conformes Stephani Cantacuzeni Vajvodae ab anno 7223

Praeterea habet vineam cum literis donatam in promontorio Skorete.

Vineam pariter cum contractibus donatam in Rimnesti.

Vineam in Okna a Hiera donatam cum suis contractibus.

Habet et emptionales literas de possessione Bersesti, de possessione Greksori.

Et alias emptionales de vinea in territorio Dragassan.

Trans Alutam habuit hoc monasterium.

Pagum Strojesti cum subditis, omnibusque apertinentiis, ex quo annuatim proveniebant Thal. 150 cum privilegio Raduli Vajvodae de anno 7152

Item vi donationalium Alexandri Vajvodae habuit possessiones Melureni et Bogdanesti ex Kotmana anni. . . . 7134

In Szlatina habuit vineam cum contractibus donatam unde colligebat annuas urnas vini 1.000.

Praeterea habuit Zingaros monasterio contribuentes annuatim Thall. 170.

Habuit et alios Proventus, quos Excelsa Camera accepit nempe:

Dismaritum et Ojeritum ex pago Kostesti, vi literarum donationalium Raduli Vajvodae ab anno 7118
Matthaei Vajvodae ab anno. 7141
Constantini Principis Brankovani ab anno 7197
Stephani Cantacuzeni Vajvodae ab anno 7223

Praeterea adhuc habuit annuos magnos salis lapides 75 de quibus literas praedones una cum aliis plurimis tempore ultimi belli acceperunt.

Monasterium Ores.

Curavit e fundamento magnis cum expensis aedificari Serenissimus Princeps Constantinus Bassaraba de Brankovan et possessionibus dotavit, quemadmodum literae ejus de anno dominis 1695

Possidet autem hoc monasterium in specie pro primis pagum sibi adjacentem paris nominis Orez cum duobus montibus vi donationalium Serenissimi fundatoris ab anno . 7199

Medietatem pagi Berseten cum quibusdam pratis vigore donationalium Dominae Dumitranae Buicseskul de anno. . 7207

Pagum Baje de fier cum toto territorio appertinente vi literarum donationalium Constantini Principis Brankovani ab anno 7200

Qui etiam literas primorum donantium monasterio empto territorio illo consignavit.

Gregorii Vajvodae ab anno. 7171
Mihnae Vajvodae ab anno 7166
Bassaraba Vajvodae ab anno 7129

Deinde possidet medios Pagos Fometesti, Venschoj et Nigresti vi donationalium Constantini Principis de Brankovan ab anno 7204
Constantini Serbani Vajvodae ab anno. 7164
Matthaei Vajvodae ab anno. 7143
Antonij Vajvodae de anno 7178

Et etiam medietatem pagi Folesti vi literarum donationalium:

Alexandri Vajvodae ab anno . . . . 71[illegible]
Raduli Vajvodae ab anno . . . . 71[illegible]

Michnae Vajvodae ab anno 7091
Leonis Vajvodae ab anno 7139
Habet et medietatem pagi Runcul vi donationalium Constantini Principis ab anno 7202
De quo habet et alias literas emptionales.
Possidet etiam pagum Krajovica integrum vigore donationalium Constantini Principis ab anno 7215
Gabrielis Mogila Vajvodae ab anno 7107
Matthaei Vajvodae ab anno 7109
Habet ex pagis Csorokul medietatem, Pucsurile tertiam et Pratovojesti quartam partem tenore literarum donationalium Constantini Principis de anno Christi 1691
Raduli Vajvodae de anno 7123
Matthaei Vajvodae ab anno 7153
De quibus habet et alias literas emptionales et metales. Habet partes possessionum in Stegla, Rotunda, Csupercseni, Csimbrova et duas partes ex Popesti vi donationalium Brankovani Principis ab anno 7205
Ducae Vajvodae ab anno 7184
Gregorii Gykej Vajvodae ab anno 7163
Constantini Serbani Vajvodae ab anno 7163
Habet et vineam Trojanu nominatam cum toto loco sessibus circumdatam vi literarum donationalium Constantini Principis de Brankovan de anno 7201
Et aliam vineam in Sutesti cum omni suo loco, et prato, quod viam transit vi donationalium Constantini Principis de Brancovan de anno 7199
Demum habet vini decimam ex promontoriis Sutestilor Nimoi, Grecseni, Gerdesti, Sleterej et Pucurile vi literarum donationalium Constantini Principis Brankovani ab anno . . 7200
Stephani Cantacuzeni Vajvodae anno 7221
In tribus praediis Fometesti, Csoroj, Crajovicza cum Casarmae sint usum ex iis nullum habet. Praeterea habet sibi subjectum filiale monasteriorum

Polvracs.

Cujus ecclesiam, domumque aliquam parvam primus aedificari curavit supremus apud Vajvodam Aulae praefectus Dancul Projanul, dein a Constantino Principe Brankovano

emptum et monasterio Orez filiale subjectum fuit, cujus monasterii nempe Orez dein Igumenus propriis monasterii sumptibus ecclesiam illam renovari, incolorari, locum muro circumdari, habitationesque in eodem plures aedificari curavit.

Literae donationales de filiali hujus monasterioli subjectione cum omnibus ejusdem Bonis, Zingaris et Vineis sunt a Constantino Principe Brancovano de anno 7204

Item aliae de eodem ab anno 7201

Confirmatio super donatione monasterii Polvracs ad monasterium Orez. Dosithei Patriarchae Jerosolimitani in duplo de anno 7201

Hoc monasteriolum super possessione pari Polvracs habet literas ab Alexandro Vajvodae de anno. 7137

Matthaeo Vajvodae ab anno 7142

Sunt et aliae donationales hujus Matthaei Vajvodae vi quarum pagus Polvracs cum cunctis suis bonis, vineis, montibus et apertinentiis monasterio Polvracs confertur anni . 7156

Hoc monasteriolum habet vi emptionalium et metalium literarum medietatem possessionis Schipotul.

Vi aliarum emptionalium possessionem Otiesti.

Demum habet donatam vini decimam ex promontoriis Cincul adhaerenti Negoesti et Mogossan, vigore donationalium Constantini Principis Brancovani de anno 7201

Praeter recensita Bona haberet monasterium Orez adhuc in Caesarea Valachia medietatem possessionis Rakovicza secundum tenore literarum:

Matthaei Vajvodae de anno 7149

Et Mihnae Vajvodae ab anno. 7091

Quam vero partem (qua ratione ductus non constat) tit. Dominus Staiko Benceskul ante 7 circiter annos occupavit.

Trans Alutam habuit monasterium Orez ex salis fodinis Telega, Teissan et Gikova de centum lapidibus (dictis Bolovani) duos salis lapides, vi donationalium Constantini Principis Brankovani de anno 7214

Possidebat et totum pagum Kezenesti et allias possessiones cum vineis in Slatina vigore literarum Mihnae Vajvodae ab anno 7087

De quibus habet et alias literas emptionales et gratuitas.

Dein pagum Stojcseni cum omnibus apertinentiis, et magna

vinea secundum emptionales et donationales Constantini Principis Brankovani ab anno 7219

In Tergoviste unam ecclesiam cum 5 mercatorium officinis, duobusque molendinis, et pratis, vigore duarum donationalium Principis Brankovani ab annis . . . . . 7220—7222

In territorio Pitestiensi habuit unam magnam vineam secundum donationales Principis Brankovani ab anno 7219

Et in Stojcseni 30 Zingarorum familias vigore variarum emptionalium.

Habuit et alios Proventus, quos Excelsa Camera ad se accepit ut pote:

In Crajova domum Haan dictam, quam Monasterium propriis sumptibus aedificavit juxta testimoniales Principis Brankovani ab anno 7219

Et alteram ejusdem de eadem domo Haan de anno . . 7219

Deinde in Nundinis Crajovensibus a 15-ta Augusti utque ad ejusdem finem a singulis mercatoribus monasterium unum Tall. sumpsit cum donationalibus Principis Brankovani et Stephani Cantacuzeni Vajvodarum de annis. . . . . 7217—7223

Et confirmatione Nicolai Maurocordati Vajvodae anno. . 7224

Sumpserat etiam Ojeritum et Dismaritum ex pagis Orez, Rimesti et Roman concessum donationalibus Constantini Principis Brankovani ab anno 7201

Et etiam confirmante Stephano Cantacuzeno Vajvoda anno 7223

Ex salis fodinis habuerat annuos 150 salis lapides (quemlibet per 5 cent.) cum donationalibus Constantini Principis Brankovani ab anno 7201

Deinde habuit ex Diu, Bistrecz et Csernecz tertium Tricesimae vectigalis nummum, cum privilegio ejusdem Principis de anno 7201

Quod confirmavit Stephanus Cantacuzenus Vajvoda anno 7224

Demum habuit ex Okna annuos 50 salis lapides pro Capella Sancti Ioannis Preditecs ab anno 7197

Monasterium Govora.

Hoc monasterium aedificari curavit Radul Vajvoda anno 7004

Deinde a quodam Igumeno Paisio renovatum fuit, et nunc ab Archimandrito Hilarione (qui modernus Igumenus existit) propriis ex illius expensis muro fuit circumdatum qui

etiam pro non parvo decore unam Ecclesiam sive Sacellum cum una domuncula in monte de fundamento extrui, unamque vineam, circa circumplantari curavit.

Hoc monasterium possidet in Caesarea hac Valachia:

Pagum integrum Glodul et possessionem Strimba vi praeattactarum literarum Raduli Vajvodae ab anno 7007

Et Serbani Cantacuzeni Vajvodae ab anno 7192

Dein habet medietatem possessionis Bersesti vi donationalium Raduli Vajvodae ab anno 7009

Et medium pagum Ionesti vi donationalium ejusdem ab anno 7004

Et etiam partem possessionis Vladila et mediam partem in Fressinet cum donationalibus ejusdem ab anno 7045

Et partem possessionis in Malovecul et Medvesda vi donationalium Alexandri Vajvodae ab anno 7080

Habet etiam tres partes possessionis Cserneci cum privilegio Raduli Leon Vajvodae ab anno 7174

Ex quo loco etiam habet ex vineis de 20 urnis unam, secundum donationales Constantini Principis Brankovani 7217

Sumit etiam vini decimam ex promontorio Kakova cum donationalibus Antonij Vajvodae ab anno 7178

Deinde habet emptionales vinearum in promontorio Dragaschan.

Habet et aliam vineam juxta emptionales literas in promontorio Oknensi dictam Likura.

Habet et alias adhuc emptionales vineae ex Bunesti.

Demum habet unam parvam vineam a quodam Mihaila prope monasterium.

Trans-Alutam habuit hoc monasterium tria territoria: Nenesesti, Stojeseni cum duabus molis et Plobul.

Item totam possessionem Kurtissora, quarum donationales apud metropolitam Bukurestiensem exstant.

Privilegia autem non sunt hic sed in altera parte.

Habuit et alios Proventus, quos Excelsa Camera accepit nempe:

Ex promontorio Rimniciensi sub titulo vini decimae 200 vini urnas, vi donationalium Raduli Vajvodae ab anno . . 7006

Item habuit annuos salis lapides 75 literae autem sunt pariter in altera parte.

Et 12 Zingarorum familias salicidas, de quibus literae apud metropolitam Bukurestiensem sunt.

Monasterium Arnota.

E fundamento aedificari curavit Matthaeus Vajvoda.

Hoc monasterium habet in Caesarea hac Valachia integrum Pagum Dobricsen cum subditis, vineis et montibus, summit etiam tam ex hoc pago Dobricsen, quam ex Barbetesti et Kostesti vini decimam vi donationalium Matthaei Vajvodae de dicto Pago Dobricsen ab anno 7150

Habet et alias donationales Matthaei Vajvodae confirmativas vini decimam ex Dobricsen, Berbetesti, Kostesti et Bogdanesti ab anno 7147

De qua vini decima habet et alias conformes literas donationales Gregorii Vajvodae ab anno 7171

Raduli Vajvodae ab anno 7174

Constantini Principis Brankovani de anno 7198

Dein habet sextam partem ex Berbetesti vi literarum emptionalium.

Et pagum integrum Bogdanesti cum subditis et montibus, ejusque loci vini decima secundum donationales Matthaei Vajvodae ab anno 7145

Habet et emptionales Rudenorum de venditione pagi Bogdanesti ab anno 7144

Et etiam Possessionem Mecsissul hel mare cum omnibus palude et decimis secundum existentes literas donationales Constantini Serbani Vajvodae de anno 7164

Gregorii Vajvodae ab anno 7169

Et Ducae Vajvodae ab anno 7183

Quod confirmant 24 Bojeronum literae limitales de anno . 7154

Possidet et territorium Kakova emptum vi emptionalium anni 7207

Habet et alias literas donationales Matthaei Vajvodae ab anno 7153

Aliorumque Vajvodarum, vigore quarum habet monasterium 4 homines exemptos, qui monasterii fontem purgare, et curare debebant.

In promontorio Dragaschan habet hoc monasterium vineam secundum literas emptionales, et tres vineas in promontorio Dobricsen.

In promontorio Kakova duas Vineas.

Trans-Alutam habuit hoc monasterium. Tertium nummum Tricesimae in Kienen, secundum praeattactas literas donationales Matthaei Vajvodae de anno 7147

Et Constantini Principis Brankovani ab anno 7198

Demum habuit duas possessiones Floreni et Grediste cum omnibus apertinentiis, duodecimque Zingarorum familiis.

Habuit et alios Proventus hac in parte, quos Excelsa Camera ad se traxit.

75 lapides majores salis, super quibus tamen donatio injuria temporum deperdita.

Habet et privilegium excomunicatorium super ordine in monasterio servando, et electione Igumeni, vigore cujus sub gravi excommunicatione et imprecationibus statuitur, ne ullus seu Princeps, seu quisquis alius sit, Igumenum extraneum, nisi qui ex medio monasterii fuerit, in monasterio constituere, aut quoquo modo introducere praesumat, a Patriarcha Constantinopolitano.

Monasterium Sadova.

Hoc monasterium iterum Matthaeus Vajvoda ex fundamento erigi curavit, Pagumque Sadova donavit vi donationalium ab anno 7149

Pagum Gerleni cum apertinentiis eidem dedit uti et pagum Frumossei pro servitiis monasterii destinavit vi donationalium ejusdem Matthaei Vajvodae de anno 7159

Item et alium pagum cum subditis dictum Zevalul cum donationalibus ejusdem ab anno 7160

Quod confirmavit Constantinus Vajvoda suis donationalibus ab anno 7162

Habet et unam possessionem Vorbicso vi donationalium Antonij Vajvodae ab anno 7177

Habet et aliam possessionem Murgassi, cujus medium fuit emptum, medium vero donatum a Constantino Principe Brankovano vi donationalium anni 7200

Item unam aliam possessionem Lumassi etiam medio

emptam, medio donatam vi donationalium Michaelis Vajvodae anni 7096

Unam itidem aliam possessionem habet Berkam a Principe Brankovani emptam ab anno 7209

Extant et aliae donationales hujus principis Brankovani, vigore quarum 8 familias eximebat ab omni contributione, et necesariis monasterii servitiis applicabat ab anno . . . 7199

Competit etiam huic monasterio vini decima, de territorio Sadova et Gerleni vi donationalium Matthaei Vajvodae ab annis 7151--7152

Constantini Kernul Vajvodae de anno 7165

Constantini Principis Brankovani de anno 7200

Et aliorum adhuc sex Vajvodarum.

Et etiam protectionales generalis Schram et Administrationis mandatum de eadem vini decima.

Trans-Alutam hoc monasterium nihil habet.

Sed habuit alium Proventum ab Excelsa Camera dilatum nempe:

Ex Okna annuos 75 salis lapides magnos cum privilegio Matthaei Vajvodae ab anno 7159

Hoc monasterium habet unam capellam dictam Popej Robuluj sibi dedicatam secundum donationales Constantini Principis Brankovani ab anno 7204

Et Stephani Cantacuzeni Vajvodae ab anno 7222

Haec Capella haberet unum pagum Plopul dictum vi literarum Constantini Principis Brankovani de anno 7204

Et Stephani Principis Cantacuzeni de anno 7224

Quem actu Excelsa Camera possidet.

Monasterium Brankoveni.

Curavit hoc quoque ex fundamento exstruit Matthaeus Vajvoda.

Post tempus vero renovatum restaurari curavit Serenissimus Princeps Brankovanus.

Hoc monasterium habet possessionem Rossieni cum una vinea, fruiturque tam hujus loci, quam teritorii Brankoven vini decima.

Deinde habet quatuor vineas in Brankoven, et unam in Kokoresti, possessionem vero habet Gradine le Turbara cum

vinea Merssiani, Kerssani Kedisora, Rotunda, Obirsia, Praporul, Robenesti, Iperessani, Korbeni, et tres partes ex Selestian, Vlasur et Krajessani.

Trans Alutam habuit hoc monasterium decimam partem tam trans quam cis-alutani Telonii, quae in annos importabat tall. 1.000, idque cum privilegio Principis Brankovani de anno 7198

Habuit etiam 2 vineas in Szlatina urnarum 1.000.

Habuit etiam alium unum Proventum ab Excelsa Camera sublatum nempe:

Salis Petras 150, cum privilegio Principis Constantini Brankovani.

Donationales literae hujus monasterii Proventuum remanserunt Bukurestini apud Constantini Principis Brankovani nepotem.

Monasterium Strehaja.

Hoc monasterium fuit in primis a Michaele Vajvoda inceptum, deinde vero a Matthaeo Vajvoda una cum ecclesia aedificatum et finitum.

Qui etiam postremus videlicet possessiones Stingecsava din face et Stingecsava din dos cum subditis donavit ut exstant ejusdem donationales ab anno 7158

Habet et alias donationales ejusdem Matthaei Vajvodae, vi quarum Strehaja cum aliis bonis confertur de anno. . . 7161

Vi aliarum quoque Constantini Serbani Vajvodae locus Strehaja cum subditis monasterio confertur de anno . . . 7162

Deinde vi duarum administrationis deliberationum possessionem Albulesti monasterium Strehaja possidet ab annis Christi . . . . 1726—1728

De qua possessione etiam administrationis limitales literas habet ab anno Domini 1728

Habet adhuc unam possessionem Roksoreni emptam cujus emptionales literae et nunc exstant.

Demum fuere omnes monasterii servi ab omni contributione exempti cum privilegio Mavrocordati anni 7224

Quam exemptionem modo non habet.

Habuit et alium Proventum ab Excelsa Camera sublatum, nempe:

In omnibus monasterii Bonis vini decimam, Dism aritum

et Ojeritum idque vi literarum donationalium Constantini Principis Brankovani anno 7214
Et Stephani Cantacuzeni Vajvodae de anno 722
Item habuit medietatem Telonii forensis in Csernek et etiam 75 salis lapides cum privilegio Principis Brankovani ab anno. 721

Monasterium Motru.

De primo suo fundamento a Matthaeo Vajvoda erectum anno 7155, deinde ruinosum a Constantini Brankovani avo nomine Preda restauratum et demum ab hoc ipso Principe renovatum fuit.

Hoc monasterium possidet in Caesarea Valachia territorium sui nominis antea Kolibasch dictum cum vinea ubi situatum est, juxta donationales Matthaei Vajvodae ab anno . 7159
Constantini Kernu Vajvodae ab anno 7164
Et Bani Cornya dicti ab anno 7200
Habet etiam in hac possessione vi adductarum donationalium incolas, subditos, quae sunt a Matthaeo Vajvoda ab anno . 7145
Qui etiam hoc monasterium ab omnibus provinciae oneribus exemit cum privilegio de anno 7142
Quod monasterium etiam est exemptum ab omni decima alveariorum, omnesque in eo habitantes Calugeri vi donationalium Gregorii Gika Vajvodae ab anno 7171
Et Raduli Vajvodae ab anno 7129
Habet etiam possessionem Bujcsesti cum subditis et unum pratum Stingacsava vi donationalium Gregorii Gika Vajvodae ab anno 7172
Quod etiam Radul Vajvoda confirmavit.
Deinde habet 3 possessiones Ionesti Balteni et Brenesti cum privilegio Bassarabae Vajvodae ab anno 7027
Quod confirmat Leon Vajvodae anno. 7138
Alexander Vajvoda 7133
Gabriel Mogila Vajvoda. 7128
Matthaeus Vajvoda anno 7146
Et Banus Constantinus Stirbey anno 7221
Penes quas emptae sunt particulae quaedam vigore literarum emptionalium de anno 7224
Habet et alias duas possessiones Sussica et Grujere vo-

atas de quibus etiam vini decima fruitur vigore donationalium Bassarabae Vajvodae ab anno 7026
Matthaei Vajvodae ab anno 7158
Post haec habet possessionem Fentena Banului vi empionalium uti etiam unam vineam in Oreavicza juxta empionales.

Deinde habet partem aliquam ex possessionibus Rucsies Czinczari de quibus literae donationales sunt perditae post obsignationem monasterii.

Et tertiam partem ex possessione Kelereczi donatam a quadam Domina Christina anno 7222

Proventus sequentes Excelsa Camera accepit nempe:

Annuos 75 salis lapides deinde;

Habuit Dismaritum et Ojeritum ex omnibus possessionibus et territoriis monasterio subjectis, nempe ex Kolibasch, Bujesest, Ionest, pagis cum privilegio Matthaei Vajvodae ab anno 7150
Radul Vajvodae de anno 7129
Postmodum sumpsit vini decimam ab omnibus suarum possessionum et territorium incolis vi privilegii Matthaei Vajvodae ab anno 7149
Quod etiam confirmavit, atque Dismaritum et Ojeritum inde summendum concesit Duca Vajvoda anno 7182
Constantinus Princeps Brankovanus anno 7197
Stephanus Cantacuzenus Vajvoda anno 7223
Nicolaus Maurocordatus Vajvoda anno 7224
Demum habuit exemptas 10 familias pro necessariis servitiis Constantino Principe Brankovano anno 7197
Quibus Nicolaus Maurocordatus Vajvoda adhuc 2 addidit vi literarum de anno 7224
Habet possessionem in Skejesti et Sletinicul cum donationalibus Raduli Vajvodae ab anno 7111

Monasterium Segarcsa.

Fuit prius solummodo sacellum, sed postmodum per remonstrationem a quodam Igumeno nomine Germano factam, fuerat Patriarcha Alexandrino adauctum et in monasterium aedificatum.

Hoc monasterium habet possesionem sui nominis vigore donationalium Raduli Vajvodae ab anno 7122

Et Serbani Vajvodae ab anno 7181

Hic itidem Serbanus Vajvoda possessionem Segarcsa una cum subditis, contributione, vinique decima monasterio cessit secundum donationales ab anno 7188

Possessionem Delga Constantinus Princeps Brankovanus monasterio dedit cum donationalibus ab anno 7204

Et literas super tertiam partem possessionis Kaloperul a Duca Vajvoda de anno. 7187

Habet etiam possessionem Besdinam cum emptionalibus et donationalibus de anno 7195

Et aliam possessionem Gura deresej cum privilegio Alexandri Vajvodae de anno 7078

Et possessionem Saka ex privilegio Mihnae Vajvodae anni 7146

Item tres partes ex possessione Bledojul cum privilegio Alexandri Vajvodae de anno 7080

Deinde habet pagum Ciguresti cum vinea vi privilegii Stephani Cantacuzeni Vajvodae anni 7222

Demum habet ex possessione Pelkuca spatium 700 orgiarum cum privilegio Raduli Vajvodae anni. 7116

Et possessionem Tirnovu donatam a Bojarone Bibilika, qui est ibidem factus monachus de anno 7220

Habet praetensionem in possessionem Fontana Banului, vigore donationalium mercatoris cujusdam Defta de anno . 7219

Deinde exstant protectionales Excellentissimorum Dominorum, Dominorum Generalium Comitum de Steinville, Wimond et Königsegg super hoc monasterio.

Excelsa Camera ab hoc monasterio accepit. ***Proventus sequentes nempe:***

84 familias, quas habuit in pago Segarcsa ab omni contributione Dismaritul et Ojeritul exemptas, ut solummodo sint pro servitio monasterii vi privilegii Serbani Vajvodae ab anno 7188

Constantini Principis Brankovani de anno 7204

Deinde habuit Telonium Oknense de la Roata dictum, ubi a quolibet curru 4 dinarios habebat vi donationalium Ducae Vajvodae ab anno. 7185

Et Serbani Vajvodae ab anno 7189

Demum habuit ex salis fodinis annuos salis lapides 75.

Habuit trans Alutam Capellam sibi dedicatam Slatari cum omnibus bonis a Patriarcha Samuele.

Vineam in Slatina vi variarum emptionalium.

Sacellum Stejneşti.

Vocabatur in primis Cornet et fuit aedificatum ab Illustrissimis Dominis Busestis de Bassaraba anno 7000

Sed post tempus mutato nomine vocatum est Stejnesti et possidet in hac Valachia Caesarea possessionem Stejnesti et vineam, quam acquisivit a Radulo Vajvoda 7123

Deinde habet possessionem Dranovej, secundum donationales Bassarabae Vajvodae ab anno 7024

Et etiam possessionem Milesti ex privilegio Vladi Vajvodae anni. 7040

Literae Patriarchae Samuelis Alexandrini quibus monasterium Stanest monasterio Schegarcsae qua filiale substituit de anno 1710

Literae mitropolitae Bucurestiensis Lucae de eadem re ab anno 7123

Literae omnium 4 Patriarcharum excomunicatoriae de eadem re subscripta a variis archiepiscopis et mitropolitis.

Ex privilegio Alexandri Vajvodae medietatem possessionis Runk ab anno 7125

Habet praetensionem ad praedium Zungyaczi cum donationalibus Mihnae Vajvodae ab anno 7094

Item habet possessiones Bejka et Delga cum privilegio Alexandri Vajvodae ab anno 7085

Sumitque vini decimam ex territorio Stenesti vi donationalium Gabrielis Vajvodae ab anno 7127

Demum habuit 15 homines pro monasterii servitio liberos in donationalium Constantini Principis Brankovani ab anno . 7208

Et Nicolai Maurocordati Vajvodae anni 7224

Qui tamen sublati sunt

Excelsa Camera ab hoc Sacello accepit.

Mille frustra salis minora, quae habuit ex salis fodinis vi donationalium Vladi Vajvodae ab anno 7040

Praeterea habuerat ex salis fodinis in anuos 4 salis currus, vi donationalium Mihnae Vajvodae de anno 7098

Et Mihaelis Vajvodae de anno 7102

Capella Archangyel.

Est aedificata a quodam Bojerone Stojka Paharnicul Parajanul et est etiam monasterio Sigarczae dedicata, habet autem in Caesarea hac Valachia.

Possessionem sui nominis in qua jacet, uti et alias possessiones vicinas vi donationalium Vladi et Raduli Vajvodarum de annis . . . . 6998—7944

Et sumit ex hac possessione, uti ex Vledesti vini decimam vi donationalium Serbani Vajvodae anni. 7187

Excelsa Camera ab hac Capella accepit.

Quos habuerat annuos salis lapides magnos 50.

Exemptionales Alexandri Vajvodae, vigore quarum pagus Archangyel a Dismarito et Ojerito penitus eximitur.

Monasterium Zithian.

Fuit ex fundamento extructum a Domina Balas matre Constantini Serbani Vajvodae.

Postmodum vero a supremo militiae Colonello Domino Petro Obedanul renovatum

Hoc monasterium habet in Caesarea hac Valachia pagum Jemnikul et Csuliniza cum 40 subditis ab omni contributionum et praestationum ac onerum quorumcunque genere exemptis, solum ut monasterio serviant vi donationalium Serbani Cantacuzeni Vajvodae ab anno 7189

Stephanus Cantacuzenus reduxit numerum exemptorum ad 25 donavit autem decimas vini dandas ad montem sanctum, vigore literarum, quibus monasterio vel 150 salis lapides, vel 150 tall. ex foro telonii Crajovae annuatim anni . 7146

Ex donationalibus Serbani Cantacuzeni sumit monasterium vini decimam ex promontorio Belenestilor ab anno . . . 7190

Quod confirmavit Constantinus Brankovanus anno . . . 7193

Qui etiam vini decimam addiderat ex promontoriis Crajovensibus, uti in Valkanesti, Prisaca, Poblanicza, Keresoja de anno 7197

Quod idem et Serbanus Vajvoda concesserat anno. . . 7191

Fruiturque vini decima ex Vulcanesti cum privilegio Principis Constantini Brankovani anno. 7212

Quod idem mandaverat Illustrissimus Dominus Consiliarius Stajko Benzescul de anno 7227

Obtulerat etiam huic monasterio Capellam Csutura cum omnibus Bonis Serbanus Cantacuzenus Vajvodae ab anno . 7196

Quae tamen habet possessionem Csutura adjacentem cum privilegio Mihnae Vajvodae de anno. 7084

Habet etiam vineam in promontorio Kosmeni quae valde desolata est, juxta donationales Alexandri Vajvode de anno. 7125

Habet et possessionem Gabrovul cum donationalibus Matthaei Vajvodae de anno 7142

Et Gregorii Vajvodae Gika ab anno 7170

Item Raduli Vajvodae qui et subditos addiderat anno . 7173

Habet et possessionem desertam Stubejul cum privilegiis:

Leonis Vajvodae ab anno 7138

Raduli Vajvodae ab anno 7140

Matthaei Vajvodae ab anno 7141

Et medietatem possessionis Decseraz vi donationalium Constantini Kernul Vajvodae ab anno 7765

Deinde habet privilegium super territorium Somorul cum subditis, quos tamen monasterium nunc non habet cum privilegiis Matthaei Vajvodae ab anno 7141

Gregorii Vajvodae ab anno 7172

Item quartalitatem possessionis Sletiorile in districtu Mehedincz cum privilegiis Constantini Kernul Vajvodae anno. 7164

Et Raduli Vajvodae ab anno. 7123

Qui posterior etiam possessionem Popova dederat, quam Dominus Benzeskul majori ex parte occupavit de anno. . 7119

Item habet possessionem Floranul cum privilegio Principis Brankovani ab anno. 7202

Ex ejusdem principis privilegiis partem possessionis Goicza de anno 7219

Donaverat etiam quidam Caluger Hilarion suam portionem in Piskolesti monasterio vi literarum Bani Dumitru anni. 7125

Deinde habet possessionem Cseretul vi donationalium et emptionalium cujus documenta praeterito bello deperdita sunt.

Et vineam propriam in possessione Keresoja.

Exstant protectionales evicti Excellentissimi Generalis Comitis de Steinville, vi quarum 25 familias et sex servos exemit de anno 1719

Partem possessionis in Kerpen vi donationalium Constantini Principis de anno 7201

Habuit et alios Proventus quos Excelsa Camera sustulit videlicet:

Telonium pontis ex Jemnik, quod habuerat cum privilegiis Gregorii Vajvodae de anno 7180

Serbani Cantacuzeni Vajvodae anno 7187

Deinde ex telonio forensi Crajovensi annuatim leon. 75 cum privilegio Constantini Principis Brankovani anno . . 7197

Ex salis fodinis habuerat omni anno salis lapides magnos 150 cum privilegiis Constantini Serbani Vajvodae anno. . 7163

Raduli Vajvodae ab anno 7173

Loco hujus salis dabantur monasterio annuatim tall. 150 cum privilegiis ab annis . . . . , . . . 7206—7207

Habuerat quoque hoc monasterium secundum donationales Antonij Vajvodae in foro Baja de Arame duas domos cum Cellariis lapideis et duabus officinis, quae tamen desolata sunt ab anno. 7179

Monasterium Bukovecz.

Est aedificatum a Bano Stephano et ejus filio Pervul Clucsarul anno. 7081

Hoc monasterium possidet in Caesarea Valachia possessionem in qua est aedificatum et Sekui cum donationalibus Alexandri Vajvodae ab anno. 7126

Quod Mihna Vajvoda confirmavit et aliquam partem parvam ex possessione Vulkenesti addidit anno. 7096

Habet possessionem Korneczul cum donationalibus Michaelis Vajvodae ab anno 7102

Et pagum Bukovecz ab omnibus oneribus et contributionum speciebus exemptum, solum ut monasterio servire possit secundum donationales Alexandri Vajvodae ab anno . 7125

Et Raduli Vajvodae ab anno 7130

Item Alexandri Vajvodae ab anno 7132

Et habuit omnia monasterii pecora a servitio publico exempta cum privilegio Leonis Vajvodae ab anno 7140

Deinde alias 4 familias pariter exemptas pro monasterii servitio cum privilegiis Principis Brankovani de anno. . . 7197

Stephani Cantacuzeni Vajvodae de anno 7222

Mihnae Vajvodae confirmatoriae super omnibus possessionibus et Bukovecz de anno 7094
Possessionem Vernovul a Michaele Vajvoda donatam anno 7104
Possessionem Povarna cum pluribus confirmatoriis a Radulo Vajvoda collatam anno 7118
Et possessionem Perisorul cum privilegiis Mihnae Vajvodae ab anno 7088
Matthaei Vajvodae de anno. 7147
Constantini Kernul Vajvodae anni. 7164
Habet possessionem Kerna cum palude, quam tamen pro hic et nunc Dominus Benzeskul et Arnota possident vi donationalium Alexandri Vajvodae, ab anno 7081
Raduli Vajvodae ab anno 7117
Ducae Vajvodae ab anno 7185
Serbani Cantacuzeni ab anno 7190
Possessionem Radovanul vi donationalium Michaelis Vajvodae anni. 7105
Petri Vajvodae ab anno 7076
Possessionem Smerdestecsi, quam pro hic et nunc Orphani Domini Comitis Adami Székely possident, vi privilegiorum Mihnae Vajvodae de anno 7089
Et Alexandri Vajvodae de anno 7080
Item habet certas officinas Crajovenses, quarum tamen alii occuparent locum cum testimoniis annij 7228
Et Administrationis protectionales de possessione Radovanul 7230
Et donationales de vini decima ex omnibus monasterii bonis in quibus tamen nullae plane vineae sunt, Gabrielis Vajvodae de anno 7127
Et aliorum.
Deinde habet protectionales Excellentissimi Domini Generalis Comitis a Konigsegg super pagum Bucovecz de anno Christi 1723
Trans-Alutam habuit hoc Monasterium secundum donationales Alexandri Vajvodae de anno 7080
Aliorumque Vajvodarum Bukurestini aliquas domus cum Cellariis lapideis mercatorumque officinis.
Proventus, quos Excelsa Camera accepit.
Portionem salis, quam monasterium hocce habebat an-

nuatim, videlicet 200 lapides majores ex donationalibus et Confirmatoriis variarum principum.

Habebat et duos molitores ab omni Contributione exemptos, vi donationalium Constantini Principis de anno . . . 7203

Monasterium Kalui.

Est aedificatum a Dominis Busestis resentioribus anno . 7101

Hoc monasterium habet in Caesarea hac Valachia pagum Kaluj vi donationalium Michaelis Vajvodae ab anno . . . 7101

Item cum donationalibus hujus Vajvodae possessiones Krucse et Csorojul ab anno 7102

Quas confirmavit Gregorius Vajvoda suis donationalibus anno 7179

Habet et aliam possessionem Plenica dictam cum privilegiis Raduli Vajvodae ab anno 7121

Et Matthaei Vajvodae de anno 7149

Et possessionem Vianul cum donationalibus Alexandri Vajvodae de anno 7101

Possessionem Robussi cum privilegio ejusdem ab anno . 7137

Possessionem Piskul cum donationalibus Matthaei Vajvodae ab anno 7140

Et possessiones Korneschul et Tomssani cum donationalibus Domini Kapli Buzeski ab anno 7180

Possessionem Resepici cum privilegiis Ducae Vajvodae ab anno 7185

Serbani Cantacuzeni Vajvodae anno 7193

Ex hujus item privilegio possessionem Vertina anno . . 7188

Item ex hujus privilegio exemptum pagum Vertina ut sit ad monasterii servitia ab anno 7188

Possessionem Perschan cum privilegio Raduli Vajvodae anni 7176

Item possessiones Korbeni et Molendinum cum privilegio Antonij Vajvodae ab anno 7177

Deinde juxta emptionales possessiones Csubrova et Urekiesti.

Et portiones aliquas donatas in Ulicsoj et Csukeltej quondam a Calugeris, qui in monasterio fuerunt.

Possessionem Plenicza et Pustaja cum literis Stephani Cantacuzeni de anno 7223

Vineas habet unam ante monasterii portam, alteram in Geblenesti donatam a quodam Vladukul Zetranul, tertiam in Branu, et quartam in Nemoj.

Trans Alutam habuit hoc monasterium vineas emptas in promontorio Slatina, unde colligebat annuatim 2000 vini urnas.

Deinde habuit Capellam Stelie ex Tergoviste monasterio cum omnibus suis bonis filialem oblatam.

Proventus quos Excelsa Camera accepit sunt: Annui 75 salis lapides magni cum privilegio Michaelis Vajvodae.

Deinde habuit decimas piscium ex monasterii lacubus captorum cum privilegiis Raduli Vajvodae de anno. . . . 7116

Et Gregorii Vajvodae de anno 7181

Monasterium Hotarene.

Hoc Monasterium possidet in Caesarea hac Valachia.

Possessionem Hoterani, in qua ipsum monasterium situatum est.

Deinde habet possossionem Muschtia, partem ex Insarata Doropria aliter Hoteran dicta Ploska et medietatem ex possessione Pristol.

Privilegia harum possessionum sunt tempore turbulentiarum a Tartaris cum aliis monasterii bonis combusta.

Deinde habet possessionem Isbicsani infer. collatam a quadam Domina Maria Vornicsassa vigore illius donationalium ab anno 7227

De qua possesione exstant etiam aliae literae confirmatoriae Bani Constantini de Stirbej ab anno 7223

Extractus privilegii de hac possessione de anno 7123

Originalem autem hujus privilegii est apud Bojeronem Falkojanul trans Alutam.

Deinde exstant duae protectionales Generalis Schram de cunctis monasterii bonis ut monasterium iisdem una cum memoribus suis quiete fruatur.

Exstant etiam literae attestationales et continiales monasterii Hoterani.

Excelsa Camera accepit.

Lapides salis magnos 50, literae desuper sunt combustae a Tartaris.

Monasterium Czinczeren.

Hoc monasterium aut potius monasteriolum habet in Caesarea hac Valachia:

Locum Arpada una cum subditis paucis cum privilegio Constantini Kernul Vajvodae ab anno 7164

Deinde habet possessionem Arcsinesti cum privilegio Raduli Vajvodae ab anno 7175

Item secundum ejusdem Vajvodae literas donationales medietatem possessionis Spinisor super. ab anno 7175

Excelsa Camera a monasterio sustulit, quos habuerat lapides salis magnos 300 cum privilegio Matthaei Vajvodae anni 7142

Habuit monasterium portionem supradictam salis usque ad tempora Constantini Principis sub cujus Domniatu et subsequenti tempore 200 tantum lapides habuit.

Monasterium Strimba.

Hoc monasterium Strimba habet in primis possessionem, in qua est situatum, nempe Strimba cum privilegio Raduli Vajvodae ab anno 7115

Deinde habet possessiones Izvorele et Morcsesti cum privilegio Gabrielis Vajvodae ab anno 7127

Quarum posteriorem nempe Morcsesti cum subditis contulere vi donationalium Alexander Vajvodae de anno . . . 7133

Matthaeus Vajvoda anno 7144

Possessionem Belta pariter cum subditis concessere juxta donationales Gregorius Vajvoda anno 7180

Leon Vajvoda anno 7163

Constantinus Kernul Vajvoda anno 7138

Constantinus Princeps Brankovanus anno 7203

Et mediam possessionem Serdanesti a Radulo Leo Vajvoda datam de anno 7174

Deinde fuit monasterium exemptum a Dismarit 200 alvearum, Ojerit 200 ovium, habuitque 300 urnas vini exemptas cum privilegiis Stephani Cantacuzeni Vajvodae ab anno . 7223

Et Nicolai Maurocordati Vajvodae ab anno. 7214

Demum possessionem Racsi cum privilegio Raduli Vajvodae de anno 7117

Proventus, quos Excelsa Camera accepit fuere.

Fruebatur hoc monasterium Dismarito et Ojerito et ex salis fodinis annuos lapides salis magnos 50. Privilegium de his tempore turbulentiarum est perditum.

Monasterium Baja de Arama.

Hoc monasterium possidet in Caesarea hac Valachia.

Locum ubi monasterium est situm emptum ab incolis ejusdem loci, vi emptionalium incolarum literarum.

Deinde habet unum Molendinum in Oppido Baja de Arama et unam vineam in Kostian ubi exstant literae anni . . . 7185

Deinde habet possessionem sive locum vel campum monasterii lateri adjacentem emptum ab incolis ex Brebin anno . 7213

Deinde contulerunt Domini loci arendatores in locum Eleemosynae monasterio aliud etiam molendinum uti literae exstant.

Proventus ab Excelsa Camera sublati fuere sequentes:

Habuit hoc monasterium ex proventibus tellonii illius oppidi annuos tall. 75 cum privilegio Raduli Vajvodae ab anno 7175

Quem proventum confirmavit Antonius Vajvoda vi donationalium ab anno. 7187

Deinde habuit cum privilegio Constantini Principis Brancovani annuos salis lapides de anno 7203

Privilegio Principis Constantini Brankovan, habebat 4 familias exemptas ab omni contributione, de anno 7220

Quod confirmavit et Stephanus Cantacuzenus anno . . . 7223

Monasterium Titirecs cum Serie.

Bonorum, possessionum, quas possidet monasterium Titirecs in Austriaca Valachia.

Haereditas Csofrincseni cum omnibus apertinentibus territoriis et taxa vini (vulgo Vinerics) ex eadem haereditate obveniente.

Cum donationalibus Vajvodae Duka de anno 7188

Una particula haereditatis ex Otesani, cum vinea et contractualibus de eadem.

Una particula taxae Vinerics ex promontorio Oknensi obvenientis cum donationalibus Gregorii Vajvodae de anno . 7172

Aliae item donationales Ducae Vajvodae de eadem re de anno 7182

Haereditas Gorunisul et Rudzetul cum donationalibus Vajvodae Duka de anno 7182

Specificatio eorum quae Excelsa Camera dicto monasterio Titirecs ademit.

150 frustra majora salis ex Okna, quorum unum quodque continet centos 5 uno et plus, cum donationalibus Vajvodae Antonij de anno 7180

Item Vajvodae Ducae, qui donationem priorem adhuc 150 lapidibus auxerat de anno 7172

Item Gregorij Vajvodae pro lapidibus 150 de anno . . . 7172

15 familias hominum exemptorum cum literis Vajvodae Duca de anno 7182

Item Vajvodae Gregorii de anno 7172

Item Antonij Vajvodae de anno 7178

Item Constantini Vajvodae, qui tamen numerum priorem ad 10 solum familias restrinxerat anno 7208

Monasterium de Un Lemn.

Inhabitant moniales.

Prima origo hujus monasterii scripta non invenitur, sed de senibus sequens relatio accepta fuit quod nempe quidam senex et simplex homo oves ibidem pascens obdormivit, qui resuscitatus pro verissimo retulit Sanctissimam Deiparam sibi in somno comparuisse et dixisse ut ex tribus ibi stantibus magnis arboribus unam desecaret, ex ejusdemque ligno tempellum aliquod aedificaret, quod ille se posse negavit, sanctissima vero Deipara se auxiliatores daturam spopondit; qui itaque mandatum hoc sine mora firma cum fide executioni dedit, et unam de tribus illis arboribus de radice dissecuit et in illa miraculizantem ad modernum usque tempus existentem magnae Deiparentis iconam preciosissimam invenit de ligno illo vero unius solius arboris unum templum fornice erectum non sine miraculo, ut homo ignarus et simplex aedificavit. Quae vero summe veneranda imago se im-

mobilem fixit locum in eum ubi statim a Matthaeo Vajvoda templum e fundamento lapidem erectum fuit 7143

Qui etiam ipsum monasterium aedificari curavit.

Hoc monasterium habet in Caesarea hac Valachia.

Possessionem Popesti, in qua est situatum monasterium cum privilegio Constantini Kernul Vajvoda ab anno . . . 7164

Deinde habet pagum Kinesti exemptum ab omnibus oneribus, solum ut monasterio sit auxiliali servitio, vi donationalium Radul Leo Vajvodae de anno 7177

Cum privilegio itidem Serbani Cantacuzeni Vajvodae fuit ille pagus exemptus ab omnii onere cum parva contributione ab anno 7187

Habuit etiam 30 familias exemptas vigore privilegii Constantini Brankovensis Vajvodae ab anno 7197

Habet praeterea possessionem Trenesesti cum suis Iobbagionibus vigore privilegii Gregorii Vajvodae ab anno . . . 7169

De qua possessione et possessionis vinea privilegium dedit etiam Mihne Vajvoda ab anno 7091

Habet et pagum Dajesti cum subditis locisque vini decima cum privilegio Matthaei Vajvodae ab anno 7153

Deinde habet tertialitatem possessionis Negroa vi donationalium Alexandri Vajvodae de anno 7132

Et possessionem Csokertyei secundum literas emptionales.

Ex possessione Csorest habet spatium 100 orgiarum vi donationalium Mihne Vajvodae ab anno 7087

De quo spatio etiam exstant literae limitales duodecim Bojeronum de anno 7234

Item habet possessionem, quam tit. Dominus Balacsanus habet Gustaveczul cum privilegio Petri Vajvodae ab anno . 7134

Et possessionem Studenicza cum suis apertinentiis cum privilegio Mihnae Vajvodae ab anno 7090

Ex territorio Badulest habet unam partem emptam.

Possessionem Szaka cum subditis habet vi privilegii Raduli Vajvodae anni 7116

De possessione Szaka exstant etiam literae emptionales.

Ex possessione Rosepit habet unam partem donatam a familia Filischani.

Possessionem Kolibasch cum literis modernae Caesareae Administrationis anni 1730

Habet quoque unam partem in Pietral vigore emptionalium literarum.

In promontorio Trojan habet unam vineam emptam secundum emptionales.

Ita etiam in Dragasan vigore emptionalium.

In territorio Oknensi habet unam vineam pridem factam ab ipso monasterio.

Et in promontorio Kokoresti aliam pariter donatam a Reverendo Domino Dosifteo Brajloj hoc anno.

Et possessione Petral fruitur vini decima cum privilegio Constantini Principis Brankovani de anno 7197

Et aliorum quatuor Vajvodarum.

Trans Alutam habuit hoc monasterium possessionem Cremenal cum emptionalibus ab anno 7120

Et possessionem Ursi et vineam cum literis emptionalibus et judicialibus 4 Bojaronum de anno 7231

Etiam possessionem Sorilesti cum privilegio Alexandri Vajvodae ab anno 7137

Possessionem Skimbaczin vi donationalium Serbani Cantacuzeni Vajvodae de anno 7188

Demum habuit in Szlatina unam vineam et etiam ex aliqua parte vini decimam unde collegerat annuatim 300 urnas vini.

Proventus ab Excelsa Camera accepti:

Habuit cum privilegio principum Serbani Cantacuzeni et Stephani Cantacuzeni de anno. 7200

Et Nicolai ac Ioannis Maurocordati 300 obrokones tritici et annuorum salis lapidorum magnorum 500.

Cum privilegio Nicolaj Vajvodae habuerat de nundinis Crajovensibus in annos 200 Talleros.

Privilegium Constantini Brankovani vigore cujus monasterium ex paludibus ad Grosdibrod quotanis duos centenos piscium levandos habebat de anno. 7200

Monasterium Surpatile.

A monialibus inhabitatum.

Fuit imprimis de Dominis Busestis antiquis, postmodum vero a Domina Principis Brankovani aedificatum, primam originem habet ab anno 7218

Possidet in Caesarea hac Valachia:

Partem teritorii Kinnesti cum privilegio Bassarabi Vajvodae ab anno 7020

De quo etiam habet literas limitales de anno 7218

Possessionem Serbanesti cum privilegio Raduli Vajvodae ab anno 7113

De qua etiam habet literas limitales sex Bojeronum ab anno 7216

Et partem possessionis Vulpeni cum privilegio Gregorij Vajvodae de anno. 7171

Et habet possessionem Gruam et unam vineam secundum literas emptionales Capitanei Ioan Zetrani de anno . . . 7229

De qua possessione Grua et alia Vulpian habet donationales Matthaei Vajvodae de anno 7158

In monte Sorbanestilor habet vineam cum Administrationis privilegio de anno 7229

In monte Titirecs unam vineam juxta literas donationales cujusdam monialis ibidem defunctae.

Et unam partem possessionis Barbateste, pariter cum suis literis vi privilegii Serbani Cantacuzeni Vajvodae fuit hoc monasterium exemptum a Dismarit et Ojerit et habuit decem homines exemptos pro monasterii servitio, item liberam vini decimam in monte Kinesti et Bodesti ab anno . 7195

De quibus habet et alia privilegia.

Deinde cum privilegio Constantini Vajvodae habuit 10 homines ab omni contributione et onere liberos pro servitio monasterii ab anno 7218

Habet etiam literas protectionales prioris Administrationis de exemptione sex hominum ab anno. 7228

Demum habet vini decimam ex locis Kinesti, Bodesti, Serbanesti, vi donationalium Serbani Cantacuzeni Vajvodae anno. 7198

Trans Alutam habuit hoc monasterium.

In Dragsoi vineam cum literis Constantini Kernul Vajvodae ab anno 7216

Et aliam vineam in Ursi vi donationalium.

Proventus ab Excelsa Camera receptos habuit sequentes:

Cum privilegiis quatuor Vajvodarum annuos salis lapides magnos 75 sunt combustae.

Et cum privilegio Brankovani Principis ex palude Gros di bold annuatim unum currum piscum de anno. 7218

Et aliorum successorum Principum.

Monasterium Mamul.

A monialibus inhabitatum.

Fuit solum de ligno erectum, sed a Constantino Principe Brankovano lapidibus extructum est ab anno 7210

Habet in Caesarea hac Valachia.

Medietatem possessionis Fumurani emptam.

Deinde territorium Mamul, in quo ipsum monasterium est situatum cum vinea.

Partem possessionis in Kintest vi donationalium Constantini Principis Brankovani ab anno 7221

Deinde fuit exemptum a Dismarito et Ojerito habueritque pariter exemptos 13 homines extraneos ad suum servitium cum privilegio Gregorij Vajvodae anni 7673

Habet quoque vini decimam ex ambobus collibus promontorii Kokoresti cum privilegio Constantini Principis Brankovani ab anno 7198

Et cum ejusdem privilegio vini decimam ex Karrolgani.

Habet ex possessionibus Mirila et Dojest spatium orgiarum 865 emptum et

Partem possessionis Dranovuz pariter emptam vi emptionalium.

Literae donatoriae Ioannis Archimandritae Igumeni quondam in Hurez super vinea quadam in Kokorest anno. . . 7220

Proventus ab Excelsa Camera ademptos:

Habuit in primis salis lapides magnos annuatim 50.

Item ex proventu salis fodinae talleros 100 cum privilegio Constantini Principis Brankovani de anno 7205

Et aliorum Vajvodarum.

Monasterium Ostrov.

Est a Domina Dospina Uxore Nyaguli Vajvodae e fundamento erectum anno. 7009

Est in una insula in meditulio Alutae a monialibus inhabitatum.

Habet in Caesarea hac Valachia solummodo unam possessionem Tresteni donatam a Falkojano cujus literae tamen sunt in manibus Falkojani.

Trans Alutam autem habuit pagum Pabujesti a Dismarito et Ojerito, omnique onere exemptum, solum ut hunc Dismaritum et Ojeritum vinique decimam det monasterio, eique serviat, cum privilegio Matthaei Vajvodae de anno . 7154

Deinde habuit decem homines liberos pro monasterii Servitio cum privilegio Raduli Vajvodae Leon ab anno . . . 7177

Aliorumque Vajvodarum.

Proventus ab Excelsa Camera accepti nempe:

Habuit ex Districtu Vulcsa 200 Cubulos frumenti. Salis lapides magnos 500 et a Camera 15 leoninos.

Et ex vini decima principali 200 urnas cum privilegio Raduli Vajvodae ab anno 7008

Et etiam cum privilegio Moysis Vajvodae ab anno . . . 7037

Aliorumque Vajvodarum.

Item sex homines, ut ex hac parte habeat ab omni Contributione et onere immunes solum pro monasterii servitio cum privilegio Stephani Cantacuzeni ab anno 7222

Sacellum Szlatiora.

Inhabitant moniales.

Pos idet in Caesarea Valachia.

Possessionem in qua est situatum cum signis Confiniorum juxta privilegium Matthaei Vajvodae de anno 7152

Et quartam partem possessionis Stolnicsanae cum privilegio ejusdam de anno 7141

Et aliorum privilegiis.

Habuit etiam septem exemptos homines pro suo servitio cum privilegio Gregorii Vajvodae ab anno 1673

De eorundem ulteriori continuatione priori habet literas Administrationis ab anno 7228

Demum habet ex Stojanest vini decimam cum privilegio Ducae Vajvodae ab anno 7184

Ab excelsa Camera receptos.

Habuit annuos salis lapides viginti quinque.

Jam sequuntur minora Calugerorum Sacella.
Sacellum Csetaczoja.

Est aedificatum a quodam episcopo.

Possidet in Caesarea Valachia:

Unam vineam in promontorio Busoren cum privilegio Raduli Vajvodae de anno 7122

Et aliorum principum.

Trans fluvium Rimniciensem habet particulas varias possessionum vigore variarum emptionalium.

Deinde fuit exemptum a Dismarit, Ojerit, vinique decima, et habuit sex homines exemptos pro servitio Capellae cum privilegio Serbani Vajvodae de anno 7187

Secundum literas exemptorias Barbuli Brailoj habuit decem homines liberos pro suo servitio.

Ab Excelsa Camera habet acceptos.

Decem exemptos homines et septuaginta quinque salis lapides, quos habuerat.

Sacellum Krasna.

Habet in Caesarea hac Valachia.

Aliquas possessiones et vineas, quarum privilegio quidam extraneus sacelli praepositus tempore turbulentiarum secum accepit, et in Turciam discessit, sed possessiones vicinis provectae aetatis senibus fide dignis accolis bene sunt notae.

Ab Excelsa Camera receptos.

Habuit salis lapides quinquaginta.

Capela Szalkucza.

Habet suam possessionalem in qua jacet, secundum donationales et emptionales.

Capella Popunselesti.

Habet ex Eleemosyna circumjacens parvum territorium et unam parvam vineam.

Sacellum Kornet.

Curavit aedificari Banus Mares.

In Caesarea hac Valachia habet solum particulam possessionis Projeni cum Donationalibus et Emptionalibus.

Cum privilegio Stephani Cantacuzeni Vajvodae est sancitum, ut hoc Sacellum sit immune a Dismarit et 300 Ovium et decima 150 alveariorum, totidemque S. V. Sabellicorum, et etiam quod si vineam in hac parte aquiret quadragintarum urnarum decima quoque eximatur, et ut habeat 10 homines exemptos, solum pro servitio monasterii ab anno 7223

Habet similes literas ab aliis etiam principibus.

Trans Alutam vero remanserunt de hoc Sacello pagi, possessiones complures, vineae, vinique decimae, de quibus singulis privilegia in episcopatu existant.

Ab Excelsa Camera sunt accepti.

Homines quos habuit exemptos et salis lapides septuaginta quinque vi literarum a variis principibus emanatarum.

Sacellum Meneilesti.

Est ex fundamento erectum a Domino Preda Trufanda Prascovanul.

Habet in Caesarea hac Valachia.

Possessionem in qua est situatum cum privilegio Raduli Vajvodae de anno 7115

Et literas limitales habet de hac possessione de anno. . 7232

Et possessionem Kicseni cum literis suis emptionalibus.

Item unam partem possessionis Studina cum literis emptionalibus.

Item partem possessionis Dragotest pariter pro Eleemosina datam a Domino Prascovanul.

Cum privilegio Constantini Brankovani fuit hoc sacellum exemptum ab omni Dismarit, Ojerit, vinique decima, et habuit sex familias ab omni onere et Contributione liberas pro suo servitio ab anno 7218

Et aliorum Vajvodarum.

Ab excelsa Camera habet acceptos.

Homines illos exemptos et salis lapides magnos 50 quos

habuit cum privilegio Constantini Principis Brankovani ab anno 7198
Aliorumque Vajvodarum.

Praesens Extractus indultorum privilegiorum donationalium, confirmationalium et emptionalium, quorum usu partim fruuntur, partim pro nunc destituuntur monasteria et sacella in Valachia Cis-alutana Caesareo-Austriaca existentia a Reverendissimo Episcopo Rimniciensi Domino Innocentio nomine Suorum Subordinatorum Iegumenorum Excellentissimo ac Illustrisimo Domino Domino Comiti a Wallis, Generali Transylvaniae et Valachiae Cis-Alutanae Commendanti, hujus vero supremo Directori praesentatus, productis et revisis instrumentorum autographis, authenticisque literarum documentis, conformis inventus est. Datum Crajovae 26-ta Iunii anno 1731.

(L. S.) S. KOLCSERI
Gubernial. Consiliarius Transilvaniensis.

(L. S.) DOBNER
Caes. Cancellariae Bell. Registrator.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1732 August. 284 Exped.)

130.

Atestațiunea egumenului Samuel dela Sadova.

14 Iunie 1737.

Ego infra scriptus attestor propter territorium pertinens ad monasterium Sadovense, quod territorium vocatur Hodaja aut Occobna ex Districtu Romanaz quod istud territorium ego dederam in arenda Domino Capitaneo Bogdan Misko per unum annum et solvit arrendam, quomodo contraxit, ad unum annum post elapsum annum iterum restituit teritorium monasterio, quibus pecuniis reparavi monasterium.

Crajovae die 14-ta Iunii 1731.

Nunquam propterea alicubi feci querilam.

SAMUEL, Iegumen Sadoviensis.

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer). Siebenbürgen. 1732 Iunii).

131.

Translatum litterarum citatoriarum Valachicarum Inclytae Administrationis.

14 Iulie 1731.

Reverende Igumene ex Archangyel,

Quam primum Reverentia Vestra has literas accipiet, confestim sese huece conferat et omnia Privilegia et alia monasterii scripta secum ferat ex quibus aparere possit tam a quo hoc monasterium initialiter fundatum fuit, quam ex possessiones ac Proventus quos habet, a quo illa data et confirmata sint, siquidem ea modo a nobis Inclyta videlicet Administratione videri debent alia remoratio ne fiat.

Crajovae Julij 14-a anno 1731.

Reverentiae Vestrae

Benovoli: I. Baron a CZEIKA, general; N. DE PORTA; IOANNES BALYANUL; STEPHANUS PRESKOVAN.

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer). 1732 Juni (Siebenbürgen).

132.

Superiorul schitului Titirez către Wallis.

1731.

Excellentissime Domine, Domine Gratiosissime,

Excellentiae Vestrae humillima in submissione demisse remonstro necessitatem, quam pauper sacellum Titirets habet, ut quod nullum Singarum, nullum Incolam, nullum Subditum, nullum denique adjuvamen, sicuti alia Sacella quae tamen Singaros, vel Subditos vel ad minimum pagenses habent, possidet, sed omnia et servos et possessiones, vino aequae culturam et suam etiam necessariam intertentionem parata pecunia summe difficile et acerrime exsolvere debet, Fundator enim Michael Cantacuzenus nimium praecoci tempore Turcarum rabiei victima cecidet.

Eapropter Excellentiae Vestrae Gratiam imploro ut aliquo auxilio, idque per exemptionalem sex servorum necessariorum secundare et adjuvare dignetur.

Remonstro etiam spanum illius processus nempe ex Rimnik hac hyeme tres foeni currus sacelli pecunia empti quasi violente accepisse, ubi tamen monasterii jumenta, quae sunt vix non fame

periere. Cujus itaque bonificationem ab Excellentia Vestra ordinandam, priorisque petitionis ratificationem sub ardentissimis et pientissimis precibus ab Excellentia Vestra efflagito, meque gratiis subnixe commendans in submississima obsequentia perrenno.

Excellentiae Vestrae.

Humillimus et Devotissimus,
IOANNES URSZAKY,
Prepositus Sacelli Titiretz.

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer). Siebenbürgen, 1732, Iunie.)

133.

Prothocollum

Commissionum in rebus Valachicis dd. 22 Decembris 1731, dann 11, 14 und 17-ten Januarii auch 7 Februarii 1732.

. . . .

CONTINUATIO 3-tia PROTHOÇOLLI.

In Valachicis den alldortigen griechischen Clerum betreffend.

Die in der Graf Wallis'schen und Baron Rebentisch'schen Relation enthaltene dem Clerum Valachicum betreffende Passus reducieren sich haubtsächlichen auf folgende Puncta, als:

Erstlichen bittet dorttiger Bischoff, dass die Klöster bey Ihrer alten Jurisdiction und so eben Er Bischoff wie in anderen Kayserl. Erblanden der rätzische Metropolit und Bischöffe bey ihren juribus erhalten werden mechten, wo nehmlichen vorhin üeblich gewesen, dass wan 1-mo in einem Dominesti Kloster ein Igumenus gestorben, der Metropolit zu Bukerest oder die Bischöffe in deren Diaeces jenner mit Todt abgegangen alle Kloster-sachen zu verspören gepflogen und so durch Promotion oder Amotion deren Igumenorum ein Kloster vacant worden, der gedachte Metropolit oder Bischoff jeder von seiner Dioeces aus es dem Vaivoden angedeutet und dieser ihnen folgendts befohlen, aus solchem oder einem anderen Kloster ein taugliches Subjectum zu erwehlen und Ihme zu praesentieren der sodan den Erwehlten zum Igumenum bestellet und mit seinem Decret versehen.

Übrigens aber in derley Kirchen-sachen zu Erwöhlung deren Igumenorum sich ganz nichts Eingemischet, wann hingegen 2-do

in denen von Patriarchen dependirenden Klöstern durch Todt und anderen Zuefahl ein Igumenus abgegangen, seye darüber dem Patriarchen berichtet worden, welcher folgendts entweder dem Metropoliten und Bischoffen ein taugliches Subjectum darfür zu bestellen die Erlaubnus gegeben oder bisweillen selbst einen ernennet, der Wayvoda jedoch bey solcher Installation sich keinen anderen Gewalt zugeaignet, als den candidatum durch sein Decret zu confirmiren, in denen von Bojarn oder andern fundirten Klöstern aber 3-tio tali casu der Bischoff mit Vorwissen des Metropolitens aus diesem oder einem anderen Kloster ein Subjectum pro Igumeno erwehlet, dan nachgehents von dem Vayvoda confirmiret worden.

Hierüber nun bemörken der Herr Graf Wallis und Baron Rebentisch in vorallegiert Ihrer Relation, das freylich auf die hinein verordnete weis der Bischoff von allen Electionen so ausgeschlossen wäre, als ob Er von dem ganzen Personali deren Klöster-Vorstehern nichts wissen dörffte, noch in die Klöster Rechnungen sich zu mischen oder zu seyn und der völligen Nation disgusto über die Klöster keine Jurisdiction zu exercieren hatte. Sye glaubten aber, dass mann die Geistlichkeit und forderist dem Bischoffen, nicht so leicht aus Ihren alten Bräuchen und Activitet sezen, wie auch ferners dass der disseithige Metropolit nicht wie vormahls der wallachische in der Provinz residieren, hingegen gleich zu Wayvoden-zeiten in spiritualibus zwahr jurisdictionem et in electionibus et oeconomicis aber nur einen Theill deren Klöstern und so eben der Bischoff seinen besonderen Theill zu respiecieren haben sollte. Unterdessen hatte er Graf von Wallis die einige Zeit hero vacant geweste Igumenaten mit denen ad interim angestelt gewesten Vicarien ersezet, und ihnen die Decreta expedieret, zumahlen einige die lange Spörr an Ornat und anderen Sachen schon zimlich schaden gelitten. Es scheine aber dass der Metropolit entweder von gedachten Aperturen oder obiger Resolution nichts wissen miesse. Mittlerweyll hetten eventualiter nicht minder die sammentliche Igumeni sich gegen ein und andere dem Vernehmen nach wider ihre alte Gebrauch a statu politico einführen wollende Neüerung sich beschwäret, auch in substantia das nehmbliche, was der Bischoff vorgestellet und darbey geschüzet zu werden gebetten. Desgleichen auch Er Bischoff widerumben in einem anderen Memorial remonstriret, wie religiose Ihro Kayserl. Mayest. in all anderen Ihren Erblanden mit dem

Ritu graeco verfahren und wie vergniegt selbiger clerus gegen den doch unter der nehmlichen Regierung befindliche Wallachen jener Orthen leben thue. Sye Graf Wallis und Baron Rebentisch glaubten also dass Ihro Kayserl. Mayestät krafft Ihres heyligstens Versprechens auch zu Cultivier- und Beybehaltung dieser Nation vor allen des Bistumbs und deren Klösteren Fundationes und Privilegia (worvon Sye Ihre Menge halber nur das beyligende inventarium translatieren lassen), bestättigen anbey, so viell thuenlich, ihnen neüe Gnaden mittels ein- und anderer Exemptionen und Praerogativen angedeyen, und übrigens mit all anderen Ihres Glaubensgenossenen eine exacte Gleichheit halten lassen solten.

Nun kommet all hievor deduciertes forderist auf 3 membra an, und zwar benantlichen, wie es erstens künftighin bey Ervehl- und Benennung deren Igumenorum, adertens Respicierung der Klöster oeconomice, und drittens mit Attendier- und Confirmierung Ihrer Privilegien zuhalten? Bevor man jedoch hierüber die führende Guttmeinung entdecke, findet man eher die in Sachen ergangene priora zu berühren, und ist zu wissen dass gleich anfangs nach Eroberug der disseittigen Wallachey anno 1717. den 30. May denen damahlen allhier gewesten wallachischen Deputirten per resolutionem Caesaream unter andern § 3-tio circa religiosa mitgegeben worden dass Sye Wallachey die Freyheit ihrer Religion vollständig und unverlezt zu geniessen haben in Ihrem ritu sacro von Niemanden etwa gewaltthättig turbiert und Ihre Clöster praeter necessitatem et rationem belli allerdings quartier frey gelassen werden sollen.

Weithers ist widerumben anno 1719 sub dato 22-ten Februarii denen jener Zeit hier gewesten Deputirten ein Kayserl. Rescript ad Valachiam Cis-alutanam zu überbringen zuegestellet worden folgenden Inhalts; was gestalten Ihro Kayserl. Mayestät Ihre gleichhievor allegirte Resolution de anno 1717 dergestalten allergnädigst bestattigten das weder der Bischof noch andere geistliche Vorsteher in ersagter Wallachey einigermassen von dem in Turcico befindlichen, sondern lediglich dem disseitigen Metropoliten quo ad spiritualia bis etwann anderweithe Disposition abhangen, desgleichen auch denen Patriarchen zu Constantinopel Alexandria, etc. keinen gehorsamb mehr laisten, oder pensiones bezahlen, fehrers die sogenannte Dominesti Klöster noch von Ihro Kayserl. Mayestät vorläuflig erhaltener Erlaubnus Jhre Oberen erwehlen, und auf dero erfolgte Confirmation von

dem Servischen Metropoliten in spiritualibus instalieret und nach griechischem Gebrauch consecrieret werden, mithin die Patriarchen als türikische Unterthanen disseiths keinen geistlichen Vorsteher zu benennen befuegt seyn, noch ohne expresser Kayserl. Erlaubnuss ein anderer als disseithiger indigena erwehlet werden solle.

Was aber Ihre Privilegia, Fundationes und andere Immuniteten betreffe, wurden Ihro Mayestät selbe ehistens untersuchen lassen, und nach Befund das jenige statuiren was gegenwärthigen Umbständten gemäss billich und recht zu seyn scheinen, und seye daraus die besondere Kayserl. Benevolenz zu erkennen haben werden.

Ausser deme ist zu gleicher Zeit, als diese Resolution an das Land ergangen, dem Herrn General Steinville seelig in Kayserl. Rescript durch dem Secretarium de Porta de eodem dato zuegesendet, und in solchem angefüeget worden, wie Ihro Kayserl. Mayest. inhaerendo primaevae Suae resolutioni dem Land zwahr libertatem religionis und die Schützung bey den ritu graeco nicht aber das exercitium privativum hujus schismatis (wie es auch ehe dessen nie gewesen oder jemahlen begehret worden, bewilliget haben wolten) belangend aber dass exercitium ritus graeci selbsten, sollen zu Ausweichung all Dependenz von der jennseithigen Wallachey so wohl der Bischoff als andere Praelaten von dem herübrigen Metropoliten in Ecclesiasticis nach Ihrer Kayserl. Mayestät vorlauffigen Confirmation des Electi ebenmässig confirmieret, und respective consacriert werden, Sye auch allein für Ihro Kayserl. Mayestät als Landsfürsten betten, sonsten aber in keine Weltgeschäfften sich einmischen, auch von der Wahl eines Vorstehers jedesmahlen den Kayserl. Consens ansuchen, fehrrers die Dominesti Klöster quo ad temporalia nicht von denen Dominis terrestribus, sondern wie vorhin von Wayvoden und Patriarchen, also jezo von Ihro Kayserl. Mayestät qua Lands-fürsten mithin von der Administration und Ober-Direction dependieren in allen Klöstern die Vorsteher nach Kayserl. Bewilliguug ordentlich secundum ritum graecum erwehlt, und ohne besonderer Licenz kein Extraneus darzue genohmen, denen Patriarchen kein ferrers jus nominandi gestattet, noch ihnen einiger Tribut oder Pension ex his partibus abgeraicht, weder von dem Clero Valachico mit selbten in anderweeg correspondiret, oder einigermassen gehorchet werden. So vill hingegen

Ihre Freyheiten, Exemptiones, Collecturas, et Bona fundationis angehet, were sothanner Clerus nur in genere dor Manutenenz zu versichern, quo ad specialia aber dahin zu verbschaiden, dass selbter seine Privilegia bey der Administration docieren, und diese an das Ober-Directorium den Befund cum opinione berichten, solches aber darüber ferrers mit guttachten anhero relationieren, und die formbliche Confirmation abwarthen, indessen die Klöster praeter necessitatem et rationem belli mit keiner Miliz belegen sollen.

Ob nun zwar in obig Kayserl. Resolutionen alles zimblich klar ausgemessen, wie respectu cleri valachici sich in einem und anderen zu verhalten? So hat dannoch verwichenes Iahr sich ergeben, dass die Administration in Wallachey und dorttiger Bischoff ritus graeci wegen election deren Igumenorum gar nicht übereins gekommen, sondern die Administration andere, hingegen der Bischoff wider andere Subjecta pro Igumenis in Vorschlag gebracht, und eingesezet haben wollen. Westwegen nachgehents untern 11-ten April vorigen Jahrs an das Ober-Directorium rescribieret worden, dass umb dissfahls eine Ordnung zu machen, die Sache ad Principia generalia zu reducieren seye. In Wallachey weren dreyerley Klöster, als erstens die Dominesti so von denen Waywoden gestifftet und worinnen nach einstimmiger Maynung die vorgefallene Electiones und Confirmationes von dennenselben nach Willkhur fürgekehret worden: andertens diejenige Klöster, worinnen denen Patriarchen mit Einwilligung des Wayvoden die Igumenos zu erwehlen, erlaubt ware, und drittens die übrige Klöster, welche theills selbsten, theils aber deren Stüffter die Election vorgenohmen; wie nun in rebus ecclesiasticis von denen alten gebräuchen und vorigen gewohnheiten abzugehen, es eine an sich selbsten schwere auch villen Anstöss-und Verdriesslichkeiten unterworffene Sache so seye es dannoch fehrers so vill immer thuenlich, darbey zu lassen und benantlich in deren Dominesti Klösteren umbwillen dissfahls die freye Disposition anjezo Ihro Mayestät jure belli zuekhomme) bey vorfahlender Apertur von der Administration in Wallachey der Vorschlag folgents aber von dem Ober-Directorio die Election zu machen, hingegen in denen vormahligen Patriarchal-Klöstern von dem disseitigen Metropoliten die Subjecta zu praesentiren und alles was vorhin denen Patriarchen zuegestandten, zuthuen, von dem Ober-Directorio aber die In-

stallation ausser etwaig besonderen Anständten die allenfahls anzuzaigen furzukehren, und in denen übrigen Klostern tertiae classis es bey den bisherigen gutten Gebrauch und Gewohnheit umb so mehr zu continuiren, als ohnegehindert die griechische Patriarchen disseiths nicht mehr attendieret werden, dannoch die alt hergebrachte gute gewohnheiten nicht wohl abgeänderet werden mögen: nach welchen Principiis sich dann geachtet, wo aber hiergegen einiges Bedenckhen, darüber mit beygeruckhter guttmainung berichtet, forderist aber die a clero valachico villfältig allegierende Privilegia zu handten zu bringen getrachtet, und zu weitherer Determinirung eingesendtet werden sollen.

Umb also in ordine obgedachter 3. membrorum und zwahr auf das erstere, wie es bey Erwehl- und Benennung der Igumenorum zu halten? Die Mainung der subdelegierten Commission zu entdeckhen, so zaigen schon die vorallegierte Priora, und in specie das leztere erst voriges Jahr hinein ergangene Rescript, wie das hierunter die Verhaltsnorma deüttlich genug fürgeschriben worden: man hat auch diese materiae schon öffters tractiert, villfähltig überleget mit obberührten Kayserl. Resolutionen combinieret, in Sachen Ihre privilegia und von dem vorhinigen dissfahligen Gebrauch Bericht abgeforderet, aus allem und jeden aber nichts befundten, was der lezt ergangenen Resolution entgegen stunde, wesswegen man dan bey sothanen resolutis und specifice dem angezogenen lezteren von verwichenen Jahr umb so mehr zu beharren ermessete, zumahlen es nicht anderst, als wie es ehemahls gebräuchlich ware, in substantia gefasst und nur der jezigen Regierung conform eingerichtet worden. Ob nun zwahr an deme nicht Ordnungs-mässig beschehen, dass der Herr General Wallis überschribenermassen die einige Zeit her vacant gestandene Igumenaten mit denen ad interim angestelt-gewesten Vicariis ersezet, so glaubte mann doch jezo dissfahls keine Aenderung zu machen, sondern es darbey als einer geschehenen Sache, und umb des Commandirenden Generalens ansehen in Land durch offenbahre Abänderung dessen gemachter Dispositionen nicht zu vermindern, bewenden zu lassen, zu künfftiger richtschnur und Beobachtung aber mitzugeben, dass so viell die Dominesti-Klöster betrifft, bey vorfallender Apertur eines Igumenats es in der Haubtsach vollständtig bey der abgewichenes Jahr fürgeschriebenen und in denen vorherigen Kayserl. Resolutionen gegründeten norma verbleiben, zu der Kloster-wahl hingegen (gleich es auch in hiesig.

Kayserl. Länderen üblich) 2. Commissarii und zwar umb keine Partialität zuzaigen, nebst einen Cathol. auch einer griechischer religion deputieret werden sollen. Betreffentlich aber das personale dieser Commissarien were man des darfürhaltens, dass zu Ausweichung voller inconvenienzien und folglichen einwürffen etwann eines impedimenti canonici, auch zu einer apperenten Considerations-Bezaigung hoc in passu für Ihren clerum die Stell des Commissarii von der griechischen Religion Ihr Bischoff selbsten, jedoch umb sich hieraus kein jus perpetuum etwann zu arrogieren, niemahl ein anderes Mal ein Igumenus dises oder jennen Klosters widerumben bey derley Apertur der Bischoff mithin unterthailter und wechselweis vertretten, von der Cathollischen Religion aber einer deren beeden Administrations Räthen hujus religionis Sye Commissarii iedoch zu keinen anderen Ende, als umb de vita et moribus candidatorum information einzuziehen und die more consueto fürgehende Wahl aufzunehmen abgeordnet werden könten, welche folgendts der Administration darüber zu referieren, diese aber bereiths anbefohlenermassen von der beschehenen Election dem Oberdirectorio cum voto zu relationieren und dann solches den Electum, wann kein impedimentum canonicum sich geäusseret, nomine Suae Majestatis zu confirmieren, Ihme darüber das Confirmations-Decret auszufertigen, auch soforth behörig installieren zu lassen und es folgends dem Bischoff allein pro notitia und respectu Consecrationis zu Fürkehrung des weitheren bekandt zu machen haben, dahingegen fahls etwann das Oberdirectorium circa electum in ihrer Mainung von der Administration discrepieren möchte, beederseithige Opiniones cum motivis zu weitherer Determinierung anhero zu berichten seyn werden, auf gleiche Art glaubte man auch dass es bey denen vorhinigen Patriarchal oder Klöster der anderten Class ex integro wie bey dennen Dominesti oder ersteren Class zu beobachten und das vorhin denen Patriarchen zuegestandene jus nicht etwann jezo auf den disseithigen Räzischen Metropoliten zu transferieren gestalten Er sich auch dato darumben nicht angemeldet, und allentahls erst zu sehen were ob oder was Ihme hierunter einzugestehen seyn möchte. Belangend aber die Wahl deren Igumenorum in denen Klöstern tertiae Classis, könnte es bey den vorhinigen Gebrauch und Gewohnheit in soweith als jeder Fundator sein jus hat, fehrers gelassen werden, wofehrn jedoch Bojarn oder andere Fundatores derenhalben, so das jus nominandi

vel praesentandi gehabt, mit Todt abgangen, oder in der jennseithigen Wallachey befindlich weren, ermessete man, dass in solches jus Ihro Kayserl. Mayestät qua Landsfürst zu subintrieren hetten, folgbahr tali casu es auf die nehmliche Weis wie bey dennen Klostern der erst und anderten Class beobachtet werden müeste.

Was sodann das anderte membrum anbetrifft, wie es mit Respicierung der Klöster oeconomie zu halten, so ist annoch unterm 27-ten April 1729 von Ihro Mayestät beliebet worden dass jene Proventus so vorhin denen Patriarchen von dennen Patriarchal-Klöstern gebühret, ad fiscum eingezogen und weillen durch so ville Jahr bis dato dissfahls noch keine Einnahmb sich gezaiget die Ursachen dessen genuine entdeckhet und ad quos usus solche Gelder verwendet worden, erwisen werden solle. Solten nun derley Proventus entweder de praeterito realiter zu finden, oder in futurum einzubringen seyn, so erachtete man das umb hierunter keine interessenz zu zaigen solche nicht anderst als ad pias causas pro religione illorum propria zu verwenden, dieses auch der Nation zu ihrer Wissenschafft kund zu machen were. Weithers ist in eben sothanner Resolution enthalten, wie vormahls die Wayvoden auf die Dominesti Klöster besondere Obacht getragen, damit seye bey Ihren Fundationen erhalten, und von denen Igumenen über die Einkünfften ordentliche Rechnungen geleget worden, welche Sorg anjezo Ihrer Kayserl. Mayestät oblige, da nun aber sicher verlauthe, das gegenwärthig bey ersagten Klöstern nicht am besten gewürtschafftet, die Einkunfften verzogen und die Fundationes sehr vermindert werden solle, als hätte das Oberdirectorium de praeterito von dem Stand dieser Klöster genaue Information einzuziehen, derenselben Würthschaffts-rechnungen von Zeit als Sye unter Kayserl. Bottmässigkeit seynd, abzufordern, auch jemanden ex parte Administrationis zu benennen, welcher die Obsorg über sothane Klöster haben und wie es mit Fundationen und Einkunfften stehe? Den genuinum statum einhollen und solchen an das Oberdirectorium berichten solle damit dieses hiervon nacher Hof seine Relation abstatten könne.

So vill nun die erstere Abtheillung dieses membri angehet, so erachtete man, weillen ohngeachtet sothaner Verordnung die abgeforderte Auskunfft wegen Verwendtung deren vorhin denen Patriarchen-Klöstern gereichten Proventen dato nicht eingelanget, dass der dissfahlig Kayserl. Resolution annoch allerdings zu in-

haeriren; in dem anderten aber es gleichfahls bey obigen resoluto zu lassen, und nur deme annoch beyzuruckh wäre, dass der wallachische Bischoff quo ad temporalia in die Fundationes, Proventen, Ausgaaben, oder Würthschafften deren Klöstern sich in mündesten nicht einzumischen habe, gleich auch selbter tempore turcico darmit nichts zu thun gehabt, anbey die Kayserl. Resolutiones de anno 1719 und 1729 ihne expresse darvon ausschliesslich und auch sonsten in legibus, usu et observantia allerseiths fundiret ist, dass die Patroni Ecclesiae über derenselben Proventen und Ausgaaben Sorg tragen müessen, dass also die Administration solche Obsicht zu tragen, und verordnetermassen aus ihrem gremio nicht nur einem Catholischen und diesem nicht etwan gar zu indiscret eyfrigen, sondern auch einen wallachischen Commissarium in ersagte Klöster abzusenden hatten, welche von ihnen die Rechnungen abforderen, über all-und-jedes genaue Information einziehen, darüber der Administration rapportieren, diese aber fehrers an das Oberdirectorium und solches anhero mit Gutachten berichten solle.

Übrigens auf das 3-te membrum wie respectu deren Privilegien sich zu halten? Ebenfahls zu gelangen, seynd solche schon öffters abgefordert und wie obangeführet der Clerus deren Manutenenz jedoch nur in genere zu versicheren und quo ad specialia dahin zu verbschaidten anbefohlen worden, dass solche docieret und darüber die formbliche Confirmation abgewarthet werden solle.

Nun hat zwahr jezo der Herr Graf Wallis und Baron Rebentisch einem Fascicul oder vill mehrers Extract sothanner Privilegien oder Donationen leztens eingesendet, der aber so weitschüchtig, als vermischt und heraussen in Siebenbürgen von einem Extraneo nehmlich den Bekanten Kölösory aus dem wallachischen translatieret worden; dass es also auf die Frage ankommete, ob und wie weith solche zu attendiren weren? Worüber man hingegen darfür haltete, dass umbwillen solche per extensum nicht eingesendet worden, mithin auch welcher gestalten selbe erthaillet und ob sye nicht etwann cum aliquo onere ausgefertiget worden? ob dem eingesendeten Extracht nicht zu ersehen gewesen, zu deme das auch besser geschehen were, wann das Oberdirectorium deren Translation jemandten im Land committieret hette, solchemnach dieselbe anjezo keines Dingen zu attendiren, sondern ohnmassgäbige Antworth zuruckh zu schreiben wäre wie

das Ihro Kayserl. Mayestät nach Erfordernus und Beschaffenheit dermahliger Umständen dem Wallachischen Clero privilegia zu ertheillen allernädigst reflectieren wurden, wo immittels solcher bey den Genus jennes, wessen Er bishero in legitimo usu gewesen, fehrers zu manutenieren fahls hingegen selbster den usum zu weith extendieren möchte, das Oberdirectorium darüber mit Gutachten anhero zu berichten, unterdessen aber gleichwohlen zu sehen hätte, die Privilegia eines von denen Wayvoden am maisten dotierten Klosters per extensum zu Handten zu bringen, die so forth von jemandten im Land vollständtig zu übersezen, und hiehero einzusenden anbey auch wie weith jennes Kloster in derenselben usu annoch gegenwärthig seye? zu berichten, umb hiernach erkennen zu können, ob und wie weith diese so wohl als deren andere Klöstern ihre Privilegia (welche eben mit der Zeit successive von ihnen abzufordern, zu translatieren und einzuschickhen seyn werden) zu confirmieren, vermehren, vermindern oder abzuänderen seyn möchten? qua occasione allein vorläuffig anzumörckhen kommet, dass alle derley Collationes deren Klöstern für keine formbliche Privilegia anzusehen, sondern bloss als donationes deren Wayvoden ad tempus zu considerieren seyen allermassen sye Wayvoden selbsten qua temporanei Administratores Provinciae keine Privilegia, Donationes in perpetuum zu verleichen vermöget; sondern diese widerumben von denen Successorn durante illorum vita bestättiget werden können.

Worinnen dan alles dasjenige bestehet, was man auf den ersteren materiam cleri walachici betreffenden passum zu erinnern befunden.

Ausserdeme hat andertens der Herr Graf Wallis und Baron Rebentisch noch verschiedene Memorialien erstgedachten wallachischen, Cleri beygeschlossen, so allerhandt gravamina und particular-petita enthalten, als:

1-mo bittet das Kloster Tismana umb Confirmation Ihrer von denen Commandirenden Generalen succesive erhaltenen Protectionalien, als erstlichen das wenigst 50 Persohnen des Orths (obschon deren vorhin mehrer gewesen) zu des Kloster-diensten frey gelassen werden und wie vorhin zu Schützung wider die Rauber-Einföhl 12 Mann bey der Klosterbruggen Wacht halten sollen; andertens dass selbtes von denen auf ihren aignen Professionen neüangelegten und weithers anlegenden Weingarthen einen billichen Zechend abnehmen dörffe; drittens dass dem Kloster ein

moratorium auf ein und anderes Jahr gegen seine Creditores ertheillet und endlichen viertens ein Pass und Protectionales verliehen werden möchten, umb ihre in Siebenbürgen entwichene Zigeüner und Unterthanen zuruckh bringen zu können.

Ad 1-mum. Nachdeme bishero die Erfahrenheit gegeben, wie nachtheillig die in Wallachey so vielfältig in Schwung gegangene Exemptiones für Herrn-dienst gewesen, westwegen man eben solche nach Möglichkeit zu restringieren und aufzugeben in Begriff ist, so findet man auch sowohl derentwillen, das der weitheren Üblen Consequenzhalber dem Kloster Tismana in seinem dissfahligen Gesuch nicht zu willfahren, wohingegen demselben die Haltung einer Wacht bey der Kloster-bruggen von ihren Unterthanen frey zu lassen, desentwegen iedoch sye a Contributione nicht zu eximiren: betreffentlich aber den antragenden Weinzehend, glaubte man keinen Anstand zu seyn dass wan ein Frembder auf ihren aigenen Grund und Boden bauet, sye absque praejuditii tertii et juris Regalis Principis competentis einen billichen Zehend abnehmen, und das jenige was ein jeder anderer Grundherr qua fructum dominalem hat, geniessen mögen, herentgegen kan das ansuchende moratorium contra Creditores nicht so simpliciter eingestanden werden, sondern ist einestheills vorhero der Status debitorum und die Ursache der gemachten Schulden zu wissen, anderntheils aber in der allseithigen Observanz gegründet, die Creditores auch darüber vorläufig zu vernehmen, welche ersteres dann ea occasione geschehen kann, wann obeingerathenermassen die Untersuchung deren Kloster-würthschafften auch Ihrer Proventen und nothigen Auslaag fürgenohmen wirdet, da folgents erst auf Befund die Creditores zu vernehmen, und zu sehen seyn wird, ob und wie weith das anführende moratorium zu ertheillen. In übrigen dörffte kein Bedencken seyn, dem Kloster wann es docieret das und wohin ihme einige Unterthanen entwichen, zu deren Habhafftwerdung einen Pass, dann es keines protectionalis darzue bedarff, auszufertigen.

2-do. bitten die Kloster Frauen von Dunlejem, dass 15. zu ihrer Kloster Arbeith bedörffende Persohnen, wie ehemahls von aller Contribution und die von Ihren jennseiths der Aluta gelegene Güettern herüberbringende Fructus als Wein und anderes Gemües Mauthfrey eingelassen werden möchte.

Ad 2-dum ist man ratione exemptionis personarum schon in vorhergehendten verstandten, und wegen der Mauthfreyen Pass

sierung ihres Weins und Gemüsses glaubte man dass bis zu Dilucidierung deren sammentlichen Privilegien des Cleri es bey der dissfählig bisherigen Observanz, wie es nehmlich vor der Arrendation gewesen, zu lassen, wann jedoch seith der Arendation was neues aufgekommen sein solte ex consideratione particulari dass ob devotionem zu ihrer Kürchen der Wayvoda sogar in jenseithiger Wallachey Ihnen den Genuss Ihrer Güetter darüben gestattet, solches beneficium nicht abzusprechen were.

3-tio thuet der Bischoff mit allen Igumenis die Exemption für Ihre vorhin Exempt geweste Bediente und Hürten ansühnen und weithers sich über die alljährliche Bezahlung des Ojerits beschweren, als welchen Sye zu Vayvoden Zeit nur alle dritte Jahr in denen anderen zweyen aber nichts entrichtet, sondern die Klöster aus Ihren Dörffern den Ojerit selbst genohmen hetten.

Ad 3-tium beharret man respectu des ausühnenden Exemption bey obigen Einrathen; so vill aber den Ojerit angehet, ist es eine ohne deme resolvierte Sache dass solchen regulariter der Clerus und Bojarones nur alle dritte Jahr bezahlen sollen, ausser, wann ein neüer Oberdirector bestellet wird, wo selbe (gleich es auch zu Vayvoden Zeithen üblich gewesen) wann es nicht eben in das dritte Jahr einfallet, den Ojerit extraordinarie zu praestieren haben, auf welche Arth es auch bishero allzeith beobachtet worden die öfftere Bezahlung dessen aber nur eben darumb beschehen, weillen per accidens die vielle Veränderungen der Commandirenden Herren Generalen und Oberdirectorn sich in der Zeith der sonsten zu geniesen gehabten Exemption ergeben haben.

4-to. Wiederumben der Bischoff von Rimnik allein beschwehret sich in deme: dass in dem Ganzer Dragasaner District den Weinzehend seinem Bistumb gebühre, Es hätten aber einige jezo ihre Weingärtten denen P. P. Franciscanern und an Bulgaren verkaufft, welch ersteren zwahr er Bischoff ut pote Ecclesiasticis die Zehend-Freyheit zuegestandten, dahingegen die Bulgarn sowohl alda als zu Rimnik, alwo dieser Zehend gleichfahls dem Bistumb gebühre, solchen zu entrichten verwaigereten, dahero Er hierüber umb die Protectionalien bittet, und so eben ansuchet, damit nicht allein künfftig wie de praeterito auf Befelch der Administration beschehen die Vornici und Ispravnici an beeden Orthen zue Behueff der Miliz in Cassarmen das Heü auf den bischöfflichen Wiesen nicht mehr machen, sondern auch das seith 2. Jahren her aigenmächtig abgenohmene Ihme wider ersezen

desgleichen dem Commendanten zu Rimnick (der Ihme den Fischfang in der Aluta und aigenen Teich nicht gestatten, sondern ohngeacht dass Ihme Bischoffe ertheillen Arendations-Bewilligung sich zueaignen will) ein solches untersagt, und endlichen gleich vormahls ihme Bischoffen zu seiner Nothwendigkeit 24 Persohnen frey gelassen werden möchten.

Ad 4-tum. Was die praetendirende Zehend von denen verkauften Weingarten anbetrifft, erachtete mann nöthig dass der Bischoff eher legaliter zu docieren hätte, ob sothanne Fundi ihme aigenthumblich zuegehöret, und vorhin der Decimation unterworffen gewesen? Welchenfahls wohl billich wäre, dass die Bulgarn, umbwillen seye die Weingärthen cum eodem onere erbaut hätten, darvon auch den Zehend zahlen sollten. Belangend sodann die Klag wegen des Heümachens und nicht gestattenden Fischfangs kan darüber von hier aus nicht remediert, sondern muess die Sache in facie loci untersucht und nach Befund in einem und anderen die Remedur fürgekhret werden; in übrigen bleibt man ratione exemptionis schon hiervor verstandten.

5-to das Kloster Jurecz (1) supplicieret erstens umb Abstellung deren Excessen, so die auf 4. Ihrer Possessionen in Cassarmen ligende Miliz mit Abmähnung des Heues und Gebrauch ihrer Mühlen begehet, andertens umb Befelch, das sye von dem vorigen Igumeno durch Particular-verkauff contra constitutiones alienierte Güetter dem Kloster gegen Erlegung des Kauffschillings wider zuruckhgestellet und so eben drittens, dass von einem gewissen Busescul dem Kloster geschenkhte nach seinem Todt aber von dessen Wittib anderten Mann widerumb entzogene spatium restituiret werde.

Ad 5-tum kommet der erstere Passus abermahlen auf die Untersuch- und Remedierung von darinnen an, in dem anderten hätte das Kloster coram administratione mit allen Umbständten zu docieren, dass die Güetter particulariter von dem Igumeno ohne ihren Consens alieniert und das daraus erleste Geld nicht zu ihren Gebrauch und Nuzen verwendet worden, welchenfahls billich und ordnungsmässig, dass dem Kloster die solchergestalten veralienierte Güetter widerumben zuruckhgestelet werden. Belangend aber drittens das ihme legiert und folgendts entzogene spatium so ist auch dieses vorhero zu legitimieren und zwahr

(1) Pentru Hurez.

bey so gestalten Sachen selbtes zu restituieren generaliter aber bey allen Klösteren zu statuieren, und so auch in praesenti casu beobachten zu machen, dass sye praeter bona fundationalia alle Güetter, die an selbte per legatum vel quocumque titulo gedeyen nicht behalten können, sondern an saeculares zu verkauffen schuldig seyn sollen.

6-to. Der Igumenus von Cosia bittet erstens (weillen Ihr Kloster an der Strassen gelegen, wo die Meiste vorbeyraysende alles mit Gewalt erpressen wollen und ihnen so vill Heü für das Land zu subministrierung der Miliz mit Abgang für Ihr aigener Kühe abgemähet worden) umb Protectionales auf das Kloster Ihre Güeter auch Genuss des Wein Zechendts und ihrer Felder, desgleichen umb Vergüettung von dem Land ihres abgenohmenen Heues. Febrers umb verordnung an die Insassen ihrer Possession Orla, dass weillen sye das Kloster nicht ackher bauen lassen umb ihr Viehe darauf wayden zu können, selbte ihnen nur Waydtax bezahlen. Weithers umb die Exemption, wie vormahls, auf 10. Personen zu ihren Diensten und endlichen umb gestattenden freyen Fischfang zu ihrer aigenen Nothdurfft.

Ad 6-tum all diese Beschwährden beruhen widerumben an dene, dass Sye bey den Commando und Administration ordentlich docieret werden muessen, welche soforth die Excessen abzustellen und von denen Excedenten die Satisfaction zu verschaffen schon wissen werden, wie ein gleiches auch respectu des Fischfangs zu verstehen, das nehmlichen darzue thuen, weme solcher zuegehörig und wer, auch warumben den Fang nicht gestatten wolle. Da sonsten ratione exemptionis personarum man obiger inhaerieret.

7-mo. Der Igumenus Bukovecensis remonstrieret, wie das Kloster von ihrer Possession Szekuy, umbwillen allda Cassarmen errichtet, keine Nuzniessung, sondern solche die Miliz alda habe. Item dass die Administration von Ihren Gründen lengst des Schyll Flusses alles Heü für sich mache, vorüber Er dan umb Remedur und fehrers Eximierung dreyer Hürten und 3. Personen zu ihren Kloster-diensten anlanget.

Ad 7-mum. Mit diesem Gravamini hat es in substantia eine gleiche Beschaffenheit als dem vorher gehender, das nehmlichen mit der Personal Befreyung nicht zu willfahren, die in ein- oder anderer Beschehende Excessum aber bey dem Commando und Administration anzubringen und diese nach Befund hierunter zu

remedieren, da aber von der Administration angebrachtermassen excedieret wurde, dass Oberdirectorium das Einsehen zu thuen und so eben wofehrn denen Leüthen des Cassarmen-baues halber von ihren Grunden etwas entzogen worden seyn sollte, darvor billich von dem ganzen Landt die Bonification verschaffen zu lassen.

8-vo das Kloster Arnota beklaget sich über den Mangel des Wassers wegen Abgang deren Leüthen, so vorhin umb ihren Brunn zu unterhalten die Contributionis-Freyheit genossen. Fehrers dass ein gewisser Benzescul ein Ihriges praedium Macsezy genant occupieret und nuzniesse, supplicando mithin umb die Remdur.

Ad 8-vum. Eben gegenwärthig leztere Beschwährde kommet bey der Administration vorzubringen und darüber nach beschehener Legitimierung des Facti pro re nata die Remedur abzuwarthen, in übrigen aber ist man der Personal-Exemption halber bereiths zugniegen hier oben verstanden. Endlichen.

9-no. Bittet der Praepositus des Sacelli Titirecs umb Exemption zu ihren Diensten 6 Personen und Vergüettung des Ihnen vergangenen Winter von Rimnick aus gewaltthätig abgenohmenen Heues westwegen Ihr aigenes Kühe hette nothleyden müessen.

Ad 9-num behebet sich der erstere Passus mit Applacidierung obigen Einrathens, und dependieret der anderte von Docierung des Excesses, wo dan der oder die jenige, so das Heü abgenohmen, solches zu refundieren haben möchten.

Nun bemörkhen der Herr Graf Wallis und Baron Rebentisch über alle hievorangezogen 9 Memorialien in ihrer Relation allein relatione exemptionis a contributione deren zu Kloster-diensten benöthigten Leüthen dass diese zwahr auf eine mässige Zahl jedoch nur solche Leüthen, die sye Kloster ex turcico herüber ziehen werden, zu bestättigen, und in übrigen die Wallachische Administration von dem ganzen Geschäfft der Geistlichkeit zu entfehrnen, auch die Sorge (nachdeme schon einmahl resolviert, solche jemanden catholischer Religion aufzutragen) aus viellmehrern Verhauen dem Ober-Directorio als jemanden ex Administratione einzuraumen were, welches soforth den modum electionis et reddendarum rationum, wie auch allweither nuzlichen Dispositionen vorschlagen wolte.

Auf diesem lezten §-um des Ober-Directorii führenden Mainung hat man quo ad 1-mum membrum sich bloss auf obig widerholte Opinion respectu exemptionis deren Klöstern-bedienten

a contributione inhaerendo zu bezihen ermessen dass derley Befreyungen einzugestehen generaliter keinesweegs thuentlich, man aber wohl geschehen lassen könne, dass der wallachische Clerus zu ihrer Bedienung Leuthen ex turcico, was das Ober-Directorium antraget, herüber zu bringen suchen möge, denen jedoch keine Exemptionem perpetuam, sondern nur wie andere neue Ankhömlingen einig frey Jahr ad tempus angedeyhen zu lassen sye aber soforth auch ad Contributionem beyzuziehen glaubte.

Sonsten findet man gar nicht thuentlich, noch des Ober-Directorii Vorschlag die Wallachische Administratiôn von Respicierung deren Geschäffteu dasiger cleri auszuschliessen, sondern diesen von Ihr quo ad temporalia obentdeckhter Guetmainung gemäss ut pote a prima et competenti instantia respicieren, und so wohl die Wahl-als Würthschaffts-Sachen besorgen zu lassen, welches hingegen alles gleichwohlen unter der Ober-Inspection des Directiorii mittels Referierung an selbstes zü beschehen, und solches wass es in ein-oder anderen diensambes an Hand zu lassen erachtete, hiehero zu berichten hetten, und hierinnen bestehet als das jenige so man eingangs erwehnter massen in materia cleri valachici zu weithers beliebiger Entschaidung beyzubringen befunden.

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer). Siebenbürgen. 1732 Iuni).

134.

Wallis către Hofkriegsrath.

Aprilie 1732.

Graf Wallis Commandirender General in Siebenbürgen respondet wie er wegen des sich in die österr. Wallachey zu seinen befreunden verfüegenden gewesten Metripoliten zu Patrasso in Morea nahmens Paysius Emanuel das behörige an (titl) Dietrich schon erlassen, damit auf dessen Thuen und Lassen ein wachtsambes Aug getragen werde.

(Kriegsarchiv. Protocol 1732. Exped. April. $\frac{661}{340}$.)

135.

Hofkriegsrath către Wallis.

9 Aprilie 1732.

Notificatur dass dem zu Patrasso in der Insul Morea gewesten Metropoliten Baisio Emanuel umb sich in der österr. Wallachey

authalten zu dörffen ein Pass ertheillet worden seye, committendo auf dessen Thuen und Lassen ohnvermerkte Attention tragen zu lassen.

(Kriegsarchiv. Protocol 1732. Registr. April 9. 401/166.)

136.

Deliberările comisiunei neoacquistice.

Maiu 1732.

. . . . Hiernächst hat man die Sach wegen des wallachischen Cleri Ihrer Vorsteher-Wahl und Klöster-respicirrung so veranlasset, das alles was in vorigen Zeithen denen Wayvoden zuegestanden, aniezo Eüer Kayserl. Mayestät als Lands-Fürsten gebühren und vorbehalten und in all anderen es bey der vorhinnigen observanz verbliben, in übrigen aber Er Wallachische Clerus bey den Genuss jenes wessen er bishero in legitimo usu gewesen, ferners manutenirret, fahls hingegen selbter den usum zu weith extendieren möchte, das Ober-Directorium darüber mit guettachten anhero berichten unterdessen auch wenigst eines und so forth successive all anderer Klöster allegierende privilegia zu handen zu bringen suechen, nach beschehener Übersetzung hieher einsenden, und wie weith sie in denen usu annoch gegenwärtig seyen: beyrukhen, schluesslichen aber denen Klöstern über ihre angebrachte beschwerden darinnen in loco was recht und billichkheit erheüschet, angedeyen lassen solle; Ausser deme seynd die von dem Grafen Walis und Baron Rebentich anberichte vor ihrer Abrays aus Wallachey in einem und anderem Hinterlassene Anstalten gahr wohl gefast und dahero in Andtworth zu approbiren, kein Anstand genohmen worden auch über dises zwahr oberwehntermassen verschiedene Thaills particular beschwerden, thaills Gesuech und gethane Vorschläge vorgekhommen derenwielen aber in einigen auf deren Abthuung darinnen in loco, in anderen aber auf verbschaidung und zum Thaill abweisung, widerumben in anderen auf annoch nächere Berichts-abstattungen ankhomet, so hat man all solches . . . per extensum aller undterthänigst vorzutragen so weithschuchtig als überflüssig zu seyn ermessen, und werden beede ergebenste Hofmittlen in diesem und jenem das nötige nach erfordernus Eüer Kayserl. Mayestät allerhöchsten dienstes anzuordnen, oder auch nach beschaffenheit zu seiner Zeith weithers in Undterthänigkheit vorzutragen und dero

allerhöchste Entschluessung einzuhollen ihrer Obligenheit gemäss ohne ermanglen indesen thuen dermalen die haubt puncta worüber . . . allergnädigste resolution zuerbitten khomet. blos auf das Contributionale und dessen verwendung, dann die bestellung des Landes-administration und einigen anderer provincial beambten sich reducieren.

(Kriegsarchiv. Neoacquistica, II, 108.)

137.

Hofkriegsrath către Impăratul.

23 Maiu 1732.

. . . .

Hiernächts hat man die Sache wegen des wallachischen Cleri, Ihrer Vorsteher-wahl und Klöster-Respicierung so veranlasset, dass alles, was in vorigen Zeiten den Vayvoden zuegestanden aniezo Eüer Kayserl. Mayestät als Landts-Fürsten gebühren und vorbehalten und in all anderen es bey der vorhinigen Observanz verbleiben, in übrigen aber er Wallachischer Clerus bey den Genuss jenes, wessen er bishero in legitimo usu gewesen fehrers manutenieret, fahls hingegen selbter den usum zu weith extendieren möchte das Ober-Directorium darüber mit Guttachten anhero berichten, unterdessen auch wenigst eines und so forth successive all anderer Klöster allegierende Privilegia zu Handen zu bringen suechen, nach beschehener Übersetzung hieher einsenden, und wie weith sie in deren usu annoch gegenwährtig seyen: beyruckh, schlüesslichen aber denen Klöster über ihre angebrachte Beschwärde darinen in loco was recht und Billickkeit erheüschet angedeyen lassen sollen.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1732, August. 285 Exped.)

138.

Hofkriegsrath către Wallis şi Rebentisch.

Viena., 31 Iulie 1732.

Über das jenige, was denenselben in Andtworth Ihrer von der verwichenes Jahr vorgenohmenen Wallachischen Lands-Visitierung abgestatteten Relation allschon durch allergnädigstes Kayserliches Missiv unteren 12-ten und ein anderes unseriges Rescript sub dato 18-ten vorigen Monaths zuegeförthiget worden,

seynd noch verschidene Passus, worauf wür denen Heren . . . die Entschlüessung zuekhommen zu lassen aus damahlen vorbehalten haben. Unter disen seynd fürnemblich die den Wallachischen Clerum betreffende Puncta, welche quo ad substantialiora sich forderist auf 3. Membra reducieren und zwahr benantlich, wie es erstens künfftighin bey Erwehl- und Benennung deren Igumenorum, andertens mit Respicierung der Klöster oeconomie und drittens mit Attendir- und Confirmierung Ihrer Privilegien zu halten. Bevor wir jedoch diessfahls das nächere berühren, finden wir uns vor allem auf das jenige zu beziehen, was gleich anfangs nach Eroberung der disseithigen Wallachey anno 1717 den 30-ten Mai denen damahlen allhier gewesten Wallachischen Deputierten per Resolutionem Caesaream unter anderen § 3-tio circa Religiosa mitgegeben, und widerumben anno 1719 sub dato 22-ten Septembris durch die jener Zeith hier gewesten Deputierten ad Valachiam Cis-Alutanam per rescriptum Caesareum in Sachen erlassen, auch sub eodem dato dem (titl.) Steinville seelig angefüeget, absonderlich aber occasione dessen, das Verwichenes Jahr die Administration in Wallachey und dorrtiger Bischoff ritus graeci wegen Election deren Igumenorum gahr nicht übereins gekhommen, sondern die Administration andere, hingegen der Bischoff wider andere Subjecta pro Igumenis in Vorschlag gebracht, und eingesezet haben wollen, untern 11-ten April gedachten vorigen Jahres an das Oberdirectorium hinein rescribieret worden. Nach wessen Praemittierung also in ordine obberührter 3. Membrorum und zwahr auf das erstere, wie es bey Erwehl- und Benennung deren Igumenorum zu halten. Die geschöpffte Resolution zu entdekhen, so zeigen schon die vorallegierte Priora und in Specie das leztere verstrichenen Jahrs hinein ergangene Rescript, wie das bereiths hier unter die Verhaltungs norma sehr deüttlich vorgeschrieben worden, man hat auch diese materiam schon öffters tractieret, villfältig überleget, mit vor angezogenen Kayserlichen Resolutionen combinieret, in Sache ihrer Privilegien und des vorhinnig-dissfahligen Gebrauchs Bericht abgeforderet, aus allem und jedem aber nichts eruieret, was der lezt ergangenen Resolution entgegen stunde, wessentwegen man dann auch bey sothanen resolutis und specie dem verwichenen Jahr umb so mehr beharret, zumahlen es nicht anderst, als wie es ehemahls gebraüchlich ware, in substantia gefast und nur derjezigen Regierung conform eingerichtet worden. Welche für ge-

schriebene norma mithin pro futuro (massen man es respectu praeteriti bey der überschriebenermassen fürgekherten Ersezung deren einige Zeith lang vacant gestandenen Igumenatum mit denen ad interim angestellt gewesten Vicariis als einer geschehenen Sache bewenden lasset) in derley Vorfallenheiten zu beobachten, und benantlichen so vill die so genante Dominesti Klöster betrifft, bey eraignender Apertur eines Igumenats nach deme, was in angezogenen resolutis enthalten, in der Hauptsach sich vollständig zu achten, zu der Kloster-wahl hingegen (gleich es eben in hiessig-Kayserl. Erbländern üeblich) zwey Commissarii und zwahr nebst einem Catholischen, wann anderst die Nation darwider khein Müssvergnüegen fassen möchte zu Bezaigung aller Impartialitet und Indifferenz auch einer griechscher Religion zu deputieren seyn werden. Belangend aber das personale diser Commissarien, ermesset man, das zu Ausweichung viller Inconvenienzen und folglichen einwürffen etwan eines impedimenti canonici auch zu einer apparenten Considerationis Bezaigung hoc in passu für Ihrem Clerum die Stelle des Commissarii von der griechischen Religion Ihr Bischoff selbsten, jedoch umb sich hieraus khein jus perpetuum villeicht zu arrogieren, einmahl ein anderesmahl ein Igumenus dises oder jenen Klosters, wiederumben bey derley Vacanz der Bischoff folgbahr untertheillter und wechselweis vertretten, von der Catholischen Religion aber einer deren beeden Administrations-Räthen hujus religionis sie Commissarii jedoch zu keinen anderen Ende, als umb de vita et moribus Candidatorum Information einzuziehen und die more consueto fürgehende Wahl aufzunehmen abgeordnet werden solten, welche so forth der Administration darüber zu referieren, diese aber bereiths angefüegtermassen von der beschehenen Election dem Oberdirectorio cum voto zu relationieren und dann solches den electum (wann khein impedimentum canonicum sich geeüsseret) in Namben Ihrer Kayserl. Mayestät zu bestättigen, Ihme darüber das Confirmations Decret auszuförttigen, auch so weithers behörig installieren zu lassen und es folgends dem Bischoffen allein pro notitia und respectu consecrationis zu fürkherung des fereren bekhandt zu machen haben, dahingegen, fahls etwan das Oberdirectorium circa Electum in ihrer Mainung von der Administration discrepieren möchte beederseithige Opiniones cum motivis zu weitherer Determinierung anhero zu berichten seyn werden. Auf gleiche Arth khommet es auch bey denen vorhinnigen Pa-

triarchal oder Klöstern der anderten Class ex integro wie bey denen Dominesti oder der ersteren Class zu beobachten und das vorhin denen Patriarchen zuegestandene jus nicht etwan jezo auf den disseithig Räzischen Metropoliten zu transferieren, Gestalten er auch dato sich darumben nicht angemeldet und allenfahls erst zu sehen were, ob oder was Ihme hierunter einzugestehen seyn möchte? Betreffend aber die Wahl deren Igumenorum in denen Klöstern 3-tiae Classis, khann es bey den vorhinnigen Gebrauch und Gewohnheit in so weith, als jeder Fundator sein jus hat, ferers gelassen werden, wofehrn jedoch Bojarn oder andere Fundatores derenselben, so das jus nominandi vel praesentandi gehabt, mit Todt abgangen, oder in der jenseithigen Wallachey befindlich weren, haben in solches jus Ihro Kayserl. Mayestät qua Landsfürst zu subintrieren (1) und khommet folgbahr tali casu es auf die nembliche Weis bey denen Klöstern primae et secundae Classis zu beobachten.

So vill hiernach das anderte membrum angehet, wie es mit Respicierung der Klöster oeconomie zu halten? ist beraiths untern 27-ten April 1729 von Ihrer Kayserl. Mayest. allergnädigst beliebet worden, das jene Proventus, so vorhin denen Patriarchen von denen Patriarchal Klöstern gebühret, ad fiscum eingezogen, und weillen durch so ville Jahr bis dato noch keine Einnamb sich dissfahls gezaiget die Ursachen dessen genuine entdekhet und ad quos usus solche Gelder verwendet worden? erwisen werden solle; da nun also derley proventus entweder de praeterito realiter zu finden, oder in futurum einzubringen seyn möchten, so ist weithers resolvieret worden, umb hierunter kheine Interessenz zu zaigen selbte nicht anderst als ad pias causas pro religione illorum propria zu verwenden, welches demnach auch der Nation zu ihrer Wissenschafft kundt zu machen, darobzu sechen und zu halten, einfolglich von deme, was sich dissfahls allschon geeüseret, oder annoch eüsseren dörffte, anhero zu berichten seyn wirdet. Über dises ist in eben vorallegierter Resolution enthalten, wie vormahls die Vayvoden auf die Dominesti Klöster besondere Obacht getragen, damit sie bey ihrer Fundationen erhalten, und von denen Igumenen über die Einkhunfften ordentliche Rechnungen geleget worden, welche Sorg aniezo Ihrer Kayserl. Mayest. oblieget; Nachdeme aber gegen-

(1) Habintriren.

wärttig dem sicheren Verlauthen nach bey Ersagten Klöstern nicht am besten gewürthschafftet, die Einkhunfften verzogen, und die Fundationes sehr verminderet werden, als wollen die Heren . . . allschon ehehin verordnetermassen de praeterito von dem Stand dieser Klöster genaue Information einziechen derenselben Würthschaffts-rechnungen von der Zeith, als sie unter Kayserl. Bottmässigkheit seynd, abforderen, auch jemanden ex parte Administrationis benennen, und vorläuffig anhero khundtbahr machen, welcher die Obsorg über sothane Klöster habe und wie es mit ihrer Fundationen, und Einkhunfften stehe? Den genuinum statum einholle, auch solchen an die Heren . . . . berichte, damit sie hiervon die nächere Auskhunfft hiehero abstatten khönnen, deme nur annoch beyzurukhen khommet, was gestalten der wallachische Bischoff ritus graeci quoad temporalia in die Fundationes, Proventen, Ausgaaben oder, Würthschafften deren Klöstern sich in mindesten nicht einzumischen habe, gleich auch selbter tempore Turcico darmit nichts zu thuen gehabt anbey die Kayserl. Resolutiones de anno 1719 und 1729. Ihne expresse darvon ausschlüssen, und auch sonsten in legibus usu et observantia allerseiths fundieret ist, dass die Patroni Ecclesiae über derenselben Proventen und Ausgaaben sorgen muessen, das also die Administration solche Obsicht zu tragen, und verordnetermassen aus ihrem gremio nicht nur einen Catholischen und disen nicht etwan gahr zu indiscret eyfrigen sondern auch einen Wallachischen Commissarium in ersagte Klöster abzusenden hat, welche von Ihnen die Rechnungen abforderen, über all und jedes genaue Information einziechen darüber der Administration rapportieren, dise aber ferers an das Ober-Directorium und solches anhero mit guettachten berichten solle.

Übrigens auf das 3-te membrum, wie respectu deren Privilegien sich zu halten? Ebenfahls zugelangen, seynd solche vorhin schon öffters abgeforderet und wie obangeführt, den Clerum deren Manutenenz jedoch nur in genere zu versicheren, und quoad specialia dahin zu verbschaiden anbefohlen worden, das selbe docieret, und darüber die formbliche Confirmation abgewarthet werden solle; Nun haben zwahr jezo die Heren . . . einen Extract sothaner Privilegion oder Donationalien eingesendet, darob aber welchergestalten selbe ertheillet, und ob sie nicht etwan cum aliquo onere ausgeförttiget worden, nicht zu ersechen, das also ersagte Privilegia da sie per Extensum nicht ein-

gesendet worden, annoch dermahlen nicht attendieret werden khönnen Ihro Kayserl. Mayest. jedoch nach Erfordernuss, und Beschaffenheit gegenwärttiger Umbständen dem wallachischen Clero einige Privilegia zuertheillen allergnädigst reflectieren werden, wo immittels solche bey den Genus jenes wessen er bishero in legitimo usu gewesen, ferers zu manutenieren, fahls hingegen selbter den usum zu weith extendieren möchte, das Ober-Directorium mit guettachten anhero zu berichten unterdessen aber gleichwohlen zu sehen hat, die Privilegia eines von denen Vaivoden am maisten dotierten Klosters per Extensum zu Handen zu bringen, die soforth von jemanden in Wallachey volständig zu übersezen, und hiehero einzusenden, anbey auch, wie weith jenes Kloster in derenselben usu annoch gegenwärttig seye? zu berichten, umb hiernach erkhennen zu khönnen, ob und wie weith dise so wohl, als deren anderen Klöstern ihre Privilegia (welche eben mit der Zeith successive von ihnen abzuforderen, zu translatieren, und einzuschickhen seyn werden) zu confirmieren, zu vermehren, zu verminderen, oder abzuänderen seyn mochten? Qua occasione allein vorläuffig anzumörkhen kommet, dass all derley Collationes deren Klöster für keine formbliche Privilegia anzusehen, sondern blos als donationes deren Vayvoden ad tempus zu consideriren seyen, allermassen sie Vaywoden selbsten qua temporanei administratores Provinciae keine Privilegia donationes etc in perpetuum zu verleichen vermöget, sondern dise widerumben von denen Successorn durante illorum vita bestättiget werden khönnen; Worinnen dann alles das jenige bestehet, was über obige 3 membra in materia Cleri Valachici denen Heren . . . mitzugeben befunden worden.

Hiernächst haben wür aus denen angeschlossenen hiermit widerumben zuruckhfolgen den Memorialen des mehreren ersehen was dem Herrn Grafen vor seiner Abrays aus Wallachey dasiger Clerus und verschidene Klöster für verschidene Thaills beschwerden Thaills Gesuech überraichet, dise also specifice zu berühren, und zwahr.

1-mo: Jene des Closters Tismana, so hat bishero die Erfahrenheit gegeben, wie nachtheyllig die in Wallachey so villfältig in Schwung gegangene Exemptiones für Herrn-dienst gewesen westwegen man eben solche nach Möglichkheit zu restringieren und aufzuheben und derentwillen so wohl als das weitheren Üblen Consequenz halber dem ersagten Kloster Tismana in sei-

nem dissfahligen Gesuech wegen Freylassung 50. Personen zu ihren Diensten nicht zu willfahren findet, wo hingegen demselben die Haltung einer Wacht bey der Kloster Bruggen von ihren Undterthanen anheimb gestellet bleibet, dessenthalben jedoch sie a Contributione nicht eximieret werden khönnen: Betreffend aber den antragenden Weinzechend, ist khein Anstand, das, wann ein Frembder auf ihren aigenen Grund und Boden bauet sie absque praejuditio tertii, et juris Regalis Principis competentis einen billichen Zechend abnehmen, und das jenige was ein jeder anderer Grundherr qua fructum dominalem hat, geniessen mögen. Herentgegen khann das ansuechende moratorium contra Creditores nicht so simpliciter eingestanden werden, sondern ist einestheills vorhero der Status debitorum, und die Ursach deren gemachten Schulden zu wissen, anderentheills aber in der allseithigen Observanz gegründet, die Creditores auch darüber vorläuffig zu vernehmen, welch-ersteres dann ea occassione geschehen khann, wann oberwehntermassen die Untersuchung deren Klöster Würtschafft, auch ihrer Proventen, und nöttigen Auslagen fürgenohmen wirdet, da folgends erst auf Befund die Creditores zu vernehmen und zu sehen seyn wirdet, ob und wie weith das ansünnende moratorium zu erthaillen. In übrigen, wann ermeltes Kloster docieret das und wohin einige ihrer Undterthanen entwichen, mag zu deren Habhafftwerdung wohl ein Pass, massen es keines protectionalis darzue bedarff, ausgeförttiget werden; Belangend so dan

2-do. Das ansünnen deren Kloster Frauen von Dunlejem, ist man ratione exemptionis deren zur Kloster-arbeith bedörffenden Personen schon in vorhergehenden Punct verstanden, wegen der Mauth freyen Passierung aber ihres Weins und Gemüeses von denen jenseiths der Aluta besizenden Güetern khann, es bis zu Dilucidierung deren sammentlichen Privilegien des wallachischen Cleri bey der dissfahlig bisherigen Observanz, wie es nemblichen vor der Arendation gewesen, ferers gelassen, wann jedoch seith der Arendation was neues aufgekhommen seyn sollte ex consideratione particulari, dass ob devotionem zu ihrer Kirchen so gahr der Vayvoda jenseithiger Wallachey Ihnen den Genuss ihrer guetter darüber gestattet, das ansuchende beneficium nicht wohl abgesprochen werden; Hiernächst lasset man es.

3-tio: Respectu der von dem Bischoffen und sammentlichen Igumenis praetendierenden Exemption für ihre vorhin Exempt

geweste Bediente und Hirten bey obigen resoluto bewenden; So vill aber den Ojerit angehet, ist es eine ohne deme ausgemachte Sache, das solchen regulariter der Clerus und Bojarones nur alle dritte Jahr bezahlen sollen, ausser wann ein neüer Ober-Director bestellet wird, wo selbe (gleich es auch zu Waywoden Zeithen üeblich gewesen) wann es nicht eben in das dritte Jahr einfahlet, den Ojerit extraordinarie zu praestieren haben, auf welche Arth es auch bishero allzeith beobachtet worden, die erfolgte öfftere Bezahlung dessen aber nur eben darumben beschehen, weillen per accidens die ville Veränderungen deren Commandirenden Herren Generalen und Ober-Directoren in der Zeith der sonsten zu geniessen gehabten Exemption sich ergeben haben; Was ferers

4-to: Die von dem Bischoffen von Rimnick praetendierende Zechend von denen verkaufften Weingärthen anbetrifft, so hat er Bischoff ehender legaliter zu docieren, ob sothane fundi Ihme aigenthumblich zuegehöret, und vorhin der Decimation unterworffen gewesen? Welchenfahls wohl billich were, das die Bulgarn, umbwillen sie die Weingärthen cum eodem onere erkauffet hetten, darvon auch den zechend zahlen sollten; Angehend hingegen die Klage wegen des Heümachens, und nicht gestattenden Fischfangs, khann darüber von hier aus nicht remedieret sondern muess die Sache in facie loci untersuchet, und nach Befund in einem und anderem die Remedur fürgekheret werden: wo in übrigen ratione Exemptionis man beraiths hievor verstanden bleibet; von deme weithers

5-to: Auf die puncta des Klosters Hurez zugelangen, khommet der erstere Passus abermahlen auf die Untersuech-und Remedierung von darinnen an, und hat in dem anderten erwehntes Kloster coram Administratione mit allen Umbständen zu docieren, dass die Güetter particulariter von dem Igumeno ohne ihrem Consens veralienieret, und das daraus erlöste Geldt nicht zu ihren Gebrauch und Nuzen verwendet werden, welchenfahls billich und Ordnungsmässig, dass dem Kloster die solcher-gestalten veralienierte Güetter widerumben zuruckgestellet werden; Belangend aber drittens das Ihme legieret und folgends entzogene Spatium, so ist auch dises vorhero zu legitimieren, und zwahr bey so gestalten Sachen selbtes zu restituieren, generaliter aber bey alllen Klöstern zu statuieren, und so eben in praesenti casu beobachten zu machen dass sie praeter bona funda-

tionalia alle Güetter, die an selbte per legatum vel quocunque titulo gedeyen, nicht behalten khönnen, sondern an Saeculares zu verkhauffen schuldig seyn sollen; ausserdeme beruhen.

6-to: Alle die Beschwerden des Klosters Cosia an dem, das sye bey den Commando und Administration in Wallachey ordentlich docieret werden müessen; welche so forth die Excessen abzustellen, und von denen Excedenten die Satisfaction zu verschaffen schon wissen werden, wie ein solches auch respectu des Fischfangs zu verstehen, das nemblichen darzuthuen, weme solcher zuegehörig und wer auch warumben den Fang nicht gestatten wolle? da sonsten ratione exemptionis man obigem inhaerieret; Eine gleiche Beschaffenheit hat es in substantia.

7-mo. Mit dem gravamine des Igumeni Bukovecensis als dem Vorhergehenden, das nemblich mit der personal Befreyung nicht zu willfahren, die in ein- oder anderem beschehende Excessen aber bey den Commando und Administration anzubringen, und dise nach Befund hierunter zuremedieren, da hingegen angebrachtermassen von der Administration selbsten excedieret wurde, das Oberdirectorium das einsehen zu thuen und so eben, wofehrn denen Leüthen des Cassarmen-baues halber von ihren Gründen etwas entzogen worden seyn sollte, darvor billich von dem ganzen Land die Bonification verschaffen zu lassen, so khomet eben.

8-vo. Die Beschwerde des Klosters Arnota bey der Administration vorzubringen und darüber nach beschehen der Legitimierung des facti pro re nata die Remedur abzuwarthen. In übrigen aber ist man der personal Exemption halber beraiths zu genüegen hieroben verstanden und khann mithin gleich so wenig.

9-no. Dem dissfahligen Petito des Praepositi Sacelli Titirecs willfahret werden; dessen weitheres Gesuech hingegen dependieret von Docierung des Excesses, wo dann der oder die jenige so das Heü abgenohmen, solches zu refundieren hetten.

Was nun aber die H. H. über alle hiervor angezogene Memorialien in der Haubt-relation ihres Orths generaliter guettachtlichen bemörkhet, das die von dem Clero ansuechende Befreyung a Contributione deren zu ihren Diensten benöttigten Leüthen auf eine mässige Zahl und zwahr blos solche Leüth, die sie Klöster ex Turcico herüber ziechen werden, zu bestättigen; Ansonsten aber die wallachische Administration von dem ganzen Geschäfft der Geistlichkeit zu entfehrnen und dero Respicierung ohnmittelbahr dem Oberdirectorio allein einzuraumben, so beziechen

wür uns quoad primum membrum ratione exemptionis auf jenes, so wür eingangs erwehnet, das nemblichen derley Befreyungen einzugestehen generaliter keines weegs thuenlich, man khann jedoch wohl geschehen lassen, dass der wallachische Clerus zu ihrer bedienung Leüth ex Turcico, wie die H. H. . . . gahr wohl antragen, herüber zu bringen suechen möge, denen aber keine Exemptio perpetua, sondern nur wie anderen neü Ankömblingen einige frey Jahr ad tempus angedeyen zu lassen, sie aber nach deren Exspirierung soforth auch ad Contributionem beyzuziehen seyn werden. Belangend hingegen quoad 2-dum die Respiecierung deren Geschäfften sein des wallachischen Cleri, werden die H. H. . . . wohl von selbsten ermessen, dass die Lands-administration darvon gahr auszuschlüessen nicht wohl thuenlich sondern diser von Ihr quoad temporalia utpote a prima et competenti instantia, mithin auch nicht minder Ihre Wahl und Würthschaffts-sachen zu besorgen, welches hingegen alles gleichwohlen unter der Ober Inspection deren H. H. . . . mittelst Referierung an selbte zu beschehen und Sie das in ein- oder anderem an Hand zu lassen erachtende diensambe hiehero zu berichten haben. So dann alles ist, was wür respectu Cleri Valachici denen selben andtworthen, zuruckhanzufüegen befunden, die wür übrigens, etc.

Wien den 31 Julij 1732.

(Kriegsarchiv (Hofkriegsrath). 1732, Iuli. 633 Registr.) (1)

139.

Hofkriegsrath către Wallis şi Rebentisch.

29 August 1732.

Wallis et Rebentisch, sollen berichten was es wegen der von dem Räzischen Metropoliten Vincentio Ioannovich anverlangenden Einraumbung in Wallachey 2 Dorffschafften Orevicza und Baltoczani für eines Bewandnuss habe.

Kriegsarchiv. Protocol 1732. Registr. August 29. 964/587.)

---

(1) Tot în aceeaş chestiune mai există (în Reichsfinanzarchiv (Hofkammer) Siebenbürgen. 6 September 1732) un rescript al Hofkamerei către Baronul Rebentisch în Ardeal. Cuprinsul acestuia (în afară de puţine deosebiri mai mult de redacţie) fiind cam acelaş cu al celui transcris aci, nu l-am mai copiat.

140.

Conscriptio pagorum fiscalium Oreviza et Bolboschan in Austriaca Vallachia existentium.

1732.

Pagus Oreviza.

Haec possessio spectabat quondam ad Mitropoliam Bukurestiensem et est in ipso pago Domus fiscalis, quam tempore pie defuncti Domini Tallaba provisoris, decimator quidam Radul Provat dictus ex virgis fieri curavit, in qua tria cubicula dantur, cum suis fornacibus ex post tempore existens defunctus Dominus Capitaneus Comes de Kollovrat in quartirio, unam habitationem cum Camera atque culina, nec non uno leguminali horto in eoque fillegoriam penes curiam existente, per eosdem fiscales incolas fieri curavit, est penes hanc Curiam stabulum quoddam antiquum et parietes ex palizatis factum et aliud minus pro vitulis, tandem etiam tria tuguria vulgo Bordej, semi destincta, Curia autem ipsa ex pallizatis circumdata.

Vineae.

Datur etiam in hac possessione Vinea fiscalis in qua prioribus temporibus ad minimum 300 urnae vini procreabantur, nunc autem non plus nisi circiter 100 urnae proveniunt, quod ex hac ratione fit, siquidem incolae prioribus temporibus solam fiscalem vineam, quam gratis coluerunt tempore Arendationis vero provisoris Arrendatorum vineam coactive collendo, fiscalis autem ita uti opportuisset excolli haud potuit.

Haec possessio habet etiam Vineas, de quibus consuetae decimae in natura fisco praestantur. Quatuor custodibus, qui omnes vineas custodiunt, unicuique 3 tall. leonini, communiter pagus exsolvit; praeterea decimatoribus, pro ipsorum fatigio a quolibet incola vineas possidente 1/2 urna vini et 12 denarii vallachici, nec non una metreta cujusvis pabuli praestatur, cujus medietatem Provisor Primarius sibi vendicasse refertur. Tandem consuetum fuisse quatuor vietores et unum clavigerum pro necessitate istius fiscalis aeconomiae a provincia indulsisse, qui tam ab ordinaria contributione, quam et aliis publicis oneribus liberi fuerunt.

Datur Cellarium quoddam fiscale penes vineas amplum quidem satis, sed jam antiquum et ferme destructum.

Dolia dantur duo, caetera autem cum vinis hinc inde dispersa dicuntur.

Tempore Domini Theodori Pop tunc provisoris erat quaedam cista frumentaria, quae modo nullibi reperitur.

Servitia.

Praestitisse dicuntur interdum tam circa vectionem vinorum quam et portationem decimarum.

Sylvae.

Dantur sat magnae, in quibus crescunt quam plurimae glandines ita ut praeter propter 500 porci consaginari possint.

Molendina.

Reperiuntur quoque novem molae frumentariae de quibus et quidem a parte a quolibet annuatim 3 fl. 20 kr. loco decimae Fisco Regio praestantur.

In hac possessione reperiuntur pro diverso frumento loca arabilia et foenilia quam plurima, ex quibus decimas secundum consuetudinem fisco praestant, sed propter indecentem Arrendatorum cum incolis progressionem, quod videlicet non juxta inventeratum morem in Gellimis, verum in triturata et puro frumento decimas desumpserint a cultura et seminatura territorii, se incolae nimis abalienarunt. Pariformiter etiam aliqui diseruerunt vineas in hac possessione existentes hoc intuitu, quod arrendationis tempore decima vini non in musto uti consuetum, sed in defecato et puro vino, cum illa mensura, qua mustum accipiebatur ab ipsis desumpta.

Familiae repertae . . . . . . Summa 260.

Pagus Bolboschan.

Jacet in ipso territorio pagi Orevicza et habet vineas in eodem territorio, unde etiam solitas decimas fisco praestant et hi pariter tali modo uti Orevizenses propter exactis decimas conqueruntur

Servitia.

Praestant taliter ut et Oreviczenses, siquidem cum ipsis in una possessione degunt; locis arabilibus et foeniliis cum in eadem possessione cum Oreviczensibus sint, gaudent, pari modo et de ipsis solitas decimas praestant.

Conterminatio.

Possessionis pagi Oreviza et Bolboschan ab oriente incipitur a possessione Iablaniza Domini Eliae Stirbej a meridie possessio Kornecsel boeronis Medvesdeni, ab occidente possessio Devezel boeronis Nicsul Brajloj a septentione posssessio Broskar, boeronis Matej Glogovanul, in longum totius possessionis distantia circiter horarum duarum latitudo autem unius et mediae.

Familiae repertae . . . . . . Summa 99.

Quod ista Copia suo apud Caesareum hunc Cameralem Inspectoratum existenti originali plenario consona sit, hisce attestor.

Crajovae die 11-ma Julii 1732.

(L. S.) I. W. NAB. HOCHENRIED,
Cameralium Inspector.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1733 März. 547 Exped.)

141.

Administraţia din Oltenia către Wallis.

18 Noemvrie 1730.

Excellentissime Domine, Domine nobis Gratiose, Gratiossime,

In puncto praetensionis Reverendissimi Metropolitae Serviae Vincentii Ivanovich de duobus hujusce provinciae pagis Orevicza et Bolboschan motae 22-a Septembris ad nos exaratas Excellentiae Vestrae literas, una cum annexo Rescripto Aulico de dato 29-a Augusti emanato et aliis allegatis hic iterum ad mandatum Excellentiae Vestrae remissis, omni competente respectu accepimus. Quo circa desideratam illorum intuitu relationem et opinionem nostram hisce Excellentiae Vestrae obsequiosissime adjicimus: quod scilicet idem Dominus Metropolita alleget quidem rationem petitionis suae, ut pagi illi duo, quos Praedecessores quoque suos

possedisse afirmat, sibi in compensationem plurimorum quae circa spiritualia cum Valachia haberet fatigiorum, conferantur; hic autem plane non videtur, qualenam habeat fatigium, praeter solam et unicam consecrationem episcopi Rimniciensis, anno 1719-no clementissime emanati Caesarei decreti vigore, ipsi provisorio saltem modo concessam, donec a Sua Sacratissima Caesareo-Regia Majestate ulterius decerneretur an praelaudatus Dominus Metropolita provinciam hanc qua talis respicere, aut vero imposterum alius constitui debeat? Ad quam consecrationem modernus episcopus Rimniciensis Reverendissimus Dominus Innocentius Belgradinum usque exivit et tam ibidem consecrationis, quam et deinde per deputatum quendam Episcopum Temeschvariensem hic loci factae installationis suae tempore, solitum honorarium utrique exhibuit, neque antelatus Dominus Metropolita ullam in allis rebus spiritualibus jurisdictionem in hacce Provincia exercuit, sed praememoratus Dominus Episcopus Rimniciensis omnes ac singulos tam Monachos, quam Plebanos initiare et consecrare solet; licetque a priore quondam Constantino Voevoda tanquam Principe temporaneo Metropolitae Bukurestiensi fuerit collatus usus fructus superius dictorum pagorum pro meliore ejusdem subsistentia in aliquam eleemosynam ex particulari gratia, uti utraque Valachia eotum adhuc insimul conjuncta existente; Privilegium tamen illud, seu jus acquisitum, postquam pars Cis-Alutana sub Caesarea potestate redacta fuisset, totaliter cessit et Pagi illi ad fiscum regium devoluti sunt, ut pote de quibus jam nunc per aliquot annorum spatium in bonum statum oeconomiae redactis, Suae Majestati soli tanquam summo Principi convenit clementissime disponere, praesertim cum in resolutione novissima 31-a Julii hujusce anni ab Augusta Aula respectu monasteriorum emanata expresse contineatur, quod Collationes Privilegiorum non sint pro formalibus privilegiis habendae; sed tantum modo qua Donationales Voevodarum ad tempus considerandae, cum ipsimet Voevodae tanquam temporanei administratores provinciae, nulla privilegia aut donationales in perpetuum conferre potuerint; sed illae iterum a suis successoribus durante illorum vita confirmari debuerint, atque ita cum nunc Sua Majestas clementissime intentionis sit, dicta privilegia etiam hujatum monasteriorum, praemittendo solito examine, atque inquisitione, vel confirmare, vel augere, aut vero diminuere, seu mutare, eo minus integram, aut in re fundatam esse perspicimus praetensionem illam Domini Metropo-

litae. Praeterea etiam cum aliunde constet, quod idem saepius jam fatus Reverendissimus Dominus Metropolita Belgradensis, tam in regno Serviae, quam etiam in Sclavonia et Banatu Temesiensi proventus sufficientes habeat, et praetensi ab ipso duo illi pagi Orevicza et Bolboschan longe meliori in statu nunc existant, quam sub ditione Turcica fuerant, magnumque emolumentum aerario Caesareo proferant, illos ipsi haud conferendos opinamur, nisi Suae Sacratissimae Caesareo-Regiae Majestatis specialis clementia supplicationi illius annuere dignaretur. Quam relationem et ex praeallegatis motivis conceptam opinionem nostram Excellentiae Vestrae et altiorum instantiarum resolutioni, nos vero ulteriori gratiae debito respectu submittens et commendantes perennamus.

Excellentiae Vestrae

Obsequentissimus et Humillimi servi,
Baron DIETRICH.
GREGORIUS DE VLASTO, W. D. VOGT, M. DE GLOGOVANUL.

Crajovae, 18-a Novembris 1732.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1733 März. 547 Exped.)

142.

Wallis şi Rebentisch către Hofkriegsrath.

25 Noemvrie 1732.

Hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsrath,

Noch unterm 29-ti Augusti dieses jahres ist durch den zu Wien hinterlassen gewesten Kayserl. Hofkriegsrath die anmit sub lit. A zuruckh folgende Instanz des Räzischen Herrn Mitropoliten zu Belgrad Vincentii Ivanovich mittelswelcher derselbe umb die Conferirung deren in der disseitigen Wallachey liegenden vorhin denen Mitropoliten zu Bukurest zuegehörig gewesten Dörffern Oreviza und Bolboschani angehalten, umb Erstattung unsers Gutachtens anhero remittiret worden. Worüber wür nach weitherer Anleithung des uns diessfahls eingelangten hohen Rescripts nicht ermanglet auch die Kayserl. wallachische Administration zu vernehmen. Was nun diese darauf antworthlich hieher gelangen lassen, zeiget derselben sub lit. B nebengehender Original Bericht worinnen Sie Administration aus muthmasslichem Suposito, dass diese zwey Dörffer einen nahmhafften grossen Provent abwerffen werden, derenselben Vergebung zwar widerrathen. Nachdeme aber lauth nebengehender Conscription sub lit. C welche von

dem darinnigen Inspectorat zimblich genau genohmen zu seyn scheinet, die Einkünfften so meist in Victualien und so von Vieh bestehen, von keiner so grossen Consideration seynd, besonders da der Verschleiss in Wallachey sehr gering, auch die Erzeugung deren Victualien von Frucht- oder unfruchtbahrkeit deren Zeithen dependiret, die Unterthannen auch sehr flüchtig, dass auf sie nicht so leicht ein sicherer Conto gemacht werden könne; so glaubeten wür unmassgebigst, dass dieses Anstands halber ernante zwey Dörffer obgedachten Herrn Mitropoliten wohl conferieret werden könne.

Und zumahlen einer gemeinen Billichkeit ist, ut qui succedit in onere succedat et in commodo. Nun aber denen hohen Instanzen selbst gnädig bekannt, wie nach Schliessung des Possarovizischen Friedens und andurch Ihrer Kayserl. Mayestät heimgefallenen fünf disseithig Wallachischen Districten die Mitropolitan-Jurisdiction deren Erzbischoffen zu Bukurest über gleich erwehnte Districte aus seinen wichtigen Ursachen auf den Belgrader trasferieret worden, welcher dann auch seine Erzbischöffliche Functiones soweith es ihme nach hoher Hofes-Disposition zuekomt darinnen exercieret, so wäre unsers gehorsambsten Erachtens der Justiz und allerhöchster Kayserl. Clemenz nicht ungemäss, dass obbesagte vorhin denen Mitropoliten zu Bukurest in deren Condition und jura jezo die Belgrader getretten, zuegehörig geweste Dörffer erwehnten Erzbischoff und Mitropoliten zu Belgrad gegeben werden mögen, da wür übrigens zu einer Pension statt dieser Dörffer wie das wallachische Inspectorat an Hand gelassen umb so weniger einrathen als Pensiones den Paaren Geld Verlaag nur graviren und beständig bleiben, hingegen es mit denen Dörffern eine ganz andere Beschaffenheit hat. Dieses ist unsers gehorsambste Meinung über obberührtes Ansuchen mehrberührten Herrn Mitropolitens. Wür thuen jedoch alles sublimiori judicio gehorsambst anheim stellen in unserer Empfehlung zu beharrlicher Gnaden verbleibends.

Eines Hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsrath

Unterthänigst gehorsambster,
F. WALLIS.

Ganz Gehorsambst und dienstschuldigster,
REBENTISCH.

Hermanstatt den 25 Noembris 1732.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1733 März, 547 Exped.)

143.

Vincenţiu Ioanovici către Hofkammer.

P. P. (1)

Posteaquam Eidem Excelsae Caesareae Camerae Aulicae pie defunctus immediatus Praedecessor meus, Moyses quondam Petrovich, brevi ante ultimum suum abhinc discessum mense videlicet Aprilis anni adhuc 1730 humillimam quandam respectu certorum duorum in Vallachia Austriaca sitorum ab antiquo secus ad Archi-Episcopatum pertinentium, instantiam, ea, qua par est devotione porrexisset et eadem Excelsa Caesarea Camera Aulica praelibatam hanc instantiam jam pridem (titl.) Illustrissimo Domino Baroni a Rebentisch moderno Transylvaniae Cameralium supremo Directori, pro informatione remittere gratiose dignata fuit.

Quoniam autem huccusque eatenus ulla ulterior gratiosa resolutio subsecuta minus dignosceretur. Hinc est, quod memoratam instantiam hic sub lit. A copialiter adjectam denuo demisse repraesentando, eidem Excelsae Caesareae Camerae Aulicae interatis vicibus humillime supplicandum duxerim, quatenus hoc in merito in conformitate priorum humillimorum petitorum, pro justo et aequo gratiosam tandem aliquando suam resolutionem maturare non dedignaretur Eadem Excelsa Caesarea Camera Aulica. Gratiam hanc praestolaturus in fidelibus iisque perpetuis servitiis constantissime perseverando emoriar.

Ejusdem Excelsae Caesareae
Camerae Aulicae

Devotissimus et obsequiosissimus,
VINCENTIUS IOANNOVICH,
Orientalis Ecclesiae Graeci ritus,
Archi-episcopus et Metropolita Belgadiensis et Carlovicziensis.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1733 März. 547 Exped.)

(1) Praemissis praemitendis.

144.

Hofkriegsrath către Wallis şi Rebentisch.

30 Martie 1733.

Es können dem Räzischen Erzbischoffen Ioannovich die in der Wallachey gelegenen 2 fiscalischen Dörffer Orehoviza und Balboczani nicht verleyhen werden.

(Kriegsarchiv. Protocol 1733. Registr. März 30. $^{399}/_{733}$.)

145.

Hofkriegsrath către Vincentiu Ioanovici.

30 Martie 1733.

Man könne selbem die in der diesseithigen Wallachey ligende Dörffer Oreviza und Balboczani nicht conferiren.

(Kriegsarchiv. Protocol 1733. Registr. März 30. $^{400}/_{735}$.)

146.

Vincentiu Ioanovici către Hofkriegsrath.

Maiu 1733.

Vincentius Ioannovich Erzbischoff machet abermahlen seine bittliche Vorstellungen, aus was Bewegursachen Ihme die vorhin schon angesuchte in der Wallachey herwerths der Aluta gelegene Dorffschaften Oreovicz und Bolbazani zu seine subsistenz überlassen werden möchte.

(Kriegsarchiv. Protocol 1733. Exped. Mai $^{833}/_{610}$.)

147.

Wallis şi Rebentisch către Hofkriegsrath şi Hofkammer.

Hermanstadt, 30 Iuni 1733.

. . . .

Fünfzehentens ist ratione cleri Valachici all das jenige, was denselben aus der Resolution betrifft, behörrig kund gemacht worden. Über eines und das andere haben sich zwar die Klöster und sonderlich der Bischoff sehr disconsolirt bezeigt, es seynd deswegen auch drey deputirte Igumeni mit Ihrer Gegen-Vorstellung eigends herausgekommen. Nachdem aber denen selben erstens bedeutet worden, dass es Ihro Mayest. höchster Befehl,

und deme sich ohne weiteres zu unterwerffen seye. Dann andertens dass der Klöster Wohlfarth dardurch nicht geschmälert sondern vielmehr befördert, und vor dem Souverainen-Eingriff des Bischoffes in Sicherheit gesetzt werde, besonders in der Wahl-Sache sie sich für ein Glückh und Gnade zu schätzen hätten, neben einem geistlichen ihrer Religion, es seye der Bischoff selbst, oder ein Igumen eines andernen Klosters, auch einen Commissarium ihres allerhöchsten Landsfürsten, nur zu dem Ende, damit alles Canonice, richtig, ohne Praepotenz und Betrug vorbeygehe, folgsam einem jeden Kloster sein Recht und Freyheit geschützt werde, gegenwärtig zu haben; so dan auch mit der Ihnen sehr empfindlich geschienenen Jurisdictions-Pfarr worüber besonderst der Metropolit noch immer lamentiret, nichts anders als die Conservation deren Klöstern intendirt werde, haben die Deputirte sich dergestalt beruhigen lassen, dass sie bey ihrem Abzug versprochen, nach ihrer Hineinkunfft, nomine omnium monasteriorum eine schrifftliche Dancksagung für so gedeyliche Interpretation, bey mir Oberdirectore einzulegen, welches jedoch dato nicht erfolget, und ob es annoch geschehen werde? sehr zu zweiflen ist, massen der Bischoff, der durch die Resolution an seiner Authorität am meisten verlohren hat, sie darvon abhalten dörffte.

Inzwischen ist die Aufnehmung deren Klösterrechnungen sowohl über ihre Proventen, als über das a tempore reductionis provinciae dem Fisco gebührende, jedoch aus höchster Milde ad pias causas religionis Valachicae cedirte Patriarchal contingent auch bisherigen Mangel deren Administrations-Gliedern, so ohne Nachtheil deren Lands und anderen Geschäfften darzu bestellt werden könten, noch zu keinem Anfang gekommen, und beruhet bey nunmehriger Anwesenheit des neüen Herrn Praesidis, allein noch auf der Hineinkunfft des Herrn Consiliarii Baron Vichtern, als für welchen nebst dem Herrn Consiliario Praskovanul diese Commission destiniret ist.

Mit Examinir- und Translatirung deren Fundationalien, Donationalien und Privilegien hingegen, hat man an dem meist-dotirten Kloster Tismana den Anfang gemacht, und den Igumen mit allsolchen Documenten vor die Administration citirt, allwo solche folglich übersetzt, und successive denen hohen Stellen werden eingeschickht werden. Es lauffet zwar auch dieses ohne grosser Jalousie der wallachischen Geistlichkeit nicht ab, und wird bey-

nebens die gantzliche Ausmachung dieses Werckhs eine unglaubliche Zeit erforderen, doch wird es nach und nach geschehen müssen und finden wir darüber praevie allem zu erinnern, dass, gleichwie die hohe Instanzen zu melden geruhet, dass die Colationnes deren wallachischen Klöstern für keine förmliche Privilegia anzusehen, sondern blos als donation es deren Waywoden ad tempus zu consideriren seyen, allermassen sie Waywoden selbst qua temporanei Administratores Provinciae keine Privilegia, Donationes in perpetuum zu verleyhen vermögt, sondern diese wiederumb von denen successorn durante illorum vita bestättiget werden könten: also zwar nicht ohne seye, dass einige solcher Collationnen ex regalibus sive bonis fiscalibus summi Principis hingegen aber auch viel andere ex allodialibus deren Waywoden geschechen seyen, wie es die translata seiner Zeit weisen, sie Klöster aber es freylich nur von der allerhöchsten Kayserl. Clemenz zu erkennen haben werden, was Ihnen intuitu deren ersteren wird bestättiget, oder von neuem concediret werden.

. . . .

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1734 März. 640 Exped. Reichsfinanzarchiv.(Hofkammer). Siebenbürgen. 12 April 1734.)

148.

Hofkriegsrath către Schram.

15 August 1733.

Dass dem Bischoff in der Österr-Wallachey Innocentio auf einige Zeit anhero zu reisen erlaubet werden.

(Kriegsarchiv. Protocol. 1733. Registr. August 15. 986/374.)

149.

Deliberările comisiunei neoacquistice.

24 Septemvrie 1733.

Continuatio Secunda Prothocolli in rebus Valachicis.

Gleichwie in dem neülichen Prothocoll ad punctum 14-um der Graf Wallis und Baron Rebentisch relation der Abschnitt gemacht worden, also kommet es nunmehro auf die noch übrige

passus an und melden gedachter Herr Graf Wallis und Herr Baron Rebentisch.

15-to das, sovill den Clerum Valachicum betrifft zwar die Klöster und vorderist der Bischof über die Ihnen intimirte resolution sich sehr disconsolirt bezeigt, auch derentwegen drey Deputirte Igumenos mit ihrer Gegenvorstellung aigends in Siebenbürgen heraus geschückt haben; als Ihnen aber remonstrirt worden, dass dieses Ihro Kayserl. Mayestät Befehl und der Klöster andurch nicht geschmällert, sondern villmehr befördert, und vor der Souveranen Eingriff des Bischoffens in Sicherheit gesezt seye anbey in der Wahl ihnen zu einer Gnad gereiche nebst einen geistlichen ihrer religion auch einen Kayserl. Commisarium zu Beschuzung ihrer Freyheit und Verhüttung aller praepotenz gegenwertig zuhaben; ferners aber mit der Jurisdictions Pfarr bloss die Conservation deren Klöstern intendirt werde; so hatten die Deputirte sich zufrieden gegeben und versprochen nach ihrer hineinkunfft nahmens aller Klöster eine schrifftliche Danksagung für diese interpretation bey Ihme Graf Wallis einzulegen, so aber dato nicht erfolgt und sie darvon etwo durch den Bischofen der durch sothane resolution an seiner Authoritet am meisten verlohren wohl abgehalten werden dörffte; Immitels seye die Aufnehmung deren Klöster-rechnungen sowohl über ihre proventen als das a tempore reductionis provinciae dem Fisco gebührende Jedoch aus Kayserl. Milde ad pias causas religionis valachicae cedirte Patriarchal contingent wegen villen Geschäfften und Mangel deren Administrationis-Gliedern zwar noch nicht angefangen, diese Commission jedoch dem Baron Vichter und Brescovanul schon committiret, so auch bey des ersteren hineinkunft in Wallachey für sich gehen werde; unterdessen aber wäre man zu Examinir-und translatirung deren Fundationalien Donationalien und Privilegien geschritten, und der Anfang bey den meist dotirten Kloster Tismana gemacht worden, wo die documenta übersezt und successive eingeschückt werden sollen, welches, ob es schon jalousie bey den wallachischen Clero erweke und lange zeit erfordere, gleichwohlen nach und nach geschechen werde und komme nur vorläuffig zubemörchen, das freylich einige solche Collationen (gleich hinein rescribirt worden) ex regalibus sive bonis fiscalibus summi principis ville andere aber auch ex allodialibus deren Vayvoden wie es die translata zu seiner zeit weisen und sie Klöster es von der Kayserl. Clemenz zuerkennen

haben werden, was Ihnen intuitu deren ersteren wird bestättigt oder von neüen verlichen werden.

Ad 15-tum diennet diser §-us meisten theils nur pro notitia und ob es zwar auf drey passus nemblichen auf die Gültigmachung der ratione Cleri ergangenen Kayserl. resolution, dann auf die Benenung deren Commissarien zu Aufnehmung deren Klöster-rechnungen, und auf die Examinirung deren Fundationalien Donationalien und Privilegien ankomet; so ist doch weder auf ein noch anderes was besonders anzumercken und glaubte man Ihnen Herr Graf von Wallis und Herr Baron Rebentisch allein zubedeütten, welchergestalten in dem ersteren, das denen dahin gekommenen Deputirten die Kayserl. intention solchergestalten interpretirt worden, allerdings wohl beschehen seye, und man nicht zweifle es werde sich auch der Bischoff hierzue schuldigst bequemen, wie sie dann ein solches zubewürcken, und erwehnter resolution den vermeinten effect zuverschaffen, und solche ad executionem zubringen besorgt seyn werden; da inzwischen gleichwie man gerne vernohmen, dass in dem anderten die Aufnehmung deren Klöster-rechnungen alschon dem Hern Baron Vichter mit Brescovanul committiret und nicht minder in dem dritten mit Examinir-und Translatirung deren Fundationalien, Donationalien und Privilegien der Anfang gemacht worden, also wolte man in ein so anderen das weithere gewärtigen.

(Kriegsarchiv. Neoacquistica, IV. 243).

150.

Hofkammer către Rebentisch.

18 Decemvrie 1733.

Wohlgebohrner,

Der Anschlus zeiget des mehrern welchergestalten der so genante Paiseos, missionarius von Jerusalem wegen Ausfolglassung deren von einem ohnlengst zu Crajova verstorbenen Negotiantens, nahmens Paulifſkian ad pias causas nacher Jerusalem verschaffen 500 Reichsthaller die Instanz machet.

Nun ist ohne deme bekannt, dass vermog gefasster Resolution derley legata nicht ausser die Kayserl. Lande gelassen werden können. Der Herr Baron wolle solchemnach berichten, bey wessen Handen oberwehnte Verlassenschaffts-Gelder derzeit befindlich;

annebst aber die nöttige Fürkehrung thuen damit solche Gelder wohlverwarther aufbehalten, und übrigens anhand lassen, an was für Einen Orth in der Kayserl. Wallachey und auf was weise obige Gelder daselbsten ad piam causam am füeglichsten angewendet werden könten. In Gewärtigung dessen wür uns, etc.

Wienn den 18 Decembris 1733.

Reichsfinanzarchiv. (Hofkammer). Siebenbürgen. 1733 December 18.)

151.

Hofkriegsrath către Wallis.

Viena 24 Martie 1734.

. . . . Sovill hiernächst weithers. *Dreyzechentens* den Clerum Valachicum angehet, ist an deme allerdings wohl geschehen, dass denen nach der ihren Klöster intimierten Hofs Resolution auf Hermanstatt gekhommenen Deputierten die allergnädigste Kayserl. Intention auf die anberichtete Arth interpretierret worden, und will man nicht ansehen, es werde mittlerweyhl auch der Herr Bischof von Rimnick sich darzue bequemet haben, wo allenfahls der Herr.... schon von selbsten besorgt seyn wirdet, ein solches annoch zu Bewürkh, auch erwehnter Resolution den abzihlenden Effect zu verschaffen, mithin sie ad executionem zu bringen; da inzwischen man gehrn vernohmen, dass die angeordnete Aufnehmung deren Klöster-Rechnungen allschon beeden Administations-Räthen Herrn Baron Vichter und Brescovanul committieret, wie nicht minder Durchgeh- und übersezung deren Fundationalien, Donationalien und Privilegien der Anfang gemacht worden, über welch-ein so anders man demnach zu seiner Zeith das weithere gewärtigen will.
. . . .

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1734 März. 693 Registr.)

152.

Curtea către Wallis şi Rebentisch.

12 Aprilie 1734.

. . . . So viel hiernächst.

15-to den Clerum Valachicum angehet, ist an deme allerdings wohl geschehen, dass denen nach der ihren Klöstern intimirten

Hofs-Resolution auf Hermanstatt gekommenen Deputierten die allergnädigste Kayserl. Intention auf die anberichtete Arth interpretiret worden und will mann nicht ansehen, es werde mitlerweill auch der Herr Bischoff von Rimnik sich darzu bequemet haben, widrigenfals solches annoch zu bewürckhen seyn wird, womit vorerwehnte Resolution ad effectum gebracht werde; wo imitels garwohl beschehen ist, dass die angeordnete Aufnehmung deren Klöster-Rechnungen allschon beeden Administrations-Räthen Herrn Baron Vichtern und Prescovanul committieret, wie nicht minder mit Durchgeh- und Übersezung deren Fundationalien Donationalien und Privilegien der Anfang gemacht worden, über welch- ein so anderes mann dennoch zu seiner Zeit das weithere gewärthigen will.

. . . .

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer). Siebenbürgen. 1734 April 12.)

153.

Hofkriegsrath către Wallis.

8 Maiu 1734.

Wegen deren von dem Vayvoden in der türkhischen Wallachey Gregorio Gicka gegen die disseithige Lande und Unterthanen bezaigenden ohnfreündlichkeiten und Beschwerden, dann dass der entflohene Igumen von Govora in sein Klöster zuruckhgestellet werde, rescribire man das nöthige an Talman.

(Kriegsarchiv. Protocol 1734. Registr. Mai 8. 690/194.)

154.

Hofkriegsrath către Wallis.

12 Iunie 1734.

. . . . Wegen der Caluger Paisi Verlassenschaft habe man von der wallachischen Administration Bericht abgefordert und was weithers in der neoacquisitischen Commission ausgemacht werden wirdet, werde man demselben bedeüthen.

(Kriegsarchiv. Protocol 1734. Registr. Juni 12. 863/320.)

155.

Hofkriegsrath către Wallis.

30 Octomvrie 1734.

Wirdet ihme angezaiget, wie mit des in der disseithigen Wallachey zu Crajova verstorbenen griechischen Mönchs nahmens Payseos Verlassenschafft fürgegangen werden solle, dan dass inskünfftige khein frembder Mönch ritus graeci ex Turcico und der jenseithigen Wallachey in der österreichischen geduldet werde.

(Kriegsarchiv. Protocol 1734. Registr. October 30. 1517/603.)

156.

Hofkriegsrath către Wallis.

18 Decemvrie 1734.

Instruitur was er wegen Überkomung einiger Decimations-Gelder von der wallachischen Geistlichekeit vorzukehren habe . . . .

(Kriegsarchiv. Protocol 1734. Registr. December 18. 1734/497.)

157.

Hofkriegsrath către Wallis.

25 Decemvrie 1734.

. . . . . dass der neü erwehlte Igumen des Klosters Segarcza in der disseithigen Wallachey ohnerachtet der von dem Rimnicker Bischoffen eingelegten Protestation zu manutenieren seye.

(Kriegsarchiv. Protocol 1734. Registr. December 25. 1773/637.)

158.

Hofkriegsrath către Wallis.

9 Fevruarie 1735.

. . . . dass die von einem Kauffmann zu Crajova in der disseithigen Wallachey nahmens Dobra Paulochiano zum heyligen Grab verschaffte 500 fl. dem griechischen Patriarchen von Jerusalem verabfolget werden können.

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Registr. Februar 9. 217/278.)

159.

Hofkammer către Directorul Cameral din Ardeal.

10 Martie 1735.

P. P.

Gleichwie vorhin bereits pro principio generali stabiliret worden, dass die von denen in Kayserl. Erblanden ansässigen Unterthanen, und Innwohnern in die Türckey per testamentum oder sonsten leztwillig vermachende legata, simpliciter nicht ausgefolget, sondern solche vill ehender in denen Kayserl. Landen ad alios pios usus verwendet werden sollen. So ist in allweeg gar wohl darob beschehen, dass die von den zu Crajova in disseitiger Wallachey ohnlängst verstorbenen Kaufman, nahmens Dobra Paulochiano zum heiligen Grab nacher Jerusalem vermachte 500 fl. nicht verabfolget werden seynd. Nachdeme jedoch der Kayserl. Herr Resident von Tallman aus Constantinopel an den löbl. Hofkriegsrath die Vorstellung gemacht, was gestalten der grichische Patriarch von Jerusalem zu Habhaftwerdung vorgedachten legati sehr insistire; Gedachter löbl. Kayserl. Hofkriegsrat auch zu Beyhaltung guter Freündschaft mit der Pforten sich hierinfahls auch interponiret. So hat man sich dahin einverstanden, dass (jedoch nur pro hoc casu speciali und ohne weiterer Consequenz) obige von ernanten Kaufman Dobra Paulochiano verschaffte 500 fl. nach genungsamber Legitimirung für dissmahl ohne weitern nacher gedachten Türkhey verabfolget werden solle und danenhero Sie Cameral interims Direction, so vill dero Orths ist, wegen verabfolglassung vorerwehnter 500 fl. nach der dissfahls mit dem Commandirenden Herrn Generalen pflegender Einverständnuss die weitere Fürkehrung zu thuen: im übrigen aber bey fürohin sich ergebenden derley Legaten bey anfangs erwehnter Principio generali ferers hin zu beharren haben wird. Daran, etc.

Wienn den 10 Martii 1735.

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer). Siebenbürgen. 1735 Martie 10.)

160.

Wallis către Hofkriegsrath.

Maiu 1735 (pe la mijlocul lunii).

Wallis, Commandirenden General in Siebenbürgen und österreichischer Wallachey berichtet wann der Bischoff zu Rimnick

Innocentius mit Todt (1) abgangen und dass an dessen Sterbhuas, Episcopal-wohnung und Kloster die Spörr anzulegen verordnet habe.

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Exped. Mai. $^{981}/_{746}$.)

161.

Wallis către Hofkriegsrath.

Maiu 1735.

Wallis, Graf, Commandirender General in Siebenbürgen, erstattet die anverlangt gründliche Information über dene unter anderen von der Raizischen Nation eingereichten Beschwärden, auch geklagten Punct deren Bischoffs-electionen oder Candidationen, wie weith man es aller Orthen ad usum der Candidirung dreyer Persohnen zu einem vacirenden Raizischen Bistumb gebracht. Ob der Clerus cum vel sine interventu populi nur ein oder mehrere Subjecta zum Bischoffen dem Metropoliten vorgeschlagen, oder ob diser für sich allein die Bischöffe benenne und aufstelle? Item ob er derentwillen eine Praesentation und wohin einrichte? Dann auch wie vill derzeit Räzische Bischoff in der disseithigen Wallachey vorhanden und umb wie viel die Anzahl derenselben seith der Eroberung gegen vorhin gewachsen seye? Und wäre er der Meinung, dass man sich bey Ersezung des durch absterben des Bischoff Innocentii erledigten Rimnicker Bistumbs auf den alten Fuss halten und nach disen zu der neuen Candidation so schleunig als ohnbedencklich schreiten. Die Verlassenschafft des verstorbenen immitels durch die Administration mit Beyziehung des jenigen Igumens, welchen die Wirtschafft ohne dem Provisore anvertraut worden, schreiten die servanda non servabilia aber, als hauptsächlich dene in übermässige Menge vorhandene Wein mit Vorbehalt auf ein bis zwey Jahr der klösterlichen Nothdurfft so gutt, als möglich verkauffen das baare Geld aber auf künfftige Decision unter die Spörr ad massam schlagen solte.

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Exped. Mai. $^{990}/_{790}$.)

---

(1) Episcopul Inocențiu eră bolnav încă din anul 1734. El moare la Craiova în 10 Fevruarie (stil nou) 1735. Până la numirea unui nou episcop e însărcinat cu administrarea eparchiei Ghenadie egumenul dela Cozia. (N. Iorga, *Studii și documente*, V, 150.)

162.

Hofkriegsrath către Wallis.

11 Maiu 1735.

. . . .

Dann bey dem darinnigen Land Commissariat gestandenen Translatori Epis eine Recompens angedeyhen zu lassen finde man für billich und erwarthe circa quantum guttächtlichen Bericht; man könne aber selbem pro futuro intuitu deren Kloster-Rechnungen keine stabilierte Besoldung oder Tax zu legen, sondern nach verferttigt jeder dergleichen Rechnung könne denen Klöstern etwas auferlegt und solches benantem Epis verabreichet werden.

. . . .

Die eingeschickhte Translata deren Fundationalien, Donationalien und Privilegien einig- darinniger Kloster werde man durchgehen, inzwischen seyen von denen übrigen Klöstern auch sothane Documenta abzufordern und einzuschickhen . . . .

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Registr. Mai 11. $^{771}/_{251}$.)

163.

Wallis către Hofkriegsrath.

Iunie 1735.

. . . . accusiret anbey das Rescript vom 18 Decembris 1734 wegen eines von dem wallachischen Clero sub praetextu der jetzigen grossen Kriegserfordernussen zu postulirenden Beytrags und leget bey, dass von der Administration mit Einverständnuss des Bischoffen von Rimnich verfasste Repartions-project, wie viel der walachische Clerus in das Kayserl. aerarium contribuiren könne.

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Exped. Juni. $^{1194}/_{776}$.)

164.

Hofkriegsrath către Wallis.

1 Iunie 1735.

Notificatur wie es mit der Wahl eines neyen Subjecti zu Ersezung des durch absterben des Innocentii erledigten wallachischen Rimnicker Bistumbs gehalten werden solle.

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Registr. 1 Juni. $^{884}/_{34}$.)

165.

Hofkriegsrath către Wallis.

25 Iunie 1735.

Man beruffe sich wegen der Wahl eines neüen Bischoffens auf das unterm 28 vorigen Monaths an ihne deshalben erlassene Rescript und zweifle nicht, es werde die Candidirung darzu dreyer Subjectorum bereiths beschehen seyn, welche man nebst seiner Guttmainung gewärthige. Wegen der Verlassenschafft des abgelebten Bischoffens Inocentij werde man ihne in kurzen belehren, und thue man, was nach Absterben deren vorigen Rimniker Bischöffen wehrend Kayserl. Dominats gepflogen werden, in prioribus nachsehen, wie es zu Voyvoden Zeiten gehalten worden und habe die Administration des verstorbenen Innocentii Verlassenschafft gar recht in die Spörr genommen. Dass der wallachische Clerus den angemerckten Beytrag pro 5.000 fl. bewilliget und derenselben Colligirung dem angestelten Land Inspectori Gebauer ad interim anvertrauet worden seye, habe man gerne vernohmen und seye der Antrag sothanes Geld zu Ersezung dessen, was zu Stabilirung in der Wallachey deren P. P. Piarum Scholarum ex Camerali anticipiret worden und den verbleibenden Überrest zu ihrer ferneren Sustentation zu appliciren, solle das benöthigste Fürkehren, womit sothanes Geld in die darinnige Ober-Einnehmer-Ambts-Cassa auf weithere Disposition abgegeben werde. Bey der befolgten Endigung des griechischen Mönchens Nahmens Payseos Verlassenschaffts Geschaffts sowohl, als der ertheilten Auskunfft von der Beschaffenheit eines anderen verstorbenen griechischen Mönchs Dionisius Protosingl genant hinterblibener Verlassenschafft habe es sein bewenden und gewärthige man den Ausgang in Sachen des Cameraliter ad sequestrum gezogenen, seithero zu relaxiren resolvirten pii legati des in Wallachey verstorbenen Kauffmann Dobrae Pavlichiano zu vernehmen umb den an der ottomanischen Porten stehenden Talmann die Nachricht darvon ertheillen zu können.

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Registr. Juni 25. 1025/624.)

166.

Wallis către Hotkriegsrath.

Iulie 1735.

Graf Wallis Commandirender General in Siebenbürgen schicket ein das Verlassenschafft-inventarium des ohnlängst verstorbenen Rimnicker Bischoffens Innocentii mit beeden des Landes-auditors Rudeni und der Administration Berichten, legt auch bey was er jezt besagter Administration zu ihren mittlerweilen Verhalt rescribiret habe, und bittet anbey dahin zu reflectiren, damit auch gegenwärttigen in bemerckten Umbständen in Conformität der Nation aigenen Verlangens die neüe Bischoffs-wahl fordersambst bewilliget, und vorgenohmen werden möge.

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Exped. Juli $^{1338}/_{517}$.)

167.

Wallis către Hofkriegsrath.

Iulie 1735.

Graf Franz Paul Wallis, Commandirender General in Siebenbürgen, zaiget vermög denen Anlaagen, wie auf Instanz des (titl.) Tallmann des zu Crajova abgelebten griechischen Mönchen Payseos Verlassenschafft dem von Monasterio de Sancto Monte Atho aigendts abgeschickten Proigumeno Benjamin lauth anliegender Quittung würckhlich extradiret worden und schliesset an, was sowohl die wallachische Administration als der Landauditor Rudeni, dann der Bischoff zu Rimnick angezaiget, ingleichen das Inventarium beylegend und was deductis deducendis verbleiben und so dann weithers der gedachte Payseos hinterlassenen natürlichen Tochter Mariae vermög der Rechten ab intestato gebührende Sextans mit 362 fl. 54 kr. abgereichet worden. Sonsten ist weithers zu ersehen, was es mit dem in der Wallachey vorhero gleichfahls verstorbenen solchen Mönnich Dionisio Protosingl, welcher vom Patriarchen umb Almosen zu samblen abgesendet worden, für eine Bewandtnus mit dessen Verlassenschafft habe.

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Exped. Juli $^{1358}/_{653}$.)

168.

Hofkiregsrath către Wallis.

20 Iulie 1735.

Accusatur das eingeschickhte Inventarium des wallachischen Bischoffs Innocentii und dass dermahlen wegen diser Verlassenschafft noch alles in statu quo gelassen worden, indessen aber gewärthige man eine Auskunft wie solcher vorhin tempore Voyvodarum tractieret worden. Weithers habe der Räzische Metropolit von diser Verlassenschafft gleich von denen verstorbenen Rimniker bischöfflichen Verlassenschafften nichts zu praetendieren. Belangend die vornehmende neüe Bischoffs-wahl da beruffe man sich auf das beraiths erlassene und schlüsse man das in nomine der gesambten ord. ecclesiae graeci ritus non unitorum Klöster, Geist-und Welt-Inwohner eingeraichte Memorial nur allein pro notitia an, zumahlen auf derley nicht unterschribenen Anlangen nicht attendieret wirdet, und geschehe allerdings recht, dass er denen selben ihre aigenwillige Zusambenkunfften nicht gestatte.

. . . .

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Registr. Juli 20. 1174/518.)

169.

Wallis către Hofkriegsrath.

August 1735.

Wallis, Commandirender General in Siebenbürgen, schicket ein die Beschwärde des in der Österr. Wallachei ligenden Klösters Cosia wegen deren von diesem von einigen leibaigenen Zigeiner-Familien in redemptionem deren schuldigen Diensten so wohl in gratis Hauung jährlich eines gewissen quanti Salz, als in Praestirung von denen Gold Waschern einer Gewissen Tax in Geld jährlich genossen von dem Camerali aber entzogenen Proventuum, und leget bey, die von dortiger Administration über die aigentliche Beschaffenheit dieser Sache erstatte Relation, mit welcher Er sich conformirt; requirendo dahin zu reflectiren, womit erdeüttes Klöster dieser gehabten Zigeiner Unterthanen, und des von ihnen genossen-hiernach aber entzogenen utilis halber befridiget werden möge.

(Kriegsarhiv. Protocol 1735. Exped. August. 1574/790.)

170.

Traductum Literarum Reverendissimi Igumeni Cosiensis Genadij de dato Rimnik 1-a Augusti 1735 ad Excelentissimum Dominum Supremum Directorem.

P. P.

Haece humili epistola notifico Excellentiae Vestrae, quod missam hanc epistolam a Sanctissimo Patre Mitropolita Belgradiensi Vincentio Ioanovics huc Rimnicium, videndo intitulatam esse primo Igumenis, legi illam, ut viderem quale mandatum Ecclesiasticum sit missum. Mandatur enim solum de necesariis novi episcopi futuri, et etiam conqueritur, cur nec semel secundum literas, quas misit Comunitati, ei responsum datum sit? et alia. Quae videndo Excellentiae Vestrae, prout bonae voluntati ac altae ejus prudentiae visum fuerit, sic erit: at ratione illarum duarum Epistolarum, de quibus scribit, quod hucusque nullum responsum acceperit, una mansit apud Caesaream Administrationem, quae fuerat missa a defuncto Igumeno Tismanensi; alia est, quae missa est Excellentiae Vestrae tempore confluxus super Candidatione facta, haec est tertia Epistola, et etiam hujus accepi Copiam et misi Caesareae Administrationi. His maneo omni cum humilitate.

(Kriegsarchiv (Hofkriegsrath). 1736 Jänner. 221 Exped.)

171.

Hofkriegsrath către Wallis.

24 August 1735.

Man seye nicht entgegen dem wallachischen Kloster Cozia wegen ihrer zur Ocknaer Salz-gruben und Goldwascherey gebrauchenden Ziggeinern eine Ergözlichkeit angedeyhen zu lassen solle, sich also, was für ein Aequivalent auszuwerfen und ob nicht anstatt der Ziggeiner andere Leüthe zu Salz hauern, und Bediente zu bestellen pro aerario convenabler wäre mit dem Arivabene einverstehen und guttächlichen Bericht abstatten.

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Registr. August 24. 1353/568.)

172.

Hofkriegsrath şi Hofkammer către Impăratul.

31 August 1735.

Allergnädigster Kayser und Herr Herr.

Nachdeme vor einiger Zeit der Rimniker Bischof Innocentius in der disseithigen Wallachey mit Tod abgegangen und umb die Vornehmung der Wahl eines neüen Bischoffens das gezimmend Ansuchen auch von sothaner Provinz Oberdirectore dem in Siebenbürgen Commandirenden Generalen Grafen von Wallis, umb mit ersagter Wahl schleinig fürzugehen, die Vorstellung beschehen, ist dero Vornehmung gewöhnlichermassen, und zwar dergestalten bewilliget worden, dass von dem Clero und Bojarn (wie es sonsten gepflogen worden) in Beyseyn eines Commissarii aus der wallachischen Lands-Administration drey Subjecta candidiret, sofort die Electi von der Administration an das Oberdirectorium und von disem weiters anhero an beede gehorsambste Hofmitteln des Hofkriegsraths und der Hofkammer zum fereren alleruntertbänigsten Vortrag an Euer Kayserl. Mayestät mit beygeruckhten Gutachten angezeiget, dem räzischen Erzbischoffen und Metropoliten obergleic (sic) vorhin niemahlen gewesen, also auch jezo hierunter ainige Einmischung ausser der hinkünfftigen Consecration des allergnädigst resolvirenden Bischoffens nicht gestattet werden solle.

Über welch fürgegangenen Wahls-actum dann nunmehro Er Graf Wallis berichtet, dass, als die ad electionem citirte Votanten bereits versamblet waren, der exauthorirte Administrations-Rath Dosithaeus Brailoj, ein wallachischer Münch, mittelst praevaricierung deren Stimmen von der Wahl sich Maister zu machen gesucht, disem entdeckten ungebührlichen incidenti aber die Administration nach vorgebogen, mithin erwehnten Brailoj weder ex parte Cleri, noch Bojeronum ad votandum zuegelassen, sondern es dahin eingeleithet habe, dass die Wahl in Beyseyn des Consiliarii Vogt als deputierten Wahl-Commissarii den 28-ten Junii lezthin in schönster Ordnung für sich gegangen; worbey dann der Igumenus Clemens des Klosters Bistriza, ohngeachtet selbter in ipsa candidatione durch praevaricierung obgedachten Brailoj und etwelcher Bojarn, in der Unanimität beeinträchtiget worden, dannoch die majora mit 38 votis, der Igumenus Genadius von Cozia

aber nur 37 und der Igumenus Dyonisius des Klosters Hurez gleichfahls 37 Stimmen bekommen, da übrigens dem ersteren in dem Administrations-Gutachten der Praeses mit denen beeden Consiliariis Vogt und Brescovanul, dem anderten aber, oder dem Genadio der Consiliarius Vlasto particulariter zuegefahlen seye. Er Oberdirector Graf Wallis confirmiere sich mit dem grösseren Theil der Administration und thäte bey dermahlen mit der Razischen Nation obwaltenden Crysi umb so mehr dem Igumen Clemens von Bistriza zu bemelten erledigten Rimnicker Bistumb in Vorschlag bringen, als dieser ein sehr fromber, quiet und dociler Mann seye, für welchen auch vermög deren abgehörten Aussagen fast alle und sogar der in candidatione secundo loco stehende Igumen von Cozia das erste votum in pectore getragen, wo in Vergleich seiner der Igumenus von Hurez in electione tertius gar nicht zu consideriren und vill mehrers in supplementum votationis vorgeschlagen worden. Und obschon der anderte der Igumen von Cozia einer von denen geschicktesten zu sothanen Bistumb angesehen werden könte, so stehe ihme doch in Weeg dass selbter in frembden Ländern Grichischer Religion gar zu ville Bekantschafft und derley Sitten zimlich an sich habe auch eben darumben von denen unruhigsten Bojarn zum Bischoffen verlanget werde, damit Er ihren Absichten dereinstens anhangen auch jene verdächtige Correspondenz, so sie bishero mit dem Metropoliten, dann, dann dem räzischen Bischoffen zu Caransebes clandestine geführet, desto grösseres Gewicht und Facilität geben, auch allenfahls, da es auf eine gefährliche Verantwortung ankommete, das Stich-blatt seyn möge. Dahero umb allen diesen üblen Folgerungen vorzubiegen, das nöthigste wäre, denen fünff wallachischen Districten einen solchen Bischoffen zu bestellen, der von allen Factionen entfehrnet und in allerhöchsten Herrndienst gehorsamb und devot ist, welche sambentliche Aigenschaften aber bey den eroffterten Igumen zu Bistriza sich zeigeten, sonsten auch dieser die meiste vota ohne deme für sich hätte. Wornebst nur annoch Er Oberdirector bätte, dass Eurer Kayserl. Mayest. hierüber dero allerhöchste Resolution umb so behender zu ertheillen allergnädigst belieben möchten, als der Versuch deren Bojarn mit dem Metropoliten und dessen ingerierung in die wallachische Geschäfften ohnediss schon zu weit gegangen, mithin dem Werck einen kurzen Abschnid zu machen sehr erforderlich wäre.

Opinio. Nun seynd zwar dem gehorsambsten Hofkriegsrath und der auch gehorsamsbsten Hofkammer die candidirte Subjecta eben nicht sonders bekant, folglichen auch deren Eigenschafften, wie sie beschaffen, nicht wissend, gleichwie jedoch darinen solche in loco nicht verborgen seyn können, also wären sie auch mit obangezogenen des Wallachischen Oberdirectorii Gutmeinung dahin einverstanden, das Euer Kayserl. Mayestät das erledigte wallachische Bistumb zu Rimnick dem primo loco vorgeschlagenen Igumen Clemens von Bistricza forderist in Ansehen seiner angerühmbten guten Qualitäten, und darzue von beeden andern besizenden Fähigkeit, auch für sich habenden Pluralität deren votorum allergnädigst verleyhen könten, worüber auch dero schleinige allerhöchste resolutions-ertheillung sie beede gehorsambste Hofmittlen, umb so mehrers anzusuchen sich erkünnen, als anmit vorerwehnte verdächtige Correspondenz mit dem Metropoliten (welcher sich laut zweyen von dem Grafen Wallis eingeschikten Brieffen in die Election deren Bischöffe und Igumenen graeci ritus und andere Klöster-geschäfften in der Wallachey einzudringen suchet) am füeglichsten abgeschnitten und die bisherige Ordnung dergestalen festgesezet wurde, dass Er Metropolit sich keinesweegs, auf was Weis es immer seyn möge (umb willen in Wallachey ein ganz anderes Systema in Religions-sachen, so mit dem heraussigen der Räzischen Nation kein Connexion hat) in dergleichen Electionen einzumischen, sondern bloss, und allein den von dem Clero und Bojarn vorbeschribenermassen erwehlten und sofort von Euer Kayserl. Mayestät allergnädigst confirmirten Bischoffen zu consecrienen und darvor das bishero übliche gratiale zuempfangen, ausser diesen aber mit dem wallachischen Clero nichts zu befehlen, oder dieser von jenem in mündesten zu dependieren haben solle. Es beruhet jedoch alles von Euer Kayserl. Mayestät allerhöchsten Belieben, zu dero fürwehrenden Hulden und Gnaden beede gehorsamste Hofmittel des Hofkriegsrath und der Hofkammer sich in tieffester Submission empfehlen.

Placet. CARL.

Graf von DIETRIECHSTAIN, Graf zu KÖNIGSEGG.

Wienn den 31 August 1735.

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer). Siebenbürgen. 31 August 1735.)

173.

Traductum Literarum Mitropolitae Belgradiensis Vincentij Ioannovics ad Clerum et statum Politicum Valachiae Austricae exaratas sub dato.

31-a Augusti 1735.

Vincentius Dei Gratia orthodoxus Mitropolita Belgradiensis et totius populi Christiani sub potestate Augustissimi Imperatoris Romani reperibilis Archiepiscopus, ac Caesareae Catholicae Majestatis Consiliarius, nec non Caesareae Catholicae Majestatis Orthodoxorum Illyrico-Rascianorum Regiminum Pedestrium et Equitum Protector.

Humilitas nostra scribit in Deo custoditae Eparchiae Rimnicensi, proprimis Reverendis Igumenis, Reverendis Protopopis, bonis Ecclesiarchis, Sacerdotibus, pariter de bona familia electis Consiliariis et Bojaronibus, omnibusque orthodoxis Christianis, filiis Sanctae Apostolicae et Catholicae Ecclesiae orientalis. Misericordiam, pacem, et omnem foelicitatem a misericordi Domino Deo vobis omnibus cupimus et desideramus.

Hacce nostra Archipastorali scriptura notum facimus dilectioni Vestrae in Christo, ita Status Cleri quam Politici; quod hucusque binis vicibus miserimus literas et mandata nostra vobis omnibus post beatum obitum Episcopi Vestri super congregratione Vestra universali, quatenus vos congregetis et selegatis tres Candidatos ex Vobis, prout est consuetudo nostra Orthodoxorum, qui erunt capaces pro hac altissima Scala presbiterali et ex his tribus, *omnes tres*, qui erit capacior et aptior *eos* mittatis versus nos ut probaremus eos secundum ordinem Sanctae Ecclesiae nostrae ac Sanctae Pravilae, sicque posteaquam probaverimus et viderimus ac agnoverimus, quod sit futurus justus et verus Pastor Sanctae et eloquentis Turmae divinae extunc mittemus praesentationem ad Augustam Aulam Caesaream et consecrabimus eum, ut sit Vester Pastor, Instructor, et Custos animarum vestrarum. Et cum ad tanta Scripta, et mandata nostra vobis data hucusque nec unicum responsum a Vobis obtinuerim, ignoro, cur, et qua ratione nec responsum quidem miseritis, ut sciremus quid et qualis sit voluntas et desiderum vestrum, quisnam sit in Causa quod hucusque secundum mandata, et scripta nostra non feceritis? Eapropter notificetis ut intelligamus, nam et Suae Excellentiae Directori Comiti de Wallis sunt missa duo mandata ab Aula

Caesarea unum propter Congregationem Vestram, aliud ut facultaret vos venire versus nos; et quis vos detinuit, quod non venitis ad Synodum, quemadmodum vobis scripseram? ignoro; intellexi equidem modicum, quod ortae sint inter vos aliquae confusiones, et essent aliqui tales, qui ambulant et considerant partem sinistram, ut cum simonia obtineant gradum Presbyteralem quales Sancta Pravila et Ecclesia nostra Orientalis quales acceptat; pariter et nos secundum donum et potestatem nobis a Deo et ab Augusta Aula Caesarea donatam nequaquam imponemus manus nostras super tales; sed nec bene credo, quod vosmet ipsos immisissetis in tales res, sciens et agnoscens dilectionem Vestram de Christo quod sitis prudentes et docti, et veri filii orientalis Ecclesiae nostrae. Verum si dubitaverit aliquis ex aliqua alia ratione, et opinabitur obtinere hocce dominium absque voluntate et scitu nostro, hoc nullus cogitet, nam neque fiet absque scitu et approbatione nostra. Idcirco in ambiguo non sitis, verum estote ut prudentes et docti in spiritu sancto et conveniatis, velut et antea scripseram vobis, mittatisque plenarium verum reponsum, quisnam fuerit in Causa et a quo nam sit mandatum illud, ut non positis venire, aut scribere nobis. His finiens rogo misericordem Dominum Deum ut confortet vos in Sancta fide Orthodoxae et benedictionem nostram Archipastoralem mittimus vobis omnibus manens.

Vester Benevolus.

Datum in Achiepiscopali et Mitropolitana, Residentia nostra Belgradiensi, 31-a Augusti 1735.

VINCENTIUS IOANNOVICS.

Titulus. Reverendis Igumenis, Reverendis Proigumenis et honorandis Protopopis ac Sacerdotibus, pariter de bono Stemmate electis Dominis Bojaronibus haecce Epistola cum honore tradatur legenda in publico. Rimnicij.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1736 Jänner. 221. Exped.)

174.

Vincentiu Ioannovici către Hofkriegsrath.

Septemvrie 1735.

Vincenz Ioannovich Erzbischoff und Metropolit langet an das behörige an den (titl.) Wallis in Siebenbürgen wegen der wallachischen Bischoffswahl zu verfügen.

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Exped. September 1754/665.)

175.

Wallis către Hofkriegsrath.

Octomvrie 1735 (1).

Graf Wallis Commandirender General in Siebenbürgen, erstattet eine vollständige Relation über die zu Crajova vor sich gegangene Rimniker Bischoffs wahl und zeuget vermög beyligend instruirten original Administrations Bericht A, wie das nach emaliger Gewohnheit der gewesene Consiliarius Dositheus Brailoi mit etwelchen seiner Befreünde und Adhaerenten sich mittls Praevaricirung deren Stimmen von der Wahl Meister zu machen gesucht habe, inzwischen seye der actus electionis in Beyseyn und Assistirung der Consiliarii Vogt, qua von ihm ad hunc actum ernennten Wahl-Commissarii mit bester Ordnung würcklich vorbeygegangenen und seye aus denen sambtlichen ihme ex Administratione eingeschickt und in dem Convoluto B. originaliter hiebeygebogenen Actis des mehrern zu ersehen, dass unter denen dreyen subjectis, welchen die mehreste Vota zufahlen der Igumen Clemens des Klosters Bistriza, deren 38, der Igumen Genadius des Klosters Cosia 37 und der Igumen Dyonisius des Klosters Hurez gleichenfahls 37 bekommen habe; füget dahero zu Erfüllung dises Wahlgeschäfft seine guttächtliche Meinung bey, womit er dann dem grösten Theill der Administration für den Igumen zu Bistriza beyzufahlen nicht nur in Ansehung deren in dem Administrations-bericht enthalten, sondern auch aus anderen angemerckten motivis kein Anstand nehmen wollen und wäre dahero sehr nöthig die Vernehmung dises Werkhs und sofort die Kayserliche Resolution möglichst zu beschleinigen.

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Exped. October. $\frac{1833}{57}$.)

176.

Wallis către Hofkriegsrath.

Octomvrie 1735.

Graf Franz Paul Wallis, Commandirender General in Siebenbürgen, erstattet Bericht, wie dass die auf den wallachischen

(1) Data acestui raport e intre 28 Iunie și 31 August. E de mirat de ce rezumatul lui a fost trecut in protocol abiă în Octomvrie, unde se și află ca regest, căci raportul lui Wallis nu s'a păstrat.

Clerum per modum doni gratuiti repartirt- und colligierte 5.000 fl. von dem Land Inspectore Gebauer in die Ober-einnehmer-ambst-Cassam würklich abgegeben worden und fraget sich an, ob dieses Geld per modum depositi bey der Cassa behalten, oder in die Ambst-Extract künfftighin pro Empfang genohmen werden solle ?

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Exped. October. $^{1916}/_{592}$.)

177.

Hofkriegsrath către Impăratul.

Octomvrie 1735.

Referat und Kayserliche Resolution dass der vom Clero und Boyaren in der österreichischen Wallachey primo loco vorgeschlagene Igumen vom Kloster Bistricza nahmens Clemens zum Bischoffen zu Rimnick zu erheben seye und dass der Metropolit Ioanovich ausser der gewöhnlichen Consecration sich gar nichts in der österreichischen Wallachey einzumengen habe.

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Exped. October. $^{1941}/_{740}$.)

178.

Hofkriegsrath către Wallis (1).

1 Octomvrie 1735.

Dass das durch Absterben des Innocentii zu Rimnick in der disseithigen Wallachey erledigte Bistumb ritus graeci orientalis Ecclesiae dem Clementi Igumeno seu Praeposito des Klosters Bistricza verlihen worden sey.

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Registr. October 1. $^{1348}/_{13}$.)

179.

Diploma Confirmatorium pro Clemente ritus graeci Orientalis Ecclesiae Abbate monasterii Bistriza in Episcopum Valachiae Cis-Alutanae Rimnicensem electo.

1 Octomvrie 1735.

Carolus, etc.

Notum facimus et tenore praesentium memoriae commendamus quorum interest, universis. Posteaquam armis nostris superiori

---

(1) Acelaş lucru îl face cunoscut Hofkriegsrath-ul şi mitropolitului sârbesc Vincenţiu Ioanovici (cfr. Kriegsarchiv. Protocol 1735. Registr. October 1. $^{1549}/_{2}$.)

per Turcas illato bello, provocatis, gentiumque nobis subjectarum causa unice depromptis Divini numinis bonitas adeo propitia affulsit, ut praeter Serviae Regnum, Temesiensemque Banatum Valachiam quoque Cis-Alutanam ad ditionem nostram adjungeret, pro ea, qua adversus dilectam nobis Illyricorum gentem ferimus animi propensione ac Clementia, proque meritis, quae fidelitate sua ac fortitudine de Augusta Domo nostra cum nuper admodum tum antecedentibus temporibus sibi peperere, ejusdem Valachiae Clero et Populo caetera inter benigne quoque concessimus, qua sui ritus Episcopos et Abbates petita ad id prius a nobis venia e praescripto vetere ac more eligere valeat et nominare, qui deinceps postquam electionem ejusmodi nobis ratam habere visum, talisque a nobis clementer confirmatus per venerabilem atque devotum fidelem nobis dilectum Orientalis Ecclesiae ritus graeci in ditionibus nostris constitutum Archiepiscopum et Metropolitam rite consecratus fuerit, Episcopalibus officiis libere legitimeque perfungantur. Et quoniam superius nostrum Valachiae Cis-Alutanae Directorium juxta acceptam ab Administratione ibidem nostra informationem demisse nobis proposuit, fidelem nostrum honorabilem Clementem monasterii Bistriza actualem Igumenum seu Praepositum post excessum honorabilis item Innocentii ad locum Rimnick in praefata Valachia nostra situm, appertinentesque eo districtus e tribus Candidatis subjectis primo loco Episcopum fuisse electum, illumque Clerum ac populum una decenter supplicasse ut hanc electionem non modo suprema nostra authoritate Caesareo-Regia confirmaremus, verum et iis, ad quos pertinet, graviter injungeremus, ut recens electo Clementi in sui muneris administratione omni ope, praesto sint, efficiantque, ut ab universis Graecanici ritus hominibus pro Episcopo Rimnicensi habeatur et eidem a sui territorii seu Diaecesis incolis rite ac constanter obtemperetur in iis, quae ad spiritualem ejus jurisdictionem spectant. Quare hac ejus humillima supplicatione, ac data desuper informatione a nostro superiori ejusdem Valachiae Directorio permoti, perspectaque, qua se commendabilem admodum reddidit, fide ac devotione erga Augustam Domum Nostram, nec non vitae morumque integritate et exemplari plane pietate, doctrina itidem, caeterisque tali antistite dignis virtutibus et qualitatibus eundem Clementem ad praedictum locum Rimnick, appertinentesque eo districtus Episcopum designatum benignissime hisce confirmamus, annuimusque praeterea ac volumus, ut ubi primum more consueto solemne devo-

tionis et fidelitatis juramentum nobis praestiterit, ad Episcopalis sui muneris functionem, quam diu et Ipse cum suae Diaecesis ac ritus populo in fide, debitoque erga Augustam Domum nostram obsequio perseveraverit, adnittatur, toleretur, atque ab universis suae ditionis incolis graeco ritui Ecclesiae Orientalis addictis pro Episcopo cum obedientia recognoscatur. Harum testimonio literarum manu nostra subscriptarum et sigillo nostro Caesareo-Regio munitarum; quae dabantur in Civitate nostra Viennae die prima Octobris anni 1735.

(Kriegsarchiv (Kanzleiarchiv). VII. No. 259. 1 Octombrie 1735.)

180.

Copia Literarum a me Generale Commendante Comite de Wallis ad Reverendissimum Dominum Genadium Igumenum Cosiensem datarum Cibinij 14-a Octobris 1735.

P. P.

Accepi hesterna die literas Reverentiae Vestrae prima Augusti datas una cum acclusis literis Reverendissimi Domini Mitropolitae Belgradiensis de dato 31-a ejusdem mensis, quam datorum confusionem capere vere non possum. Interim autem quod attinet antelatas literas Reverendissimi Domini Mitropolitae, non video, qua authoritate Reverentia Vestra illas, utpote ad Clerum et statum simul Politicum sonantes, sola aperire potuerit. Respectu Cleri quidem penes id, quod in defectu Episcopi, et Archimandritae consuetum est, totum in suo esse nunquam non libentisime relinquo; respectu Status autem politici sciendum, quod ejusdem ritus orientalis prima et principalia membra pro moderno rerum statu actuales Administrationis Consiliarii sint, a quibus una cum Clero literae memorati Domini Mitropolitae in similibus Materiis aperiri, consultationes desuper institui, ac responsa Resolutionibus aulicis, nec non Caesareae Regiae Administrationis approbationi conformia ad illas dari deberent. Quod itaque Reverentiae Vestrae pro directione eum in finem serviet, ut cavere sibi noverit vel privative, vel ex perverso aliorum Consilio et concurentia, ejusmodi res tractare, quae universum Clerum, et statum Simul politicum concernunt, et in quibus supremae ordinati[illegible] subversantur et quoniam Reverentia Vestra scri[illegible] um literarum, quam ex superabundanti

hic quoque accludo, retinuisse, Originale earundem servavi, Reverentiae Vestrae ultro significans, quodsi aliae duae literae Saepefati Domini Mitropolitae in debito suo ordine coram Clero et statu Politico, quo illae directae erant, productae fuissent, responsa quoque desuper ad satisfactionem ejusdem Domini Mitropolitae indubitabilem confici, et dari non solum potuissent, sed et debuissent, de quorum proinde intermissione rationes illi dabunt, qui cum iisdem literis tam sinistre processerunt, et qui falso praesumpserunt per Correspondentiam Clero, statui politico reapse (?) ignotam, atque prohibitam, universam, Provinciam Clerum videlicet et Populum repraesentare. De reliquo autem Reverendissimus Dominus Mitropolita persuasus erit, quod dum Mandatis Augustae Aulae Jurique Suae Sacratissimae Majestatis indisputabili inhaeretur, non Canones violentur, nec derogetur justitiae, ordine a Woyvodarum temporibus plus correcto, quam alterato, in ipsa non minus Pravila fundato, secus licet, quam a Reverendisimo Domino Mitropolita praetenditur, servato, prout ipse Dominus Mitropolita, si non ex actis Augustae Aulae submissis, e resolutione saltem Suae Sacratissimae Majestatis percipere poterit. Ne autem idem Dominus Mitropolita responsi incertus, Causaeque tantae morae inscius ultro maneat, Reverentia Vestra Copiam literarum harum eidem confestim transmittet. Quod dum mihi infallibiliter adpromitto, divinae eam tutelae etc.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1736 Jänner. 222 Exped.)

181.

Wallis către Hofkriegsrath.

Hermanstat den 15 Octombris 1735.

Hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsrath,

Bey Gelegenheit meines, wegen der Verlassenschafft des lezt verstorbenen Rimniker Herrn Bischoffs Innocentij, wohin nemblich diese Verlassenschafft nach alt-und neuer Gewohnheit sowohl, als nach der bey der orientalischen Kirchen eingeführten Pravila gehöre? Unterm 21. lezt abgewichenen Monaths Septembris erstatteten Berichts, habe ich über den vorhergangenen Wahlbericht de dato 6-ten Julij nächsthin, auch den Punct der Wahl nochmahlen einzuführen und den disfälligen Unfug des Herrn Metropoliten weithläuffiger zu deduciren daher Anlass genohmen, weilen mir beygebracht worden, ob hätte Er zu Soutenirung der in er-

melten meinem Bericht vom 6-ten Julij angezeigten Faction und mit etwelchen-unruhigen Bojaren genommenen Einverständnuss, mithin Facilitirung seiner Insinuationen und Correspondenz, einen zu Crajova versteckhten Emissarium gehabt, woher ich vermuthet, Er wurde mit seinem so verborgen getriebenen absehen, nachdem die vorgegangene Wahl darzu nicht gnugsamb favorisirt hat, endlichen weiter hervorbrechen, und bey Hof seine motus machen, nicht zwar allein aus dem principio generali der Erweiterung seiner Authorität, sondern auch particularissime umb den Igumen zu Cozia, als einen zu künfftiger Verständnuss und Concurenz in denen Religions-vorfallenheiten wohl anständigen Mann zu Rimniker Bischoffen zu machen, als wohin ihne die unruhige wenige Bojaren aus ihren besonderen ehehin von mir vorgestellten Absehen impegniret haben. Welches des Metropoliten Impegno sich nun gantz klar zeiget aus dem wunderlichem Lauf seines lezteren ad Clerum et Statum politicum gestellten in traducto hiebey kommenden Brieffe vom 31. August, so mir der Igumen zu Cozia mit seinem unterm 1-ten detto datirten gleichfalls in traducto anligenden Begleitungs-schreiben erst mit lezterer Post, originaliter, eröffnet und zwar locis subductis mit gantz ungereimbter Correctur, communicirt hat. Dieser ad Clerum et statum politicum lautende Brieff, gleich wie Er an dem Igumen zu Cozia mit keinem Termino lautet, Er Igumen auch weder Archimandrit noch sonst der älteste aus denen Igumenen, mithin umb so weniger titulo den Ihm blos wegen der Nähe seines Klosters sede vacante zu administriren anvertrauten Episcopal-Wirtschafft, befugt gewesen ist, solchen allein zu eröffnen, also von selber Ihm auch nicht anderst als mit particular Vertrauen und villeicht auch mit particularer weitern Instruction durch einen expressen zuhanden gekommen seyn, in welcherley Intriguen aber diese rude Leüthen sich gemeiniglich nicht zu helfen wissen und dahero Er Igumen zu Cozia, nachdem vermuthlich über sothanen Brief lang genug mit seinen Protectorn consultiret worden, ende schlüssig worden seyn muss, mir solchen einzuschickhen. Die Inconvenienz des Innhalts lasse einen hochlöbl. Hofkriegsrath von selbst beurtheilen, ich indessen thue zu gnädiger Ersehung hiebey auch unverhalten, was ich vielberührtem Igumen zu Cozia gestern zu antworthen befunden, mit der weiteren gehorsambsten Vorstellung, wie der Herr Metropolit ganz unrecht daran seye, etwa glauben machen zu wollen, ob wäre

respectu seiner identitas rationis zwischen der Wallachey und anderen neo-acquistischen Länderen in welch lezteren einestheils kein Bojarenstand befindlich und welche anderen theils bis zur Kayserl. Occupirung von Türckhen immediate gouvernirt worden allwo dann unter so unchristlichen Regenten und Passen die Metropoliten über den Clerum ihrer Religion souverain gewesen seyn mögen. Ein anderes ist die Wallachey als eine unter dem Gouvernement deren Waywoden gestandene Provinz, allwohin der in Illirico aufgestellte Metropolit sich vorhero auch nicht mit der jurisdictione ecclesiastica extendiret hat, der dermahlige Bellgrader Herr Metropolit aber, wann er mit sothaner Jurisdiction aus Kayserlicher Clemenz alldahin erweitert worden, dieser Clemenz ja nicht missbrauchen und Ihrer Mayestät das jenige streittig zu machen suchen sollte, dessen sich die Waywoden in Ihren Districten praevaliren und respectu des Rimniker Bistumbs sich allzeit praevalirt haben, indem Er wohl wird erkennen und gestehen müssen, dass die Waywoden sich von denen Metropoliten in Erwehlung deren Bischöffen nichts vorschreiben, noch selbe dabey was anders als die Consecration verrichten lassen, mithin das praetendirte jus praestandi, wie unter denen Woywoden, also auch ordine successionis dermahlen zu Rimnik nicht statt habe. Ist es sonach von diesem Herrn Metropoliten ein sehr nachdencklicher praesumptuoser Actus, in literis publicis ad clerum et statum publicum ohne egard auf die höchste Verordnungen mit allerhand freyen Expressionen zu declariren, dass ohne sein Wissen und Willen kein Bischoff zu Rimnik gemacht oder von Ihm consecrirt werden würde. Da in dem übrigen er den Abgang verlangter Antworthen und Notiz sich selbst und dass Er seine literas pastorales so übel und ungereimbt addressire, beyzumessen hat. Welches ad priora weiter gehorsambst anzeigen und zu Gnaden mich anmit empfehlen sollen.

Eines Hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsrath

Unterthänigst Gehorsambster.

F. P. WALLIS.

Hermanstatt den 15 Octombris 1735.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1736 Jänner. 221 Exped.)

182.

Hofkriegsrath către Wallis.

30 Octomvrie 1735.

Man habe gerne vernohmen, dass für heüer auf den wallachischen Clerum per modum doni gratuiti repartirte 5.000 fl. würckhlich eingebracht und in die wallachische Ober-einnehmer-Ambtscassam als ein depositum eingeleget worden seyen, anjezo aber seyn solche in die darinnige Militar-cassam einzulieferen und überlasse man seiner Dexterität, ob er nicht sothanen Clerum auch für heuer zu Entrichtung einer gleichen Summae disponiren könnte.

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Registr. October 30. $^{1697}/_{733}$.)

183.

Wallis către Hofkriegsrath.

Noemvrie 1735.

Graf Wallis, Commandirender General in Siebenbürgen, schicket ein, was sich wegen der Verlassenschaffts-anliegenheit und Spörr-anlegung eines Rimniker Bischoffens, dann der Wahl eines neüen dessen Installation und der Consecrations-Tax halber sowohl bey der wallachischen Administrations als Siebenbürgische Kriegs-Canzley in prioribus gefunden habe, erstattet darüber seine guttächtliche Meinung und remittiret die sub nomine gesambter der Kayserl. Wallachey Orientalis Ecclesiae graeci ritus non uniti Klöster- Geist- und Weltlicher Inwohner wider ihne occasione der ihnen bey Erwählung eines Rimniker Bischoffens untersagten zusambenkunfft, weilen er den Verfasser des Memorials nicht erfahren können angebrachte Beschwärde.

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Exped. November. 362)

184.

Hofkriegsrath către Wallis.

9 Noemvrie 1735.

Dass die Verlassenschafft des lezt verstorbenen Rimnicker Bischoffens dem Succesori Episcopatu extradiret werden solle. Der neue Bischoff Clemens aber seye zu persuadiren, dass er hievon Seiner Kayserl. Mayestät sub titulo doni gratuiti, oder eines Dar-

lehens einiges Offertum mache. Wegen Anlegung der Spörr nach Ableiben eines wallachischen Bischoffens, item der Wahl eines neyen und dessen Installation wolle man es bey der bisherigen Norma künfftig bewenden lassen. Dem Räzischen Metropoliten könne der neye Bischoff pro consecratione einige Discretion raichen ausser deme ihme Metropoliten in der Wallachey keine Activität zugestatten seye.

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Registr. November 9. $^{1733}/_{175}$.)

185.

Wallis către Hofkriegsrath.

Decemvrie 1735.

Wallis, Commandirender General in Siebenbürgen und Wallachey, schicket ein die ihme aus Widin zugekommene türckische Nachrichten, und bittet ihme eine Formulam juramenti eines Bischoffens zu Rimnik von hier aus zu überschickhen, und hoffe er, es werde die neüvorgeschriebene Norme wegen Ablegung des juramenti fidelitatis des neü ernennten Bischoffens Clemens in sein Wallis und des Hofkammerraths Arrivabene Gegenwarth, ad effectum gebracht werden, ohnerachtet vorhin sothanes jurament nicht zu Hermanstatt beym Ober-directoris, sondern in der wallachische Haubt-kirche in die Hände des Belgradischen Bischoffens abgeleget worden.

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Exped. December 506).

186.

Scrisoarea Mitropolitului sârbesc Vincentiu Ioanovici către Clement, Egumenul mănăstirii Bistrița.

6 Decemvrie 1735.

Vincentius Dei Gratia Orthodoxus Mitropolita Belgradiensis et universi Populi Christiani Archiepiscopus, Caesareae Majestatis Consiliarius, Caesareae pariter Regiaeque Majestatis Inclyti Regulati Regiminis Illyrici, Rasciani et Hussaronum Protector.

Obedientia nostra perscribit Reverendo Igumeno Venerabilis Monasterii Bistricza nobis dilecto.

Honorificas Vestras literas absque dato medio nostri Domini Generalis Commendantis Belgradiensis obtinui; et prius rescripsissem, sed unum tantum Calugerum habeo penes me, qui val-

lachice scit scribere, et hunc cum episcopo Kurussedolensi expedivi ad Excellentiam suam Dominum Comitem de Wallis in certa materia. Expressi Vestri haeri feliciter appulerunt, nominanter Archidiaconus Crajovensis una cum Monacho Sacerdote Vestri Monasterii cum aliis Vestris literis; speramus autem nos, hodie venturum unum Sacerdotem, qui calet scripturam Vallachicam et sic cum vestris Expressis uberius colloquemur et expost quoad omnia fusius respondebimus. Petitum vero Vestrum ex prioribus literis quoad omnia, quae perscripsistis, intelleximus, requisiti eatenus etiam ex parte ejusdem nationis. Consequenter Copiam quoque Decreti Clementissimi Imperatoris pridem accepi, ex his autem literis percipere non potui, utrum processeritis, prout de ordine et consuetudine est apud Ecclesiam Orientalem secundum Pravilam. Itaque eousque respondere non valemus, donec resciamus an secundum vel contra Pravillam processeritis: Vestro et Cleri ac Populi obligationis erat nos informare circa exordium rei, quomodo nam opinentur? et nos quoque videntes ejusmodi opinionem, secundum Pravillam pro hocce munere Caesareae Majestati idoneam personam praesentassemus, prout est, et coetera. Episcope! Hocce negotium pro miro procedendi modo reputamus, ac si esset contra consuetudinem nostrae Ecclesiae Orientalis et Pravillam respectu stabilimenti. Quare malumus vita prius privari, quam vel litera ex Pravilla et Fide nostra dematur, quemadmodum vos ipsimet, si intelligitis Pravillam considerare potestis.

Obligatio equidem nostra est videre, an sit persona digna pro tam alto honoris gradu et sic consecremus eam; qua super re cum Vestris Expressis uberius et loquemur et eosdem informabimus, et adveniente scriba vallachico fusius ad utrasque literas Vestras respondebimus, per quas hasce nostras Praesbyterales literas, et Vobis et etiam aliis Sacerdotibus ac Saecularibus benedictionem mittentes manemus.

Reverentiae Vestrae

Desideratam prosperitatem cupimus
WINCENTIUS IOANNOVICH.

Belgrad 6-ta Decembris 1735.

Titulus, Admodum Reverendo Domino Patri Clement Monasterii Bistriciensis Igumeno, nobis Filio dilecto pateant.

Per Hermanstadt ad Monasterium Bistricz.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1736 Februar. 646 Exped.)

187.

Hofkriegsrath către Vincentiu Ioanovici.

28 Decemvrie 1735.

Solle die zu Einbringung der ihm zu Errichtung des Illyrischen Husaren-Regiments eingestandenen freywilligen Collecta nacher Siebenbürgen und in die österreichische Wallachey ausgeschickhte Deputation alsogleich wider zuruckhziehen, und sothanne Einbringung der Collecta nur mittels pflegender Correspondenz und den wallachischen Bischoffen oder andere Subalterne bewercken lassen.

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Registr. December 28. $^{1970}/_{637}$.)

188.

Wallis către Hofkriegsrath.

28 Decemvrie 1735.

Hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsrath.

Der Belgrader Herr Metropolit gehet respectu des Rimnicker allergnädigst resolvirt und diesemnach in temporalibus bereiths installirten neuen Bischoffs in seiner Arroganz und Obstination je länger je weiter und beweiset mit seiner ersteren auf geziemendes Consecrations-Ansuchen erwehnten Bischoffs ertheilten Antworth als ein Unterthan gegen seinen Herrn und als ein Praelat gegen seinen Apostolischen König und Monarchen so wenig Respect, dass ich es für nothwendig achte Einem Hochlöbl. Hofkriegsrath ein Traductum dieser unartigen Schrifft hiebey geziemender vor Augen zu legen. Dann gleichvie Er Herr Metropolit einen mit unverwerfflicher Ordnung und mit der grösten Freyheit per Majora erwehlt, mithin diplomatice allergnädigst bestättigten Bischoff qua talem mit keinem jota nennet noch erkennet, sondern das Ihrer Kayserl. Mayestät besonderst in diesen Ländereien qua Regi Apostolico undisputirlich zustehende Recht, seiner Censur und Interpretation der so vitios-als von Ihm selbst und seinen in Illyrico bestellten Suffraganeis unzahlbahr und fast täglich infringirten in casu praesenti jedoch mehr als überflüssig observirten Pravilae unterwürfig machen zu wollen mit so vermessenen Expressionen erkläret, also gibt er auch aus der leichtsinnigsten von zwey oder drey wohlbekanten von vorigen Jahren

her noch immer unruhigen seditiosen Bojaren, welche nach der hochen Gutbefund des disfälligen Complots zu überweisen nicht mehr so schwer ist, genommene Praevention, durch dies Wort *ut est* sattsam zu erkennen, dass er keinen anderen als den unfehlbahr mit intrigirten Igumen zu Cozia zum Bischoff haben wolle, unangesehen Er diesen so wenig als jenen und in Substantia keinen Igumen aus der Wallachey kennet, auch sich vielleicht ausser diesen Casu von dem Geistlichen Zustand der österr. Wallachey sein lebtag nicht erkundiget hat. Dieser Mann muss nicht agnosciren wollen, dass, wo zur Zeit der ottomanischen Regirung seine Antecessores in Illyrico die mindeste Jurisdictionem spiritualem über die Wallachey nicht exerciret haben, diese Ihm und seinem nächsten Vorfahrer aus allerhöchstem Kayserl. Gewalt indulgenter verlihen worden: hingegen auch nicht genugsamb penetriren, dass der jenige, so ihne independent von Einem Patriarchen gemacht, eadem lege einen Bischoff von Ihm independent und Exempt machen könne, dass Ein Bischoff durch drey andere Bischöffe so gut als durch den Metropoliten nach ihrem Ritu, wie nach dem Römisch. Cathol. sich consecriren lasse. Dass es nichts unerhörtes seye, Privilegia und Indulten zu modificiren und aufzuheben und dass es Ende-mittel gebe einen seiner Schuldigkeit vergessenen ungehörsamben Praelaten empfindlich zu machen. Dass lasse aber alles dero höcheren Dijudicatur über, und solle nur zu mehrerer Ercklärung dieser mit dem Illyrico nicht zu vermischender wallachischen Angelegeheit noch so viel gehorsambst unverhalten, dass die wallachischen und moldauischen Fürsten in Creirung deren Bischöffen, wie ich vernehme, weder eine Wahl halten lassen, noch sonst einige Formalität brauchen, sondern mit-oder ohne Befragung des doch in loco anwesenden und von allen Subjectis deren Igumenen speciale Cognition habenden Metropoliten von alleiniger Capacität sothaner Subjecten, den, so Ihnen wohlgefallt, schlechterdings und ohne dass ein Metropolit sich gelüsten liesse wegen der Consecration mit einem Wort zu contradiciren, einsetzen. Bey all diesen Umbständen, falls auch durch die zuruckkommende Expresse des Bischoffs dieser nacher Bellgrad citirt würde, werde ich Ihne doch vor Empfang dero Expressen hochen Resolution über dieses incidens aus dem motivo nicht abreysen lassen, weilen zu besorgen stehet, es möchte der Herr Metropolit seine Unbesonnenheit auch an der Person dieses ob-

schon in hoc genere würdigsten Bischoffs auslassen oder etwa gar unter boshafften Praetext Ihne unverrichter Dingen zuruckhschickhen und die ohnehin gnug verdiente allerhöchste Indignation noch weiter provociren. Womit zu beharrlichen Gnaden mich gehorsambst empfehle.

Eines Hochlöbl. Kayserl. Hoffkriegsrath

Unterthänigst gehorsambster.

F. WALLIS.

Hermanstatt den 28 December 1735.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1736 Februar. 646 Exped.)

189.

Hofkriegraths către Wallis.

31 Decemvrie 1735.

. . . . accludendo die anverlangte Formulam Juramenti nacher welcher von dem neü bestättigten Rimnicker Bischoffen Clemente aufzunehmen seyn wirdet . . . .

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Registr. December 31. $^{1985}/_{682}$.)

190.

Petiţia boierilor şi mănăstirilor din Oltenia către Hofkriegsrath.

1735.

Hochlöblich. Kayserl. Hofkriegsrath,
Durchläuchtigster Fürst, Excelenz,
Gnädigst-Gnädig und Hochgebiethende Herren Herren!

Es ist schon über drey Viertel Jahr, dass unsere Monasteria und Bojaren mit vielen Flehen und Bitten um eine gnädige Erlaubnuss, nach alter Gewohnheit zusammen kommen und nach seeligen Absterben unsers Weyland gewesten Bischoffs Innocentij drey habile Candidatos zum allerunterthänigsten Vorschlag und Wahl eines succedirenden Bischoffs aussehen und denominiren zu können, hier und dort an unterschiedlichen hohen Behörden angehalten, allein sie haben nicht nur nicht zusammen kommen dörffen, sondern in Ermangelung solcher uhralthergebrachten Zusammenkunfft hat sich einer sonsten Igumen zu Bistriza, nahmens Clemens, ohne den geringsten Consens unser nothwendig dabey seyn müssenden Glaubensgenossen, nur von selbsten, aus

eigener Arroganz und Ambition bey unserer Hochlöbl. Kayserl. Administration allhier aufgeworfen und von selbter nebst andern zweyen, auch ohne unsere Einwilligung gemachten Candidatis zu Ihro Kayserl. und Königl. Mayestät allergnädigster Ernennung und Confirmation hinauf berichtet und recommandiret worden; wieder welche wir alle solenissime protestiren. Denn gleichwie nach unsern allergnädigsten Privilegien bey und in unser griechischen Kirchen in Wallachien zum Bischoff Niemand ohne per plura Vota unserer Monasterien, Bojaren und vornehmern Glaubensgenossen, nebst vorhergehenden Vorschlag drey freywillig erwehlender Candidatorum, weder vorgeschlagen, noch confirmirt werden kan; Zumahlen an einem tüchtigen Bischoff allerhöchst gedacht Ihro Kayserl. und Königl. Mayestät sehr viel gelegen, und aber berührter Herr Clemens der Mann nicht ist, auf dem Sr. Kayserl. und Königl. Mayestät treue Unterthanen beruhen, viel weniger sich von ihme zum gemeinen Besten informiren, oder unterweisen könnten; da hingegen, wenn die Wahl nach altem Gebrauch in ordentlicher Zusammenkunfft geschete, weith bessere und geschicktere auch Ihro Kayserl. und Konigl. Mayestät nützlichere Subjecta sich finden würden. Als ergehet an Einen hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsrath unser unterthänigstes Ersuchen, Euer durchleucht. Excellenz und Gnaden geruhen an allhiesige unsere vorgesetzte Obrigkeit eine gnädigste Verordnung ergehen zu lassen damit diese unsern Igumenen, Bojaren und vornehmeren Glaubensgenossen nicht verbiethen zusammen kommen und ordentlich drey Candidatos unter uns wehlen und Ihro Kayserl. und Königl. Mayestät allerunterthänigst vorschlagen zu können, viel weniger zur Annehmung des Clementis als von dessen Vorschlag wir im geringsten nichts wissen, uns violenter zu zwingen suchen sollen.

Welche höchste Gnade in unterthänigster Erwartung gnädigster Bitt-Gewehr wir mit unterthänigsten Respect und Veneration zu erkennen eyfrigst geflissen verharren.

Eines Hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsrath

Unterthänigste Knechte,
N. N., Gesambte Innwohner und Monasteria
in Valachia.

(Kriegsacrhiv. Hofkriegsrath. 1736. Jänner 179. Exped.)

191.

Wallis către Hofkriegsrath.

Ianuarie 1736.

. . . nebst Accussirung der Hofkriegsraths Verordnung die von dem Räzisch. Metropoliten unter dem Praetext der ihme zu denen Unkösten des Illyrischen Regiments verwilligten Collect in die Wallachey abgeordnete Commission in Siebenbürgen anzuhalten und wan sie suspect, selbe zuruckzuweisen, Coniciret er die erhaltene Nachricht dass der bey gedachten Commission befindlicher Bischoff Nicanor Melentievich in Siebenbürgen nicht allein nahmbhaffte Contributionen samble, sondern auch ville junge Leuth und Contribuenten zum Popen gegen Erlegung 30 fl. ordinire; die Ordination der Union abschwehren lasse und ihnen Patenten nach anligenden Exemplari austheille. Annectendo was er in hoc emergenti fürgekehret, sich wegen des Rimniker Bischoffens ad priora beziehend.

(Kriegsarchiv. Protocol 1736. Exped. Januar. $^{121}/_{709}$.)

192.

Vincentiu Ioanovici către Hofkriegsrath.

Ianuarie 1736.

Ioannovich, Räzischer Metropolit, respondet dass er den Bischoff Melentievich, den Caplan Simonovich, den Pater Popovich, den Clericum Arsen und den Canzellisten Varsani darumben nach Siebenbürgen und in die Wallachey abgeschicket, umb einestheills die bewilligte Collecta einzubringen, anderenthills aber umb bey denen Pressauern (1) die Spiritualia in besseren Stand zu bringen, zugleich auch selbe von der Persecution der alda befindlichen Poppen zu befreyen, deme rucket er bey, das an gedachte Collecta dato wenig eingegangen, mithin die wegen Aufrichtung des Illyrischen Regiments contrahirte Schulden nicht bezahlet werden können. . . . .
. . . .

(Kriegsarchiv. Protocol 1736. Exped. Ianuarie. $^{123}/_{765}$.)

(1) Braşoveni (?).

193.

Hofkriegsrath către Wallis.

14 Ianuarie 1736.

Eben das jenige, was selbter in continuatione seiner über die vorgegangene wallachische Bischoffs-wahl und darbey unterloffene Intriguen des Räzischen Metropolitens vorhin erstatteten Berichten untern 15-ten Octombris vorigen Jahrs weithers beygebracht, haben folgends auch zwey vorgekhommene Memorialien bestättiget, in deren einem gedachter Metropolit vorstellet, wie Er zwahr in Folge der an ihne ergangenen Intimation den bisherigen Bistrizer Igumen Clementem zum Rimnicker Bischoffen consecrieren wollte, hette aber von allen wallachischen vornembsten Klöstern, Bojarn und Leuthen derley ritus vernohmen, dass der vermeinte Bischoff nicht von dem ganzen Clero et Populo, sondern bloss von dem Oberdirectorio ihren Privilegien und Kirchen gesäzen zuwider erwehlet worden seye, mithin auch qua talis in so lang nicht erkhennet und consecrieret werden khönte, bis nicht dem Clero et Populo eine andere Wahl gestattet werde und dieser so dann von ihnen einen einstimbigen Consens erhalte, an welchem aber er Metropolit umb so mehr zweiflete, als ersagter Clerus et Populus einen anderen Igumen zu besseren Dienst für Ihro Kayserl. Mayestät erwehlen wollte. In dem anderen Memorial so dann wird nomine deren Klöstern, Bojaren und Mitglider der österr. Wallachey gemeldet, das sie schon vor einiger Zeith umb die Erlaubnus ihrer alten Gewohnheit, nach Zusambenkhommen und statt des abgelebten Rimniker Bischoffs drey taugliche Candidaten zur neüen Wahl denominieren zu dörffen angelangt, so hetten sie aber hierauf nicht nur allein dise nicht erhalten, sondern es were gleich ohne ihrem Consens der Bistrizer Igumen Clemens nebst anderen 2. Candidaten von der dasigen Administration dahin benennet und anhero pro confirmatione remmittieret worden, zumahlen aber vermög ihrer Privilegien bey ihnen Niemand zum Bischoffen ohne ihrem freywillig gethanen Vorschlag dreyer Candidaten resolviert und confirmiert werden khönte, auch der Igumen Clemens weder zu Ihrer Kayserl. Mayestät Dienst, noch auch zu gemainen Nuzen und ville andere geschickhtere Subjecta zu finden weren, als bätten selbte zu verordnen, wormit sie an ihrer gewöhnlichen Zusambenkhunfft

und Erwehlung dreyer Candidaten nicht verhinderet, auch der Ihnen pro Episcopo vorgeschlagene Igumen Clemens nicht violenter aufgetrungen werden möchte.

Nun wirdet, so vill die Formalitet deren hievor angezogenen beeden Memorialien betrifft, nachdeme sie weder aigenhändig, noch durch einen hierzue sich legitimierten Mandatarium geförttiget, untereinstens zum Beschaidt hinaus erthaillet, das solche künfftighin auf ein oder andere Weis Ordnungsmässig unterschriben werden sollen, allermassen dergleichen sonsten bey denen Dycasterien anzunehmen ohne deme nicht Styli und bey disen Leüthen desto bedenckhlicher, weillen sie der teütschen Sprach selbsten nicht kündig, mithin in derley Memorialien zu weyllen auch ohne deren Supplicanten Wissen und Willen durch unbesonnene oder interessierte Schrifftsteller, sondern die Concipienten zu erfahren öffters ungereimbte oder ungezühmende Dinge vorgebracht werden khönnen.

Belangend aber die Haubtsach selbsten, hat man in der löbl. Kayserl. Hofkammer darüber gepflogenen Einverständtnuss forderist 3 Passus bemörckhet, als erstlich die Vermessenheit des Metropolitens, dass selbter die vorgegangene Bischoffs-wahl umbstossen und nicht Ordnungsmässig beschehen zu seyn fürgeben wolle, anbey auch über die an Ihne schon ergangene Intimation, dass Ihro Kayserl. Mayestät den zum Bischoffen erwehlten Bistrizer Igumen Clementem allergnädigst resolvieret haben, solchen anjezo zu consecrieren verweigern, wo doch der Wahl-actus (wie der Herr General . . . in Eingangs erwehnt seinem Schreiben selbsten gahr wohl anführet) solenniter und nach der bisherigen Observanz a Clero et Bojaronibus durch formbliche Candidation dreyer Subjectorum mit allgemeiner Zufriedenheit des Landes für sich gegangen und sothaner Bistrizer Igumen per pluralitatem votorum erwehlet, auch so forth von der Administration und Oberdirectorio primo loco candidieret, mithin eben von beeden Hofstellen gewöhnlichermassen Ihrer Kayserl. Mayestät zu gedacht erledigten Bistumb vorgeschlagen, von Ihnen darnach allergnädigst bestättiget und dise Confirmation dem Metropoliten gebraüchigermassen ratione consecrationis intimieret worden, welchemnach es dann bey sothaner allergnädigsten Kayserl. Resolution annoch sein ohnabänderliches Verbleiben hat und zugleich dem Herrn Metropoliten, wo ihme nicht zuegestanden, disen so ordnungsmässigen Actum zu contradicieren, minder die consecra-

tion des neo-electi et confirmati zu verweigern, sein dissfahliger Unfueg per Decretum zu erkhennen gegeben, anbey auch angefüeget wird, dass er gemelten Bischoffen Clementem per se vel substitutum ohne weithers consecrieren solle, als man widrigens ihne in anderweeg consecrieren zu machen schon wissen wurde. Über dises khommet andertens nicht minder in Bedenckhen, dass er Metropolit nach Ausweis obigen Memorialis sowohl, als anderer bisheriger Anmassungen sich einige Jurisdiction in Wallachey zueaignen wolle. Gleichwie aber schon neülich rescribieret worden, dass demselben keine Activitet noch Disposition darinnen zugestatten seye, zumahlen Ihme allda keine Jurisdiction gebühret und er ausser des blossen Consecrations-actus des Rimnicker Bischoffens nichts zu thuen oder zu sagen hat, also hat es darbey umb so mehrers sein Bewenden, weillen anberichtermassen das praescriptum vetus et mos gentis Valachicae Ihne so gar von dem jure praesentandi Episcopum excludieren, auch die Pravila selbst nichts anderes einraumbet, als das die Wahl deren Bischöffen mit seinem Vorwissen zu beschehen habe. Damit also gegen dise Resoluta und den von hier approbierten dermahlen mit Vergnüegen des Cleri und ganzen Landes beobachtenden modum eligendi Episcopum ferershin desto weniger gehandlet werden möge, so wolle der Herr General nachdeme die hierunter bishero unterloffene Inconvenienzen Haubtsächlich aus der von villbesagten Herrn Metropoliten mit etlich unruhigen Wallachen pflegenden Particular-correspondez entsprungen, dise forderist abzuschneiden und nach Moglichkheit zu verhinderen trachten. Wornebst man auch an ihne Herrn Metropoliten decretaliter einflüessen zu lassen untereinstens ohnermangelt, dass er von aller anmassenden Jurisdiction in Wallachey sich enthalten und ausser des blossen ihme zuekhommenden bischöfflichen Consecrations-actus sich weithers in dasige Geschäfften nicht einmischen solle. Sonsten hat man auch drittens aus dem Inhalt sein des Metropolitens ad Clerum et Statum Politicum Valachiae Austriacae stylisierten von dem Herrn General in translato angeschlossenen Schreibens sehr unbeliebig ersehen, dass selbter einen nicht minder arroganten als gahr bedenckhlichen Titel sich zueaigne und in specie benebst einigen in Contextu enthaltenen Incompetenzien sich selbst in formalibus: Caesareae Catholicae Majestatis Ortodoxorum Illyrico-Rascianorum Regiminum pedestrium et Equitatum protectorem benambse, dahero man eben dises an Ihne

nicht ohngeandter vorübergehen und solchen zu hinkünfftiger Unterlassung dergleichen Unbefuegnussen anlaithen wirdet.

Welches dann alles ist, so wür dem Herrn General in einem und anderem zur Nachricht und respective darnach unter Einverständtnuss mit dem (titl.) Arrivabene machender Fürkherungen des weitheren hiermit anzufüegen befunden, etc.

Wien den 14-ten Januarii 1736.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1736 Januar. 267 Registr.)

194.

Hofkriegsrath către Mitropolitul sârbesc Vincenţiu Ioanovici.

14 Ianuarie 1736.

Es ist uns sowohl von seiner Behörde beygebracht worden, als auch aus einem in dessen Namben jungst überraichten Anbringen selbsten zu ersehen gewesen, was gestalten derselbe ohngeachtet der an Ihne schon vor geraumber Zeith ergangenen Intimation, das Ihro Kayserl. Mayestät den bisherigen Bistrizer Igumen Clementem zum Rimnicker Bischoffen allergnädigst bestättiget, gleichwohlen solchen darumben zu consecrieren verwaigere, weillen er nicht legitime erwehlt seyn solle, mithin auch qua talis in so lang nicht erkhennet und consecrieret werden khönte, bis nicht Clero et Populo eine andere Wahl gestattet werde. Gleichwie aber diser Wahl-actus solenniter und nach der bisherigen Observanz a Clero et Bojaronibus durch formbliche Candidation dreyer Subjectorum mit allgemeiner Zufridenheit des Landes für sich gegangen und sothaner Bistrizer Igumen per pluralitatem votorum erwehlet, auch so forth von der Administration und Oberdirectorio primo loco candidieret, mithin eben von beeden Hofstellen gewöhnlichermassen zu gedacht erledigten Bistumb Ihrer Kayserl. Mayestät vorgeschlagen von Ihnen darnach allergnädigst bestättiget und solche Confirmation wie gebrauchig dem Herrn . . . ratione Consecrationis intimiret worden, also hat es bey sothanner allergnädigsten Kayserl. Resolution ein für allemahl seine ohnabänderliches Verbleiben, folgbahr derselbe ermelten Bischoffen Clementem per se vel substitutum ohne weithers zu consecrieren, als man widrigens Ihne in anderweeg consecrieren zu machen schon wissen wurde, gestalten dann dem Herrn . . . niemahlen zuegestanden, disen so ordnungsmässigen Actum zu contradicieren, minder die Consecration des Neo-electi et Con-

firmati zu verwaigeren, massen demselben wohl von selbsten wissend, dass Ihme keine Activitet noch Disposition in Wallachey zuegestanden, weder einige Jurisdiction allda Gebühr und er ausser des blossen Consecrations-actus des Rimniker Bischoffens nichts zu thuen oder zu sagen, worbey es auch umb so mehrers sein Bewenden hat, weillen eben das praescriptum vetus et mos gentis Valachicae Ihne so gahr von dem jure praesentandi episcopum excludieren, auch die Pravila selbst nichts anderes als die Wissenschafft von der Wahl zuegestehet, westwegen also der Herr . . . von allem exercitio einiger Jurisdiction in Wallachey férershin sich zu enthalten und ausser des blossen ihme zuekhommenden bischöfflichen Consecrations-actus weithers in dasige Geschäfften nicht einzumischen haben wirdet, wie auch derentwillen und das Ihme dergleichen nicht zugestatten, dem wallachischen Oberdirectorio beraiths austrückhlichen angefüeget worden.

Sonsten hat man nicht minder aus dem Inhalt seines ad Clerum et Statum Politicum Valachiae Austriacae erlassenen von erstgedachten Oberdirectorio in translato eingesendeten Schreibens sehr unbeliebig ersechen, dass selbter einen so ungebührenden als der allerhochsten Lands-fürstlichen Authoritet nachtheylligen Titl sich zueiagne, da er in specie benebst einigen in Contextu enthaltenen Incompetenzien sich selbsten in formalibus einen Protectorn deren Kayserl. Illyrisch-Räzischen Regimenter zu Pferdt und Fues benambset. Welcherley unbefuegnussen demnach der Herr Metropolit für das Künfftige allerdings zu unterlassen hat, umb nicht bemüessiget zu seyn, solches in anderweeg gemessener zu andten.

Ausser deme übriget allein noch wegen Eingangs berührten, in dessen Namben überraichten Memorial beyzuruckhen, dass, nachdeme solches weder aigenhändig, noch durch einen sich hierzue legitimierten Mandatarium geförttiget dergleichen hingegen sonsten bey denen Dycasterien anzunehmen ohne deme nicht Styli ist, und solche Memorialien jenen selbsten, deren Namben auf oder untergeschriben, zu Nachtheyll geraichen dörfften, zu mahlen auch offters ohne ihrem Wissen und Willen durch unbesonnene oder interessirte Schrifftsteller ungeraimbte oder ungezühmende Dinge vorgebracht werden khönnen; also der Herr Metropolit umb hierunter desto gesicherter zu seyn, seine

Schrifften künfftighin auf ein oder andere Weise Ordnungsmässig unterschreibener einraichen wolle. Wormit, etc.

Wienn den 14-ten Januarii 1736.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1736 Januar. 368 Registr.)

195.

Vincentiu Ioanovici către Hofkriegsrath.

15 Octomvrie 1735 (1).

Hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsrath, Durchläuchtigster Fürst, Excellenz, Gnädigst-Gnädig und Hochgeehrteste Herren, Herren.

Aus Eines Hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsraths untern 1-sten hujus an mich gnädig gestellten Rescripto habe mit gehorsamen Respect vernommen, wasmassen ich den anstatt des verstorbenen Innocentii Wayland gewesten Bischoffs zu Ribnik in der Wallachey von einem Hochlöbl. Directorio daselbsten nebst andern zwei Candidatis vorgeschlagenen und von Ihro Kayserl. und Königl. Mayestät allergnädigst ernannt und confirmirten Clementem dermahligen Igumen zu Bistritz zum oberwehnt Ribnicker Bischoff consecriren sollte. Obwohlen ich nun Eüer Durchläuchtigster Excellenz und Gnaden hierinfalls, sogerne als schuldig Gehorsamen möchte. Nichts desto weniger aber, weilen von obberührter Provintz vornehmsten Klöstern, Bojaren und Leuthen derley ritus von gedachten Clement eines anders berichtet worden bin, nehmlichten er wäre nicht von dem gantzen Clero et Populo, sondern bloss nur von Hochgedachten Directorio wieder alle ihre bisherige Privilegia und Kirchengesetze, nach welcher sie ordentlich zusammenzukommen, und die Besten drey Candidatos zu erwehlen, und als dann zur allerhöchster Denomination und Confirmation Ihro Kayserl. und Königl. Mayestät vorzustellen pflegten, vorgestellet, mithin so lange nicht könnte vor einen rechtmässigen Bischoff von Ihnen erkannt und gehalten werden, bis er nicht per plura vota dazu erwehlet und vorgeschlagen werden sollte: allenmassen bey unserer Orientalischen Kirchen keiner zum Bischoff consecriret werden kann, der nur durch ein und den andern aus zeitlichen Absichten, und nicht von der gantzen Gemeine ausser halben Interesse bloss in An-

(1) Data este așă admisă în *Archiv für österreichische Geschichte*, LXII, p. 419. Se află însă cu alte acte inregistrat în anul 1736.

sehen seiner Würdigkeit einmuthiglich erwehlet und erkohren worden ist. Als habe hiermit gehorsamst depreciren sollen, wann aus obangezeugten Ursachen mehr gedachten Clementem so lange nicht zu sothanen Bischoff consecriren kann, bis nicht von denen wieder seine Wahl und Benennung protestirenden einen mehrstimmigen Consens erhalte; zumahlen als ein Ertzbischoff der gantzen Gemeine Niemand mit Gewalt und per vim aufzudringen; vielweniger seiner Kaiserl. und Königl. Mayestät einem solchem zu recommandiren befugt bin, welcher weder der Kirchen noch dem gemeinem Weesen zum Besten rathsam seyn kann, sondern nur allerhandt Unruh und Zwischtigkeit in Volck veruhrsacht, da doch Seiner Allerhochst gedachten Mayestät wenig oder gar nichts daran gelegen, ob dieser oder jener Bischoff wird, wenn er nur die allgemeine Ruhe mit unverruckter Treue und Gehorsam fördert, einen solchen aber nicht an dem Clemente, sondern an einem andern Igumen gedachte Klöster und Bojaren zu finden hoffen, wenn selbige nach den obbesagten Gebrauch in einer Zusammenkunfft freye Wahl erhalten werden; sonsten aber protestiren Sie wieder allen unzulässlichen Zwang; ich aber mit Erwarthung gnädiger Bittgewehr in tieffster Devotion und Respect ersterbe.

Eines hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsraths.

Unterthänig gehorsamster
VINCENTIUS JOANNOVITSCH
Ertz-Bischoff und Metropolit zu
Belgrad und Carlovitz.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1736 Jänner. 359 Exped.)

196.

Vincentiu Ioanovici către Hofkriegsrath.

28 Ianuarie 1736.

Hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsrath, Durchläuchtigster Hertzog, Excellenz Gnädigst-Gnädig und Hochgebiethende Herren Herren.

Was Ein Hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsrath untern 14-ten dieses gnädigst und gnädig mir zuzusenden geruhet, habe ein Solches samt auch den an 1-ten Octombris mit dem Jahr abgeruckten Monathe an mich gnädig zugestelten Intimato mit gehorsamsten Respect vernohmen. Nun was das letztere und in ordine erstes

hoches Intimatum belanget, nachdem ich ein solches durch meine Bohörde in parte suo certo tenore, unterthänig gehorsamst beantworten lassen, und weilen also, von vornehmsten Klöstern, Bojaren und Leuthen auf geistlicher Arth, nicht eines andern von den Bistriczer Igumen Clement (Er nicht von gantzem Clero et Populo anstatt des verstorbenen Innocentij. zu Ribnicker Bischoffen, sondern bloss nur von dem alldasigen löblichen Directorio wieder alle ihre bissherige Privilegia und Kirchen-Gesetze, nach welchen Sie ordentlich zusammenzukommen und die beste drey Candidatos zu erwählen und alsdann nach alten Gebrauche zur allerhöchsten Denomination und Confirmation Ihro Kayserl. und Königl. Mayestät vorzustelen pflegten, erwählt und candidirt seyn solle) berichtet worden bin; so wird Ein Hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsrath, von selbsten hoch erleicht, zu ermessen geruhen, wie das nicht zu dem Ende mein Intention gerichtet seye, wieder Ihro Kayserl. und Königl. Mayestät allergnädigste Resolution und des besagten Igumeni Clement zum Ribnicker Bischoffen allermildeste Bestättigung und dessen ohnabänderliche Confirmation zu handeln: sondern bloss allein dass, velut praemissum dem Kayserl. Hofe unterthänigst zu remonstriren.

Wan nun aber sothane neü aufgebrachte Methodus cum praejudicio summo auf ein nie beschehene Arth der österr. Wallachey Cleri und Bojaronum, durch allda bestelte löbl. Kayserl. Administration und Oberdirectorium vorgenommen worden und Er selbsten nochmahl repetirte Igumen Clement, zu sothaner bischofl. Würde allergnädigsten Confirmation, wieder unsere Kirchen-Canones, Apostolische und heilig. Vätter-Gesetze, bis zu ruckständigen Consecration gekommen; mich aber hiedurch in mein Praedecessorum und consequenter auch meines da Landes aus allerhöchsten Gnaden Ihro Kayserl. Mayestät verliehenen und decretive concedirten muniorum spiritualium officio irre gemacht. So ist dennoch auch diss alles dahin zu beweisen, das dessen allerhöchst mir anverlassene Consecrirung, nicht durch mich (wiewohl obangezogener Ursachen wegen in legaler Folge geschehen können), sondern immediate durch Ihme selbsten, der gäntzlich seines christlichen und geistlichen Regulamenti sich vergessen, bishero verschoben worden; massen nachdem schon Ihme zu consecriren, das erwähnt gnädigstes Intimatum erhalten und um wie viel mehr denselben gleich in allen Wege, mein unterthänigsten gehorsam contestiren wollen, so nicht mea culpa, als

des consecrandi, welcher der Zeiten nahe erst, mit eintzigen Schreiben bey mir eingekommen und bishero in Erwartung und Anverlangung dessen Persohns mutwillig ausgeblieben.

Schliesslich dahin (da ich doch auch weiters letzt genanten Igumeni Clement selben Persöhnlichers ankommen erwarten und also Ihro Kayserl. und Königl. Mayestät höchsten Befehl, in Bezeugung meiner gehorsamsten Ergebenheit erfüllen will) gelanget an Eüer Hochfürstl. Durchleüchtesten Excellenz und Gnaden mein unterthänig gehorsamstes Bitten; damit dennoch, diesesmahl, durch derley ungewöhnliche Betrettung, mir oder meinem Nachfolger, in meiner und dessen Jurisdiction, wie auch allergnädigsten Confirmatorialien nichts benehme, sondern dieselbe weiters auch bis diesen Casum und meine darin zu succediren in Stande seyn mögen. Ansonsten, gleich bereit für mein ergebenste Schuldigkeit erkennen will, nach hocherleüthen Anstimmen, (und wie selbsten nicht schulde daran), von allen ungebührenden, den allerhöchsten Landsfürstlichen Authorität nachtheiligen, und bey denen Hof-Stellen einzureichen nicht gebrauchlichen Incompetentien, abzuweichen und unterlassen. Der gleichfalls in all unterthänig gehorsamster Demuth ersterben trachte.

Eines Hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsraths.

Unterthänigst Gehorsamster
WINCENTZ IOANNOVITSCH
Erzbischoff und Metropolit.

Bellgradt den 28 Januaris 1736.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1736 Februar 645. Exped.)

197.

Hofkriegsrath către Wallis.

30 Ianuarie 1736.

Die Bewürkhung von dem Clero Valachico als ein donum gratuitum pro 5.000 fl. und von dem neü resolvirten Rimnicker Bischoffen Clemente per modum anticipationis zu überkommen geglaubten Geld-praestation überlasse man seinem Guttbefund und Dexterität.

(Krigsarchiv. Protocol 1736. Registr. Januar 30. $^{153}/_{661}$.)

198.

Wallis către Hofkriegsrath.

Martie 1736.

Graf Wallis, Commandirender General in Siebenbürgen accusiret die ihme übersendete formulam juramenti für den neü ernannten Bischoffen zu Rimnick.

(Kriegsarchiv. Protocol 1736. Exped. März. $^{409}/_{201}$.)

199.

Wallis către Hofkriegsrath.

August 1736.

. . . .
leget hac occasione bey, was der Metropolit zu Belgrad in materia Consecrationis des neü resolvirten wallachischen Bischoffen Clementis an ihn erlassen.

(Kriegsarchiv. Protocol 1736. Exped. August. $^{1512}/_{254}$.)

200.

Vincentiu Ioanovici către Hofkriegsrath.

August 1736.

Ioannovich Räzischer Metropolit zu Belgrad wegen Abschickung dahin des Rimnicker Bischoffens Clementis umb von ihme consecriret zu werden, welcher aber die Collectam mitbringen solle.

(Kriegsarchiv. Protocol. 1736 Exped. August. $^{1602}/_{817}$.)

201.

Hofkriegsrath către Wallis.

11 August 1736.

. . . . respectu Consecrirung des wallachischen Bischoffens Clementi hingegen, und was dieser wegen der Metropolit zu Belgrad überscrieben das weithere rescribiret werden.

(Kriegsarchiv. Protocol. 1736 Registr. August 11. $^{1127}/_{254}$.)

202.

Wallis către Hofkriegsrath.

Septemvrie 1736.

Graf Franz Wallis Commandirender General in Siebenbürgen und in der österreichischen Wallachey bittet ihme zu bedeuten, ob der neu confirmirte Rimnicker Bischoff Clemens zur Consecration nacher Belgrad abzuschicken seye, umb sowohl diesen als die in anverwahrten original und translatirten Schreiben darumb supplicirende Igumenen darnach verbscheiden zu können.

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Exped. September. $^{1778}/_{467}$.)

203.

Hofkriegsrath către Wallis.

24 Septemvrie 1736.

. . . . Cum annexo dass, da der Raizische Metropolit sich zu Consecrirung des confirmirten Rimnicker Bischoffens Clementi nicht bequemben wollte, dieser durch 3 andere Bischöffe ohne weithers consecriret werden sollte.

(Kriegsarchiv. Protocol 1736. Registr. September 24. $^{1338}/_{660}$.)

204.

Wallis către Hofkriegsrath.

Fevruarie 1737.

Graf Wallis, Commandirender General in Siebenbürgen fraget sich an, ob der in der Wallachey zu Rimnik neü confirmirte Bischoff Clemens auf Ansuchen des Metropolitens Ioannovich der Consecration willen zu ihme nacher Belgrad oder Carlovitz gelassen werden dörffe.

(Kriegsarchiv. Protocol 1737. Exped. Februar. $^{393}/_{357}$.)

205.

Hofkriegsrath către Wallis.

16 Fevruarie 1737.

Notificatur, was Arth der neue Rimniker Bischoff zu der von dem räzischen Erzbiscoffen und Metropoliten empfangenden Consecration nacher Belgrad oder Carlowiz abgeschickhet werden könte.

(Kriegsarchiv. Protocol 1737. Registr. Februar 16. $^{242}/_{424}$.)

206.

Wallis către Hofkriegsrath.

Martie 1737.

Wallis (Graf Franz Paul General), Er habe keinen Anstand, dass der neü creirte Bischoff zu Rimnick Clemens zu dem Metropoliten zur gewöhnlichen Consecration herausreysen könne und leget bey was der Bischoff, ingleichen bey ihme für eine Instanz gemachet.

(Kriegsarchiv. Protocol 1737. Exped. März. 677/148.)

207.

Wallis către Hofkriegsrath.

Aprilie 1737.

Graf Franz Paul Wallis, Commandirender General in Siebenbürgen habe zufolge der Verordnung den zu Rimnick in der österreichischen Wallachey resolvirten Bischoffen ritus schismatici nebst einer gewöhnlichermassen beygebenen 2 Igumenis und so villen Bojaren, dann dem Kriegs- und Administrations-Concipisten Dindar nacher Belgrad zur Consecrirung an den dasigen Metropoliten abgeschiket und leget bey von gedachten ratione dieser Consecrirung gethane Erklährung.

(Kriegsarchiv. Protocol 1737. Exped. April 1235/883.)

208.

Hofkriegsrath către Wallis.

24 Aprilie 1737.

. . . . approbando dass der neüe Rimniker Bischoff graeci ritus unter der einberichten Praecaution nacher Belgrad zum Metropoliten pro Consecratione abgesendet worden.

(Kreigsarchiv. Protocol 1737. Registr. April 24. 629/684.)

209.

Wallis către Hofkriegsrath.

Iunie 1737.

Wallis Commandirender General in Siebenbürgen und Wallachey berichtet dass er den von dem Metropoliten zu Belgrad zur

Installirung des Rimniker neuen Bischoffs Clementis in die österreichische Wallachey abgeschickten rätzischen Bischoffen aus innbemelter Ursach in gedachter Provinz nicht admittiret, obbemelt zu Crajova angelangten Rimniker Bischoffen hingegen erlaubet habe, sich nacher Hermanstatt zu verfüegen umb von ihme das juramentum fidelitatis vor der Installirung, welche als dann durch die Administration zu Crajova vollzogen werden kann, abnehmen zu können.

(Kriegsarchiv. Protocol 1737. Exped. Juni. 1794/400.)

210.

Hofkriegsrath către Wallis.

5 Iunie 1737.

. . . .

Dem Raizischen Metropoliten seye ausser der zuständigen Bischoffs-Consecrirung kein anderer actus jurisdictionis zu gestatten, dahero der zu Installirung des Rimniker Bischoffens Clementi abgeschickhte Raizisch-Bischoff nicht zu admittiren, sondern diser actus durch die wallachische Administration zu bewürkhen . .

(Kriegsarchiv. Protocol 1737. Registr. Juni 5. 898/121.)

211.

Lobkowitz către Hofkriegsrath.

Decemvrie 1737.

Fürst Lobkowitz, interims Commandirender General in Siebenbürgen va face toate înlesnirile catolicilor cari se refugiau din Oltenia în Ardeal, befrembdet sich aber über den Bischoff von Rimnick dass solcher, dem Vernehmen nach, mit dem Igumeno von Govora und einigen Popen zu denen Türkhen übergangen seyn solle.

(Kriegsarchiv. Protocol 1737. Exped. December. 3414/256.)

212.

Lobkowitz către Hofkriegsrath.

Decemvrie 1737.

Fürst Lobkowitz, qua Interims Commandirender General in Siebenbürgen, communiciret die ihme von dem wallachischen

Bischoff zu Rimnick zugeschickte an den Clerum, Nobilitatem et populum dasiger Orthen durch den Hospodarn Maurocordato und einen bey ihne befindlichen Seraskier Mustafa Passa erlassene in lateinischer Sprache übersezte 2. Patenta mit vermelten, wie er gedachter Bischoff wegen deren in besagten Patenten begriffenen Bedrohungen der von dem Feind vorhabenden Beseznehmung der disseithigen Wallachey auf seine Anfrag was bey denen Umbständen zu thuen, sich mit seinen besten Sachen in Siebenbürgen zu fleihen geretten habe, auch wie er nach invermelt erhaltenen Nachrichten wegen eines zu Bukarest beförchtenden feindlichen Einfahls sowohl nach Salatruk ein Commando von 86 Husaren, als auch Cozia 40 mann zu Bedeckhung deren Postirungen dasiger Orthen angestellet. Colonelul Frankenberg de la Postul Loviştea va trimite căţiva oameni la Bucureşti ca să se informeze şi să se asigure pasul Vulkan şi Caroliner.

(Kriegsarchiv. Protocol 1737. Exped. December. $^{3426}/_{308}$.)

213.

Lobkowitz către Hofkriegsrath.

Decemvrie 1737.

. . . .

Hac occasione angezeiget wasgestalten der Bischoff von Rimnick dem das nach Slatina ziehenden türkhischen Corpo commandirenden Bassa mit villen Igumenis und Calugern entgegen gegangen und unter den türkischen Schuz sich begeben haben solle.

(Kriegsarchiv. Protocol 1737. Exped. December. $^{3429}/_{312}$.)

214.

Hofkriegsrath către Lobkowitz.

25 Decemvrie 1737.

. . . . dass die aus der jenseithigen Wallachey sich herüber flüchtende Insassen behörig aufgenohmen werden, geschehe gar recht, hingegen wäre der auf die feindlichen Seithen entflohene Rimnicker Bischoff und Igumen von Govora bey dessen dereinstigen Betrettung Red und Verantworthung zu ziehen.

(Kriegsarchiv. Protocol 1737. Registr. December 25. $^{1934}/_{539}$.)

215.

Lobkowitz către Hofkriegsrath.

Martie 1738.

Lobkowitz raportează despre operaţiunile militare, und schlüsset das von dem zu Crajova befindlichen Rimnicker Bischoff und dem Igumen zu Hurez Dionisio dahin erlassene originaliter intercipirte Patent mit dem Annexo bey, das eben dieser Bischoff dem Kayserlichen Interesse zuwider seye und die wohlgesinnte wallachische Unterthanen davon abzuleiten trachte........

(Kriegsarchiv. Protocol 1738 Exped. März. 813/725.)

216.

Hofkriegsrath către Lobkowitz.

26 Martie 1738.

Lobkowitz, respondetur der neuer Dingen aus Bukarest von einer feindlichen Zusambenziehung entstandene Larme dörffte meistentheils von des Rimnicker Bischoffens und Igumini von Hurez ausgesträetes Avocations-Patent herrühren, wovon das intercipierte Originale in guter Verwahr zu behalten, auch sein Bischoffens dermahlige Aufführung zu seiner dereinstigen Conviction wohl ad notam zu nehmen.

(Kriegsarchiv. Protocol. 1738 Registr. März 26. 663/777.)

217.

Lobkowitz către Hofkriegsrath.

Octomvrie 1738.

Lobkowitz interims Commandirender General in Siebenbürgen communiciret was der zu Crajova dermahlen stehende Murteza Bassa wegen Zurücklassung deren aus der disseithigen Wallachey sich herüber retirirten Bojarn an ihne und der wallachische Bischoff von Rimnick an obgedachten Bojarn für eine Revocationsschreiben erlassen habe.

(Kriegsarchiv. Protocol 1738. Exped. October. 2784/688.)

CUPRINSUL.

ANEXE.

Pag.

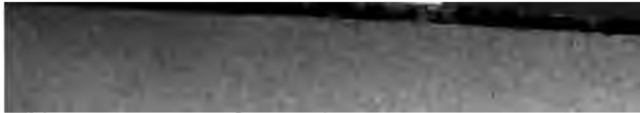
INDICE DE NUME.

ERRATA

Pag.	Rândul	In loc de	Cetește
6	2 de jos	Ibidem	Feldzüge
13	7 „	serdarul	spătarul
21	13 „	egumenii	egumeni
47	1 de sus	acea	aceia
47	1 „	care	cară
47	6 de jos	prestre	preste
55	14 de sus	Eepiscop	episcop
67	5 de jos	nic	nici
70	16 „	ștersese	șterseseră
71	1 de sus	părăsise	părăsiseră
71	22 „	fusese	fuseseră
71	6 de jos	creițări	crăițari
73	7 de sus	contribuise	contribuiseră
78	13 de jos	aeeasta	aceasta
89	2 de sus	Tismana	Tismana
96	9 „	adăose	adăogase
104	7 de jos	episcopului	a episcopului
104	6 „	pe a lângă	pe lângă
130	26—27 de sus	Carol VII	Carol VI
138	13 de jos	Nequae	Neque
140	19 de sus	Neoaequistica	Neoacquistica
142	10 „	quidet	quidem
142	13 „	cxtructae	extruetae
143	7 de jos	Excellentissime	Excellentissimo
144	10 „	andaciae	audaciae
145	16 de sus	grandus	gradus
150	11 „	Konigsegg	Königsegg
151	10 „	de	pe
152	10 „	Konigsegg	Königsegg
152	18 „	hieon	hievon
154	19 „	Herr	Herrn
156	15 „	Königceg	Königsegg
158	12 de jos	aubey	anbey
159	1 de sus	tauend	tausend

Pag.	Rândul	In loc de	Cetește
170	14 de jos	Clars	Clar
175	15 de sus	eingeruffen	eingreiffen
175	2 de jos	ohnrecbt	ohnrecht
184	11 „	Kriogsarchiv	Kriegsarchiv
195	8 de sus	Marckh	Marckth
195	13-12 de jos	benahmet	benahmset
195	12 „	zua	zue
195	2-3 „	oe-oeconomie	oeconomie
196	14 de sus	din	die
196	10 de jos	guetächtich	guetächtlich
197	2 de sus	visultarebbe	risultarebbe
203	9 de jos	Aerary	Aerarij
204	2 de sus	sie in noch	sie noch
208	5 „	Kirchornth	Kirchornath
210	9 „	Kriegsarcbiv	Kriegsarchiv
213	8 „	hier von	hiervon
214	18 „	die selbe	dieselbe
214	1 de jos	Keydung	Kleydung
215	1 „	Seegung	Seegnung
216	8 de sus	solcher gehalten	solchergestalten
216	21 „	wallachey	Wallachey
219	4 „	Vernahmen	Vernehmen
221	15 de jos	glorisissimam	gloriosissimam
221	1 „	142	143
225	2 de sus	praestandi	praesentandi
225	9 de jos	praestandi	praesentandi
234	15 de sus	homnibus	hominibus
235	23 „	ad	ab
237	13 „	alia	aliae
237	6 de jos	succesore	successore
244	23 de sus	excomunicatorium	excommunicatorium
249	1 „	flliale	filiale
253	15 „	excomunicatorium	excommunicatorium
258	13-14 de jos	Wi-imond	Wirmond
264	2 de sus	variarum	variorum
273	14 de jos	Pos idet	Possidet
276	12 „	1737	1731
281	6 „	williguug	willigung
282	2 de sus	dor	der
287	4 „	Genus	Genuss
289	15 „	ausühnenden	ansühnenden
292	11 „	Remdur	Remedur
293	11 „	Geschäffteu	Geschäfften
293	16 „	Directiorii	Directorii
293	7 de jos	wcrde	werde
299	4 „	Privilegion	Privilegien

Pag.	Rândul	In loc de	Cetește
300	5 de sus	Genus	Genuss
302	2 de jos	alllen	allen
305	4 „	aeconomiae	oeconomiae
307	10 de sus	septentione	septentrione
307	10 „	posssessio	possessio
307	12 de jos	1730	1732
308	3 de sus	qualenam	quale nam
310	17 „	tras	trans
311	17 „	interatis	iteratis
320	2 de jos	Commandirenden	Commandirender
322	11 „	Repartions	Repartitions
330	3 de sus	exaratas	exaratarum
331	15 de jos	Achiepiscopali	Archiepiscopali
333	2 de sus	ambst	ambts
335	13 de jos	libentisime	libentissime
337	15 de sus	wunderlichem	wunderlichen
337	40 „	zn	zu
338	20 „	praestandi	praesentandi
339	38 „	Succesori	Successori
339	38 „	Episcopatu	in Episcopatu
340	20 „	Ober-directoris	Ober-directori
344	12 „	Hofkriegraths	Hofkriegsrath
346	25 „	anderenthills	anderentheills
348	17 „	in der löbl.	in der mit der löbl.
349	26 „	Moglichkheit	Möglichkheit
351	22 „	zueiagne	zueaigne

DIN PUBLICAȚIUNILE ACADEMIEI ROMANE

Bălcescu Nicolae. Istoria Românilor sub Mihaiu Vodă Viteazul, urmată de scrieri diverse. Publicate și însoțite cu o precuvântare și note de **A. I. *Odobescu*** Ediț. II Buc. 1887. *Sfârșit*.

Cantemir, Principele Demetriu. Operele. Buc. 1872–1901. 8 vol. 50,

Dan Dimitrie. Mănăstirea și comuna Putna, cu 2 apendice (cu 1 stampă) Buc. 1905. in-8° 3

Hauterive Comitele d'. Memoriu despre starea Moldovei la 1787. Buc. 1902. in-8 5

Hurmuzaki Eudoxiu. Documente privitoare la Istoria Românilor (1199–1849). Buc. 1876–1903. 30 vol. in-4° . . . . 7.50 lei

„ Fragmente zur Geschichte der Rumänen. Buc. 1878–1896. 5 vol. in-8 14

„ Fragmente din Istoria Românilor, trad. de *M. Eminescu* și *I. Slavici*. Buc. 1879–1900. 3 vol. in-8° 14

Iorga Nicolae. Studii istorice asupra Chiliei și Cetății Albe. Buc. 1900. . 5.

Sturdza D. A. și alții. Acte și documente relative la Istoria Renașterii României (1853–1859) Buc. 1889–1905. 10 vol. in-8 . . 140

Tocilescu Gr. G., Monumentele epigrafice și sculpturale ale Muzeului de antichități din București. Partea I. Buc. 1902. in-4° . . 10

Treizeci de ani de domnie ai Regelui Carol I. Cuvântări și acte. 1866–1896. Cu precuvântare de *D. A. Sturdza* și cu indice alfabetic. Buc. 1897. 2 vol. in-4, cu trei portrete și două facsimile. *Sfârșit*

